

2016 – 2025

PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT

infraed

REGIUNEA DE DEZVOLTARE CENTRU

PLANUL REGIONAL DE ACȚIUNE PENTRU ÎNVĂȚĂMÂNT (PRAI)

2016 - 2025

**REGIUNEA DE DEZVOLTARE
CENTRU**

Experții care au elaborat PRAI al Regiunii de Dezvoltare Centru, 2016-2025:
Simona-Ileana SANDU, expert ÎPT
Alexandru-Gabriel Radu, expert ÎPT
Manuella Kadar, expert ÎS

Cuprins

Cuvânt înainte	8
1. Rezumat.....	9
2. Contextul european, național și regional.....	12
2.1. Contextul european	12
2.2. Contextul național.....	15
2.3. Contextul regional.....	18
3. Aspecte demografice	39
3.1. Evoluții și situația actuală.....	39
3.1.1. Statistica recensământului populației 2011	39
3.1.2. Structura pe grupe de vârstă	39
3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural).....	40
3.1.4. Distribuția pe sexe	41
3.1.6. Mișcarea migratorie.....	42
3.1.7. Nivelul de trai.....	42
3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060	42
3.3. Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT.....	44
4. Profilul economic regional.....	46
4.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici.....	46
4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)	46
4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active	48
4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții	49
4.1.4. Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create	50
4.2. Proiecția principalilor indicatori economici	50
4.3. Alte informații și informații parțiale	53
4.3.1. Cercetarea – dezvoltare	53
4.3.2. Industria	56
4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu	57
4.3.4. Agricultură	58
4.3.5. Turismul	58
4.3.6. Dezvoltarea durabilă	59
4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă–aspecte specifice ruralului montan .	60
4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT	64
5. Piața muncii la nivel regional.....	68

5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodării (AMIGO)	68
5.1.1. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii	69
5.1.2. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii	70
5.1.3. Șomajul de lungă durată	71
5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)	72
5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică	72
5.2.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale	73
5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați	75
5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante	76
5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale	76
5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații	77
5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei	77
5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognoză)	79
5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați	79
5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului	79
5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat	80
5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă	80
5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European – CEDEFOP	80
5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale	81
5.7.3. Anchete în firme	89
5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT	91
6. Învățământul profesional și tehnic din regiune	95
6.1. Indicatori de intrare în IPT	95
6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență	95
6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)	96
6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională	97

6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional	98
6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal	100
6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017	100
6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017	101
6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional.....	102
6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici	103
6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT	104
6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi	104
6.1.12. Resursele umane din ÎPT	106
6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT	107
6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație.....	108
6.2. Indicatori de proces	109
6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT	109
6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT	110
6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar	110
6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere	111
6.3. Indicatori de ieșire	112
6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație	112
6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED	112
6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație.....	113
6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED	113
6.3.6. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație	114
6.3.7. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)	114
6.3.8. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET).....	115
6.3.9. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani) ...	115
6.4. Indicatori de impact	115
6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului.	115
6.4.2. Inserția profesională a absolvenților IPT la 6/12 luni de la absolvire, pe niveluri de educație	116

6.5. Concluzii din analiza ÎPT	116
6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire	121
6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală)	121
7. Monitorizarea implementării PRAI	122
7.1. Procesul de monitorizare.....	122
7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI.....	123
8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea	123
9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri....	125
10. Planul de măsuri.....	129
11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională	149
Instituțiile de învățământ superior de stat civile	157

Cuvânt înainte

Planificarea strategică¹ a ofertei de formare profesională prin învățământ profesional și tehnic (IPT) are caracter național și este realizată în raport cu obiectivele asumate de România ca stat membru al Uniunii Europene.

Obiectivul major al planificării strategice a IPT constă în creșterea contribuției învățământului profesional și tehnic la tranziția rapidă și eficientă către o economie competitivă bazată pe inovare și cunoaștere, participativă și inclusivă.

Învățământul profesional și tehnic, prin obiectivele sale, este subsumat dublului rol al educației: economic și social. Prin urmare IPT nu se poate rezuma, în sens restrâns, la satisfacerea cerințelor imediate ale unui loc de muncă, el trebuie să asigure pregătirea pentru dezvoltarea unei cariere de succes care presupune integrare socio – profesională, inclusiv în plan antreprenorial, și/sau continuarea studiilor. În aceste condiții, învățământul profesional și tehnic trebuie să asigure absolvenților șansa ocupării unui loc de muncă, văzută ca o etapă, imediată sau ulterioară, în procesul învățării pe parcursul întregii vieți, care include și învățarea la locul de muncă în vederea adaptării la cerințele acestuia.

Iată de ce prognoza ofertei IPT realizată în corelare cu o cerere previzionată a forței de muncă și tranziția de la școală la viața activă devin elemente strategice pentru o planificare performantă. Modelul propus și implementat începând cu anul 2003 urmărește asigurarea unei oferte de formare profesională prin IPT relevantă în raport cu nevoile previzionate ale pieței muncii. Relevanța ofertei de formare profesională se referă atât la aspectul cantitativ (deficitul de competențe și calificări de pe piața muncii) cât și la aspectul calitativ (teritorialitatea ofertei și calitatea rezultatelor învățării)

Modelul de planificare strategică se caracterizează prin:

- descentralizarea deciziei și distribuirea acesteia pe mai multe niveluri decizionale, respectiv național, regional, județean și local
- realizarea exercițiului participativ bazat pe acțiunea colectivă a partenerilor economici și sociali multipli (Consortii regionale, Comitete Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social, Consilii de Administrație al unității de învățământ)
- combinarea fluxului decizional de sus în jos cu cel de jos în sus
- elaborarea, implementarea și monitorizarea instrumentelor de planificare strategică: Planul Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) - nivel regional ; Planul Local de Acțiune pentru Învățământ (PLAI) - nivel județean; Planul de Acțiune al Școlii (PAS) - nivelul comunității din aria de acțiune a școlii

Scopul Planului Regional de Acțiune pentru Învățământ (PRAI) este de a îmbunătăți corelarea dintre oferta învățământului profesional și tehnic și nevoile de dezvoltare socio-economică la nivel regional și de a crește contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională, în perspectiva anului 2025. PRAI cuprinde:

- ✓ analiza contextului regional din punct de vedere al evoluțiilor și previziunilor demografice, de piață a muncii și economice;
- ✓ analiza capacității sistemului învățământului profesional și tehnic de a răspunde nevoilor identificate prin analiza contextului regional;
- ✓ prioritățile, țintele și acțiunile pentru dezvoltarea învățământului profesional și tehnic la nivel regional ca răspuns la nevoile identificate;
- ✓ contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională.

Rolul PRAI este de a furniza cadrul de referință și de a facilita documentarea pentru elaborarea și armonizarea documentelor strategice de la nivel județean și local (PLAI, PAS).

¹ Termenul „planificare strategică” este utilizat cu semnificația de „prognoză” pe termen mediu de 5 – 7 ani a ofertei IPT realizată în contextul modelului propus de CNDIPT.

1. Rezumat

Analizele din prezentul document urmăresc evoluțiile și tendințele demografice, ale pieței muncii și economiei regionale (din perspectiva cererii actuale și viitoare de educație), situația curentă a învățământului profesional și tehnic regional (oferta de educație și formare profesională), precum și contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională. De asemenea, au fost inventariate documentele strategice adoptate la nivel european, național și regional, care pot oferi repere relevante pentru planificarea strategică a educației și formării profesionale din regiune.

Constatările - formulate din perspectiva implicațiilor pentru dezvoltarea educației și formării profesionale din regiune - sunt rezumate la sfârșitul fiecărui capitol de analiză, sub forma unor **concluzii și recomandări** în atenția factorilor de răspundere la diferite niveluri de decizie din sistemul de educație și formare profesională. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri este prezentat în **capitolul 9**.

Planul de măsuri - propus pentru transpunerea în acțiune a principalelor concluzii și recomandări, este prezentat în **capitolul 10** și reprezintă scopul final al demersului de analiză.

Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională este prezentată în **capitolul 11**.

Analiza demografică indică un declin general al populației, în mod deosebit pentru grupele tinere de vârstă, însoțit de îmbătrânirea populației. Se mai rețin din analiza demografică, diversitatea etnică specifică regiunii, gradul ridicat de urbanizare al regiunii dar și ponderea semnificativă a populației rurale din unele județe.

Constatările demografice recomandă măsuri la nivelul rețelei școlare pentru raționalizarea ofertei în raport cu nevoile de calificare și acoperirea teritorială (segmentarea ofertei prin diferențiere/eliminarea paralelismelor între școli teritorial apropiate), asigurarea accesului la educație și formare profesională (cu accent pe calitatea serviciilor și varietatea opțiunilor), optimizarea resurselor (concentrarea resurselor în școli viabile în paralel cu rezolvarea problemelor de acces / investiții în școlile din zone cu mobilitate redusă din motive obiective-infrastructura de transport deficitară/zone mai izolate/condiții sociale precare, etc.). De asemenea, invită școlile să colaboreze în rețea și să-și diversifice oferta de servicii (în special prin formarea adulților, pentru compensarea pierderilor de populație școlară).

Din **analiza mediului economic regional** se constată diversitatea activităților economice, specificul industrial al regiunii, creșterea ponderii serviciilor în economia regională (având cea mai mare contribuție în formarea PIB regional) precum și dinamica firmelor mici și mijlocii. Se desprind concluziile cu privire la creșterea încurajatoare a investițiilor (industrie prelucrătoare, producția și furnizarea de energie electric și termică, gaze, apă caldă, și aer condiționat, transport și depozitare, comunicații, comerț cu ridicata sau cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor). Reducerea investițiilor firmelor cu capital străin; înființarea unor parcuri industriale în toate județele regiunii (orientări strategice spre ramuri cu valoare adăugată

mare: materiale de construcții, industrie alimentară, fabricarea de produse ecologice, electronică, IT, mecanică fină, servicii pentru întreprinderi, etc.). În paralel cu restructurările din industrie care au afectat firmele mari, a scăzut numărul și personalul din unitățile locale active (cu 12,5% în 2014 față de 2008).

În condițiile în care zona montană acoperă aproape jumătate din suprafața regiunii, o secțiune distinctă este afectată analizării problematicei ruralului montan, din perspectiva socio-economică a localităților și gospodăriilor țărănești, a mediului și dezvoltării durabile - conducând la nevoia unui program coerent de măsuri specifice în educație și formare profesională în toate județele regiunii.

Principalele constatări din **analiza pieței muncii** indică o ușoară creștere a populației active și mai ales a populației ocupate (mai redusă în mediul rural și în cazul femeilor). Se constată o rată de ocupare mai mare decât la nivel național și un decalaj semnificativ față de ținta UE pentru 2020 (care prevede o rată de ocupare de 75% în 2020). De asemenea rata șomajului se situează peste media națională în toate județele regiunii, cu excepția județelor Brașov și Sibiu. Rata șomajului de lungă durată a tinerilor (20,6% în 2014), este mai mare decât media la nivel național și european. Evoluția și structura comparativă pe niveluri de instruire a populației ocupate și a șomerilor evidențiază că șansele de ocupare, respectiv de evitare a șomajului, cresc odată cu creșterea nivelului de instruire. Nivelul general de educație al populației ocupate din regiune este mai ridicat decât media pe țară, dar se constată decalaje semnificative pe medii rezidențiale (nivelul de instruire al populației ocupate din mediul rural fiind mult mai scăzut decât în mediul urban).

Similar cu evoluția PIB, se constată în ultimii ani tendința de scădere constantă a numărului și ponderii populației ocupate (civile) în industrie, agricultură și construcții, în paralel cu creșterea în servicii. În ierarhia sectoarelor economice din punct de vedere al ocupării forței de muncă civile, pe primul loc se află serviciile (43,4%), urmate de industrie (27,4%), agricultură (22,5%), construcții (6,7%).

Previziunile rezultate din studiul INCSMPS privind cererea și oferta pe termen lung la orizontul anului 2013 și în perspective anului 2020, pe sectoare de activitate, estimează o diminuare a cererii în agricultură, industria extractivă, administrație publică și apărare, învățământ, respectiv creșteri ale cererii în industria prelucrătoare, construcții și în majoritatea serviciilor - comerț, hoteluri și restaurante, transporturi, depozitare, comunicații, tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal firmelor. Se preconizează, conform studiului INCSMPS un excedent de forță de muncă în agricultură și în industrie. Se estimează un excedent însemnat de populație care va trebui reorientată din agricultură spre alte activități. Calitativ, însă, agricultura va solicita mai puțină forță de muncă dar mult mai calificată. În industria prelucrătoare, deși balanța va continua să fie defavorabilă ofertei de forță de muncă, creșterea cererii va conduce la o reducere treptată a excedentului de forță de muncă. Deficit de forță de muncă se prognozează în viitor în construcții, comerț, transporturi, depozitare, comunicații, hoteluri și restaurante.

Capitolul privind educația și formarea profesională analizează contextul european și național, precum și principalii indicatori care definesc contextul educațional, evoluția

populației școlare, cheltuielile publice pentru educație, situația resurselor umane din învățământul profesional și tehnic, infrastructura unităților școlare ÎPT, implicațiile descentralizării funcționale și importanța implicării partenerilor sociali, importanța serviciilor de orientare și consiliere, ponderea elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA), situația tinerilor NEETs, evoluția ratelor de cuprindere în educație și de abandon școlar, ratele de tranziție pe niveluri educaționale, etc. O analiză detaliată este dedicată ofertei curente pentru formarea profesională inițială prin ÎPT, constatându-se progresul rezultat pe baza exercițiilor de planificare strategică (PRAI și PLAI) anterioare, dar și unele aspecte care trebuie îmbunătățite în continuare. Principalele constatări din analiza sistemului de educație și formare profesională din regiunea Centru sunt sintetizate la sfârșitul capitolului, din perspectiva măsurilor propuse pentru creșterea relevanței și calității în raport cu nevoile beneficiarilor.

Corelarea concluziilor desprinse din analizele destinate pieței muncii și economiei regionale, cu constatările din analiza ofertei curente a sistemului TVET, a condus la conturarea unor recomandări pentru planurile de școlarizare, ca ținte pentru 2025 prezentate în capitol 6.5. În acest scop, au fost utilizate - cu prudența necesară având în vedere limitele metodologice ale demersului - unele repere de analiză furnizate de studiul previzional elaborate de INCSMPS privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013 și în perspective anului 2020. Având în vedere dinamica pieței muncii se recomandă actualizarea prognozelor INCSMPS privind cererea și oferta de locuri de muncă pe termen mediu.

Pentru **planul de măsuri** – ca scop final al demersului de analiză – v. **capitolul 10**.

2. Contextul european, național și regional

2.1. Contextul european

Educația și formarea profesională din România din perspectiva Țintelor și indicatorilor derivați din Strategia Europa 2020:

1. Strategia Europa 2020 definește următoarele obiective principale pentru deceniul 2010-2020:

- a) creșterea ratei de ocupare a populației cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani la cel puțin 75%²;
- b) alocarea a 3% din PIB pentru cercetare-dezvoltare;
- c) obiectivul “20/20/20”: reducerea cu 20% a emisiilor de gaze cu efect de seră sau cu 30%, dacă există condiții favorabile în acest sens, creșterea cu 20% a ponderii energiei regenerabile în consumul final de energie, creșterea cu 20% a eficienței energetice, comparativ cu 1990;
- d) reducerea ratei părăsirii timpurii a școlii³ la maximum 10%⁴ și creșterea procentului persoanelor cu vârsta cuprinsă între 30 și 34 de ani cu studii de nivel terțiar la cel puțin 40%⁵ în 2020;
- e) reducerea la nivelul UE 28 a numărului de persoane în risc de sărăcie sau excluziune socială cu 20 de milioane până în anul 2020 comparativ cu 2008⁶.

2. Țintele strategice pentru anul 2020, adoptate în cadrul ET 2020 sunt următoarele:

- 1) până în 2020, în medie, cel puțin 15 % dintre adulți ar trebui să participe la programele de învățare de-a lungul vieții⁷;
- 2) până în 2020, procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani, cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte⁸, ar trebui să fie mai mic de 15 %;
- 3) până în 2020, proporția persoanelor de 30-34 de ani, care au absolvit învățământul terțiar⁹, ar trebui să fie de cel puțin 40 %;
- 4) până în 2020, proporția părăsirii timpurii a școlii¹⁰ din sistemele de educație și formare, ar trebui să fie sub 10 %;
- 5) până în 2020, cel puțin 95 % dintre copiii cu vârsta cuprinsă între 4 ani și vârsta pentru înscrierea obligatorie la școala primară, ar trebui să beneficieze de educație preșcolară;
- 6) până în 2020, proporția de absolvenți angajați¹¹ cu vârste cuprinse în 20 și 34 de ani, care au finalizat sistemul de educație și de formare profesională cu cel mult trei ani înaintea anului de referință, ar trebui să fie de cel puțin 82 %, comparativ cu 76,5 % în 2010¹².

² Față de nivelul de referință de 69% la momentul adoptării Strategiei EFP

³ Prin definiția acceptată de UE încă din 2003 (Reuniunea miniștrilor educației în cadrul Consiliului UE din mai 2003), abandonul școlar timpuriu se referă la persoanele cu vârstă cuprinsă între 18 și 24 de ani care au absolvit cel mult învățământul secundar inferior și care nu-și continuă educația sau formarea profesională

⁴ Față de nivelul de referință de 15% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁵ Față de nivelul de referință de 31% la momentul adoptării Strategiei EFP

⁶ Pragul național de sărăcie este stabilit la 60% din venitul median disponibil în fiecare stat membru

⁷ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 25 și 64 de ani care a participat la programe de educație și formare în cele patru săptămâni care au precedat ancheta (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

⁸ Sursă: OCDE/PISA

⁹ Nivelurile ISCED 5 și 6 (EUROSTAT, UOE)

¹⁰ Adică procentul din populația cu vârste cuprinse între 18 și 24 de ani care au absolvit doar învățământul secundar inferior sau mai puțin și care nu mai sunt înscriși într-o instituție de învățământ sau de formare (Eurostat, Studiul privind forța de muncă)

¹¹ Se referă la absolvenții învățământului secundar superior (ISCED 3), terțiar nonuniversitar (ISCED 4) și absolvenții învățământului terțiar (ISCED 5-6)

¹² Măsurată ca proporția populației angajată cu vârste cuprinse între 20 și 34 de ani, care a absolvit în urmă cu 1, 2 și 3 ani și care nu este înscrisă în prezent în nici o altă activitate de educație și formare profesională.

3. Pentru obiectivele strategice care vizează educația și formarea profesională, derivate din cadrul strategic ET 2020 și Strategia Europa 2020, sunt prezentate, în continuare, comparativ, evoluția indicatorilor în cazul României și a Uniunii Europene, 28 de state:

Indicatori	Unitate	România Perioada de referință								Media UE-28	Ținta RO	Ținta UE
		2005	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2015	2020	2020
Rata de părăsire timpurie a școlii ¹³	% (18-24ani)	19,6	16,6	19,3	18,1	17,8	17,3	18,1	19,1	11,0	11,3	10
Ponderea absolvenților de învățământ terțiar ¹⁴	% (30-34 ani)	11,4	16,8	18,3	20,3	21,7	22,9	25,0	25,6	38,7	26,7	40
Procentul persoanelor cu vârsta de 15 ani cu competențe scăzute de citire, matematică și științe exacte ¹⁵	% (15 ani)	Citire	40,4			37,3			38,7	19,7		15,0
		Matematică	47,0			40,8			39,9	22,2		15,0
		Științe	41,4			37,3			38,5	20,6		15,0
Participarea adulților la ÎPV ¹⁶	% (25-64 ani)	1,6	1,8	1,4	1,6	1,4	2,0	1,5	1,3	10,7	10	15
Rata de ocupare a absolvenților ¹⁷	% (20-34 ani)	ISCED 3-8	72,1	77,6	71,2	70,8	70,2	67,2	66,2	68,1	76,9	82
		ISCED 3-4	62,7	69,1	60,8	58,9	59,3	55,0	57,2	59,8	70,9	
		ISCED 5-8	84,7	85,9	82,5	81,3	79,1	77,2	74,2	77,1	81,9	
Rata de ocupare ¹⁸	% (20-64 ani)	63,6	63,5	64,8	63,8	64,8	64,7	65,7	66,0	70,1	70,0	75

Sursa: Pentru datele Eurostat, baza de date online

4. Analizând evoluția indicatorilor de mai sus, comparativ cu media europeană și țintele asumate de România pentru 2020, rezultă următoarele constatări:

- rata părăsirii timpurii a școlii în România, 19,1% în 2015, cu 8,1 puncte procentuale peste media europeană de 11%, este una din cele mai ridicate din Europa, cu o evoluție sinuoasă, fără un progres semnificativ în direcția țintei naționale, de 11,3%, pentru anul 2020;
- ponderea absolvenților de învățământ terțiar a înregistrat un progres bun în direcția țintei naționale, de 26,7% pentru 2020, în creștere de la 16,8% în 2009, la 25,6% în 2015. Cu toate acestea, se constată un decalaj semnificativ între valorile indicatorului la nivel național și cele la nivelul UE 28: media europeană de 38,7% în 2015, ținta europeană de 40% pentru 2020.
- România continuă să se situeze pe penultimul loc între țările europene participante în programul PISA¹⁹. În ciuda unui progres bun înregistrat la testarea din 2015 față de rezultatele anterioare din 2009 și 2012 la matematică, rezultatele

¹³ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_40)

¹⁴ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_41)

¹⁵ Sursa: Comisia Europeană, Educational Training Monitor, conform OECD (PISA 2009, 2012, 2015), PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education, OECD 2016

¹⁶ Sursa: Eurostat (date online, code: (trng_lfs_01, trng_lfse_04)

¹⁷ Sursa: Eurostat (date online, code: edat_lfse_24)

¹⁸ Sursa: Eurostat (date online, code: t2020_10)

¹⁹ OECD 2016 - PISA 2015 Results (Volume I): Excellence and Equity in Education

tinerilor români în vârstă de 15 ani indică un procent foarte ridicat al celor cu competențe scăzute, de 39,9%, în condițiile în care media europeană, în același an, a fost de 22,2%. În 2015 se înregistrează o creștere a ponderii tinerilor cu competențe scăzute la citire și la științe față de 2012. La citire, 38,7% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de media europeană (UE28) de numai 19,7%. La științe, 38,5% din tinerii din România au un nivel scăzut, față de numai 20,6% cât este media la nivelul celor 28 de state europene. Ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 este de 15% pentru toate cele 3 criterii, citire, matematică și științe;

- d) Rata de ocupare a absolvenților cu vârsta cuprinsă între 20 și 34 de ani, la cel mult 3 ani de la absolvire, a cunoscut o evoluție descrescătoare după anul 2009. În cazul absolvenților de învățământ secundar superior ISCED 3-4, rata de ocupare în 2015 a fost de 59,8%, în ușoară creștere față de anul anterior (55,0%), dar mult mai mică față de rata de 69,1% în 2009 și față de media UE 28 de 70,9% în 2015. Pe ansamblul nivelurilor de educație ISCED 3-8, cu o rată a ocupării absolvenților de 68,1% în anul 2015, România se plasează cu peste 8 puncte procentuale sub media europeană, de 76,9% și departe de ținta de 82%, propusă la nivel european pentru anul 2020. Trebuie precizat însă că șansele de angajare a absolvenților de liceu tehnologic sau de învățământ profesional sunt mult mai mari decât în cazul celor de liceu teoretic. Conform datelor Eurostat pentru anul 2015, rata de ocupare în muncă, într-o perioadă de 1-3 ani de la absolvire, a absolvenților din România de nivel ISCED 3-4, din grupa de vârstă 20-34 ani, este de 62,4% în cazul absolvenților de învățământ profesional și tehnic/vocațional²⁰, față de numai 45,4% în cazul celor care nu continuă studiile după învățământul teoretic. Cu toate acestea, rata de ocupare în muncă, într-o perioadă de 1-3 ani de la absolvire, a absolvenților de învățământ profesional și tehnic/vocațional din România, nivel ISCED 3-4, din grupa de vârstă 20-34 ani, este încă redusă (62,4% în 2015) comparativ cu media UE (73%).
- e) În ansamblul populației active, cu vârsta cuprinsă între 20 și 64 de ani, rata de ocupare în România a fost, în 2015, de 66% față de media europeană de 70,1%, fără progrese semnificative în perioada analizată, în raport cu ținta de 70%, asumată la nivel național pentru anul 2020;
- f) Rata de participare a adulților în programe de formare pe parcursul întregii vieți a fost, în 2015, de 1,3 %, în scădere în ultimii 3 ani, mult sub valoarea europeană de 10,7% și departe de ținta de 10% propusă de România pentru 2020.

5. Conform datelor din Eurostat²¹, România are o pondere relativ bună a tinerilor înscriși în învățământul profesional și tehnic/vocațional²² din totalul elevilor înscriși în învățământul secundar superior (ISCED 3), de 56,3% în 2015, față de media UE-28 de 48,1%. Cu toate acestea, în perioada 2013-2015 s-a înregistrat o scădere continuă a valorii indicatorului, de la 62,9% în 2013 la 56,3% în 2015.

²⁰ Datele eurostat privind “*vocational education*” nu fac distincția existență în sistemul de educație din România între învățământul profesional și tehnic și învățământul vocațional. În consecință, datele Eurostat privind absolvenții de învățământ secundar superior (ISCED 3-4) din “*vocational education*”, includ atât absolvenții de învățământ profesional și liceal tehnologic cât și absolvenții de liceu vocațional

²¹ Sursa: Eurostat (date online, code: *educ_uoe_enra13*)

²² Datele eurostat privind “*vocational education*” nu fac distincția existență în sistemul de educație din România între învățământul profesional și tehnic și învățământul vocațional. În consecință, datele Eurostat privind elevii din învățământul secundar superior (ISCED 3-4) cuprinși în “*vocational education*”, includ atât elevii din învățământul profesional și liceal tehnologic cât și elevii din filiera vocațională a liceului.

2.2. Contextul național

Contextul național este definit de o serie de strategii, între care, de o relevanță deosebită pentru educația și formarea profesională se numără:

- Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2014-2020;
- Strategia națională de învățare pe tot parcursul vieții 2015 -2020;
- Strategia pentru Reducerea Părăsirii Timpurii a Școlii în România;
- Strategia națională pentru învățământ terțiar 2015-2020;
- Strategia Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă 2014-2020;
- Strategia națională de cercetare, dezvoltare și inovare 2014-2020;
- Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030;
- Strategia națională privind incluziunea socială și reducerea sărăciei 2015-2020;
- Strategia de dezvoltare teritorială a României - România policentrică 2035, Coeziune și competitivitate teritorială, dezvoltare și șanse egale pentru oameni;
- Strategia națională pentru competitivitate 2014-2020;
- Strategia guvernului României de incluziune a cetățenilor români aparținând minorității rom pentru perioada 2014-2020;
- Strategia Națională privind Agenda Digitală pentru România 2020;
- Strategia Națională a României privind Schimbările Climatice 2013-2020;
- Strategia națională de gestionare a deșeurilor 2014-2020;
- Strategia pentru dezvoltarea sectorului agroalimentar pe termen mediu și lung orizont 2020-2030;
- Planul strategic național multianual privind acvacultura 2014-2020;
- Strategia energetică a României pentru perioada 2007-2020 actualizată pentru perioada 2011-2020;
- Strategia Națională de Sănătate 2014-2020.

Strategia educației și formării profesionale din România pentru perioada 2016-2020²³ are următoarele obiectivele strategice și direcțiile de acțiune:

Obiectivul strategic 1: Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii, având ca țintă strategică creșterea ratei de ocupare a tinerilor din grupa de vârstă 20-34 ani, necuprinși în educație și formare, cu nivel de educație ISCED 3 și 4 la 63% până în 2020, față de 57,2% în 2014

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

1. Actualizarea instrumentelor de descriere a ocupațiilor și calificărilor, a curriculumului și a auxiliarelor curriculare, pe nivelurile de calificare stabilite prin Cadrul național al calificărilor, pentru o mai bună articulare între subsisteme, pentru facilitarea mobilității în educație și formare profesională și pentru creșterea relevanței pentru piața muncii;
2. Dezvoltarea mecanismelor pentru anticiparea competențelor solicitate pe piața muncii, definirea profilurilor profesionale, în scopul dezvoltării/revizuirii calificărilor în concordanță cu abilitățile și cunoștințele relevante pentru nevoile pieței forței de muncă și adaptarea programelor de învățământ la nevoile și tendințele pieței muncii;
3. Monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare;

²³ Aprobata prin HG nr. 317/2016 și publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 347 bis din 6 mai 2016

4. Îmbunătățirea învățării la locul de muncă în formarea profesională;
5. Îmbunătățirea mecanismelor de finanțare publică și privată a formării profesionale;
6. Creșterea implicării partenerilor sociali în dezvoltarea sistemului de formare profesională.

Obiectivul strategic 2: Creșterea participării și facilitarea accesului la programele de formare profesională, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea ponderii elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și în învățământul profesional la 60% în 2020, față de 49,8% în 2014;
- b) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

7. Dezvoltarea marketingului programelor de formare profesională și al rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
8. Îmbunătățirea orientării profesionale și a consilierii în carieră;
9. Consolidarea și flexibilizarea mecanismelor de recunoaștere și validare a rezultatelor învățării dobândite în context nonformal și informal;
10. Facilitarea accesului la programele de formare profesională din sistemul de învățământ pentru tineri, cu accent pe cei din grupuri vulnerabile;

Obiectivul strategic 3: Îmbunătățirea calității formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Reducerea ratei abandonului școlar la învățământul liceal tehnologic și la învățământul profesional la 2% în 2020, de la 4,2% în 2014 ;
- b) Creșterea ponderii absolvenților învățământului liceal tehnologic declarați reușiți la examenul de bacalaureat la 60% în 2020, de la 45 % în 2014;
- c) Creșterea ratei de participare a adulților la programe de învățare pe tot parcursul vieții la 10% în 2020, de la 1,5% în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

11. Dezvoltarea unui cadru național de asigurare a calității educației și formării profesionale la nivel de sistem;
12. Asigurarea calității certificării rezultatelor învățării;
13. Îmbunătățirea competențelor persoanelor cu atribuții în furnizarea programelor de formare profesională din formarea profesională inițială și formarea profesională continuă și în evaluarea rezultatelor învățării dobândite în context formal, nonformal și informal;
14. Îmbunătățirea infrastructurii formării profesionale inițiale și continue;
15. Promovarea excelenței în educație și formare profesională.

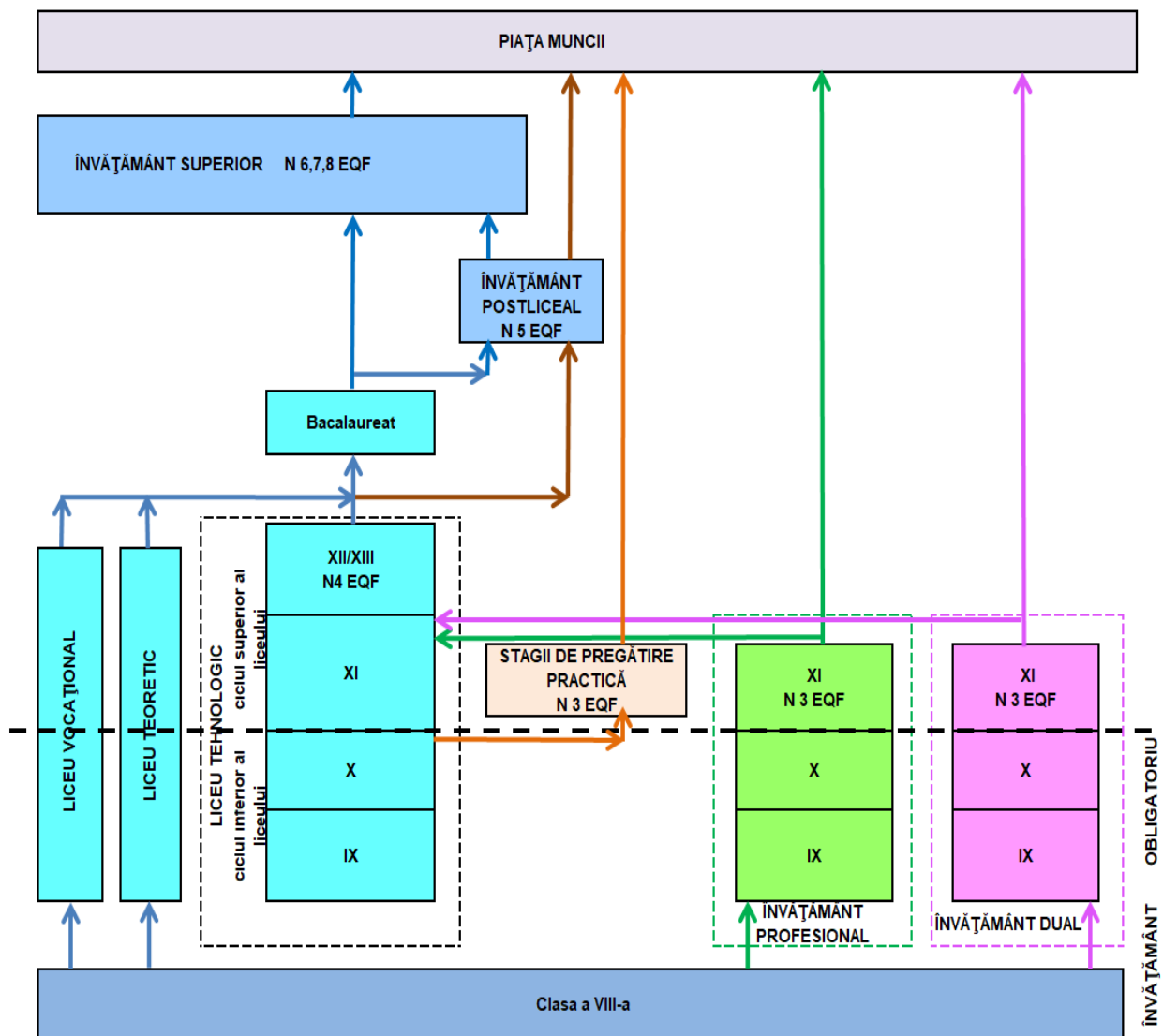
Obiectivul strategic 4: Dezvoltarea inovării și cooperării naționale și internaționale în domeniul formării profesionale, având ca ținte strategice:

- a) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de inovare și dezvoltarea spiritului antreprenorial la 50.000 în 2020, de la 40.000 în 2014;
- b) Creșterea numărului total de elevi implicați în programe de mobilitate internațională la 4.600 în 2020, de la 2.800 în 2014.

Pentru îndeplinirea acestui obiectiv strategic, sunt prevăzute următoarele direcții de acțiune:

16. Dezvoltarea componentelor privind inovarea, creativitatea și spiritul antreprenorial din cadrul programelor de formare profesională;
17. Dezvoltarea mobilității internaționale în formarea profesională;
18. Extinderea învățării mutuale și a schimbului de bune practici, în vederea asigurării premiselor pentru participarea la o piață a muncii europene incluzive.

Contextul în care se urmărește dezvoltarea învățământului profesional și tehnic prin strategiile menționate mai sus este definit prin Legea Educației Naționale, nr. 1 din 2011, cu modificările și completările ulterioare. Structura învățământului profesional și tehnic este ilustrată în figura de mai jos.

Învățământul liceal asigură continuarea studiilor în învățământul obligatoriu (clasele a IX-a și a X-a) și în ciclul superior (clasele a XI-a și a XII-a), dezvoltând, aprofundând și particularizând competențe (cunoștințe, abilități și atitudini) formate în ciclurile anterioare ale învățării.

Învățământul liceal cuprinde următoarele filiere și profiluri:

- a) filiera teoretică, cu profilurile umanist și real;
- b) filiera tehnologică, cu profilurile tehnic, servicii, resurse naturale și protecția mediului;
- c) filiera vocațională, cu profilurile militar, teologic, sportiv, artistic și pedagogic.

Durata studiilor în învățământul liceal, forma de învățământ cu frecvență, este de 4 ani, în conformitate cu planurile-cadru aprobate de Ministerul Educației. Pentru unele forme de învățământ cu frecvență și cu frecvență redusă, durata studiilor se prelungește cu un an.

Studiile învățământului liceal se finalizează cu examenul național de bacalaureat și cu examen de certificare, pentru absolvenții filierelor tehnologică și vocațională.

Absolvenții de liceu fără diplomă de bacalaureat pot continua studiile în **învățământul postliceal** și pot obține, ulterior, nivelul 5 de calificare. Absolvenții cu diplomă de bacalaureat pot continua studiile în învățământul postliceal pentru obținerea nivelului 5 sau în învățământul superior, în orice program de studii și pot obține nivelurile de calificare 6, 7 și 8.

Absolvenții învățământului liceal, filierele tehnologică și vocațională, care promovează examenul de certificare, dobândesc certificat de calificare de nivel 4 al Cadrului național al calificărilor (tehnician) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

Învățământul profesional se organizează pentru calificări stabilite în funcție de nevoile pieței muncii, identificate prin documente strategice de planificare a ofertei de formare regionale, județene și locale, pe baza unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ, operatorul economic și elev.

Învățământul profesional are următoarele forme de organizare:

- învățământ profesional, cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2014/ 2015, pe baza unui contract cadru, încheiat între unitatea de învățământ și operatorii economici implicați în formarea profesională a elevilor;
- învățământul dual cu durata de 3 ani, organizat după finalizarea clasei a VIII-a, ca parte a învățământului secundar superior, începând cu anul școlar 2017/ 2018, pe baza unui contract de parteneriat încheiat între unul sau mai mulți operatori economici sau între o asociație/un consorțiu de operatori economici, unitatea de învățământ și unitatea administrativ-teritorială pe raza căreia se află unitatea școlară. unui contract de pregătire practică, încheiat între unitatea de învățământ – agentul economic și elev;
- stagii de pregătire practică cu durata de 720 de ore, organizate după finalizarea clasei a X-a de liceu , formă de organizare specifică în prezent programelor de tip „A doua șansă”.

În învățământul profesional se parcurg disciplinele pentru învățământul obligatoriu și modulele de pregătire de specialitate pentru obținerea calificării profesionale. Studiile se finalizează cu examen de certificare. Absolvenții care promovează examenul de certificare a calificării profesionale dobândesc certificat de calificare de nivel 3 al Cadrului național al calificărilor (muncitor calificat) și suplimentul descriptiv al certificatului, conform Europass.

2.3. Contextul regional

2.3.1 Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020

Planul de Dezvoltare a Regiunii Centru 2014-2020 (PDR Centru)²⁴ reprezintă principalul document de planificare și programare elaborat la nivel regional și asumat

²⁴ Aprobat prin Hotărârea Consiliului pentru Dezvoltare Regională nr. 12 din 15.07.2014 și actualizat prin Hotărârea Consiliului pentru Dezvoltare Regională nr. 11 din 23 iunie 2015

de către factorii de decizie din regiune. PDR oferă un document-cadru la nivel regional prin care se stabilește viziunea de dezvoltare, obiectivul global și obiectivele specifice pentru perioada de programare, propunând direcțiile de acțiune și măsurile necesare pentru atingerea obiectivelor.

Din analiza evoluțiilor demografice, **principalele provocări relevante și pentru planificarea strategică în educație și formare profesională** sunt:

- densitatea scăzută a populației, sub cea înregistrată la nivel național
- scăderea demografică cauzată de migrația externă și sporul natural negativ
- proces accentuat de îmbătrânire demografică
- diversitate etnică, lingvistică și religioasă

Repartiția geografică a unităților administrativ-teritoriale din regiune

Analiza repartiției geografice a unităților administrativ-teritoriale din regiune oferă repere importante pentru măsurile care privesc planificarea ofertei de educație și formare profesională, rețeaua școlară și investițiile în educație.

Rețeaua de localități din Regiunea Centru este formată din 57 de orașe (dintre care, 20 sunt municipii), 357 de comune și 1788 de sate. Regiunea Centru are o rată de urbanizare (58% în anul 2011), superioară celei înregistrate la nivelul României.

În cadrul regiunii, numărul de localități urbane este repartizat echilibrat între județele Alba, Mureș, Sibiu (cu câte 11 orașe), Brașov (10 orașe) și Harghita (9 orașe), județul Covasna având doar 5 orașe. Doar 6 așezări urbane sunt orașe mari (10,5% din totalul orașelor și municipiilor) având o populație de peste 50.000 de locuitori: un oraș cu peste 200.000 de locuitori (Brașov, considerat și pol de creștere), 2 orașe cu populație cuprinsă între 100.000 și 200.000 de locuitori (Târgu Mureș și Sibiu, considerate poli de dezvoltare urbană) și 3 orașe între 50.000 și 100.000 de locuitori (Alba Iulia, Mediaș și Sfântu Gheorghe), restul orașelor având o populație sub 50.000 de locuitori.

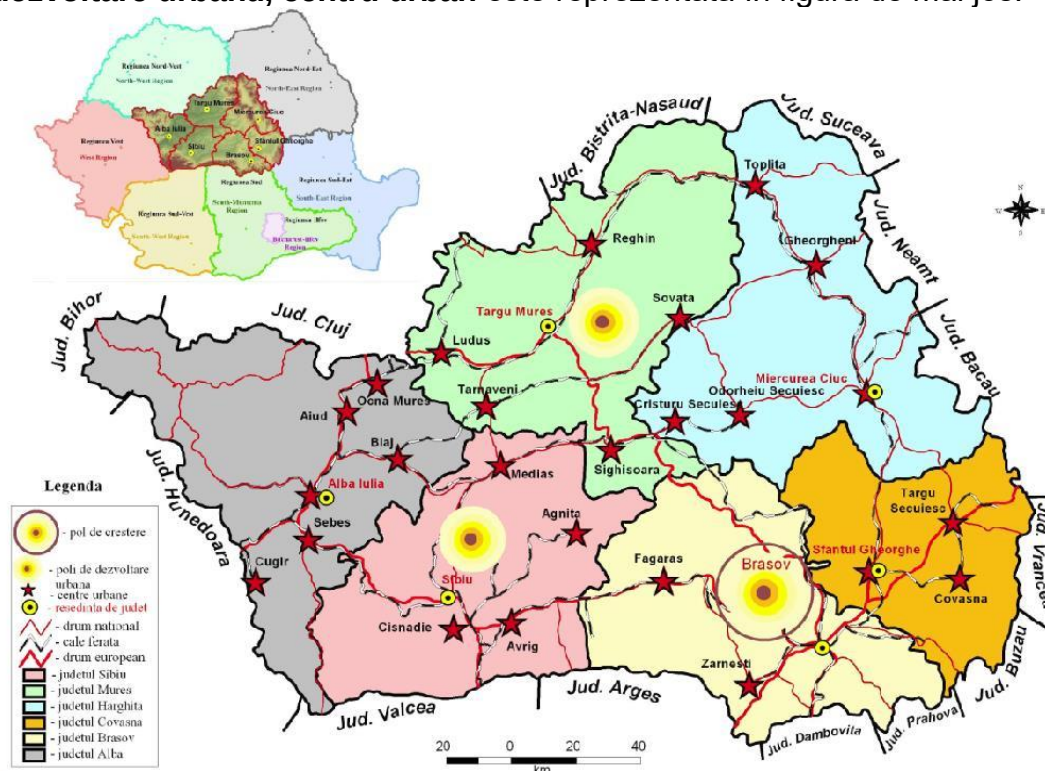
Cele mai multe comune sunt în județul Mureș (91), însă, datorită particularităților geografice cele mai multe sate sunt în județul Alba (656), majoritatea fiind mici și foarte mici (foarte multe cătune în Munții Apuseni cunoscute sub numele de crânguri). Spațiul rural ocupă aproximativ 83% din teritoriul regiunii și oferă rezidență pentru cca. 40% din locuitorii Regiunii Centru. La nivelul Regiunii Centru județul cu cea mai mare suprafață a zonei urbane este Brașov (22,3%), iar cu cea mai mică este Mureș (12,8%). În ceea ce privește suprafața spațiului rural, județe care dețin ponderi peste 85% sunt: Mureș, Covasna și Harghita.

Gradul de polarizare a principalelor localități și dezvoltarea policentrică

Conceptul de dezvoltare policentrică marchează o schimbare în paradigma privind structura dezvoltării economice și spațiale. *European Spatial Development Perspective* pledează pentru crearea de “zone dinamice ale integrării economice, distribuite echilibrat pe teritoriul UE și care cuprind rețeaua regiunilor metropolitane și a hinterlandului acestora, accesibile internațional” (orașe, municipii și zonele rurale aferente de diverse dimensiuni) [ESDP publicat de Comisia Europeană, 1999]. Conceptul de dezvoltare policentrică nu se limitează la zonele metropolitane de mari dimensiuni, ci se referă la un sistem ierarhizat care să exprime potențialul așezărilor de pe suprafața întregii Europe.

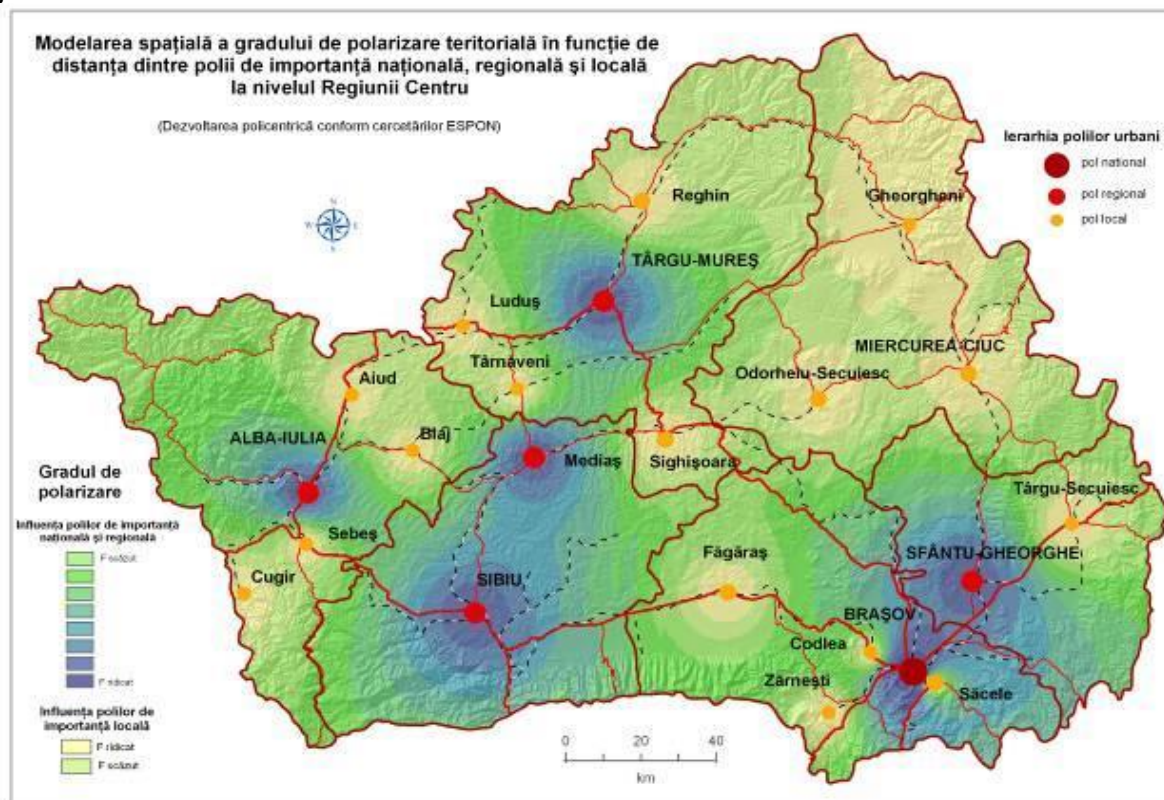
Considerate jucători cheie într-o economie competitivă bazată pe cunoaștere și crearea de prosperitate, orașele prin funcțiile sale sunt centre de polarizare pentru localitățile rurale din vecinătate.

Rețeaua de orașe din Regiunea Centru cu rol de: pol de creștere, pol de dezvoltare urbană, centru urban este reprezentată în figura de mai jos:

PDR 2014-2020, fig. 3.1. Rețeaua de orașe din Regiunea Centru cu rol de: pol de creștere, pol de dezvoltare urbană, centru urban

Modelarea spațială a gradului de polarizare teritorială la nivelul Regiunii Centru a polilor urbani de importanță națională, regională și locală este reprezentată în figura de mai jos:

PDR 2004-2020, fig.3.2. Modelarea spațială a gradului de polarizare teritorială la nivelul Regiunii Centru a polilor urbani de importanță națională, regională și locală pe baza clasificării ESPON

În Regiunea Centru există ***două zone metropolitane*** având ca centre polarizatoare polul de creștere Brașov (Zona Metropolitană Brașov) și polul de dezvoltare urbană Târgu Mureș (Zona Metropolitană Târgu Mureș). La nivelul Regiunii Centru există un ***număr mare de Grupuri de Acțiune Locală*** (GAL-uri)²⁵ ce vizează în special dezvoltarea rurală integrată a unităților administrativ-teritoriale prin parteneriate de dezvoltare intercomunitară.

Conform PDR 2014-2020, **posibilele abordări care pot servi ca punct de plecare în procesul de dezvoltare policentrică** sunt:

- observarea empirică a structurii urbane existente
- analiza relațiilor funcționale între diferitele așezări urbane în contextul spațial atât la nivel regional cât și național
- identificarea sectoarelor de drumuri rutiere în vederea modernizării pentru a asigura accesibilitatea impusă de procesul de creștere economică la nivel regional
- țintă politică în măsura în care ea tinde să îmbunătățească funcțiile urbane
- planificarea alocării de resurse pentru regenerarea orașelor cu rol de polarizare la nivel local

Încurajarea, susținerea și dezvoltarea de politici de dezvoltare policentrică la nivelul regiunii este o oportunitate, reprezentând un element esențial în creșterea coeziunii teritoriale. În plus, dezvoltarea policentrică contribuie și la creșterea socio-economică, atât prin extinderea gradului de influență a orașelor mari, cât și prin dezvoltarea orașelor mici și a zonelor rurale (în special prin proiecte integrate implementate în parteneriat). Atunci când cele mai dezvoltate orașe cooperează ca părți ale unui model policentric, ele generează valoare adăugată și acționează ca centre, contribuind atât la dezvoltarea zonelor mai extinse din care fac parte cât și la diminuarea disparităților teritoriale și socio-economice. Politica teritorială de dezvoltare policentrică ar putea sprijini considerabil competitivitatea regiunii.

Pe baza acestor considerente se poate desprinde o recomandare de utilizare a abordărilor mai sus menționate ca punct de plecare pentru ***integrarea planificării strategice a ofertei de educație și formare profesională în politicile propuse de PDR de dezvoltare policentrică***.

Contextul economic

Continuarea tendinței de polarizare economică la nivel regional. Majoritatea activităților economice și îndeosebi cele cu o valoare adăugată brută ridicată se concentrează în orașele mari și în jurul acestora, în timp ce multe localități urbane mici (îndeosebi foste localități miniere sau orașe monoindustriale) și numeroase localități rurale au o situație economică foarte precară și în curs de deteriorare rapidă. Gradul

²⁵Olistă cu Asociațiile de dezvoltare intercomunitară, GAL și diferite parteneriate sau asociații la nivel de unitate/unități administrativ-teritoriale din Regiunea Centru poate fi consultată accesând pe pagina de internet a ADR Centru, studiul regional "Agricultura și Dezvoltarea Rurală în Regiunea Centru", 2011, <http://www.adrcentru.ro/Detailu.aspx?t=ADStudiiRegionale&elD=1262>

de coeziune teritorială se menține scăzut, această situație regăsindu-se și la nivelul întregii țări.

Un proces economic salutar este **apariția și dezvoltarea clusterelor economice**. Clusterelor pot impulsiona dezvoltarea economică și pot aduce o valoare adăugată mai mare. Conform PDR 2014-2020, până în prezent, în Regiunea Centru s-au format clusterelor în domeniile prelucrării lemnului, al biomasei, al electrotehnicii, al industriei alimentare, iar procesul de clusterizare este de așteptat să ia amploare.

Considerată altă dată un atu al Regiunii Centru, **forța de muncă** nu se ridică întotdeauna la nivelul de pregătire necesar pentru o economie competitivă și în ultimul timp în multe domenii economice și în diferite zone ale Regiunii Centru începe să se facă simțită lipsa forței de muncă bine calificată.

Structura economică a Regiunii Centru a suferit modificări substanțiale în ultimii 10 ani. Ponderile unor sectoare economice de bază, precum agricultura, industria extractivă, industria prelucrătoare grea, s-au redus mult, crescând în schimb ponderea altor ramuri economice și a celor din sectorul terțiar cu precădere. Procesul nu este încheiat, fiind de așteptat ca această evoluție să continue și în următorii ani. Orientată spre satisfacerea cererii interne, **agricultura** beneficiază de un potențial natural important și diversificat. Cu toate acestea, sectorul agricol se află încă la începutul unui lung și dificil proces de modernizare și restructurare, menit să conducă la eficientizare și la valorificarea mai bună a importantului potențial agricol al regiunii.

Economia Regiunii Centru păstrează încă un **profil industrial** vizibil ce poate fi evidențiat atât prin contribuția relativ ridicată a industriei la formarea produsului intern brut cat și prin ponderea semnificativă a populației ocupat în sectorul secundar al economiei.

Profilul industrial al regiunii este dat de industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, chimică, materialelor de construcții, lemnului, extractiva, textilă și alimentară. Unitățile industriale sunt amplasate în general, în localitățile urbane, și în cazul multor orașe mici dau acestor localități un caracter monospecializat.

În prezent, **piloni industriei Regiunii Centru** sunt **industria alimentară, industria confecțiilor textile, prelucrarea lemnului, materialele de construcții și industria pieselor și subansamblelor auto**.

Industria textilă, a confecțiilor textile și a încălțăminte produce în special în **regim de lohn** mărfuri destinate pieței xterne.

Prezența mâinii de lucru bine calificate și ieftine a atras o serie de investitori de renume din domeniul auto, Regiunea Centru devenind în ultimii ani un **furnizor important de piese și subansamble auto pentru mărci celebre la nivel mondial**.

Industriile de **prelucrare a lemnului** valorifică **importantul potențial silvic al regiunii**. Astfel, Regiunea Centru asigură aproximativ 40% din producția națională de cherestea și o cincime din cea de mobilier.

Sectorul serviciilor are o contribuție importantă la formarea produsului intern brut regional, având o dezvoltare semnificativă în ultimii ani. **Domeniile care au înregistrat cele mai mari creșteri** sunt **transporturile** (în special transporturile rutiere si cele aeriene), telecomunicațiile, **sectorul financiar-bancar si de asigurări**. Turismul, cu toate că a înregistrat o serie de progrese pe anumite segmente, cum ar fi agroturismul, nu reușește să valorifice încă importantul potențial turistic al regiunii.

Regiunea Centru dispune de un **potențial turistic important** și diversificat, cu câteva

subdomenii în care se bucură de un cert avantaj: turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și agroturismul. În ultimii ani, Regiunea Centru a împărțit cu Regiunea Sud-Est unul din primele 2 locuri în ce privește capacitatea de cazare, numărul de turiști atrași și numărul de înnoptări. Prin faptul că este un domeniu economic în care firmele mici și persoane fizice joacă cel mai important rol și asigură un număr semnificativ de locuri de muncă, turismul este vital pentru economia multor localități mici din Regiunea Centru. Pe de altă parte, dezvoltarea sectorului turistic este importantă și prin efectul multiplicator pe care aceasta îl poate genera în ansamblul economiei.

Domeniile regionale de excelență

Domeniile de excelență ale Regiunii Centru identificate prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru și prezentate în PDR 2014-2020 sunt următoarele:

- a. Sectorul agroalimentar și montanologia
- b. Silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobilei
- c. Industria auto și mecatronica
- d. Industria textilă și de confecții
- e. Sectorul IT și industriile creative
- f. Sectorul medical și farmaceutic
- g. Turismul balnear și eco-turismul
- h. Mediul construit sustenabil
- i. Industria aeronautică

a. Sectorul agroalimentar și montanologia

Sectorul agroalimentar permite dezvoltarea întregului lanț valoric, de la producerea materiilor prime, la procesare și la distribuția și comercializarea produselor prelucrate. Acest sector este important atât prin prisma contribuției la susținerea gradului de ocupare a forței de muncă cât și prin contribuția la susținerea IMM-urilor regionale. Dezvoltarea domeniului agroalimentar are un puternic efect multiplicator, atrăgând dezvoltarea altor numeroase activități economice.

Condițiile naturale prielnice din Regiunea Centru au permis dezvoltarea agriculturii și specializarea pe câteva subdomenii în care regiunea deține poziții de top, după cum urmează:

- ☐ **Locul 1 la nivel național:** efectivele de ovine, cultivarea sfeclei de zahăr, cartofului, porumbului, hameiului și a cânepei pentru fibretextile
- ☐ **Locul 2 la nivel național:** familii de albine, cultivarea tutunului, plantelor medicinale și a furajelor verzi din teren arabil
- ☐ **Locul 3 la nivel național:** efectivele de bovine și iepuri, cultivarea secarei și a lucernei

Industria alimentară a cunoscut o dezvoltare remarcabilă în toate județele regiunii, principiile atuurilor valorificate de către investitorii în domeniu fiind: disponibilitatea și varietatea materiei prime locale, costurile de transport reduse, existența unei piețe locale de desfacere de dimensiuni apreciabile, orientarea consumatorilor către produsele autohtone. Dezvoltarea industriei alimentare la nivel regional este ilustrată prin date statistice relevante, cum ar fi:

- 1.575 societăți activează în domeniu, majoritatea întreprinderi foarte mici;
- 23.755 salariați reprezentând 12% din numărul de salariați din industria regiunii;
- Produsele și principalele sectoare: produse lactate, lapte și brânzeturi (locul 1 din țară), produse din carne (locul 2 din țară), produse de panificație.

În contextul dezvoltării industriei agro-alimentare la nivel regional au fost puse bazele primului cluster agroalimentar, **AGROFOOD Regional Cluster**. Clusterul AGROFOOD este format din mai multe entități, instituții și organizații: producători din industria cărnii, laptelui, panificației și îmbutelierii apelor minerale, agricultori, dar și centre de cercetare și inovare, instituții de specialitate, universități, asociații profesionale, instituții bancare și de consultanță și autorități publice locale.

Formarea profesională în domeniul agroalimentar este asigurată printr-o rețea de instituții de învățământ la toate nivelurile. Cercetarea aplicată este realizată în cele 3 institute de cercetare-dezvoltare și cele 6 stațiuni de cercetare-dezvoltare ce activează în Regiunea Centru și în cadrul Facultății de Științe Agricole, Industrie Alimentară și Protecția Mediului din Universitatea "Lucian Blaga" Sibiu.

b. Silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobilei

Bazate pe valorificarea materiei prime locale, **industria de prelucrare a lemnului și fabricarea mobilierului** au o tradiție solidă în toate județele Regiunii Centru. De-a lungul timpului, aceste două industrii s-au dezvoltat continuu și au suferit schimbări structurale majore pentru a se adapta la cerințele pieței și pentru a ține pasul cu progresul tehnologic. Un factor decisiv care a contribuit la dezvoltarea acestui domeniu îl constituie existența instituțiilor din învățământul preuniversitar și universitar cu profil silvic și de prelucrare a lemnului care au format specialiști bine pregătiți în aceste domenii.

Industria de prelucrare a lemnului și fabricarea mobilierului cuprinde 15,5% din forța de muncă din industria prelucrătoare și realizează cca. 16,6% din exporturile regionale (date la nivelul anului 2013).

Aflată la intersecția mai multor domenii, **industria mobilei dispune în Regiunea Centru de un potențial remarcabil** ce poate fi dezvoltat prin valorificarea bogatei tradiții locale și impulsionează creativității și a designului modern. Acest important sector de activitate încorporează astăzi din ce în ce mai multă inovație, dezvoltarea lui făcându-se prin utilizarea de tehnologii moderne și materiale noi, iar ponderea produselor cu valoare adăugată mare a crescut sensibil.

În ultima perioadă s-au pus bazele cooperării economice intra-sectoriale în cadrul unor structuri de tipul clusterelor economice sau al asociațiilor de producători. Funcționează deja la nivel regional **3 cluster în domeniile industriei lemnului și al mobilei: Clusterul regional al lemnului PRO WOOD, Clusterul REGIOFA, Clusterul mobilei Transilvania**, aceste structuri având menirea de a facilita accesul IMM-urilor la finanțare în vederea introducerii tehnologiilor noi de producție și achiziționării de utilaje moderne și de a contribui la creșterea gradului de internaționalizare și participare a companiilor mici din industria mobilei la rețelele europene de cooperare economică.

Nivelul de pregătire a forței de muncă în aceste sectoare este ridicat, formarea specialiștilor cu o înaltă calificare se face pe plan regional, atât la Universitatea Transilvania Brașov unde funcționează cele mai vechi și mai mari facultăți în domeniu din România (Facultatea de silvicultură și exploatare forestieră, respectiv Facultatea de ingineri a lemnului), cât și în cadrul licelor cu profil integral sau parțial silvic.

c. Industria auto și mecatronica

Industria auto are o tradiție puternică în Regiunea Centru. După o perioadă de restructurări masive în procesul de tranziție către economia de piață, începând cu anii 2000 sectorul a beneficiat de interesul unor prestigioase firme europene care au creat și dezvoltat importante capacități de producție în regiune. Regiunea Centru, alături de Regiunea Vest și de Regiunea Sud Muntenia se numără printre zonele cu

cea mai rapidă creștere a investițiilor străine în domeniul auto.

Locațiile preferate pentru investițiile auto sunt situate în jurul orașelor Sibiu și Brașov, Mediaș, precum și în județele Alba (în special, orașele Cugir, Sebeș, Blaj – localități de asemenea cu o forță de muncă specializată) și Mureș (Sighișoara, Tg.Mureș), iar într-o mai mică măsură în județele Covasna și Harghita. Unele companii străine cu investiții mari și-au creat propriile centre de dezvoltare în Regiunea Centru.

La nivelul Regiunii Centru, **valoarea exporturilor de piese și componente auto** a crescut de cca. 5 ori în perioada 2003-2013, creșterea fiind mai rapidă decât dinamica exporturilor totale de bunuri ale regiunii calculată pentru aceeași perioadă (3,8 ori). În termeni valorici, exporturile sectorului automotive totalizează în anul 2013 peste 972 milioane euro, reprezentând 14,3% din exporturile regiunii, o pondere similară înregistrându-se la nivel național.

d. Industria textilă și de confecții

Sector cu tradiție în economia regiunii, industria textilă și de confecții a înregistrat un declin accentuat în anii '90, urmat de o perioadă de dezvoltare a lohn-ului, apoi schimbările intervenite în relațiile comerciale la nivel internațional (aderarea în 2005 a Chinei la Organizația Mondială a Comerțului) peste care s-a suprapus criza economico-financiară au afectat negativ situația industriei textile și a confecțiilor din Regiunea Centru. Într-o perioadă scurtă, de numai doi ani (2008-2010), numărul angajaților din cele două ramuri industriale a scăzut cu o treime, scăderea neputând fi recuperată decât într-o mică măsură în anii următori.

Industria textilă și a confecțiilor joacă încă un rol major în ce privește oferta de locuri de muncă și asigurarea unei rate crescute a ocupării. Potrivit datelor statistice oficiale, în anul 2013, numărul mediu de angajați din industria textilă și a confecțiilor depășește 27 mii, majoritatea femei, în scădere însă cu peste 11mii persoane față de anul 2008. Industria textilă și a confecțiilor se numără între sectoarele cu o contribuție importantă în exporturile regionale. În anul 2013 valoarea însumată a exporturilor de mărfuri din cele 2 ramuri se ridică la peste 626 milioane euro, în creștere cu 30% față de 2003.

e. Sectorul IT și industriile creative

Importanța domeniului IT în cadrul economiei regionale a crescut spectaculos în ultimii ani, iar potențialul său de dezvoltare în următoarea perioadă este considerabil. Analiza realizată la nivelul județelor Regiunii Centru privind existența principalelor tipuri de produse, servicii și competențe, dar și potențialul în sectorul IT, relevă câteva concluzii semnificative:

- existența unei *preocupări active și constante în rândul mediului de afaceri din sectorul IT spre domeniul inovării, cercetării și dezvoltării în 3 județe* din Regiunea Centru: Brașov, Mureș și Sibiu
- existența de firme dezvoltatoare de *software în domenii în care există la nivel local și regional un număr foarte mare de solicitări*: contabilitate și managementul firmelor, registratură și managementul documentelor, software pentru instituțiile publice, retail și logistică, eCommerce, eBusiness etc.
- existența de firme *dezvoltatoare de software de nișă* și asigurarea de consultanță în domenii precum: Mapping&GIS, industria alimentară, agricultură, telecomunicații, domeniul medical, Mobil Applications pe diverse platforme.
- *în toate din cele 6 județe din Regiunea Centru există competențe și servicii de calitate privind proiectare de sisteme informatice integrate vizând componentele hardware și software-ul suport* (în special pentru calculatoare, rețele, servere etc.)
- *dezvoltarea și proiectarea primului Smartphone în România* de S.C. ALLVIEW

S.R.L. din Braşov deţine un potenţial de polarizare şi creare de transfer de know-how la nivel local şi regional în domeniul dezvoltării şi inovării privind echipamentele hardware şi software dedicat pentru Smartphone şi dispozitive conexe

- *existenţa de competenţe şi servicii de calitate în domeniile integrate: Webdesign, programare web, aplicaţii grafică şi multimedia, la nivelul tuturor judeţelor regiunii, însă cu mare potenţial de dezvoltare şi inovare în judeţele Braşov, Mureş şi Sibiu.*

Industria creative joacă un rol important la nivelul regiunilor de dezvoltare din Uniunea Europeană. O imagine sintetică cuprinderea poziţionarea industriilor creative la nivelul Uniunii Europene este ilustrată printr-o analiză ce evidenţiază aspecte referitoare la ocuparea pe care o generează aceste tipuri de industrii, numărul de firme active în domeniile creative. La nivelul României, regiunea cu cea mai mare pondere a salariaţilor din industriile creative în totalul celor la nivelul întregii regiuni este Bucureşti-Ilfov, care ocupă locul 18 la nivelul Uniunii Europene cu 5,46%. Din punct de vedere al acestui indicator statistic, Regiunea Centru ocupă locul 2 la nivel naţional şi locul 241 la nivelul Uniunii Europene, având o pondere de 1,18%.

f. Sectorul medical şi farmaceutic

Municipiul Târgu-Mureş este unul dintre cele mai renumite centre medicale din România, cu o infrastructură specifică pentru realizarea serviciilor publice de calitate în domeniul sănătăţii având două spitale clinice universitare, dintre care Spitalul Clinic Judeţean de Urgenţă Mureş, având statut de spital regional de urgenţă, Institutul de Boli Cardiovasculare şi Transplant Târgu-Mureş.

Această performanţă a sistemului public în asigurarea de servicii de calitate populaţiei în domeniul medical şi farmaceutic este întărită de activitatea desfăşurată de mediul privat. Piaţa locală de producţie farmaceutică şi activitatea de cercetare în acest sens sunt în plină dezvoltare. Companiile producătoare de medicamente din judeţele Mureş, Braşov şi Sibiu, alături de firmele producătoare de medicamente homeopate şi de cele din domeniul echipamentelor medicale, au avut o evoluţie foarte bună în ultimii ani.

g. Turismul balnear şi eco-turismul

Segmentul balnear este unul din **pieţele turismului desănătate**, alături de turismul medical, talasoterapia, hidroterapia, wellbeing/spa şi fitness. Dintre cele menţionate anterior se situează pe locul doi în ordinea crescătoare a medicalizării. **Turismul balnear** reprezintă una din formele de **circulaţie turistică constantă**, cu o **clientelă relativ stabilă**, care contribuie la ridicarea coeficienţilor de utilizare a capacităţilor de cazare şi la realizarea unor încasări medii sporite pe zi/turist.

În Regiunea Centru se găseşte cea mai mare densitate de staţiuni balneoclimaterice din România. Apele minerale cuprind proprietăţi terapeutice, lacurile bogate în săruri minerale, lacurile din fostele saline, mofetele, nămolurile, turba, aerul puternic ozonificat (bogat în aerosoli răşinoşi şi ioninegative), constituie cei mai importanţi factori curativi naturali. Cele mai importante staţiuni balneoclimaterice din regiune sunt cele de la Sovata, Ocna Sibiului, Covasna, Băile Tuşnad, Predeal, Baza, Balványos, Malnaş, Vâlcele, Praid, Borsec, Băile Homorod, Harghita Băi, Izvoru Mureşului, Lacu Roşu. Aici se tratează numeroase afecţiuni precum: bolicardiovasculare, boli ale aparatului locomotor, digestiv, respirator şi renal, boli endocrine, boli dermatologice, boli ginecologice, boli de nutriţie.

Într-o perioadă de declin, **turismul balnear** începe să fie

reconsiderat și revalorizat în ultimii ani, acesta putând redeveni în perioada următoare una din formele preferate de turism, inclusiv pentru piața externă. În acest sens, amintim faptul că România deține o treime din izvoarele de apă minerale ale Europei, multe dintre acestea fiind localizate

În Regiunea Centru. Accentuarea procesului de îmbătrânire demografică va face ca numărul de turiști ce optează pentru această formă de turism să crească semnificativ. În același timp, diversificarea ofertei turismului balnear, dezvoltarea componentei de agrement și acelei de wellness și spa sunt în măsură să aducă noi categorii de turiști.

h. Mediul construit sustenabil

Regiunea Centru are un foarte bun potențial de biomasă, iar potențialul micro-hidro la nivelul comunităților din zona montană reprezintă peste 30% din întreg potențialul micro-hidro al României. Totodată, la nivel regional activează un număr de furnizori de cunoaștere cu experiență în domeniu, capabili să contribuie la dezvoltarea unor subdomenii ale sectorului energiei regenerabile, cu precădere pentru mediul construit. Universitatea Transilvania din Brașov a identificat Dezvoltarea Durabilă ca prioritate majoră în cercetare-dezvoltare-educație. Institutul de Cercetare-Dezvoltare al Universității Transilvania din Brașov are deja implementate numeroase soluții pentru eficiența energetică în mediul construit și o gamă largă de mixuri energetice bazate pe energii regenerabile. Institutul pentru Cartof și Sfeclă de Zahăr are de asemenea preocupări în ce privește valorificarea deșeurilor de biomasă ca surse de energie.

Alături de firmele din domeniile producerii energiei și de cele din sectorul construcțiilor, în Regiunea Centru activează și un număr de companii care, deși nu au legătură directă cu cele două domenii, se pot implica în dezvoltarea comunităților durabile fie prin produse specifice (textile ecologice, alimente bio) și pot intra în circuitul de valorificare a deșeurilor ca sursă de energie.

i. Industria aeronautică

Unadin industriile de vârf, cu o tradiție importantă în centrul României este industria aeronautică. Înființată în anul 1925, fabrica de avioane de la Brașov a construit în aproape 90 de ani un număr impresionant de avioane și elicoptere militare și civile.

În prezent, forța de muncă ce activează în cadrul celor patru firme din domeniul aeronautic localizate în zona municipiului Brașov, este formată din cca. 1100 angajați cu o înaltă calificare. În România pregătirea specialiștilor în domeniul se realizează în cadrul Facultății de Inginerie Aeronautică a Universității Politehnice București. Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Aeronautică „Elie Carafoli” – INCAS București este în prezent principala instituție românească de cercetare în domeniul aeronautic, fiind continuatorul unei tradiții de peste 60 ani. Având în vedere necesarul foarte mare de resurse financiare și tehnologiile de vârf utilizate, se apreciază că dezvoltarea acestui sectoral economiei se va putea face doar printr-o cooperare extinsă cu marile firme europene (în primul rând, pe baza unor investiții strategice ale acestora), iar pe de altă parte este necesară o creștere a gradului de specializare, resursele disponibile trebuind direcționate spre subdomeniile industriei aeronautice în care există un cert avantaj competitiv.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru prezentată în cadrul PDR 2014-2020 are ca **obiectiv global** „dezvoltarea echilibrată a Regiunii Centru prin stimularea creșterii economice bazate pe cunoaștere, protecția mediului înconjurător și valorificarea durabilă a resurselor naturale precum și întărirea coeziunii sociale”.

Strategia de Dezvoltare a Regiunii Centru cuprinde **6 domenii strategice de dezvoltare**, fiecare dintre acestea grupând un număr de priorități și măsuri specifice:

1. Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale
2. Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării
3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie
4. Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii
5. Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative
6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale

Domeniul Strategic 1. Dezvoltare urbană, dezvoltarea infrastructurii tehnice și sociale regionale

Obiectivul strategic: Dezvoltarea urbană durabilă, creșterea coeziunii teritoriale prin încurajarea dezvoltării policentrice, dezvoltarea infrastructurii de transport, tehnico-edilitară, de educație, sănătate, socială și situații de urgență, precum și creșterea accesului populației la serviciile aferente la nivelul Regiunii Centru

Prioritatea 1.1. Creșterea coeziunii teritoriale a Regiunii Centru prin sprijinirea dezvoltării urbane

Măsuri:

- 1.1.1. Stimularea dezvoltării policentrice și încurajarea dezvoltării integrate a orașelor și regiunilor rurale în vederea generării de efecte sinergice și realizării coeziunii teritoriale prin promovarea și dezvoltarea parteneriatelor
- 1.1.2. Susținerea dezvoltării orașelor mari ca poli de atracție pentru zonele învecinate și motoare ale creșterii economice inteligente prin extinderea și dezvoltarea infrastructurii
- 1.1.3. Regenerarea orașelor mici și mijlocii și a celor monoindustriale prin dezvoltarea de soluții de dezvoltare urbană integrată și incluziune socială

Prioritatea 1.2. Dezvoltarea infrastructurii de transport și comunicații și tehnico-edilitară la nivelul Regiunii Centru

Măsuri:

- 1.2.1. Creșterea mobilității regionale prin extinderea, reabilitarea și modernizarea rețelei de drumuri rutiere și feroviare, construirea de centuri ocolitoare în vecinătatea orașelor precum și construirea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea de aeroporturi
- 1.2.2. Dezvoltarea transportului intermodal în vederea dezvoltării unei platforme intermodale pentru transportul mărfurilor
- 1.2.3. Extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare în perspectiva dezvoltării durabile și administrării cât mai eficiente a teritoriului
- 1.2.4. Dezvoltarea infrastructurii diferitelor tipuri de comunicații în special al accesului populației, administrației publice și mediului privat la conexiuni în bandă largă și asigurarea interoperabilității sistemelor de comunicații

Prioritatea 1.3. Dezvoltarea infrastructurii de educație, sănătate, sociale și situații de urgență la nivelul Regiunii Centru

Măsuri:

- 1.3.1. Creșterea calității sistemului de învățământ prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii de educație
- 1.3.2. Diversificarea și creșterea calității și accesului populației la servicii de

sănătate la standarde europene prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii desănătate

1.3.3. Creșterea incluziunii sociale și a calității vieții în rândul populației prin extinderea, reabilitarea, amenajarea, dotarea și modernizarea infrastructurii sociale

1.3.4. Creșterea siguranței publice și eficientizarea intervențiilor în situații de urgență prin extinderea, reabilitarea și modernizarea infrastructurii specifice

Domeniul strategic 2. Creșterea competitivității economice, stimularea cercetării și inovării

Obiectivul strategic: Dezvoltarea economiei regionale bazate pe cunoaștere prin modernizarea și eficientizarea întreprinderilor, intensificarea cooperării economice și prin creșterea rolului cercetării-dezvoltării-inovării la nivelul economiei Regiunii Centru

Prioritatea 2.1 Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor, creșterea gradului de internaționalizare a IMM-urilor

Măsur:

2.1.1. Sprijinirea activităților de inovare și modernizare ale IMM-urilor

2.1.2. Sprijinirea participării IMM-urilor la diverse rețele internaționale de cooperare economică

2.1.3. Sprijinirea IMM-urilor în vederea utilizării instrumentelor de finanțare europeană

2.1.4. Sprijin pentru regenerarea economică a orașelor mici (sub 20 mii locuitori)

Prioritatea 2.2 Extinderea și diversificarea infrastructurii regionale și locale de afaceri, a clusterelor și a rețelelor de cooperare economică

Măsur:

2.2.1. Extinderea infrastructurii regionale și locale de sprijinirea afacerilor și diversificarea gamei de servicii oferite

2.2.2. Extinderea și susținerea activităților clusterelor economice și a altor structuri și rețele de cooperare precum și a activităților de promovare economică

Prioritatea 2.3. Dezvoltarea infrastructurii de cercetare, dezvoltare și inovare

Măsur:

2.3.1. Dezvoltarea infrastructurilor de CDI prin reabilitarea, amenajarea, extinderea, modernizarea și dotarea acestora din cadrul entităților publice (universități, centre, institute de cercetare etc.) și private

2.3.2. Dezvoltarea de platforme decooperare prin facilitarea creării de parteneriate între instituțiile de cercetare și prin sprijinirea parteneriatelor între instituțiile de cercetare, pe de o parte și companii și autorități publice, pe de altă parte

2.3.3. Extinderea participării active a instituțiilor de cercetare din Regiunea Centru în rețelele europene create în cadrul **ERA (European Research Area), Horizon 2020** și a altor programe similare și dezvoltarea de parteneriate cu instituții de cercetare din străinătate

Prioritatea 2.4. Sprijinirea dezvoltării infrastructurii de transfer tehnologic, a centrelor de inovare și a spin-off-urilor și start-up-urilor inovative

Măsur:

2.4.1. Dezvoltarea centrelor de transfer tehnologic și a centrelor de inovare

2.4.2. Sprijinirea entităților economice bazate pe cercetare (spin-off-uri, start-up-uri inovative, companii active în domeniul cercetării)

Domeniul Strategic 3. Protecția mediului înconjurător, creșterea eficienței energetice, stimularea utilizării surselor alternative de energie

Obiectivul strategic: Protecția mediului înconjurător, dezvoltarea infrastructurii tehnice, conservarea biodiversității, diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale, utilizarea surselor regenerabile de energie, precum și îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic la nivelul Regiunii Centru

Prioritatea 3.1 Protecția mediului înconjurător și amenajarea, extinderea sau modernizarea infrastructurii tehnice

Măsuri:

- 3.1.1.** Protecția mediului înconjurător, la nivelul componentelor majore (aer, apă, sol) prin sprijinirea acțiunilor ce vizează diminuarea populației generate de activitățile economice
- 3.1.2.** Susținerea colectării selective a deșeurilor, creșterea gradului de recuperare și reciclare a deșeurilor la nivel județean și regional
- 3.1.3.** Construcția, amenajarea, extinderea, reabilitarea sau modernizarea infrastructurii tehnice de mediu (de pildă: stații de epurare, stații de preepurare, rezervoare de apă, surse de apă potabilă, rigole pentru regularizarea albiilor râurilor etc.)

Prioritatea 3.2 Conservarea biodiversității

Măsuri:

- 3.2.1.** Protecția, conservarea sau refacerea diversității biologice pentru situri Natura 2000 sau diferite arii naturale care beneficiază de un statut legal de protecție
- 3.2.2.** Conservarea și protecția biodiversității din habitatele naturale, în special a celor forestiere

Prioritatea 3.3 Diminuarea efectelor schimbărilor climatice și prevenirea riscurilor naturale

Măsuri:

- 3.3.1.** Creșterea gradului de siguranță prin prevenirea și reducerea riscurilor naturale în special prin crearea și dezvoltarea infrastructurii adecvate de prevenire a acestora
- 3.3.2.** Diminuarea efectelor schimbărilor climatice prin implementarea de politici și acțiuni specifice

Prioritatea 3.4 Creșterea utilizării resurselor alternative de energie

Măsuri:

- 3.4.1.** Producerea și creșterea utilizării resurselor regenerabile de energie prin promovarea potențialului resurselor alternative de energie
- 3.4.2.** Utilizarea surselor regenerabile de energie prin susținerea investițiilor în soluții energetice alternative pentru instituții publice, mediul privat și persoane fizice

Prioritatea 3.5 Îmbunătățirea eficienței energetice în sectorul public, casnic și economic

Măsuri:

- 3.5.1.** Îmbunătățirea eficienței energetice la operatorii industriali și economici prin achiziționarea de echipamente cu consum redus de energie
- 3.5.2.** Îmbunătățirea eficienței energetice la sistemele de încălzire/răcire în locuințele individuale și instituții publice

- 3.5.3.** Creșterea eficienței energetice prin reabilitarea termică a locuințelor și clădirilor publice
- 3.5.4.** Eficientizarea iluminatului public în mediul urban și rural
- 3.5.5.** Eficientizarea transportului urban durabil

Domeniul strategic 4. Dezvoltarea zonelor rurale, sprijinirea agriculturii și silviculturii

Obiectivul strategic: Dezvoltarea durabilă a zonelor rurale din Regiunea Centru prin valorificarea potențialului natural și uman al acestora

Prioritatea 4.1. Eficientizarea activităților agricole prin modernizarea exploataților agricole, dezvoltarea serviciilor și logisticii agricole și susținerea activităților de prelucrare a produselor agricole

Măsuri:

- 4.1.1.** Modernizarea exploataților agricole prin susținerea investițiilor în domeniu
- 4.1.2.** Sprijinirea dezvoltării sistemelor locale de irigații
- 4.1.3.** Crearea și modernizarea centrelor logistice pentru agricultură
- 4.1.4.** Dezvoltarea centrelor de servicii pentru agricultură
- 4.1.5.** Crearea și modernizarea unităților mici și mijlocii de procesare a produselor agricole situate în mediul rural
- 4.1.6.** Susținerea tinerilor fermieri și a specialiștilor agricoli

Prioritatea 4.2. Valorificarea superioară, într-o manieră durabilă, a potențialului silvic regional

Măsuri:

- 4.2.1.** Modernizarea exploataților silvice prin susținerea achiziționării de mașini și echipamente specifice
- 4.2.2.** Dezvoltarea infrastructurii de transport forestier
- 4.2.3.** Stimularea utilizării în scop energetic a reziduurilor forestiere și agricole
- 4.2.4.** Susținerea acțiunilor de împădurire și întreținerea pădurilor

Prioritatea 4.3. Creșterea atractivității economice și diversificarea activităților economice în localitățile rurale din Regiunea Centru

Măsuri:

- 4.3.1.** Susținerea afacerilor în domenii economice neagricole
- 4.3.2.** Îmbunătățirea cunoștințelor antreprenoriale ale locuitorilor din mediul rural
- 4.3.3.** Promovarea utilizării instrumentelor geomatice pentru creșterea atractivității zonelor rurale

Prioritatea 4.4. Îmbunătățirea infrastructurii tehnico-edilitare a localităților rurale din Regiunea Centru

Măsuri:

- 4.4.1.** Extinderea și modernizarea rețelelor de apă potabilă
- 4.4.2.** Extinderea și modernizarea rețelelor de canalizare
- 4.4.3.** Extinderea și modernizarea serviciilor de colectare și gestionare a deșeurilor menajere
- 4.4.4.** Dezvoltarea rețelei de drumuri comunale

Prioritatea 4.5. Dezvoltarea infrastructurii sociale, cultural-recreative și susținerea dezvoltării comunitare

Măsuri:

- 4.5.1.** Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii sociale din mediul

rural

4.5.2. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii cultural-recreative din mediul rural

4.5.3. Sprijinirea cooperării între diverși actori și comunități rurale în cadrul unor acțiuni integrate vizând dezvoltarea teritorială

Domeniul strategic 5. Creșterea atractivității turistice regionale, sprijinirea activităților culturale și recreative

Obiectivul strategic: Dezvoltarea sectorului turistic și a sectoarelor economice conexe prin valorificarea potențialului natural și antropic al Regiunii Centru și susținerea activităților culturale și recreative

Prioritatea 5.1. Punerea în valoare a patrimoniului natural și antropic

Măsuri:

5.1.1. Amenajarea de trasee, căi de acces și locuri de vizitare și dezvoltare a managementului destinațiilor turistice

5.1.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii din stațiunile balneare și montane

5.1.3. Conservarea, restaurarea și punerea în valoare a clădirilor cu valoare arhitectonică și istorică

Prioritatea 5.2. Dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de primire și agrement în scopul îmbunătățirii și diversificării serviciilor turistice oferite

Măsuri:

5.2.1. Modernizarea/reabilitarea structurilor de primire turistică și de agrement

5.2.2. Dezvoltarea structurilor de primire turistică și de agrement

Prioritatea 5.3. Promovarea destinațiilor turistice din Regiunea Centru

Măsuri:

5.3.1. Crearea și modernizarea centrelor și punctelor de informare turistică

5.3.2. Dezvoltarea activităților de publicitate turistică

5.3.3. Sprijinirea organizării și participării la evenimente destinate promovării turistice

Prioritatea 5.4. Dezvoltarea infrastructurii culturale, recreative și sprijinirea activităților culturale

Măsuri:

5.4.1. Reabilitarea, modernizarea și extinderea infrastructurii culturale și recreative

5.4.2. Conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural imaterial, susținerea evenimentelor culturale

Domeniul Strategic 6. Dezvoltarea resurselor umane, creșterea incluziunii sociale

Obiectivul strategic: Dezvoltarea resurselor umane în special prin îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație, creșterea ocupării și calității forței de muncă, creșterea incluziunii sociale și a calității vieții, precum și contracararea efectelor declinului demografic

Prioritatea 6.1. Îmbunătățirea accesului la formare profesională și educație pe tot parcursul vieții în domeniile: educație, cercetare, social, sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat

Măsuri:

6.1.1. Facilitatea accesului la educație, perfecționare profesională și calificarea persoanelor care activează în special în domeniile: educație, cercetare, social,

sănătate, administrație publică, economie și antreprenariat

6.1.2. Încurajarea și susținerea populației active în îmbunătățirea competențelor prin acces la formare profesională și învățare pe tot parcursul vieții

6.1.3. Diversificarea și creșterea calității serviciilor oferite prin administrația publică și consolidarea bunei guvernante

Prioritatea 6.2 Sprijinirea dezvoltării capitalului uman în vederea creșterii ocupării forței de muncă la nivel regional

Măsuri:

6.2.1. Sprijinirea mobilității profesionale și teritoriale a forței de muncă

6.2.2. Dezvoltarea și diversificarea ofertei de muncă prin încurajarea și sprijinirea creării de noi locuri de muncă

6.2.3. Facilitarea accesului la oferta de locuri de muncă

Prioritatea 6.3 Dezvoltarea serviciilor sociale în vederea creșterii incluziunii sociale a grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

Măsuri:

6.3.1. Promovarea și sprijinirea respectării drepturilor fundamentale, combaterea discriminării, excluderii și a prejudecăților în rândul grupurilor vulnerabile și a comunităților defavorizate

6.3.2. Creșterea ocupării prin sprijinirea creării de noi locuri de muncă și facilitarea accesului pe piața muncii în rândul persoanelor vulnerabile sau dezavantajate social

6.3.3. Creșterea calității vieții grupurilor vulnerabile și dezavantajate social prin facilitarea accesului la programe de educație, formare profesională, calificare și recalificare, în special pentru populația de etnie romă

6.3.4. Promovarea și susținerea economiei sociale și a întreprinderilor sociale

Prioritatea 6.4 Contracurarea efectelor de clinului demografic

Măsuri:

6.4.1. Sprijinirea familiilor tinere cu copii prin acces la servicii suport

6.4.2. Sprijinirea accesului tinerilor pe piața muncii

6.4.3. Sprijinirea inițiativelor ce vizează diminuarea efectelor schimbărilor demografice pe piața muncii (creșterea numărului de lucrători vârstnici)

Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru

Specializarea inteligentă presupune identificarea caracteristicilor și atuurilor unice ale regiunii, evidențierea avantajelor competitive, precum și cooptarea părților interesate și a resurselor de la nivel regional în jurul unei viziuni axate pe criteriul excelenței. Strategiile privind specializarea inteligentă pot constitui, de asemenea, un instrument puternic pentru soluționarea provocărilor sociale, de mediu, climatice și energetice, precum schimbările demografice, eficiența resurselor, securitatea energetică și rezistența în fața schimbărilor climatice. Pentru a atrage atenția investitorilor interni și internaționali, este important să fie creată o marcă a expertizei regiunii într-un sector de cunoaștere specific sau pe o piață de nișă și să se ofere sprijin concret și integrat pentru a contribui la consolidarea respectivei specializări.

În elaborarea Strategiei de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru 2014-2020 s-a urmărit corelarea acesteia cu principalele documente strategice la nivel național relevante pentru perioada 2014-2020: Strategia națională de cercetare, dezvoltare și

inovare 2014-2020, adoptată prin Hotărârea de Guvern nr. 929/2014, cu Strategia guvernamentală pentru dezvoltarea sectorului întreprinderilor mici și mijlocii și îmbunătățirea mediului de afaceri din România - Orizont 2020 aprobată prin H.G. 859/2014 și cu proiectul Strategiei Naționale pentru Competitivitate 2014-2020.

Domeniile de excelență ale Regiunii Centru identificate prin Strategia de Specializare Inteligentă a Regiunii Centru și prezentate pe larg în PDR 2014-2020 sunt următoarele:

- Sectorul agroalimentar și montanologia
- Silvicultura, prelucrarea lemnului și industria mobilei
- Industria auto și mecatronica
- Industria textilă și de confecții
- Sectorul IT și industriile creative
- Sectorul medical și farmaceutic
- Turismul balnear și eco-turismul
- Mediul construit sustenabil
- Industria aeronautică

Viziunea Strategiei regionale de specializare inteligentă împărtășește principiile asumate de către partenerii regionali și este în același timp în deplină concordanță cu cele trei priorități statuate la nivel european prin Strategia Europa 2020:

„Regiunea Centru construiește inovativ o economie bazată pe cunoaștere și grijă față de mediul înconjurător, prin participarea activă a locuitorilor săi, respectând principiile cooperării și parteneriatului și valorificând atuurile economice și sociale și specificul său regional”.

Strategia de specializare inteligentă a regiunii Centru este structurată pe 5 direcții strategice ce cuprind 19 priorități și 63 măsuri.

Cele 5 direcții ale Strategiei sunt:

- o Construirea unei culturi economice a inovării (I)
- o Cercetarea în sprijinul afacerilor regionale (II)
- o Domenii de excelență pentru o dezvoltare inteligentă (III)
- o Competențe profesionale pentru o economie bazată pe cunoaștere (IV)
- o Cooperare interregională la nivel european (V)

Direcțiile strategice I, II și V sunt direcții orizontale vizând întregul spectru economic, în timp ce celelalte două direcții vizează strict domeniile de excelență regională.

Dintre direcțiile mai sus enumerate ale strategiei de specializare inteligentă a regiunii, direcțiile strategice III și V prezintă o relevanță directă pentru planificarea strategică în educație și formare profesională.

Direcția strategică 3. Domenii de excelență pentru o dezvoltare inteligentă (direcție verticală)

Esența unei Strategii regionale de specializare inteligentă constă în **dinamizarea domeniilor de excelență ale regiunii**, în punerea în valoare a atuurilor economice și a celor privind forța de muncă și maximizarea avantajelor comparative pe care o regiune le are. Identificarea unor domenii regionale de excelență permite concentrarea eforturilor investiționale ale Regiunii Centru în câteva sectoare prioritare și obținerea unei eficiențe ridicate a utilizării fondurilor pentru cercetare și inovare.

Domeniile de excelență ale Regiunii Centru și corespondența acestora cu domeniile de specializare din Strategia Națională pentru CDI 2014-2020 sunt redată sintetic în tabelul de mai jos:

Domenii regionale de excelență \ Domenii de specializare inteligentă		Bioeconomia	TIC, spațiu și securitate	Energie, mediu și schimbări climatice	Eco-nano tehnologii și materiale avansate	Sănătate
Rol economic important, cu influență asupra ocupării	Turismul balnear și ecoturism	*		*		*
	Industria textilelor și confecțiilor				*	
	Silvicultură, prelucrarea lemnului și mobilă	*		*	*	
Dinamica competitivă	Industria auto și mecatronica		*			
	Tehnologia informațiilor și comunicațiilor (TIC)		*			
	Sectorul agroalimentar, montanologie	*			*	*
Inovare, dezvoltare tehnologica și valoare adăugată	Sănătate și produse farmaceutice				*	*
	Mediu construit sustenabil		*	*		
	Industria aeronautică		*			

Măsurile propuse în cadrul acestei direcții strategice trebuie să vizeze în mod deosebit sprijinirea investițiilor ce au ca scop modernizarea și inovarea în cadrul întreprinderilor active în domeniile regionale de excelență, dinamizarea afacerilor în aceste domenii și facilitarea accesului firmelor la noile tehnologii. Cercetarea-dezvoltarea în domeniile de specializare trebuie intensificată pentru a reduce decalajele în această privință față de alte regiuni, concomitent cu intensificarea transferului tehnologic și aplicarea în economie a rezultatelor cercetării pe scară mai largă pentru a îmbunătăți competitivitatea firmelor din Regiunea Centru.

Aplicarea coerentă a măsurilor de stimulare a sectoarelor de excelență regională presupune de asemenea un efort organizatoric concretizat prin crearea unei rețele de centre și poli de excelență în domeniile în sectoarele prioritare având rolul de planificare și coordonare a activităților de sprijin.

Prioritatea 3.1. Crearea și dezvoltarea polilor de excelență și a rețelilor de centre de excelență în sectoarele economice prioritare

Măsuri:

3.1.1. Dezvoltarea polilor de excelență ca entități reprezentative la nivel național și susținerea activităților acestora pe o perioadă de un an

3.1.2. Dezvoltarea centrelor de excelență ca entități reprezentative la nivel regional și susținerea activităților acestora pe o perioadă de un an

Prioritatea 3.2. Sprijinirea companiilor inovative care activează în domeniile de excelență

Măsuri:

- 3.2.1.** Susținerea direcționată a modernizării IMM-urilor active în domeniile de excelență prin introducerea de tehnologii puțin poluante și cu consumuri reduse de energie
- 3.2.2.** Sprijinirea cu prioritate a achiziționării de brevete și patentelor de către IMM-urile active în domeniile de excelență
- 3.2.3.** Susținerea direcționată a tuturor formelor de inovare în cadrul firmelor care activează în domeniile de excelență

Prioritatea 3.3 Susținerea Cercetării-Dezvoltării Inovării în domeniile de excelență

Măsuri:

- 3.3.1.** Sprijinirea direcționată a dezvoltării infrastructurii decercetare-dezvoltare-inovare (CDI) în domeniile de excelență
- 3.3.2.** Sprijinirea direcționată a activității de CDI în domeniile de excelență
- 3.3.3.** Facilitarea cooperării între entitățile cu o activitate de cercetare-dezvoltare în domeniile de excelență și entități similare din Europa

Prioritatea 3.4 Dezvoltarea brandurilor regionale

Măsuri:

- 3.4.1.** Elaborarea de politici și strategii integrate de creare de branduri puternice în special în domeniile de excelență a regiunii
- 3.4.2.** Sprijinirea investitorilor, producătorilor sau dezvoltatorilor în crearea de produse/servicii cu potențial ridicat pentru viitoare branduri
- 3.4.3.** Sprijinirea și creșterea valorii brandurilor locale și regionale în special pentru produse/servicii promovate în domeniile de excelență
- 3.4.4.** Creșterea vizibilității internaționale ale brandurilor locale și regionale prin acces la evenimente internaționale și instrumente eficiente de marketing

De interes pentru planificarea ofertei de educație și formare profesională este și valorificarea celor mai reprezentative branduri ale regiunii. Printre cele mai puternice branduri din Regiunea Centru, menționate în detaliile prezentate în cadrul acestei priorități se numără: județul Alba: Jidvei (vinuri), Albalact (produse lactate), Zuzu (produse lactate), Transavia (carne de pasăre), Ciserom (șosete), județul Brașov: Allview (telefoane mobile și produse electronice), Delaco (produse lactate), Ciucaș (bere), Bucegi (bere), Peneș Curcanul (carne de pasăre), județul Covasna: Covalact (produse lactate), Biborțeni (apă minerală), Domo (produse electronice și electrocasnice), județul Harghita: Borsec (apă minerală), Perla Harghitei (apă minerală), Ciuc (bere), județul Mureș: Silva (bere), Hora Reghin (instrumente muzicale), Azomureș (îngrășăminte azotoase), județul Sibiu: Andu (confecții textile), Mondex (șosete și dresuri), Pate Bucegi (conserve pe bază de carne), Scandia Sibiu (conserve pe bază de carne), La Fântâna (filtre și dozatoare de apă) etc.

Direcția Strategică 4. Competențe profesionale pentru o economie bazată pe cunoaștere (direcție verticală)

Cunoașterea este considerată "componenta numărul unu a dezvoltării economice", iar aceasta alături de informație reprezintă principalele forțe ale economiei moderne.

Conceptul de economie bazată pe cunoaștere "este în dependență cu noile teorii ale creșterii ce reflectă înțelegerea rolului tehnologiilor noi în sporirea productivității și

*creșterii economice prin investiții în cercetare și dezvoltare, educație și pregătire profesională, în noile structuri ale activității manageriale*²⁶.

Educația și formarea profesională joacă un rol cheie în creșterea competitivității economice, iar investițiile în capitalul uman, în special în educație, cercetare și dezvoltare sunt investiții cu un randament ridicat pe termen lung.

În urma rezultatelor unor studii publicate de CEDEFOP se estimează că până în 2015, aproximativ 30% din locurile de muncă vor necesita calificări așa-zise „superioare”, iar cerințele vor crește chiar și pentru locurile de muncă care, în mod normal, necesită forță de muncă cu un grad scăzut de calificare²⁷.

Educația trebuie percepută ca o cale spre dezvoltarea durabilă care, de fapt, este un proces de învățare în căutarea de soluții inovative. În același timp, promovarea principiului educației permanente prin învățarea pe tot parcursul întregii vieți, ar trebui să reprezinte pentru Regiunea Centru o direcție de acțiune prioritară.

Prioritatea 4.1 Modernizarea Infrastructurii de educație și formare profesională în domeniile de excelență

Măsuri:

- 4.1.1.** Modernizarea, extinderea, amenajarea și reabilitarea infrastructurii de educație și formare profesională în domeniile de excelență
- 4.1.2.** Creșterea calității sistemului de educație și formare profesională prin acces la dotări și servicii suport la standarde europene în domeniile de excelență
- 4.1.3.** Crearea de noi tipuri de infrastructură și servicii ce permit o mai bună corelare a ofertei de formare profesională cu cererea pe piața muncii
- 4.1.4.** Diversificarea și creșterea accesibilității la infrastructură educațională și de formare profesională în mediul online

Prioritatea 4.2 Îmbunătățirea pregătirii profesionale în domeniile regionale de excelență

Măsuri:

- 4.2.1.** Dezvoltarea parteneriatelor între instituțiile de învățământ tehnic și profesional și reprezentanții mediului de afaceri în vederea îmbunătățirii pregătirii profesionale
- 4.2.2.** Promovarea domeniilor tehnice de învățământ în vederea creșterii atractivității acestora
- 4.2.3.** Adaptarea curriculumului de studii în învățământul tehnic și profesional la evoluțiile tehnice și economice actuale și extinderea stagiilor de pregătire practică
- 4.2.4.** Facilitatea accesului la formare continuă a personalului didactic care activează în domeniile de excelență
- 4.2.5.** Facilitarea și sprijinirea mobilității profesionale a persoanelor care activează în domeniile de excelență în special a celor cu înaltă calificare

Prioritatea 4.3 Creșterea competențelor antreprenoriale în domeniile regionale de excelență

Măsuri:

- 4.3.1.** Extinderea programelor de formare antreprenorială în domeniile regionale de excelență

²⁶OECD - Organisation for Economic Co-operation and Development. *Better Policies for Better Lives*, 2006, <http://www.oecd.org/>

²⁷Comisia Europeană, http://ec.europa.eu/news/culture/080227_1_ro.htm

4.3.2. Facilitarea accesului la servicii de consultanță în afaceri a antreprenorilor din domeniile regionale de excelență

4.3.3. Creșterea adaptabilității antreprenorilor la provocările științei și tehnologiei în domeniile de excelență prin acces la stagii internaționale de formare profesională

4.3.4. Susținerea și consilierea antreprenorilor și a potențialilor antreprenori în dezvoltarea de afaceri inovatoare în domeniile de excelență

Prioritatea 4.4 Îmbunătățirea abilităților de utilizare a tehnologiilor IT în domeniile de excelență

Măsuri:

4.4.1. Creșterea calității educației și formării profesionale prin utilizarea noilor tehnologii informaționale și de comunicare în domeniile de excelență

4.4.2. Dezvoltarea și creșterea accesibilității la formare profesională centrată pe dobândirea de competențe și abilități practice de înaltă calitate în domeniul IT

4.4.3. Îmbunătățirea abilităților profesionale de utilizare IT în dezvoltarea eficientă a activităților economice și de cercetare aplicată din domeniile de excelență

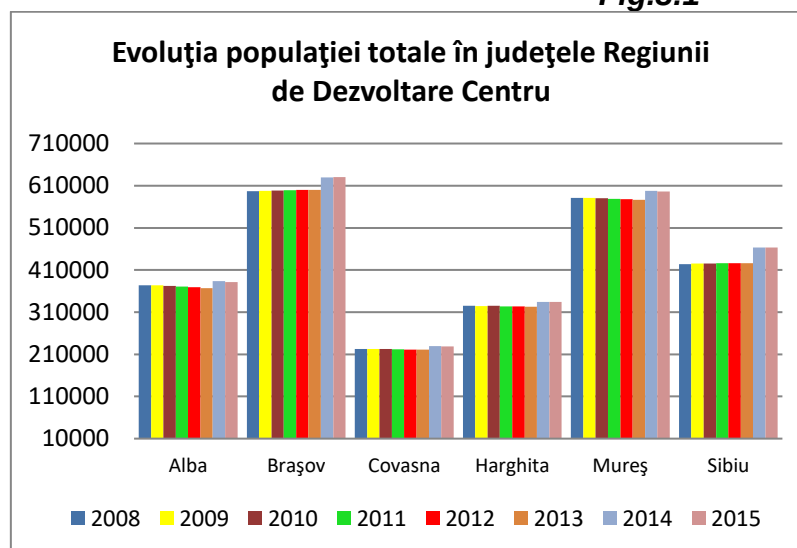
4.4.4. Sprijinirea parteneriatelor dintre furnizorii de formare profesională și mediul de afaceri din sectorul IT în domeniile de excelență

3. Aspecte demografice

3.1. Evoluții și situația actuală²⁸

Datele statistice privind evoluția populației după 2008, indică la nivelul regiunii Centru, un declin demografic până în 2013, urmat de o tendință de ușoară creștere, rezultând o creștere cu 4,4% a populației regiunii în intervalul 2008-2015. Cea mai mare creștere demografică se înregistrează în județul Sibiu (9,4%) iar cea mai redusă în județul Alba (2%) – v. *Anexa 1e*.

Fig.3.1

Sursa: INS, baza de date TEMPO Online, Populația la 1 iulie

3.1.1. Statistica recensământului populației 2011

Conform recensământului populației, La 20 octombrie 2011, populația rezidentă a Regiunii Centru era de 2.360.805 locuitori (11,73 % din populația rezidentă a României) – v. *anexa 1a*.

Datele statistice furnizate de INS evidențiază o scădere semnificativă a populației în perioada dintre ultimele două recensăminte (2002 și 2011) atât la nivel național (cu 1,6 milioane persoane) cât și la nivel regional (cu 443,2 mii persoane).

La nivelul Regiunii Centru, județele cu cea mai populație rezidentă înregistrată la recensământul din 2011 sunt județele Mureș (550,8 mii persoane) și Brașov (549,2 mii persoane), iar județele cu cea mai mică populație rezidentă la ultimul recensământ sunt Covasna (210,1 mii persoane) și Harghita (310,8 mii persoane).

3.1.2. Structura pe grupe de vârstă

Structura populației pe grupe de vârstă în 2015 este prezentată în *tabelul 3.1*. Ponderea grupei de vârstă 15-19 ani, în care sunt cuprinși majoritatea elevilor din învățământul de zi secundar superior, este de 5,2% în regiunea Centru, cu valori peste media regională în județele Harghita (5,5%), Covasna (5,4%) și Mureș (5,4%) - județe care au pondere mai mare sau cel puțin egală cu media regională și în grupele mai mici de vârstă din care

²⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 -DEMOGRAFIE” – pentru vizualizare [clic aici](#)

vor proveni în următorii ani, din orizontul de planificare (2025) de interes pentru prezentul PRAI, candidații pentru învățământul liceal și profesional.

Tab. 3.1

Structura populației pe grupe de vârstă									
	0-4 ani	5-9 ani	10-14 ani	15-19 ani	20-24 ani	25-29 ani	30-64 ani	65 ani și peste	TOTAL
ROMÂNIA	4,6%	5,2%	5,1%	5,2%	5,6%	8,0%	50,9%	15,5%	100,0%
Regiunea CENTRU	4,9%	5,4%	5,1%	5,1%	5,4%	7,9%	51,2%	15,0%	100,0%
Alba	4,3%	4,9%	4,8%	5,2%	5,7%	7,7%	51,4%	15,9%	100,0%
Brasov	5,1%	5,4%	4,8%	4,4%	5,0%	8,0%	53,2%	14,2%	100,0%
Covasna	5,1%	5,7%	5,6%	5,4%	5,3%	8,1%	50,3%	14,5%	100,0%
Harghita	4,9%	5,6%	5,3%	5,5%	5,6%	7,7%	50,0%	15,4%	100,0%
Mures	4,9%	5,4%	5,4%	5,4%	5,6%	7,6%	49,8%	15,9%	100,0%
Sibiu	5,0%	5,5%	5,1%	5,0%	5,5%	8,1%	51,6%	14,1%	100,0%

Sursa: INS, baza de date TEMPO Online, Populația la 1 iulie

La nivel regional, în perioada 2008-2015 populația din grupa de vârstă 10-14 ani, a înregistrat o evoluție fluctuantă până în 2013, urmată de creștere la sfârșitul intervalului. Pe ansamblul perioadei 2008-2015, populația din grupa de vârstă 10-14 ani a crescut la nivel regional cu 4,5%. Cea mai mare creștere în grupa de vârstă 10-14 ani s-a înregistrat în județul Brașov (+11,8%), urmat de județele Covasna (+8%) și Sibiu (+7,1%). Județul Alba înregistrează o reducere a populației din această grupă de vârstă cu 6,2% (v.Anexa 1e).

În perioada 2008-2015 populația aparținând grupei de vârstă 15-19 ani a cunoscut o scădere continuă la nivel regional până în 2013, urmată de creștere în 2014 și 2015, fără să ajungă la nivelul anului 2008, astfel încât pe ansamblul perioadei 2008-2015 populația din grupa de vârstă 15-19 ani a înregistrat o reducere semnificativă de 20,4%. Cea mai însemnată scădere se înregistrează în județul Brașov (-30%).

Scăderi semnificative s-au înregistrat grupa de vârstă 20-24 ani care a scăzut cu cca. 28,2% la nivel regional în perioada 2008-2015, cea mai mult în județul Brașov (-38,4%) În perioada analizată **a crescut numărul și ponderea populației vârstnice (65 de ani și peste)** (v.Anexa 1e).

3.1.3. Distribuția pe medii rezidențiale (urban/rural)

Conform datelor statistice la 1 iulie 2015, Regiunea Centru are un grad relativ ridicat de urbanizare, cu o pondere de 60,1% a populației în mediul rural, ocupând locul al 3-lea din punct de vedere al ponderii populației urbane, peste media națională (56,4%), după regiunile București-Ilfov (91,5%) și Vest (63,7%).

În cadrul regiunii, **județele cu cel mai ridicat grad de urbanizare sunt Brașov (cu o pondere a populației urbane de 73,5%), Sibiu (67,6%) și Alba (60,1%).**

43,6% din populația regiunii trăiește în rural, **cea mai mare pondere a populației rurale se regăsește în județele Harghita (majoritar rural, 55,7%), Covasna (49,5%) și Mureș (47,3%).**

3.1.4. Distribuția pe sexe

În grupele tinere de vârstă din intervalul 10-24 ani, atât la nivel național, cât și la nivel regiunii Centru structura pe sexe, indică o **ușoară preponderență a persoanelor de sex masculin**. În regiunea Centru, băieții au o pondere de 51,4% în grupa 10-14 ani, 51,3% în grupa 15-19 ani și 51,2% în grup 20-24 ani - v. *Anexa 1g*.

3.1.5. Structura etnică

Regiunea Centru se caracterizează printr-o mare **diversitate etnică, lingvistică și religioasă**.

Datele de la recensământul populației și locuințelor din 2011 arată că în Regiunea Centru locuiesc cele mai multe persoane aparținând minorităților etnice și religioase, comparativ cu celelalte regiuni.

În Regiunea Centru trăiesc peste jumătate (54,9%) din numărul total al locuitorilor de etnie maghiară din România, un sfert (26,5%) din numărul etnicilor germani și 17,9% din numărul total al romilor.

Românii sunt majoritari (61,22%) pe ansamblul regiunii, dar minoritari în 2 județe - Harghita (12,61%) și Covasna (21,42%) - v. *Anexa 1b*.

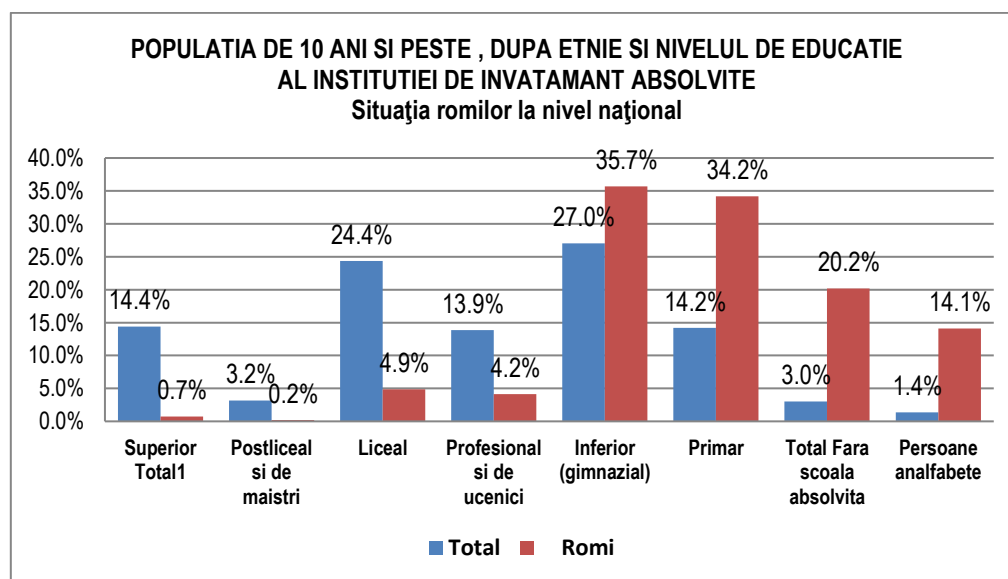
Maghiarii (28,57% din populația regiunii) se concentrează în județele Harghita, Covasna și Mureș - în primele două dintre acestea constituind majoritatea populației.

Romii (4,71% din populația regiunii) dețin ponderi însemnate în județele Mureș (8,52%) și Sibiu (4,52%). Etnia rromă este singura care a înregistrat creșteri față de recensământul anterior.

Germanii sunt mai numeroși în județul Sibiu (1,07%).

Datele statistice ilustrate în figura de mai jos evidențiază **grave disparități în ceea ce privește nivelul de educație al etniei rome, comparativ cu situația pe ansamblul populației**.

Fig. 3.2

Sursa datelor: Calculat pe baza datelor INS Statistica Recensământului populației 2011

Pe niveluri de educație, conform datelor de la recensământul populației din 2011, **20,2% din etnicii romi care trăiesc în România nu au absolvit nicio școală, iar 14,1% sunt analfabeți, doar 9,1% au absolvit învățământul secundar superior (4,9% liceul și 4,2% învățământul profesional și de ucenici) și numai 0,7% învățământul superior.**

În cadrul regiunii Centru, cea mai mare pondere a populației rome fără educație este în județele Harghita (22,7% analfabeți, 28,3% nicio școală absolvită) și Covasna (15,3% analfabeți, 21,6% nicio școală absolvită)

3.1.6. Mișcarea migratorie

Conform datelor oficiale (*INS , Baza de date TEMPO – Online*), numărul persoanelor înregistrate ca emigranți definitiv în perioada 1990-2014 din Regiunea Centru (123023 persoane) au reprezentat un sfert (25,15%) din numărul emigranților definitiv la nivel național (v. Anexa 1h). 40% dintre emigranții definitiv la nivel regional provin din județul Sibiu, iar 25% din județul Brașov.

Este îngrijorătoare ponderea mare a celor foarte tineri; aproape 1/3 din totalul celor care au emigrat definitiv din regiunea Centru în perioada 1992-2014 au fost în vârstă de cel mult 24 ani (0-14 ani -15,12%, 15-19 ani – 5,63%, 20-24 ani - 11,26%).

Numărul emigranților crește dacă sunt luați în calcul și cei care au emigrat temporar. În numai 3 ani, în perioada 2012-2014, conform datelor INS, din Regiunea Centru au emigrat temporar 20625 persoane, dintre care peste 30% au fost în vârstă de cel mult 24 ani (0-14 ani -11,19%, 15-19 ani – 5,49%, 20-24 ani - 13,63%).

3.1.7. Nivelul de trai

Conform surselor INS, Baza de date TEMPO în perioada 2007-2014 *ratele deprivării materiale severe*²⁹sunt mai mici la nivel regional decât la nivel național. Analizând evoluția ratei deprivării la nivelul regiunii Centru se constată o scădere a acesteia în perioada 2007-2011 urmată de o creștere în ultima perioadă a intervalului analizat.

Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROE³⁰) este mai mică la nivel regional decât la nivel național și are o evoluție asemănătoare ratei deprivării materiale severe.

3.2. Proiecții demografice la orizontul anului 2060

Datele extrase din prognoza demografică realizată de Institutul Național de Statistică pentru perioada 2011-2060 indică o **reducere estimată a populației României până în 2060 cu 7,2 milioane persoane (în variante cu migrație externă) și cu 6,9 milioane**

²⁹Rata deprivării materiale severe reprezintă ponderea în total populație a persoanelor în stare de deprivare materială severă, adică a persoanelor în vârstă de 18 ani și peste care, datorită lipsei resurselor financiare, nu își pot permite cel puțin patru dintre următoarele *situații*:

- achitarea la timp, fără restanțe, a unor utilități și a altor obligații curente;
- plata unei vacanțe de o săptămână pe an, departe de casă;
- consumul de carne, pui, peste (sau alt echivalent de proteină) cel puțin o dată la două zile;
- posibilitatea de a face față, cu resursele proprii, unor cheltuieli neprevăzute (echivalente cu 1/12 din valoarea pragului național de sărăcie);
- deținerea unui telefon fix sau mobil;
- deținerea unui televizor color;
- deținerea unei mașini de spălat;
- deținerea unui autoturism personal;
- asigurarea plății unei încălziri adecvate a locuinței.

³⁰AROE este un indicator compozit adoptat la nivelul Uniunii Europene în cadrul Programului Europa 2020, de promovare a incluziunii sociale și reducere a sărăciei, reprezentând ponderea în total populație a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială. Persoanele care fac obiectul indicatorului AROE sunt cele aflate în cel puțin una din următoarele situații:

- au venituri disponibile inferioare pragului de sărăcie;
- sunt în stare de deprivare materială severă;

persoane (în varianta fără migrație externă). Scăderea va fi moderată până în 2030 și ușor mai accentuată spre sfârșitul perioadei de proiectare.

Tab. 3.2

Grupe de vârstă	2011		2020		2030		2060	
	mii pers.	%	mii pers.	%	mii pers.	%	mii pers.	%
Cu migrație externă								
Total	20121,6	100	19330,6	100	18047	100	12946,7	100
0 - 14 ani	3189,6	15,9	2850,2	14,7	2397,6	13,3	1567,8	12,1
15 - 64 ani	13684,3	68	12808,4	66,3	12099,1	67	7921,9	61,2
65 ani și peste	3247,7	16,1	3672	19,0	3550,3	19,7	3457	26,7
Fără migrație externă								
Total	20121,6	100	19360,5	100	18121,9	100	13232,7	100
0 - 14 ani	3189,6	15,9	2873,9	14,8	2441	13,5	1659,4	12,5
15 - 64 ani	13684,3	68	12814,4	66,2	12131,5	66,9	8116,1	61,3
65 ani și peste	3247,7	16,1	3672,2	19	3549,4	19,6	3457,2	26,2

Sursa: Institutul Național de Statistică - Proiectarea populației școlare din România la orizontul anului 2060

Structura pe grupe mari de vârstă a populației va continua să se modifice, în sensul reducerii numărului și ponderii tinerilor și al creșterii numărului și ponderii populației adulte și vârstnice, continuând procesul de îmbătrânire a populației.

Populația tânără 0-14 ani va cunoaște o reducere semnificativă la nivel național, în perioada 2011-2060, de 1,6 milioane persoane în varianta cu migrație externă și de 1,5 milioane în varianta fără migrație externă. Ponderea tinerilor în total populație se va diminua de la 15,9% (2011) la 12,5% în 2060.

Învățământul preșcolar va fi confruntat cu o reducere continuă a populației de 3-6 ani. Față de 2011, numărul copiilor de 3-6 ani va scădea cu jumătate în 2060, numărul lor ajungând la puțin peste 403 mii persoane, în varianta cu migrație externă și la 423 mii persoane, în varianta fără migrație externă (v. Anexa 1).

În perioada 2011-2060 populația de vârstă corespunzătoare învățământului obligatoriu 7-14 ani se va reduce cu peste 850 mii persoane (-49,4%), ajungând la 873 mii persoane în varianta cu migrație și la 924 mii persoane în varianta fără migrație.

Aceeași tendință este anticipată și pentru populația din grupa de vârstă 15-24 ani, care își pot continua studiile în învățământul liceal, profesional, postliceal și universitar. Numărul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 ani va fi de 2,2 milioane în 2030 în ambele variante (19,1% față de 2011) și 1,4 milioane persoane în 2060 (-49,4% față de 2011).

Pe fondul scăderii numărului de tineri, ponderea populației adulte în total populație va înregistra în prima parte a orizontului de timp proiectat o reducere ușoară (de la 68% în 2011 la 67% în 2030), după care va începe să scadă accentuat ajungând în 2060 la 61,2%.

Pentru populația de 65 ani și peste se prognozează o creștere numerică continuă. Ponderea populației vârstnice în total populație va crește în perioada 2011-2060 de la 16,1% la 26% iar ponderea tinerilor se va reduce de la 15,9% la 12%, ceea ce va duce la accentuarea gradului de îmbătrânire demografică a populației României.

3.3. **Principalele concluzii din analiza demografică. Implicații pentru IPT**

- a) **Declinul demografic general** va continua, în mod accentuat pentru populația tânără. De aici,
- Nevoia unei gestiuni eficiente, previzionale, a dezvoltării resurselor umane, sprijinită de investiții corespunzătoare în capitalul uman.
- b) Reducerea naturală prognozată a populației tinere va fi agravată de **migrația externă**. Apare pericolul unui deficit de forță de muncă tânără înalt calificată (IT, științe și tehnologie, medicină, etc.) precum și de tineri lucrători cu diverse calificări căutate pe piața europeană a muncii (construcții, asistență socială și medicală, etc.). Se desprinde nevoia de:
- **Creștere a nivelului de calificare** și a motivării forței de muncă tinere de a participa la forța de muncă regională.
 - **Racordare realistă la piața europeană a muncii** a activităților de informare, orientare și consiliere
- c) Se prognozează **reduceri semnificative ale populației preșcolare (3-6 ani), și a populației școlare** din grupele de vârstă 7-14 ani și 15-24 ani.

În cifre absolute, în intervalul de timp 2011-2030 scăderea de efective la nivel național în grupa de vârstă 15-24 ani ar fi de cca. 500.000 persoane, ceea ce, ar conduce la diminuarea drastică a efectivelor și chiar desființarea unui număr însemnat de unități de învățământ.

Deși se prognozează o reducere numerică a populației adulte 15-64 ani, trebuie avute în vedere nevoile acesteia de formare continuă - *oportunitate în atenția școlilor interesate de compensarea pierderilor de populație școlară !*

Față de aceste constatări, se recomandă:

- **Măsuri la nivelul rețelei școlare:**
 - ❖ **Optimizarea alocării resurselor**, prin:
 - concentrarea pregătirii în școli viabile, în paralel cu
 - rezolvarea problemelor de acces
 - ❖ **Colaborarea școlilor în rețea** sau chiar formarea unor consorții de școli, care împreună să realizeze:
 - o ofertă cuprinzătoare și diversificată
 - eliminarea paralelismelor nejustificate
 - colaborare pentru acoperire teritorială optimă
 - diversificarea grupurilor țintă (programe pentru adulți)
 - **Implicarea activă a școlilor ca furnizori de programe de formare pentru adulți**
- d) Fenomenul de **îmbătrânire demografică** (creșterea populației în vârstă de peste 65 de ani față de 2011 cu 13,1 % până în 2020 și cu 6,5% până în 2060 conduce la:
- Nevoi sporite de personal calificat - asistență socială și medicală
 - Nevoi educaționale specifice (educație non-formală)
- e) **Populația rurală**. Deși gradul de urbanizare al regiunii este mai ridicat decât media națională, ponderea populației rurale este semnificativă în Harghita, Covasna, Mureș.

Structura pe grupe de vârstă indică **tendința tinerilor de a părăsi ruralul**. Față de aceste constatări, sistemul de educație și formare profesională este chemat să contribuie prin măsuri specifice vizând:

- Asigurarea accesului la educație în condiții de calitate și varietate de opțiuni
- Ofertă de pregătire adecvată, în sprijinul diversificării și creșterii competitivității economiei rurale
- Educație în sprijinul conservării și valorizării patrimoniului cultural specific și resurselor naturale din mediul rural
- Îmbunătățirea condițiilor de studiu în mediul rural

f) **Diversitatea etnică** caracteristică regiunii, implică:

- Educație multiculturală
- Soluții pentru asigurarea accesului egal la educație și a varietății opțiunilor (având în vedere dificultățile de constituire a claselor pentru minoritățile cu număr mic de elevi dintr-o zonă)
- Programe de sprijin pentru grupurile etnice dezavantajate (conf. recensământului din 2011, 17,9% din populația romă a țării se înregistrează în regiunea Centru.

4. Profilul economic regional

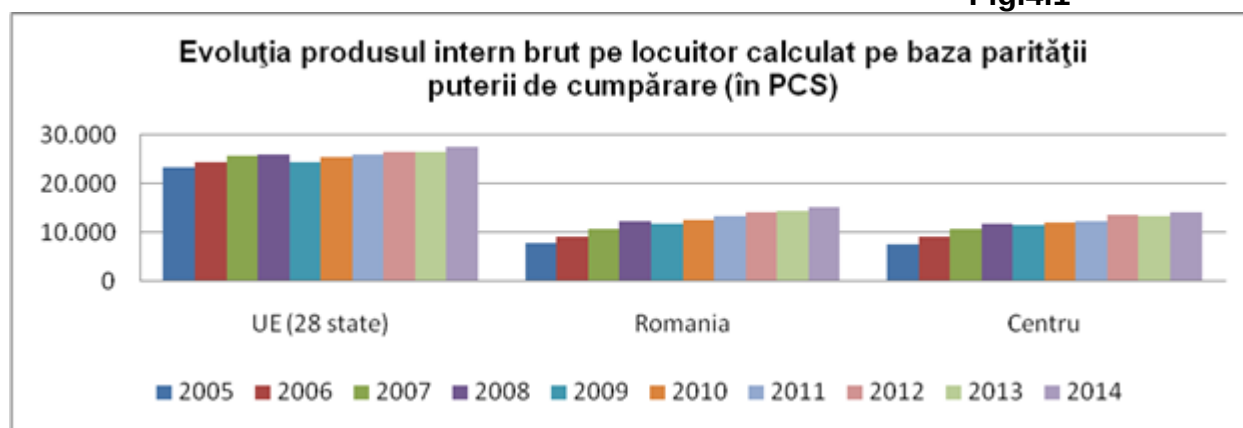
4.1. Evoluții și situația actuală. Principalii indicatori economici

4.1.1. Evoluția produsul intern brut (PIB) și a valorii adăugate brute (VAB)³¹

Valoarea PIB/locuitor – indicator sintetic pentru aprecierea gradului de dezvoltare - plasează Regiunea Centru pe locul 3, după regiunile București-Ilfov și Vest, dar sub nivelul național.

Calculat pe baza parității puterii de cumpărare (în PCS), PIB/locuitor la nivel regional reprezenta în 2014 51,6% din media europeană (UE-27=100). Analizând ritmurile susținute de creștere a PIB din ultimii ani se constată o tendință de micșorare progresivă în timp a decalajului față de media europeană.

Fig.4.1

Sursa: Eurostat

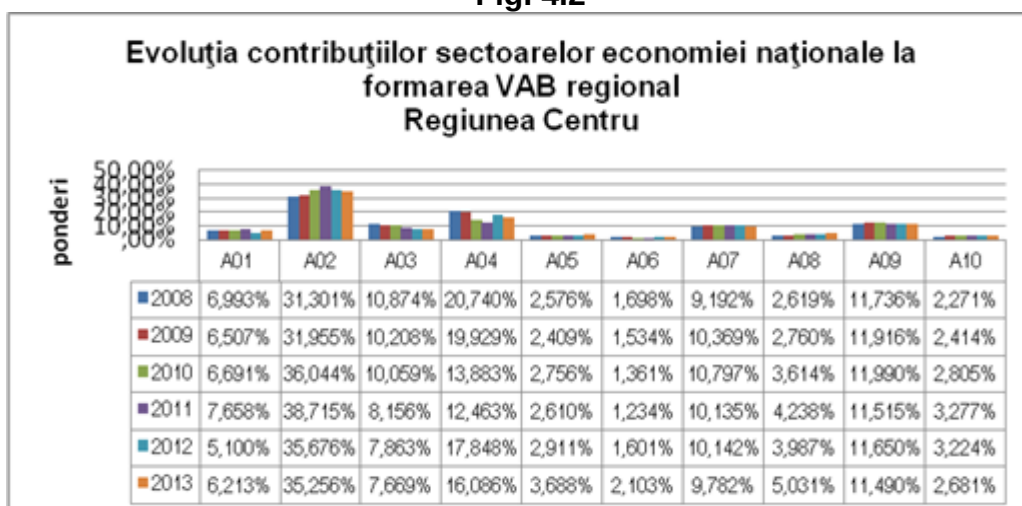
Regiunea Centru ocupă locul 3 la nivel național din punct de vedere al valorii PIB/locuitor în prețuri curente în 2014 (7100 Euro/loc.), după regiunile București Ilfov (17.700 Euro/loc.) și Vest (7.900 Euro/loc.).

Urmărind evoluția PIB/locuitor în prețuri curente se constată că pentru toate județele regiunii, acesta înregistrează o creștere în perioada 2004 –2008, urmată de o scădere bruscă în 2009 pe fondul crizei financiare. Începând din 2010, valoarea PIB/ locuitor înregistrează în toate județele o evoluție crescătoare.

Evoluția valorii adăugate brute (VAB) la nivel regional pe ramuri de activitate în perioada 2008-2013 evidențiază o tendință de creștere a ponderii VAB pentru unele sectoare ale economiei (industrie, inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor, informații și comunicații, intermediari financiare și asigurări, tranzacții imobiliare și activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport) în paralel cu scăderea pentru alte sectoare (agricultură, vânătoare și silvicultură, pescuit și piscicultură, construcții, comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare, administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială).

³¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 ECONOMIE” – pentru vizualizare [clic aici](#)

Fig. 4.2

Sursa: INS, Conturi Naționale Regionale

Comparativ cu structura VAB la nivel național în 2013, Regiunea Centru se remarcă prin **ponderea mare a industriei** (cu 6,7 puncte procentuale peste media națională).

În 2013, contribuția Regiunii Centru la formare VAB naționale era de 11,1%, ocupând a 4 a poziție, după regiunile: București - Ilfov, Sud - Muntenia, Sud - Est și Nord - Est.

Tab. 4.1

Structura Valorii Adăugate Brute (VAB), pe activități ale economiei naționale, în anul 2013 - comparativ, pe județele regiunii (%) -								
	RO	Centru	AB	BV	CV	HR	MS	SB
A01.. Agricultură, silvicultură și pescuit	6.1	6.2	7.7	3.9	14.9	7.5	7.5	3.9
A02. Industria extractivă; industria prelucrătoare; prod. și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat; distribuția apei; salubritate, gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	28.6	35.3	39.6	31.8	33.7	35.9	37.1	35.6
A03. Construcții	8.0	7.7	4.9	9.0	5.1	7.1	7.2	9.4
Servicii, din care:	57.3	50.9	47.8	55.3	46.4	49.5	48.2	51.2
- A04. Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor; transport și depozitare; hoteluri și restaurante	16.6	16.1	13.3	17.7	13.9	18.5	16.9	14.5
- A05. Informații și comunicații	5.6	3.7	0.9	6.4	2.3	2.1	2.6	4.1
- A06. Intermedieri financiare și asigurări	4.5	2.1	1.5	1.9	1.9	1.6	2.1	3.2
- A07. Tranzacții imobiliare	9.0	9.8	13.7	12.1	7.5	7.4	5.6	9.3
- A08. Activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport	7.3	5.0	4.7	5.7	3.9	4.0	4.2	6.1
- A09. Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială	11.4	11.5	11.5	9.2	14.2	13.9	13.6	10.8
- A10. Activități culturale și recreative; reparații prod. de uz casnic și alte servicii	2.8	2.7	2.3	2.3	2.7	2.1	3.3	3.2
TOTAL	100.0	100.0	100	100	100	100	100	100

Sursa: INS, Conturi Naționale Regionale

Comparația pe județe a structurii VAB în 2013 evidențiază următoarele aspecte relevante:

- **Alba:** prima poziție în industrie, inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor (39.6%) peste media națională și regională ;a doua poziție din regiune privind ponderea VAB în agricultură, vânătoare și silvicultură, pescuit și piscicultură (7.7%). În cadrul serviciilor (47,8% din VAB) tranzacțiile imobiliare se situează ca pondere în VAB peste ponderile regională și

națională iar administrația publică și apărarea, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială au pondere în VAB apropiate de media națională și regională. Construcțiile: 4,9% (sub media națională și regională).

- **Brașov:** cea mai mare pondere din regiune a VAB în servicii (55,3%), peste ponderea medie regională dar sub ponderea națională. În cadrul serviciilor, se remarcă cu ponderi peste media națională și regională prin sectorul tranzacții imobiliare (12,1% din VAB), comerț cu ridicata și cu amănuntul, repararea autovehiculelor, motocicletelor și a bunurilor personale și de uz gospodăresc, hoteluri și restaurante, transport și depozitare (17,7%), Ponderi peste media regională în activități de informații și comunicații (6,4%), în activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport (5,7%) și în construcții (9%). Pondere mică a VAB în agricultură (3,9%, cea mai mică din regiune)
- **Covasna:** cea mai mare pondere din regiune a VAB în agricultură, vânătoare și silvicultură, pescuit și piscicultură (14,9% peste dublul mediei regionale și naționale). Ponderea în industrie (33,7%) –sub media regională dar peste cea națională. Dintre servicii (46,4% din VAB, sub media națională și regională) se detașează cele din administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială (14,2%). Construcțiile (5,1%) dețin o pondere sub media regională și națională.
- **Harghita:** pondere semnificativă a VAB în agricultură, vânătoare și silvicultură, pescuit și piscicultură (7,5%, peste media națională și regională). Pondere peste media națională în industrie (35,9%) și apropiată de cea regională în servicii (49,5%), dintre care se remarcă ponderea în administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială (13,9%). Construcțiile (7,1%) au o pondere mai redusă decât media la nivel național și regional.
- **Mureș:** ponderi peste media regională și națională a VAB în industrie inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor (37,1%, a doua poziție în regiune), și în agricultură, vânătoare și silvicultură, pescuit și piscicultură (7,5%). Pondere sub media regională a VAB în construcții (7,2%) și în servicii (48,2%). Dintre servicii se detașează cele din administrația publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public, învățământ, sănătate și asistență socială (13,6%).
- **Sibiu:** pondere peste media regională și națională a VAB obținută în industrie, inclusiv energie electrică și termică, gaze și apă, salubritate, gestionarea deșeurilor (35,6%). Serviciile totalizează 51,2% din VAB (locul 2 din regiune, după jud. Brașov), dintre aceste se detașează activitățile de informații și comunicații (4,1%) și activități profesionale, științifice și tehnice, activități de servicii administrative și activități de servicii suport (6,1%). Peste media națională și cea mai mare pondere din regiune a VAB în construcții (9,4%). Cea mai mică pondere din regiune a VAB în agricultură (3,9%).

4.1.2. Dinamica generală a firmelor din Regiune - unități locale active³²

În Regiunea Centru, la sfârșitul anului 2012 erau înregistrate un număr de 57854 firme ca unități locale active în industrie, comerț și alte servicii, cu un număr total de 530377

³² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „02 ECONOMIE” – [pentru vizualizare clic aici](#)

angajați (în scădere cu 11.625 persoane față de 2008). Numărul unităților locale este în creștere, ajungând la 60.818 la sfârșitul anului 2014.

Datele statistice pentru perioada 2008-2014 evidențiază dinamica întreprinderilor mici și mijlocii (IMM), care pe total s-au redus ca număr de firme (până în 2011 cu 19,5% respectiv cu 12,5% în 2014). Trendul numărului firmelor mici și mijlocii este însă crescător în ultima parte a intervalului. În schimb a scăzut cu aproximativ 4% numărul de firme din clasa întreprinderilor mari (peste 250 salariați) cu toate că înregistrează o evoluție crescătoare în ultima perioadă a intervalului.

Cele mai mari reduceri a numărului unităților locale active în 2014 față de 2008, se înregistrează pentru clasa de mărime 50-249 angajați (17,3%) și pentru clasa de mărime 0-9 angajați (13,7%).

Conform datelor furnizate de INS, cea mai mare pondere a personalului din unitățile locale în 2014, se înregistrează în industria prelucrătoare (38,4%) și în comerțul cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor (19,8%), iar cele mai mici ponderi se înregistrează în învățământ (0,3%), în sănătate și asistență socială (1,1%).

4.1.3. Dinamica generală a firmelor din regiune – investiții³³

Investițiile brute din bunuri corporale din unitățile locale active din industrie, construcții, și servicii

Investițiile brute realizate în Regiunea Centru în anul 2012 au reprezentat 8,3 % din totalul la nivel național, ocupând poziția a 4 a după regiunile București - Ilfov, Sud - Muntenia și Sud - Vest Oltenia.

La nivelul regiunii, cele mai mari investiții brute precum și cea mai mare dinamică s-au înregistrat în industria prelucrătoare, urmată de producția și furnizarea de energie electrică și termică, gaze, apă caldă și aer condiționat iar cele mai reduse în învățământ.

Cele mai mari investiții brute în industria prelucrătoare se înregistrează în perioada 2008- 2012 în județul Sibiu 32611 milioane lei, iar cele mai mici în județul Covasna (1895 milioane lei).

Investițiile nete din unitățile locale din industrie, construcții și servicii

Investițiile nete realizate în Regiunea centru în anul 2012 au reprezentat 8,5% din totalul la nivel național, ocupând poziția a 4 a după regiunile București - Ilfov, Sud – Muntenia și Nord – Vest.

La nivelul regiunii, cele mai mari investiții nete s-au înregistrat în industria prelucrătoare, urmată de comerțul cu ridicata sau cu amănuntul, repararea autovehiculelor și motocicletelor și în transport și depozitare, iar cele mai reduse în învățământ.

Cele mai mari investiții nete în industria prelucrătoare s-au înregistrat în perioada 2008-2012 în județul Brașov (4624 milioane lei).

³³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „03 ECONOMIE” – [pentru vizualizare clic aici](#)

4.1.4. Demografia întreprinderilor - întreprinderilor active nou create³⁴

Situația întreprinderilor nou create la un an de la înființare

Conform datelor furnizate de INS, la un an de la înființare, ponderea întreprinderilor nou create active a înregistrat o evoluție crescătoare, de la 57,1% în 2008 la 85% în 2014, ocupând poziția a 2 a după regiunea București-Ilfov .

În paralel se înregistrează o evoluție descrescătoare în perioada analizată pentru întreprinderile inactive (de la 18,1% în 2008 la 12,4% în 2014) și pentru cele desființate (de la 24,8% în 2008 la 2,6% în 2014).

Ponderea forței de muncă din întreprinderi active, nou create cu capital străin

Ponderea forței de muncă din întreprinderi active, nou create cu capital străin din regiunea Centru reprezenta 12,9% în 2014 ocupând poziția a 3 a după regiunile București-Ilfov și Vest.

În perioada 2008-2014 evoluția ponderii forței de muncă din întreprinderile nou create cu capital străin din regiunea Centru este oscilantă, înregistrând o scădere bruscă în 2009, pe fondul crizei financiare (de la 18,5% la 9,2%), urmată de creștere până în 2011. În ultima parte a intervalului ponderea forței de muncă din întreprinderi active nou create cu capital străin înregistrează o nouă scădere ajungând în 2014 la 12,9%.

Nivelul de instruire al fondatorului/managerului întreprinderilor active nou create

La nivelul regiunii Centru, în anul 2014, 72,3% dintre fondatorii/managerii întreprinderilor active nou create sunt absolvenți ai învățământului liceal sau superior (a 2-a poziție după regiunea București – Ilfov).

Distribuția întreprinderilor active nou create, după categoria socio-profesională anterioară a fondatorului/managerului, pe regiuni de dezvoltare, în anul 2014

În anul 2014, 42,3% dintre fondatorii/managerii întreprinderilor active nou create au executat anterior munci necalificate, doar 0,4% dintre acești având anterior funcții de conducere. Puțin peste jumătate dintre fondatorii/ managerii întreprinderilor active nou create au exercitat munci calificate sau au avut profesii tehnice.

4.2. Proiecția principalilor indicatori economici ³⁵

Datele prognozate privind evoluția PIB indică la nivelul regiunii Centru o creștere în 2019 cu 29036,7 milioane lei (39%), mai mare decât creșterea medie la nivel național (37,5).

În interiorul regiunii Centru se prognozează că cele mai mari creșteri ale PIB în 2019 față de 2014 se vor înregistra în județul Brașov (41,1%) și Sibiu (39,8%), iar cele mai mici creșteri ale PIB se vor înregistra în județul Alba (36,1%).

Indicii de disparitate pentru calculați conform metodologiei INS, prin raportarea nivelului regional la nivelul național, au pentru PIB valori apropiate în perioada 2014-2019, în ușoară scădere spre finalul intervalului (de la 94,7% în 2015 la 94,2% în 2019) .

³⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 ECONOMIE” – [pentru vizualizare clic aici](#)

³⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „05 Prognoza profil teritorial mai 2016” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Tab. 4.2

- milioane lei , prețuri curente-

Indicatori	2014	2015	2016	2017	2018	2019
PRODUS INTERN BRUT – milioane lei, prețuri curente						
Total economie	667577	712832	757031	805889	859886	917736
Regiunea CENTRU	74303,0	79971,3	84997,5	90548,0	96748,2	103339,7
ALBA	11138,8	11751,2	12502,1	13310,7	14212,2	15165,4
BRAȘOV	22487,2	24455,3	25991,0	27728,9	29662,1	31724,3
COVASNA	4920,0	5273,2	5615,9	5968,3	6362,5	6781,0
HARGHITA	7134,7	7622,8	8102,5	8613,2	9181,6	9784,3
MUREȘ	14522,3	15670,3	16639,3	17702,2	18900,8	20169,1
SIBIU	14100,1	15198,3	16146,8	17224,5	18429,0	19715,5
PRODUS INTERN BRUT – modificări procentuale față de anul anterior						
Total economie	3	3,8	4,2	4,3	4,5	4,7
Regiunea CENTRU	3,6	4,6	4,3	4,4	4,6	4,8
din care valoarea adăugată brută din:						
Industrie						
Total economie	3,7	2,0	4,0	5,3	5,7	5,4
Regiunea CENTRU	4,7	5,4	4,1	5,3	5,7	5,4
Agricultură, silvicultură, piscicultură						
Total economie	2,4	-9,4	9,0	1,9	1,9	1,9
Regiunea CENTRU	6,7	-10,3	9,0	1,9	1,9	1,9
Construcții						
Total economie	2,3	8,8	5,7	6,0	6,3	6,6
Regiunea CENTRU	2,4	8,7	6,0	5,9	6,2	6,5
Servicii						
Total economie	2,5	4,7	3,4	3,9	4,1	4,5
Regiunea CENTRU	2,5	4,8	3,4	3,9	4,3	4,7

Sursa: INS - Comisia națională de prognoză – mai 2016, calculați conform metodologiei INS, prin raportarea nivelului regional la nivelul național.

Creșterea VAB în perioada 2014 – 2019 se va înregistra toate sectoarele de activitate, cu excepția agriculturii, silviculturii și pisciculturii (reducere cu 4,8% în 2019 față de 2014). Cea mai mare creștere a VAB se profilează în construcții (+4,1% în 2019 față de 2014) urmată de sectorul servicii (+2,2% în 2019 față de 2014). În perioada 2014-2019 ponderea VAB în industrie va continua să înregistreze o creștere (+0,7%), chiar dacă într-un ritm mai lent.

Numărul mediu de salariați 2014-2019

Se prognozează că numărul mediu de salariați va crește în regiunea Centru cu 110 mii persoane (19%) în 2019 față de 2014, depășind creșterea medie la nivel național (16%).

În interiorul regiunii Centru se prognozează că cea mai mare creștere a numărului mediu de salariați se înregistrează în județul Alba (21,4%) iar cea mai mică în județele Mureș și Sibiu (16,4%).

În 2014 Regiunea Centru avea o pondere 12,9% din numărul total de salariați la nivel național. Se prognozează că ponderea lor va crește ajungând în 2019 la 13,2%.

Indicatori	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Numărul mediu de salariați - mii persoane						
Total economie	4507,7	4635	4775	4925	5070	5210
Regiunea CENTRU	579,9	599,6	621,8	645,4	668	689,9
ALBA	79,0	82,1	85,5	89,0	92,5	95,9
BRAȘOV	157,2	163,0	169,3	176,3	183,0	189,6
COVASNA	45,4	47,4	49,4	51,2	53,0	54,7
HARGHITA	59,7	62,0	64,5	67,1	69,5	71,9
MUREȘ	119,0	122,1	126,0	130,3	134,5	138,5
SIBIU	119,7	123,0	127,1	131,4	135,5	139,3
Numărul mediu de salariați						
Total economie	1,4	2,8	3,0	3,1	2,9	2,8
Regiunea CENTRU	1,1	3,4	3,7	3,8	3,5	3,3
Structura numărului mediu de salariați -%-						
Total economie	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Regiunea CENTRU	12,9	12,9	13,0	13,1	13,2	13,2

Sursa: INS - Comisia națională de prognoză – mai 2016

Câștigul salarial mediu brut lunar

La nivelul regiunii Centru, se prognozează o creștere a salariului brut lunar cu 37,8% (779 lei/ salariat) în 2019 față de 2014 pondere apropiată de media națională (38,1%)

Câștigul salarial mediu net lunar

Pentru regiunea Centru se prognozează o creștere a salariului net lunar cu 37,7% (566 lei/ salariat) în 2019 față de 2014 pondere apropiată de media regională(37,8%) și națională (38,1%).

În cadrul regiunii cea mai mare creștere a salariului mediu net se preconizează a se înregistra în județul Brașov (40,3% în 2019 față de 2014) urmat de județul Alba (39%) iar cea mai mică creștere se va înregistra în județele Harghita (35,1% în 2019 față de 2014) și Sibiu (35,7% în 2019 față de 2014).

Șomerii înregistrați la sfârșitul anului

Datele prognozate privind evoluția numărului șomerilor înregistrați la sfârșitul anului indică la nivelul regiunii Centru o reducere ca pondere în 2019 cu 15,4% (9,3 mii persoane), apropiată de ponderea medie la nivel național (15,3%).

În 2014 Regiunea Centru avea o pondere 12,6% din numărul total de șomeri înregistrați la nivel național. Se prognozează că ponderea lor va rămâne aceeași cu ușoare oscilații de-a lungul intervalului 2014-2019

Rata șomajului înregistrat în regiunea Centru, se preconizează că va avea o tendință de scădere cu 1,1 puncte procentuale în 2019 față de 2014. Aceeași reducere se va înregistra și la nivel național.

În cadrul regiunii, cea mai mare reducere a ratei șomajului în 2019 față de 2014 se preconizează că se va înregistra în județul Alba (cu 2%), iar cea mai mică scădere se va înregistra în județul Brașov (0,7%).

Tab.4.3

	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Șomeri înregistrați, la sfârșitul anului - mii persoane						
Total economie	478,3	436	453	430	410	405
CENTRU	60,3	50	53	57	52	51
Structura numărului de șomeri înregistrați -%						
Total economie	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
CENTRU	12,6	11,5	11,7	13,3	12,6	12,6
Rata șomajului înregistrat - %						
Total economie	5,4	4,9	5,0	4,7	4,4	4,3
CENTRU	5,5	4,6	4,7	4,5	4,4	4,4
ALBA	7,3	5,5	5,6	5,5	5,4	5,3
BRAȘOV	4,3	3,9	4,0	3,8	3,7	3,6
COVASNA	6,5	5,7	6,0	5,7	5,5	5,4
HARGHITA	6,0	5,4	5,6	5,3	5,1	5,0
MUREȘ	5,8	4,7	5,0	4,7	4,6	4,5
SIBIU	4,6	3,7	4,0	3,7	3,5	3,4

Sursa: INS - Comisia națională de prognoză – mai 2016

4.3. Alte informații și informații parțiale

4.3.1. Cercetarea – dezvoltare

Un domeniu care poate da un impuls semnificativ dezvoltării Regiunii Centru și care necesită acordarea unei mari atenții în ceea ce privește învățământul profesional și tehnic este cercetarea și inovarea. Dezvoltarea sectorului cercetare - dezvoltare - inovare (CDI) este unul dintre factorii care pot potența relansarea ÎPT a nivelului Regiunii Centru. Necesitatea întăririi legăturii dintre mediul economic și cel de afaceri atrage în viitor dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere, a clusterelor industriale și a celor bazate pe cercetare, accelerând procesul de transfer tehnologic. Dezvoltarea CDI este unul dintre factorii care pot potența competitivitatea la nivelul Regiunii Centru. La nivel regional se simte necesitatea întăririi legăturii dintre mediul de cercetare și cel de afaceri în perspectiva dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere.

La nivelul Regiunii Centru numărul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare a crescut continuu din 2005 până în 2009, de la 2419 la 3732 de salariați.

La nivelul Regiunii Centru în anul 2011, față de 2005, ponderea salariaților din activitatea de cercetare a crescut aproape cu jumătate (45,8%), la nivel de județ cele mai mari creșteri fiind în județele Harghita (de peste 5 ori), Alba (aproape de 2 ori) și Brașov (aproape 1,5 ori), la polul opus, cu scăderi destul de mari fiind Mureș (cu aproape jumătate) și Covasna (cu aproape o treime).

Tab. 4.4. Salariați din activitatea de cercetare-dezvoltare în Regiunea Centru

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea Centru	2419	2865	2641	2897	3732	3113	3526
Alba	95	129	259	266	244	243	276
Brașov	948	1575	1378	1545	1962	1799	2259
Covasna	68	63	34	37	32	42	47
Harghita	3	2	42	29	29	28	1
Mureș	667	449	446	480	497	410	375
Sibiu	638	647	482	540	968	591	550

Sursa: Institutul Național de Statistică

Cel mai mare număr de salariați din activitatea de cercetare - dezvoltare sunt în centrele universitare din București, Cluj Napoca, Iași, Timișoara și Brașov.

În perioada 2005-2011, la nivelul Regiunii Centru, numărul cercetătorilor a crescut continuu, cu peste 1000 de cercetători în perioada 2005 - 2010, iar în 2011 a scăzut față de anul anterior cu 815 cercetători.

În interiorul regiunii, în 2011 față de anul anterior cele mai mari scăderi ale numărului de cercetători s-a înregistrat în Brașov (-551 cercetători) și Sibiu (-208 cercetători), și ușoare creșteri în Alba (15 cercetători) și Covasna (5 cercetători).

La nivelul Regiunii Centru în 2011 față de 2005 ponderea cercetătorilor a crescut cu 12,2%, existând disparități destul de accentuate între județe: în Alba a crescut cu 3,7 ori, în Harghita s-a dublat, în Brașov a crescut cu peste jumătate (55,7%), în Mureș a scăzut cu aproape jumătate (-41,2%), iar în Sibiu a scăzut cu peste o treime (-36,1%).

Tab. 4.5 Numărul de cercetători în Regiunea Centru în perioada 2005-2011

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea Centru	1807	2280	2257	2504	2823	2842	2027
Alba	52	50	212	224	211	230	245
Brașov	734	1339	1231	1378	1293	1694	1143
Covasna	24	25	6	7	17	18	23
Harghita	1	1	16	15	16	16	2
Mureș	439	373	351	376	387	320	258
Sibiu	557	492	441	504	899	564	356

Sursa: Institutul Național de statistică

Din numărul total de cercetători înregistrați în anul 2011 la nivel național, aproape jumătate erau în Regiunea București Ilfov (44,7%), urmată la mare distanță de regiunile Nord Est (12,5%), Regiunea Centru ocupă antepenultimul loc (8%), în ceea ce privește ponderea cercetătorilor înregistrați în 2011, înaintea regiunilor Sud-Est (4,3%) și Sud – Muntenia (5,2%).

La nivelul Regiunii Centru s-au înregistrat în perioada 2005-2011 peste 500 de cereri de brevete de invenție depuse de solicitanți români (535), cele mai multe cereri înregistrându-se în județele Brașov (234) și Mureș (104).

Tab. 4.6. Cereri de brevete de invenție depuse de solicitanți români în Regiunea Centru

Județ/ Regiune	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea Centru	77	62	62	84	69	75	106
Alba	23	11	13	5	11	8	6
Brașov	16	19	21	49	28	36	65
Covasna	2	2	2	1	0	1	1
Harghita	3	1	1	1	7	3	3
Mureș	19	18	15	15	8	17	12
Sibiu	14	11	10	13	15	10	1

Sursa: Institutul Național de Statistică

Potrivit datelor statistice din anul 2011, cheltuielile totale din activitatea de cercetare-dezvoltare au fost de 123901 mii lei prețuri curente la nivelul Regiunii Centru, dintre care peste jumătate (58,1%) în județul Brașov urmat la mare distanță de județele Sibiu (16,6%) și Mureș (11,3%), la polul opus situându-se județele Harghita (0,3%) și Covasna (3,0%).

Față de anul 2005, în 2011, la nivelul Regiunii Centru cheltuielile totale din activitatea de cercetare - dezvoltare au crescut de 1,3 ori, cele mai mari creșteri fiind în județul Alba de aproape 6 ori (+572,1%), în Brașov de aproape 2 ori (+182,7%).

Potrivit datelor statistice din anul 2011, cheltuielile totale din activitatea de cercetare-dezvoltare au fost de 123901 mii lei prețuri curente la nivelul Regiunii Centru, dintre care peste jumătate (58,1%) în județul Brașov urmat la mare distanță de județele Sibiu (16,6%) și Mureș (11,3%), la polul opus situându-se județele Harghita (0,3%) și Covasna (3,0%).

Tab. 4.7. Cheltuieli totale din activitatea de cercetare - dezvoltare în R.Centru

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Regiunea Centru	53172	60920	74256	80256	170057	110483	123901
Alba	1986	1928	3801	3948	3161	2141	13347
Brașov	25455	25558	48653	46514	69797	64242	71955
Covasna	3628	4519	2398	2756	3434	3345	3696
Harghita	146	168	392	1421	785	1084	399
Mureș	10587	12639	12635	11219	14692	17471	13973
Sibiu	11370	16108	6377	14398	78188	22200	20531

Sursa: Institutul Național de Statistică

Din total cheltuielilor din activitatea de cercetare - dezvoltare din România în anul 2011, regiunea Centru ocupă penultimul loc în cele 8 regiuni de dezvoltare.

În Regiunea Centru activitatea de cercetare dezvoltare a fost finanțată în 2010 în proporție de 40,6 % din fonduri publice, 45,5 % de întreprinderi, 12,9% din fonduri străine și 1% din alte surse.

Una din prioritățile Uniunii Europene pentru următoarea perioadă de programare

este creșterea competitivității economice prin susținerea sectorului cercetării - dezvoltării - inovării (CDI). Sistemul de CDI va reprezenta motorul dezvoltării societății cunoașterii la nivel național, fiind capabil să susțină performanța prin inovare în toate domeniile ce contribuie la asigurarea bunăstării cetățenilor și totodată să atingă excelența științifică recunoscută pe plan internațional. Prin Strategia Națională de Cercetare - Dezvoltare - Inovare se dorește construirea unei societăți bazate pe cunoaștere, focalizată pe rezolvarea problemelor ridicate de satisfacerea nevoii de inovare exprimată de economie și societate. Pentru a răspunde acestei provocări, sistemul CDI va trebui să fie deschis către firmele românești, către mediul științific internațional, nevoile societății și sistemul educațional. În perioada 2014-2020 Comisia Europeană va aloca prin programul ORIZONT 2020 un buget 80.000.000.000 euro.

În prezent, în domeniul CDI ***România se confruntă cu o serie de probleme care au o influență negativă directă sau indirectă asupra resursei umane din domeniul cercetării.*** În primul rând, sprijinul public pentru cercetare și dezvoltare este extrem de scăzut în raport cu obiectivele pentru 2020, situându-se în medie între 0,3-0,5% din PIB. În al doilea rând, sprijinul pentru cercetare și dezvoltare este în mare măsură inefficient, cu un sistem de cercetare și inovare fragmentat, conexiuni internaționale slabe, resurse publice limitate transpuse în cercetare cu performanțe inegale, absența unei mase critice în ceea ce privește calitatea rezultatelor cercetării, care nu se transformă în cercetare aplicată și în aplicații inovatoare. În plus, acest sector este neatractiv pentru tinerii cercetători, iar România suferă de un mare "exod de creiere" în rândul cercetătorilor calificați și cu expertiză. Într-o mare măsură, aceste probleme la nivel național se regăsesc și la nivelul Regiunii Centru.

Într-o imagine foarte sintetică susținută de date statistice, precizăm că în Regiunea Centru numărul salariaților din activitatea de cercetare a crescut cu aproape o jumătate în 2011 față de acum 7 ani (cu peste 1100 de salariați în 2011 față de 2005). De asemenea, și numărul cercetătorilor la nivelul Regiunii Centru a crescut cu peste 1000 în perioada 2005-2010. În anul 2011 s-a înregistrat o scădere a numărului de cercetători față de anul anterior cu 815 cercetători, acest efect negativ punându-se în mare măsură pe numărul mic de oportunități și acces la o infrastructură de cercetare destul de deficitară comparativ cu cea a altor centre universitare din Uniunea Europeană și nu numai.

În ceea ce privește valorificarea competențelor în domeniul cercetării și inovării, la nivelul Regiunii Centru s-au înregistrat în perioada 2005-2011 peste 500 de cereri de brevete de invenție depuse de solicitanți români (535), cele mai multe cereri fiind în județul Brașov cu aproape jumătate (234), urmat de Mureș (104), Sibiu (92) și Alba (77), la polul opus fiind județul Covasna (9).

4.3.2. Industria

Economia Regiunii Centru păstrează încă un **profil industrial** vizibil ce poate fi evidențiat atât prin contribuția relativ ridicată a industriei la formarea produsului intern brut cât și prin ponderea semnificativă a populației ocupate în sectorul secundar

al economiei. Profilul industrial al regiunii este dat de industria construcțiilor de mașini și a prelucrării metalelor, chimică, materialelor de construcții, lemnului, extractivă, textilă și alimentară. Unitățile industriale sunt amplasate în general, în localitățile urbane, și în cazul multor orașe mici dau acestor localități un caracter monospecializat. În perioada 1990-2012 numărul mediu al salariaților din Regiunea Centru s-a înjumătățit, ajungând la 568 mii în anul 2012. În același timp s-au produs mutații importante și în ceea ce privește structura pe activități ale economiei naționale a forței de muncă salariate. Câteva din sectoarele economice dominante în trecut precum agricultura, industria și transporturile au fost afectate de reduceri masive ale numărului de salariați în timp ce numărul salariaților din sectorul terțiar, îndeosebi în domenii precum comerțul, serviciile prestate întreprinderilor și administrația a crescut față de anii anteriori.

4.3.3. Infrastructura de transport, tehnică, edilitară, de comunicații și de mediu

Potențialul de dezvoltare al unei regiuni este cu atât mai mare cu cât acea regiune dispune de o infrastructură de transport mai dezvoltată.

La nivelul Regiunii Centru s-au constituit până în prezent două zone metropolitane și există încă cel puțin alte două areale urbane de acest tip.

- Zona metropolitană Brașov, constituită din 14 localități (3 municipii, 3 orașe și 8 comune), având o populație totală de peste 400 000 locuitori. Zona are, de asemenea, multiple legături funcționale cu municipiul Sfântu Gheorghe. Economia zonei este de diversificată, de la industrie și agricultură la servicii (sectorul predominant al zonei), cu un nivel relativ ridicat de integrare pe verticală. Aria metropolitană Brașov este în același timp una din cele mai frecventate zone turistice din România. Rețeaua rutieră de nivel european și național din zona metropolitană are o dezvoltare radială. Trei șosele europene (E60, E68, E574) și trei drumuri naționale (DN 1A, DN 10, DN 73 A) se îndreaptă spre toate direcțiile. Alături de acestea, o densă rețea de drumuri județene asigură bune legături între localitățile zonei. În următorii ani, aici se preconizează construirea celui de-al 3-lea aeroport al regiunii.
- Zona metropolitană Târgu Mureș, formată din municipiul Târgu Mureș și orașul Ungheni precum și din 12 comune învecinate, cu o populație totală de aproximativ 200 000 locuitori. Zona este traversată de drumul european E60 și se află pe traseul viitoarei autostrăzi Transilvania. Dispune de asemenea de unul din cele mai active aeroporturi ale țării.
- Arealul urban Sibiu-Cisnădie - Ocna Sibiului, (cu posibile extinderi spre Avrig și Tâlmăciu). Arealul, cu o populație de peste 200 000 locuitori, a cărui dezvoltare economică a fost potențată de valorificarea moștenirii culturale și a tradițiilor industriale. Arealul se află pe traseul coridorului pan-european de transport IV și al viitoarei autostrăzi Pitești - Nădlac. Zona este străbătută de asemenea, de o rețea densă de drumuri județene. Aeroportul din Sibiu s-a clasat în anul 2006 pe poziția a 6-a la nivel național în ce privește traficul de pasageri și a 5-a în ce privește traficul de mărfuri.
- Arealul urban Alba Iulia – Sebeș, format din cele 2 municipii de talie medie și din 5-6 comune cu un nivel ridicat de dezvoltare economică și cu o infrastructură edilitară relativ dezvoltată. Zona are peste 100 000 locuitori și o

poziție geografică avantajoasă, la întretăierea a 2 mari axe de transport (E68 și E81). Economia zonei are o structură diversificată, bazându-se pe industriile alimentară, textilă și de prelucrare a lemnului și pe servicii. Turismul dispune de un potențial de dezvoltare deosebit (reprezentat de patrimoniul istoric și cultural al celor 2 orașe precum și de cel natural al zonelor învecinate).

3.3.4. Agricultură

Condițiile naturale prielnice din Regiunea Centru au permis dezvoltarea agriculturii și specializarea pe câteva subdomenii în care regiunea deține poziții de top, după cum urmează:

- Locul 1 la nivel național: efectivele de ovine, cultivarea sfeclei de zahăr, cartofului, porumbului, hameiului și a cânepei pentru fibre textile
 - Locul 2 la nivel național: familii de albine, cultivarea tutunului, plantelor medicinale și a furajelor verzi din teren arabil
 - Locul 3 la nivel național: efectivele de bovine și iepuri, cultivarea secarei și a lucernei
- Sectorul agroalimentar permite dezvoltarea întregului lanț valoric, de la producerea materiilor prime, la procesare și la distribuția și comercializarea produselor prelucrate. Acest sector este important atât prin prisma contribuției la susținerea gradului de ocupare a forței de muncă cât și prin contribuția la susținerea IMM-urilor regionale. Dezvoltarea domeniului agroalimentar are un puternic efect multiplicator, atrăgând dezvoltarea altor numeroase activități economice.

4.3.5. Turismul

Cu o natură extrem de generoasă și un patrimoniu cultural de o mare valoare, Regiunea Centru dispune de un potențial turistic ridicat și diversificat. Din cercetările și studiile regionale în domeniu reiese concluzia că **formele de turism cu cel mai ridicat potențial de dezvoltare sunt: turismul montan, turismul balnear, turismul cultural și turismul rural.**

Turismul montan beneficiază în Regiunea Centru de condiții naturale excepționale, aproape jumătate din suprafața regiunii fiind ocupată de arealele montane. Regiunea Centru include părți însemnate din suprafața a 6 din cele 28 de parcuri naționale sau naturale ale României și cuprinde numeroase alte arii protejate și rezervații naturale.

Turismul cultural dispune de resurse însemnate, cu o mulțime de obiective valoroase ce împânzesc teritoriul regiunii și câteva repere arhitectonice binecunoscute (ansamblul bisericilor fortificate, castelul Bran, cetatea Sighișoara, Sibiu, Brașov, Alba Iulia etc) precum și festivaluri tradiționale de prestigiu (Pelerinajul de Rusalii de la Șumuleu-Ciuc, Târgul de Fete de pe Muntele Găina). Distanța relativ mică dintre obiectivele turistice culturale favorizează integrarea acestora în diferite circuite tematice.

Intrat după 1990 într-o perioadă de declin, **turismul balnear** începe să fie reconsiderat și revalorizat în ultimii ani, acesta putând redeveni în perioada următoare una din formele preferate de turism, inclusiv pentru piața externă. În acest

sens, amintim faptul că România deține o treime din izvoarele de apă minerale ale Europei, multe dintre acestea fiind localizate în Regiunea Centru. Accentuarea procesului de îmbătrânire demografică va face ca numărul de turiști ce optează pentru această formă de turism să crească semnificativ. În același timp, diversificarea ofertei turismului balnear, dezvoltarea componentei de agrement și a celei de wellness și spa sunt în măsură să aducă noi categorii de turiști (tineri, sportivi, turiști care caută „distracția”).

Turismul rural atrage îndeosebi familiile cu copii, care caută relaxarea într-un mediu liniștit și sănătos. Pe lângă turiștii din România, de această formă de turism sunt atrași și turiștii străini interesați de cultura românească, aceasta fiind un mijloc direct de cunoaștere a civilizației tradiționale autentice. Turismul rural a înregistrat o dinamică spectaculoasă în ultimii 20 ani, numărul pensiunilor turistice și agroturistice din Regiunea Centru depășind 1000, iar cel al locurilor de cazare oferite ajungând la aproape 19 mii.

Turismul de afaceri s-a dezvoltat cu precădere în marile orașe și în câteva stațiuni ce oferă un înalt confort de cazare și dispun de facilitățile tehnice necesare.

4.3.6. Dezvoltarea durabilă

Cea mai cunoscută definiție a dezvoltării durabile este cu siguranță cea dată de Comisia Mondială pentru Mediu și Dezvoltare (WCED) în raportul "Viitorul nostru comun", cunoscut și sub numele de Raportul Brundtland³⁶: "dezvoltarea durabilă este dezvoltarea care urmărește satisfacerea nevoile prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi". Definiția și conceptul de dezvoltare durabilă amintit anterior va fi accentuat și integrat mai bine pe parcursul perioadei de programare 2014-2020.

Strategia Națională pentru Dezvoltare Durabilă a României Orizonturi 2013-2020-2030 stabilește obiective concrete pentru trecerea, într-un interval de timp rezonabil și realist, la modelul de dezvoltare generator de valoare adăugată înaltă, propulsat de interesul pentru cunoaștere și inovare, orientat spre îmbunătățirea continuă a calității vieții oamenilor și a relațiilor dintre ei în armonie cu mediul natural.

Ca orientare generală, documentul vizează realizarea următoarelor obiective strategice **pe termen scurt, mediu și lung**:

Orizont 2013: Încorporarea organică a principiilor și practicilor dezvoltării durabile în ansamblul programelor și politicilor publice ale României;

Orizont 2020: Atingerea nivelului mediu actual al țărilor Uniunii Europene la principalii indicatori ai dezvoltării durabile;

Orizont 2030: Apropierea semnificativă a României de nivelul mediu din acel an al țărilor UE.

Directiile principale de acțiune, printre care se regăsește și educația și formarea profesională, detaliate pe sectoare și orizonturi de timp sunt:

³⁶ *Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future*, <http://www.eytv4scf.net/wced-ocf.htm>

- Corelarea rațională a obiectivelor de dezvoltare, inclusiv a programelor investiționale în profil inter-sectorial și regional, cu potențialul și capacitatea de susținere a capitalului natural;
- *Modernizarea accelerată a sistemelor de educație și formare profesională*, sănătate publică și servicii sociale, ținând seama de evoluțiile demografice și de impactul acestora pe piața muncii;
- Folosirea generalizată a celor mai bune tehnologii existente, din punct de vedere economic și ecologic, în deciziile investiționale;
- Anticiparea efectelor schimbărilor climatice și elaborarea atât a unor soluții de adaptare pe termen lung, cât și a unor planuri de măsuri pentru situații de criză generate de fenomene naturale sau antropice;
- Asigurarea securității și siguranței alimentare;
- Identificarea unor surse suplimentare de finanțare pentru realizarea unor proiecte și programe de anvergură, în special în domeniile infrastructurii, energiei, protecției mediului, siguranței alimentare, *educației*, sănătății și serviciilor sociale;
- Protecția și punerea în valoare a patrimoniului cultural și natural național; racordarea la normele și standardele europene privind calitatea vieții să fie însoțită de revitalizarea, în modernitate, a unor moduri de viață tradiționale, în special în zonele montane și cele umede.

4.3.7. Zona montană și dezvoltarea durabilă–aspecte specifice ruralului montan

Orientările strategice naționale pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate 2014-2020 prezintă principalele direcții de urmat pentru asigurarea creșterii atractivității și dezvoltării durabile a zonei montane defavorizate, prin punerea în valoare a resurselor, stabilizarea populației, menținerea identității culturale, creșterea puterii economice la nivel local, în condițiile păstrării echilibrului ecologic și protecției mediului natural.

Prin îndeplinirea obiectivelor stabilite se va realiza dezvoltarea durabilă economică, socială și de mediu a zonei montane defavorizate prin protejarea și valorificarea responsabilă a resurselor montane, ținând seama și de efectele schimbărilor climatice, prevenindu-se depopularea acestor zone și degradarea tradițiilor, înțelegerii și specificității culturale a acestora.

Strategia națională pentru dezvoltarea durabilă a zonei montane defavorizate 2014-2020 stabilește următoarele obiective:

Obiectiv general 1: Creșterea competitivității economice

Obiective specifice:

- a) Creșterea veniturilor fermierilor
- b) Sporirea gradului de instruire și informare al fermierilor în vederea dezvoltării de activități specifice și facilitarea accesului produselor lor pe piețele de desfacere

Obiectiv general 2: Creșterea atractivității zonei montane defavorizate și stabilizarea

populației montane

Obiective specifice:

- a) Menținerea populației tinere în zonele montane defavorizate, cu accent pe zona rurală
- b) Încurajarea diversificării activităților economice în zona montană defavorizată
- c) Revitalizarea turismului montan pe principiile turismului durabil prin modernizarea infrastructurii specifice, creșterii calității serviciilor în vederea dezvoltării și promovării potențialului natural și cultural din zona montană defavorizată
- d) Modernizarea infrastructurii de transport și pentru serviciile de bază

Obiectiv general 3: Ameliorarea calității factorilor de mediu din zona montană

defavorizată și conservarea biodiversității

Obiective specifice:

- a) Gestionarea durabilă a resurselor agricole și forestiere
- b) Conservarea biodiversității, prin consolidarea rețelei de arii protejate, elaborarea/ implementarea planurilor /măsurilor de management ale ariilor naturale protejate, precum și prin păstrarea și/sau îmbunătățirea funcționalității și conectivității aferente rețelei de arii naturale protejate, inclusiv ale rețelei Natura 2000 (prin menținerea și crearea infrastructurilor ecologice, inclusiv coridoare ecologice - coridoare de migrare/deplasare pentru specii)
- c) Implementarea managementului durabil al deșeurilor

Obiectiv general 4: Conservarea și valorificarea resurselor culturale

Obiective specifice:

- a) Protejarea, promovarea și menținerea vie a patrimoniului imaterial și a creației contemporane
- b) Promovarea, conservarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural material

Zona montană se întinde pe *47% din suprafața Regiunii Centru*, ocupând părțile de est, sud și vest ale regiunii. Carpații Meridionali ("Alpii Transilvaniei", având cele mai înalte vârfuri din România în masivul Făgăraș), Carpații Orientali (ocupând aproape în întregime teritoriul județelor Harghita și Covasna și părți însemnate din județele Mureș și Brașov), Munții Apuseni (jumătatea de N-V a județului Alba).

Locul modest pe care îl ocupă Regiunea Centru din punct de vedere al contribuției la producția agricolă națională (locul 5 din cele 8 regiuni), este explicabil prin condițiile de relief (în detrimentul suprafețelor agricole și arabile), dar și prin randamentul mai scăzut al agriculturii montane în comparație cu câmpia.

Specificul montan oferă regiunii un potențial de excepție pentru zootehnie și în particular pentru dezvoltarea agriculturii ecologice și a agroturismului, condiționat de valorificarea superioară a următoarelor **atuuri**:

- Suprafețele întinse de pășuni și fânețe (totalizând 58% din suprafața agricolă a regiunii) favorabile creșterii animalelor – activitate tradițională a locuitorilor din regiune.
- Calitatea bună a mediului, conservarea unor practici agricole "blânde" – fără chimizare sau cu chimizare redusă permit obținerea unor produse ecologice cu valoare biologică ridicată
- Biodiversitate (flora furajeră naturală, flora spontană, speciile de animale sălbatice)
- Peisaje naturale valoroase, patrimoniul istoric și cultural bogat
- Facilitățile și interesul în creștere pentru agroturism
- Capitalul uman (bătrânii păstrători de tradiție; tinerii - moștenitori ai zestrei tradiționale și deschiși spre nou)
- Experiența și inițiativele unor organizații active la nivelul regiunii: ex. AGROM-RO Mureș (în domeniul instruirii și consultanței agricole), ANTREC (în promovarea serviciilor agroturistice), Institutul de Cercetare și Dezvoltare în Montanologie - Cristian, jud. Sibiu, Institutul de Cercetare pentru Pajiști – jud. Brașov etc.

- Pe de altă parte, se constată o serie de **probleme**³⁷ specifice ruralului montan cu consecințe grave pe termen mediu, dintre care:
 - Declinul efectivelor de animale (ovine și bovine, în mod deosebit scăderea efectivelor de oi) conduce la scăderea majoră a volumului îngrășămintelor organice (indispensabile pentru aportul de alcalinitate, azot biologic, etc.), cu impact grav asupra regenerării naturale a pajiștilor, conducând la degradarea florei naturale furajere – fenomenul de “resălbăticire” prin acidifierea solului fragil al muntelui care favorizează dezvoltarea plantelor nedorite .
 - Tendința abandonării unora dintre bunele practici din experiența tradițională, în paralel cu conservarea unora învechite și/sau adoptarea unor practici neadaptate specificului montan
 - Aplicarea pe scară redusă a însămânțării artificiale; zestrea genetică a animalelor din multe gospodării rurale din zonele de munte este modestă.
 - Adăposturi pentru animale învechite, necorespunzătoare igienico-sanitar, lipsite de facilitățile necesare.
 - Lipsa echipamentelor agricole moderne (v. mulsul manual) și a mecanizării necesare lucrărilor în specific montan;
 - Greșeli în depozitarea și utilizarea îngrășămintelor naturale (lipsa sau starea necorespunzătoare a platformelor de bălegar, absența bazinelor pentru colectarea purinului – pierderi mari de azot biologic, bălegar diseminat iarna, nefermentat, acid) – afectând calitatea pajiștilor, la care se adaugă poluarea cu rumeguș (pericol - acidifierea fânețelor), practici ineficiente de colectare și depozitare a fânului (stocat în clăi cu pericol de mucegăire), etc.
 - Infrastructura deficitară (drumuri, utilități, comunicații).
 - Investiții reduse pentru crearea de locuri de muncă / alternative de ocupare în spațiul rural montan
 - Îmbătrânirea populației, exodul tinerilor (spre orașe / UE).
 - Inițiative reduse, lipsa suportului și a cunoștințelor necesare fermierilor pentru promovarea de “branduri” specifice (produse cu marcă locală/regională), promovarea produselor de nișă, etc.
 - Consultanță agricolă calificată în zona montană, neacoperitoare cantitativ și calitativ.

Consecințele sunt grave:

- Degradarea terenurilor agricole montane, sălbăticirea pajiștilor și a fânețelor – riscă să devină ireversibile: **“fragilitatea muntelui”**
- Condiții socio-economice precare; șomaj, combinat cu calitate redusă a ocupării (agricultură de subzistență) cu tendință de agravare
- Depopularea munților prin exodul tinerilor spre orașe sau în afara țării
- Imens potențial economic nevalorificat / insuficient în raport cu potențialul pieței (în creștere) pentru produse ecologice și biologice, agroturism, etc.

Gospodăriile țărănești care ocupă zonele montane din regiunea Centru sunt localizate în grade diferite de dispersie teritorială (foarte ridicată în unele zone din Apuseni, Bucegi, Piatra Craiului, Făgăraș etc.). În funcție de varietatea factorilor socio-economici

³⁷ Informațiile prezentate în această secțiune privind problematica ruralului montan au fost puse la dispoziție de Forumul Montan Român, afiliat la Euromontana

și culturali, gradul de izolare, condițiile de mediu etc., se înregistrează diferențe mari de dezvoltare socio-economică (de la sărăcie extremă în unele zone, la prosperitatea relativă în altele).

Dezvoltarea economică în spațiul rural montan, iar în zonele izolate chiar supraviețuirea civilizației rurale, depind decisiv de dezvoltarea și valorificarea superioară a resursele oferite de **agricultura montană**³⁸ și a altor resurse specifice zonei, într-un concept de **pluriactivitate**³⁹.

Conceptul de **dezvoltare durabilă** aplicat ruralului montan include modernizarea activităților agricole în paralel cu conservarea bunelor practici în raport cu mediul, relansarea creșterii animalelor și a îndeletnicirilor tradiționale, promovarea agriculturii și a produselor ecologice, diversificarea activităților economice în spațiul rural fără afectarea patrimoniului natural, istoric și cultural.

În raport cu problematica analizată, **principalele neajunsuri constatate**⁴⁰ în cadrul **sistemului de educație și formare profesională sunt:**

- Interesul general scăzut al tinerilor pentru formare profesională și carieră în agricultură
- Gradul redus de acoperire teritorială a ofertei de educație și formare profesională (inițială și continuă) în ruralul montan
- Conținutul pregătirii insuficient adaptat specificului local, în mod deosebit în ceea ce privește componenta practică a programelor de formare în agricultură (în particular în domeniul agromontan/agroturism) furnizate de școlile din sistemul ÎPT
- Absența unei pregătiri generale privind economia ruralului montan – considerată a fi necesară încă din gimnaziu (în cadrul orelor de educație tehnologică / componenta de curriculum la decizia școlii- CDȘ), atât ca bază de pregătire pre-vocațională, cât și din perspectiva celor care nu continuă studiile și rămân în gospodării
- Baza materială deficitară a școlilor din domeniu (fermă didactică, echipamente, etc.)
- Formarea profesională a cadrelor didactice - marcată preponderent de cunoștințe pentru agricultura de câmp - deficitară în privința competențelor specifice agriculturii montane și dezvoltării durabile în zona montană

Un răspuns adecvat la problematica dezvoltării ruralului montan, din perspectiva educației și formării profesionale – văzută ca **“Pilon al dezvoltării agro-montane durabile”**, implică nevoia unui program coerent de măsuri pe următoarele direcții prioritare:

- Consolidarea parteneriatului social prin antrenarea în procesul decizional și de planificare strategică în ÎPT a reprezentanților instituțiilor și organizațiilor relevante pentru ruralul montan
- Introducerea în documentele de planificare strategică în ÎPT a unei secțiuni distincte pentru problematica ruralului montan, având în vedere:

³⁸ **Agricultura montană** include totalitatea practicilor agricole adaptate zonelor montane – plante furajere, cultivate sau pajiști naturale, horticultură, creșterea animalelor, etc.

³⁹ Conceptul de **pluriactivitate** include diversitatea activităților care valorifică resursele locale, acoperă nevoi specifice gospodăriilor rurale, oferă alternative de ocupare totală sau parțială: procesarea primară și mica industrializare a produselor agro-alimentare, meșteșuguri și artizanat (lemn, metal, confecții, ceramică, etc.), mica industrie locală, turism și agroturism, activități de întreținere și mecanizare și alte servicii auxiliare agriculturii, etc.

⁴⁰ Concluziile grupului de lucru pentru un *program național de educație și formare profesională în ruralul montan*

- Planurile locale de acțiune (PLAI) din toate județele Regiunii Centru
- Planurile de acțiune (PAS) la nivelul școlilor din ÎPT cu ofertă de formare în agricultură cu specific montan
- Inițierea / dezvoltarea unor școli pilot cu profil agromontan, cu arie de acțiune acoperitoare pentru principalii masivi muntoși, având în vedere:
 - Dezvoltarea bazei materiale: ferma didactică, ateliere școală și laboratoare – organizate și dotate corespunzător, din perspectiva agriculturii montane și pluriactivității, cu o componentă de agroturism inclusă
 - Facilități de tip „campus” (internat, cantină, centre de documentare și informare etc.)
- Programe de formare continuă a cadrelor didactice de specialitate pentru adecvarea competențelor specifice agriculturii montane
- Adaptarea conținutului pregătirii prin curriculum în dezvoltare locală (CDL) în funcție de specificul local, la toate calificările din cadrul relevante pentru agricultura montană
- Completarea/adaptarea pregătirii la nivel gimnazial din zonele montane având în vedere noțiunile generale privind economia ruralului montan - în cadrul orelor de educație tehnologică / componenta de CDȘ
- Programe de orientare și consiliere profesională adaptate grupurilor țintă din ruralul montan (elevi și părinți, tineri agricultori), în parteneriat între instituțiile de învățământ, Centrele Județene de Asistență Psihopedagogică (CJAPP), Direcțiile Județene pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, Oficiile județene de Consultanță Agricolă, autorități locale, asociații profesionale ale agricultorilor de munte (acolo unde există), organizații neguvernamentale (ONG) cu activități de consultanță și instruire în agricultură, etc.

Într-o primă etapă (începând cu 2006), din regiunea Centru au fost cuprinse în acest program: Colegiul Tehnic pentru Agricultură și industrie Alimentară „Țara Bârsei” Prejmer (jud. Brașov), Școala cu clase I-VIII Albac - devenită ulterior Liceul Tehnologic „Țara Moților” (jud. Alba), Școala cu clasele I-VIII, Cristian, jud. Sibiu, la care a fost adăugat în mai 2007 Școala cu clasele I-VIII Arieșeni (pentru domeniul turism și alimentație) – devenită ulterior Liceul Tehnologic de turism și alimentație. Din păcate doar pentru Liceul Tehnologic de Turism și Alimentație Arieșeni au continuat investițiile din bugetul POR DMI 3.4 în scopul îmbunătățirii condițiilor de studiu și diversificarea specializărilor profesionale. Unitatea de învățământ a beneficiat de 18,8 milioane lei prin care s-au efectuat lucrări de intervenție, reparații, extinderi, s-au construit și dotat ateliere pentru instruirea practică s-au creat facilități în campus prin amenajarea cantinei și îmbunătățirea condițiilor de cazare, s-a refăcut rețeaua de utilități.

4.4. Principalele concluzii din analiza mediului economic. Implicații pentru ÎPT

- ❖ Ritmul susținut de creștere economică din ultimii ani, reflectat în dinamica PIB și a productivității muncii, pe de o parte, procesul de integrare europeană pe de altă parte.

După 2015, sunt prognozate creșteri în toate sectoarele economice până în anul 2018, cele mai accentuate în construcții și industrie.

- Noi provocări pentru sistemul de educație și formare profesională, din perspectiva contribuției la formarea resurselor umane necesare creșterii competitivității economice regionale.

❖ **Dinamica încurajatoare a investițiilor brute și a investițiilor străine directe, în mod deosebit în industria prelucrătoare**

❖ **Diversitatea activităților economice:**

+ **Serviciile:**

- Ocupă cea mai mare pondere în economia regională, în creștere constantă în ultimii ani și devansând industria în formarea PIB și a VBA. În cadrul serviciilor se detașează activitățile din comerț, urmate de administrație publică și apărare, tranzacții imobiliare.

+ **Industria:**

- Deși marcat de *restructurări masive*, regiunea își păstrează un *profil industrial pronunțat*, comparativ cu celelalte regiuni:
 - Ponderea industriei în formarea PIB și a VBA este mai mare la nivel regional și în toate județele decât la nivel național
 - Diversitatea activităților industriale (la nivel regional sunt reprezentate aproape toate ramurile industriei).
- Înființarea unor parcuri industriale în toate județele regiunii – din care se desprind orientări strategice spre ramuri cu valoare adăugată mare (materiale de construcții, industrie alimentară, fabricarea de produse ecologice, electronică, IT, mecanică fină, servicii pentru întreprinderi, etc.)
- Dinamica investițiilor în sectorul industrial: industria prelucrătoare beneficiază de cea mai mare pondere din totalul investițiilor brute la nivel regional.

+ **Construcțiile**

- Sector în creștere ca pondere în formarea PIB, susținut de dinamica investițiilor în infrastructura pentru transporturi, infrastructura tehnică (alimentare cu energie electrică, apă, gaz, etc.), edilitară și pentru afaceri și dezvoltarea sectorului imobiliar

+ **Agricultura:**

- Pondere în PIB regional apropiată de media la nivel național, locul 4 în ierarhia pe regiuni din punct de vedere a producției agricole în anul 2013
- Agricultură variată, condiții favorabile creșterii animalelor în toate județele, potențial ridicat de dezvoltare pentru agricultura ecologică și agroturism
- Nevoile de modernizare și eficientizare a agriculturii
- Problematika complexă și stringentă a ruralului montan din perspectiva socio-economică și de mediu pentru o dezvoltare durabilă a localităților și gospodăriilor țărănești.

+ **Silvicultura:**

- Cca. 36 % din suprafața regiunii este acoperită de păduri.
- Regiunea Centru detine 18,5 % din suprafața împădurită a țării
- Beneficiază de importante resurse naturale

+ **Mediul:**

- Nevoile de adaptare la standardele UE pentru **protecția mediului**

IMPLICAȚIILE PENTRU ÎPT:

- **Planurile de școlarizare** trebuie să reflecte, prin structura ofertei - proporțional cu nevoile pieței muncii - ponderea crescută a serviciilor, diversitatea activităților industriale, importanța construcțiilor și nevoile de dezvoltare a agriculturii.

- **Calificări și curriculum.** Adaptările structurale din economie presupun competențe adecvate și o mobilitate ocupațională sporită (inclusiv intersectorială) a forței de muncă.
Se desprind două direcții de acțiune la nivel regional și local:
 - Aplicarea riguroasă a standardelor de pregătire profesională
 - Adaptări prin curriculum în dezvoltare locală (CDL)
- Ponderea crescândă a IMM reclamă din partea ÎPT un **răspuns adecvat la nevoile specifice IMM, de adaptabilitate crescută a forței de muncă** la sarcini de lucru diverse, prin
 - Asigurarea unei pregătiri de bază largi, competențe tehnice generale solide
 - Consolidarea pregătirii profesionale, indiferent de calificare, cu competențe specifice economiei de piață (competențe antreprenoriale, tehnici de vânzări, marketing, etc.)
 - Promovarea învățării pe parcursul întregii vieți
- Ca **răspuns la schimbările tehnologice și organizaționale induse de investițiile străine și cerințele de competitivitate**, trebuie avute în vedere:
 - Creșterea nivelului de calificare
 - Importanța competențelor cheie
 - Limbile străine
 - Formarea unor competențe adecvate pentru: noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare
 - Colaborarea între școli pentru calificările care presupun competențe combinate, de exemplu: tehnice și comerciale/economice, tehnice - artistice – IT (design, grafică, publicitate, pagini web) etc.
 - Formarea continuă a profesorilor în parteneriat cu întreprinderile
- Ca răspuns la **cerințele de mediu** pe baza standardelor UE:
 - Calitate în pregătirea pentru calificările specializate pentru ecologie și protecție mediului pe baza standardelor de mediu ale UE
 - Dezvoltarea unor competențe de mediu ca parte din pregătirea tehnică generală, indiferent de specialitate.
- **Parteneriatul școală-agenti economici** - indiferent de domeniul de pregătire, trebuie să reflecte:
 - diversitatea categoriilor de agenți economici (pe clase de mărime, tipuri de capital, etc.) și de activități producătoare de bunuri și servicii

Ruralul montan:

Problematica complexă și stringentă a ruralului montan din perspectiva socio-economică și de mediu pentru o dezvoltare durabilă a localităților și gospodăriilor țărănești, în condițiile în care zona montană acoperă aproape jumătate din suprafața regiunii, conduce la nevoia unui program coerent de măsuri în educație și formare profesională, pe următoarele direcții prioritare:

- Consolidarea parteneriatului social prin antrenarea în procesul decizional și de planificare strategică în ÎPT a reprezentanților instituțiilor și organizațiilor relevante pentru ruralul montan.
- Inițierea/dezvoltarea unor școli pilot cu profil agromontan, înzestrate cu o bază materială adecvată: ferma didactică, ateliere școală și laboratoare – organizate și dotate corespunzător, din perspectiva agriculturii montane și pluriactivității (cu o componentă de agroturism inclusă); facilități de tip campus.

- Adecvarea sporită a conținutului calificărilor la specificul agromontan local.
- Completarea/adaptarea pregătirii la nivel gimnazial din zonele montane prin introducerea unor noțiuni generale privind economia ruralului montan, și aspecte practice de gospodărie și alimentație (la orele educație tehnologică / componenta de CDȘ).
- Programe de formare continuă a cadrelor didactice de specialitate, cu privire ca competențele specifice agriculturii montane.
- Programe de orientare și consiliere adaptate grupurilor țintă din ruralul montan (elevi și părinți, tineri agricultori).

De asemenea, se recomandă programe adecvate de informare și instruire a producătorilor agricoli cu privire la:

- ameliorarea competitivității sectorului agricol, alimentar și forestier din zona montană
- ameliorarea calității producției și a produselor, adaptarea la normele UE
- promovarea produselor lor prin utilizarea logo-urilor accepatate de catre UE (ex.: Produsul BIO, Produsul traditional, Denumirea de origine a produsului–AOP, Identificarea geografica a produsului-IGP).

5. Piața muncii la nivel regional

5.1. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform anchetei forței de muncă în gospodării (AMIGO)

În momentul de față, pentru caracterizarea fenomenelor de pe piața forței de muncă din România se utilizează două serii de date statistice diferite: Balanța forței de muncă (BFM) și Ancheta asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO). Indicatorii statistici din cele două serii de date nu sunt comparabili deoarece metodele de colectare, unele definiții⁷⁾ și metode de calcul sunt diferite. Pe de altă parte, doar analiza datelor din ambele serii poate oferi o imagine completă și reală asupra pieței muncii din România.

BFM permite comparabilitatea teritorială, la nivel național, pe regiuni și pe județe. AMIGO asigură comparabilitatea la nivel național între regiunile de dezvoltare și compatibilitatea cu statistica europeană (EUROSTAT).

Evoluția principalilor indicatori ai pieței muncii, conform datelor din AMIGO, este prezentată în detaliat *Anexa 3 a și b*.

Populația activă totală (peste 15 ani) din regiunea Centru număra în 2015, 975 mii persoane, reprezentând 10,6% din populația activă a țării, în ușoară creștere față de anul anterior.

Populația ocupată totală din Regiunea Centru număra 904 mii persoane în 2015, reprezentând 10,6% din populația ocupată a României, în creștere față de anul anterior.

Rata de activitate⁴¹ și **rata de ocupare**⁴¹ a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) – ambele în creștere la nivel regional în 2015 față de anul anterior. Persistă decalajul pe sexe și medii rezidențiale prin **rate de activitate și rate de ocupare semnificativ mai reduse pentru populația feminină și din mediul rural**.

Se desprinde un fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură).

Comparativ cu situația la nivel național, rata de ocupare care în Regiunea Centru în 2015 este mai mare cu 6,0 puncte procentuale decât media națională. În cazul femeilor, rata de ocupare este la nivel regional mai mare decât la nivel național. Până în 2014 rata de ocupare în mediul rural s-a menținut sub nivelul național, cu un ușor reviriment în 2015 când s-a plasat peste media națională - v. Anexa 3a.

În ceea ce privește rata de activitate a tinerilor (15-24 ani), aceasta înregistrează în regiunea Centru o evoluție fluctuantă, în creștere în 2015 față de anul anterior. Persistă decalajul pe sexe prin rate de activitate mai reduse pentru femei și în mediul urban.

Rata de ocupare a populației tinere (15-25 ani) este în creștere la nivel regional în 2015 față de anul anterior. Se menține un decalaj pe sexe și medii rezidențiale prin rate de ocupare mai reduse pentru femeile tinere și în mediul rural.

Rata șomajului (BIM)⁴². Rata totală a șomajului (raportat la întreaga populație activă, 15-64 ani), a cunoscut o evoluție fluctuantă în perioada 2002-2015. În anul 2011 se

⁴¹ Rata de activitate și rata de ocupare - calculate față de totalul populației în vârstă de muncă (15 - 64 ani)

⁴² Biroul Internațional al Muncii. Ratele de șomaj sunt calculate ca procent din populația activă din grupa de vârstă respectivă.

evidențiază cea mai mare **rată generală a șomajului din Regiunea Centru (10,8%) mai ridicată decât la nivel național (7,2%)**. După 2011 rata șomajului la nivel regional înregistrează o scădere continuă ajungând în 2015 la 7,4%, scădere mai accentuată decât la nivel național - v. Anexa 3 a

Șomajul pe medii de rezidență: în 2015, **rata șomajului (BIM) în mediul rural (9,1%) este mai ridicată decât în urban (6,4%) și peste cea la nivel național (cu 0,6 puncte procentuale)**.

Pe sexe: *Persistă decalajul pe sexe , în 2015 rata șomajului (BIM) fiind mai ridicată în cazul bărbaților (7,7%, față de 6,9% - femei).*

Rata șomajului (BIM) tinerilor. În 2015 rata șomajului tinerilor (BIM) este mai mare la nivelul Regiunii Centru decât la nivel național cu 6,7 puncte procentuale. Și în cazul tinerilor (15-24 ani), există un decalaj pe sexe și medii rezidențiale, **rata șomajului fiind mai mare pentru fete și în mediul rural**.

Ponderea șomerilor tineri (15-24 ani) din totalul șomerilor are în perioada 2008-2015 o evoluție fluctuantă. În 2015 ponderea șomerilor tineri reprezenta la nivelul Regiunii Centru 25,8% din totalul șomerilor (BIM), situându-se peste ponderea națională (23,8%). **Ponderi mai mari se înregistrează pentru femei și în mediul rural**.

5.1.1. Structura populației, după participarea la activitatea economică, pe grupe de vârstă, sexe și medii⁴³

În perioada 2008-2015, **ponderea persoanelor active** înregistrează o evoluție fluctuantă, (menținându-se aproximativ constantă în ultima parte a intervalului), înregistrându-se **ponderi mai mari pentru bărbați și în mediul urban** - v. Anexa 3b.

În perioada analizată, ponderea populației active de vârstă adultă (15-64 ani) înregistrează o scădere până în 2012 (de la 61,9% în 2008 la 49,8% în 2012) urmată de creștere în ultima parte a intervalului (60% în 2014). Se mențin disparitățile între sexe și medii de rezidență.

Până în anul 2011 ponderea șomerilor BIM înregistrează o evoluție crescătoare, pe fondul crizei economice (de la 3,8% în 2008 la 4,6% în 2011) și descrescătoare în ultimii ani (de la 4,1% în 2011 la 3,1% în 2015) - v. Anexa 3b.

Ponderile șomerilor BIM sunt mai mari pentru bărbați și în mediul urban.

Cu excepția grupei de vârstă 55-64 ani, **ponderea șomerilor BIM este peste media regională , cele mai mari discrepante înregistrându-se pentru grupa de vârstă 15-24 ani.**

În perioada 2008-2015, **ponderea persoanelor inactive** înregistrează o evoluție fluctuantă, (menținându-se aproximativ constantă în ultima parte a intervalului), înregistrându-se **ponderi mai mari pentru femei și în mediul rural** - v. Anexa 3b.

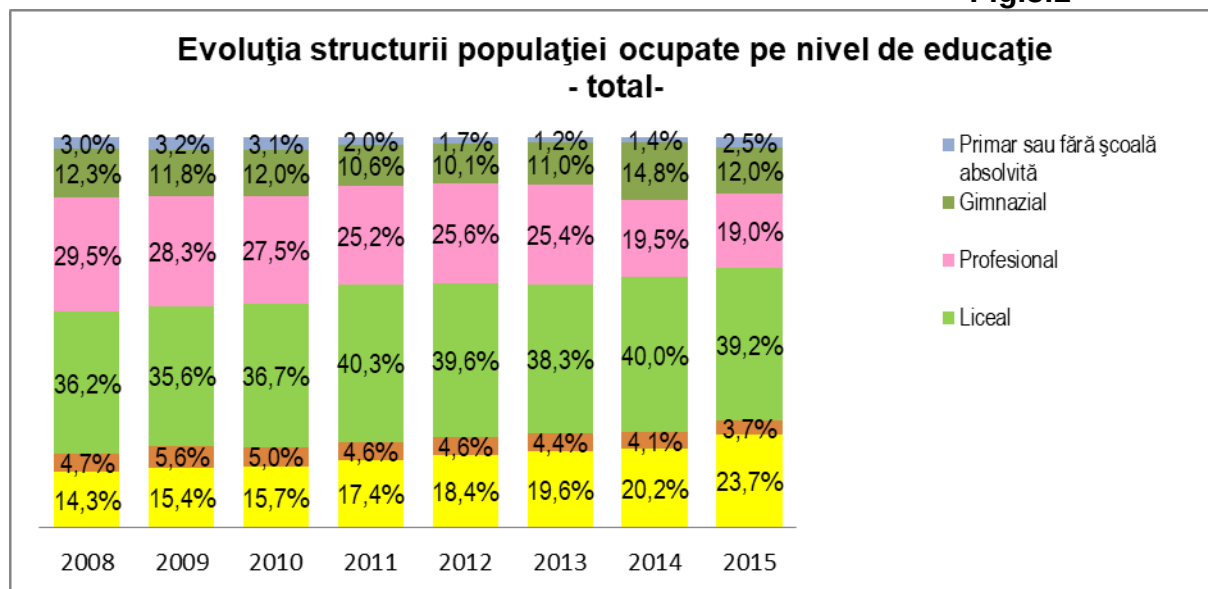
Ponderea persoanelor inactive este peste media regională pentru grupele de vârstă 15-24 ani și 55-64 ani.

⁴³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” – pentru vizualizare [clac aici](#)

5.1.2. Structura populației ocupate, după nivelul de educație, pe grupe de vârstă, sexe și medii⁴⁴

În perioada 2008 - 2015 se observă în structura ocupării o creștere a ponderii celor cu studii superioare și a populației ocupate cu nivel de pregătire liceal, în paralel cu o scădere a ponderii în ocupare a celor cu nivel de pregătire postliceal sau de maiștri și cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial, primar sau fără școală).

Fig.5.1

Sursa: INS Anuare statistice. Cercetarea științifică asupra forței de muncă în gospodării (AMIGO)

Conform datelor pentru 2015 (INS, *Anuarul statistic 2016*), **nivelul general de instruire al populației ocupate din regiunea Centru este mai ridicat decât media pe țară.** Regiunea Centru are cea mai mică pondere, după București-Ilfov, a populației ocupate cu nivel scăzut de educație (gimnazial, primar sau fără școală absolvită) și ocupă a 2 a poziție (după regiunea Vest) în ceea ce privește ponderea persoanelor ocupate având nivel mediu de instruire (cumulând nivelurile liceal, postliceal, profesional) - datorat ponderii ridicate a celor cu nivel de învățământ profesional (locul 2 pe țară: 19%, după regiunea Nord - Est) și a celor cu pregătire liceală (locul 2 pe țară: 39,2%, după regiunea Vest). Ponderea în structura ocupării a populației ocupate având studii superioare (23,7%) plasează Regiunea Centru pe poziția a 2 pe țară, după București-Ilfov.

La nivelul anului 2015, **structura pe sexe a ocupării** indică un **nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor.** Se constată în schimb o **mai bună reprezentare a bărbaților cu nivel de pregătire profesional, comparativ cu femeile** (v. anexa 3a). Această constare poate semnifica, pe de o parte, faptul că șansele de angajare ale femeilor cresc odată cu creșterea nivelului de pregătire, iar pe de altă parte sugerează nevoia unor măsuri în sprijinul creșterii ocupării femeilor cu pregătire profesională.

⁴⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 a,b PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2015 indică **disparități majore între rural și urban** atât pentru populația ocupată cu studii superioare cat și pentru populația ocupată cu nivel scăzut de educație. Astfel:

- doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban)
- 27,3%) din populația ocupată din mediul rural are un nivel scăzut de educație (gimnazial, primar sau fără școală absolvită) - față de numai 7,3% în urban.

Structura pe grupe de vârstă a ocupării în 2015 indică la nivelul regiunii Centru, pentru grupele de vârstă 25-34 ani și 35-44 ani cele mai mari ponderi ale persoanelor ocupate cu studii superioare. Tot pentru grupa de vârstă 35 – 44 ani se înregistrează și cea mai mare pondere a persoanelor ocupate cu nivel scăzut de educație. Grupa de vârstă 45-54 ani înregistrează cea mai mare pondere a persoanelor ocupate având nivel mediu de educație -v. anexa 3 a.

5.1.3. Șomajul de lungă durată⁴⁵

Conform datelor Eurostat, în Regiunea Centru, în perioada 2008 – 2015, numărul șomerilor de lungă durată înregistrează o evoluție fluctuantă, similară evoluției la nivel național - v. Anexa 3h.

În 2015, la nivelul Regiunii Centru , ponderea șomerilor de lungă durată din totalul șomerilor înregistrați are o tendință descrescătoare față de 2013 (39,8% în 2015 față de 50,6% în 2013), situându-se sub ponderea medie națională (43,9%) și europeană (48,3%). Regiunea Centru înregistrează în 2015, una din cele mai mici ponderi a șomerilor de lungă durată, ocupând a 2 a poziție după Regiunea București –Ilfov.

În 2015, ponderea șomerilor de lungă durată din totalul populației active este de 2,9%, sub ponderea medie națională (3%) și europeană (4,5%).

Rata șomajului de lungă durată. Incidența șomajului de lungă durată

Conform datelor din AMIGO, în perioada 2009-2014, rata șomajului de lungă durată înregistrează o evoluție crescătoare până în 2013 (de la 3,8% în 2009 la 4,8% în 2013), urmată de descreștere la 4% în 2014. Evoluție similară înregistrează și **incidența șomajului de lungă durată** care are o pondere de 43,1% în 2014 față de 37,2% în 2009, cu un maxim de 50,6% în 2013.

În anul 2015 rata șomajului de lungă durată plasa Regiunea Centru pe a 2 a poziție după regiunea Sud – Est - v.Anexa 3h.

Rata șomajului de lungă durată a tinerilor. Incidența șomajului de lungă durată a tinerilor

Conform datelor din AMIGO, în perioada 2009-2014, rata șomajului de lungă durată a tinerilor înregistrează o evoluție crescătoare până în 2013 (de la 14,3% în 2009 la 21,1% în 2013), urmată de descreștere în 2014 (20,6%). Evoluție similară înregistrează

⁴⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 h PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

și **incidența șomajului de lungă durată** a tinerilor care are o pondere de 60,5% în 2014 față de 47,4% în 2009, cu un maxim de 65,7% în 2013.

Regiunea Centru înregistrează în 2015 una dintre cele mai mari rate a șomajului de lungă durată a tinerilor, ocupând a 2 a poziție, după Regiunea Sud – Muntenia - v. *Anexa 3h*.

Șomajul de lungă durată pe sexe și medii de rezidență

În perioada 2009-2014, **ratele șomajului de lungă durată și incidența șomajului de lungă durată, sunt mai mari pentru bărbați și în mediul urban** - v. *Anexa 3h*.

În ceea ce privește șomajul de lungă durată a tinerilor, cu excepția anului 2014, se înregistrează rate ale șomajului mai mari pentru bărbați și în mediul urban.

Incidența șomajului de lungă durată a tinerilor, este mai mare până în 2011 pentru bărbați, în ultima perioadă a intervalului analizat situația inversându-se, înregistrându-se o incidență mai mare a șomajului de lungă durată în rândul femeilor tinere.

Până în anul 2014 se înregistra o incidență mai mare a șomajului de lungă durată a tinerilor din mediul urban, urmată în ultimul an analizat de o creștere a incidenței șomajului de lungă durată în rândul tinerilor din mediul rural.

5.2. Evoluții și situația curentă - principalii indicatori ai pieței muncii conform balanței forței de muncă (BFM)

5.2.1. Structura populației după participarea la activitatea economică⁴⁶

Tab.5.1

Principalii indicatori din Balanța forței de muncă la sfârșitul anului 2014								
	RO	Centru	AB	BV	CV	HR	MS	SB
Resurse de muncă - mii pers.	12597,7	1490,9	208	357,5	130,8	195,6	343,8	255,2
Populația ocupată civilă - mii pers.	8431,7	1026,4	159,6	240,5	83,0	130,5	230,2	182,6
Șomeri înregistrați - nr. pers.	478338	60251	12508	10850	5746	8256	14039	8852
Populația activă civilă - mii pers.	8910	1086,7	172,1	251,4	88,7	138,8	244,2	191,5
Populația în pregătire prof. și alte categ. de pop. în vârstă de muncă - mii pers.	3687,7	404,2	35,9	106,1	42,1	56,8	99,6	63,7
Rata de activitate a resurselor de muncă (%)	70,7	72,9	82,7	70,3	67,8	71	71	75
Rata de ocupare a resurselor de muncă (%)	66,9	64,6	76,7	67,3	63,5	66,7	67	71,6
Rata șomajului înregistrat (%)	5,4	5,5	7,3	4,3	6,5	6	5,8	4,6

Sursa: INS, "Balanța forței de muncă" la 1 ianuarie 2015

⁴⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 c PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Analizând evoluția indicatorilor furnizați de BFM pentru perioada 2002-2014, rezultă evoluții similare cu cele din AMIGO, fluctuante la nivel regional și în toate județele, a ratelor de activitate și de ocupare a resurselor de muncă⁴⁷, cu tendință de creștere la sfârșitul intervalului - v. *Anexa 3 c*.

În schimb, pe parcursul analizate, până în 2013, BFM raportează atât rate de activitate, cât și rate de ocupare a populației civile din totalul resurselor de muncă, mai ridicate la nivel regional și în toate județele, cu excepția județelor Brașov și Covasna, decât cele agregate la nivel național. În anul 2014, rata de ocupare a populației civile (64,6%) este mai mică la nivelul regiunii (64,6%) și în județele Covasna (63,5%) și Harghita (66,7%) decât la nivel național (66,9%)/ Rată de activitate a populației civile în 2014 este mai mare la nivel regional (72,9%) și în județele Alba (82,7%), Harghita (71%), Mureș (71%) și Sibiu (75%) decât la nivel național (70,7%).

Rata șomajului⁴⁸ conform BFM (șomeri înregistrați) în 2014 a fost la nivelul regiunii (5,5%) apropiată de valoarea la nivel național (5,4%), fiind mai mică doar în județele Brașov (4,3%) și Sibiu (4,6%).

5.2.2. Structura populației ocupate civilă pe principalele activități ale economiei naționale⁴⁹

Datele anuale furnizate de INS, pe baza rezultatelor din Balanța forței de muncă (BFM) permit analiza comparativă la nivel regional și județean a evoluției în timp a structurii populației ocupate civile pe principalele activități ale economiei naționale.

Similar cu evoluția PIB și VAB pe activități (v. cap.4), dacă până în 2002 structura ocupării civile la nivelul regiunii se caracterizează printr-o pondere ridicată a populației ocupate în servicii (43,4% în 2014). În perioada 2008-2014 se constată tendința de **scădere a numărului și ponderii populației ocupate în industrie și agricultură și construcții**, în paralel cu creșterea în servicii.

Populația ocupată a crescut atât în cifre absolute cât și ca pondere în majoritatea activităților din cadrul sectorului servicii, cu excepția activităților de intermedieri financiare și asigurări, tranzacții imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, învățământ, administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public. În perioada 2008-2014, cel mai mult au crescut activitățile de servicii administrative și activități de servicii suport - v.*Anexa 3d*

În 2014, pe sectoare mari de activitate, la nivelul regiunii, se detașează serviciile care totalizează o pondere de 43,4% din populația ocupată civilă, urmată de industrie (27,4%), agricultură (22,5%) și construcții (6,7%).

⁴⁷ Calculate ca procent al populației active civile, respectiv al populației ocupate civile din totalul resurselor de muncă. Resursele de muncă includ populația în vârstă de muncă, mai puțin persoanele pensionate anticipat și cele în incapacitate permanentă de muncă, la care se adaugă salariații sub și peste vârsta de muncă și alte persoane sub și peste vârsta de muncă aflate în activitate.

⁴⁸ Rata șomajului înregistrat se calculează ca procent din totalul populației active civile.

⁴⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 d PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Comparativ cu structura ocupării civile la nivel național, este mai bine reprezentată industria (cu 6,3 puncte procentuale peste media națională), în timp ce agricultura este cu 4,8 puncte procentuale sub ponderea la nivel național. Serviciile (43,4%) au o pondere apropiată de nivelul național (cu 0,7 puncte procentuale sub nivelul național), puțin mai mare în comerț, activități de transport și depozitare, hoteluri și restaurante și învățământ. Construcțiile (6,7%) au pondere puțin mică decât media națională (7,4%).

Tab. 5.2

Structura comparativă pe județe a populației ocupate civile, pe activități, în 2014 (%)								
	ROMÂNIA	CENTRU	AB	BV	CV	HR	MS	SB
Agricultură, silvicultură și pescuit	27,3	22,5	28,4	12,2	27,8	31,2	28,5	14,6
Industrie, din care:	21,1	27,4	28,9	27,3	29,6	24,2	23,9	32,1
- Industrie extractivă	0,7	0,8	0,8	0,4	0,4	0,5	1,3	1,2
- Industrie prelucrătoare	18,2	24,7	26,2	24,7	27,3	22,0	20,7	29,0
- Producția și furnizarea de energie electrică și termică. gaze. apă caldă și aer condiționat	1,5	0,5	0,6	0,7	0,2	0,4	0,7	0,4
- Distribuția apei; salubritate. gestionarea deșeurilor, activități de decontaminare	7,4	1,4	1,3	1,6	1,7	1,4	1,2	1,5
Construcții	7,4	6,7	4,8	10,1	4,5	5,1	6,0	6,7
Servicii, din care:	44,1	43,4	38,0	50,4	38,1	39,5	41,6	46,7
- Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor	14,3	14,9	14,3	16,5	14,2	14,8	14,7	13,8
- Transport și depozitare	4,8	5,3	5,1	5,7	4,3	4,0	5,2	6,2
- Hoteluri și restaurante	2	2,6	1,8	3,7	2,2	2,3	2,1	2,8
- Informații și comunicații	1,9	1,2	0,3	2,2	0,6	1,3	0,9	1,5
- Intermedieri financiare și asigurări	1,4	0,8	0,6	1,0	0,6	0,5	0,7	1,4
- Tranzacții imobiliare	0,3	0,3	0,2	0,5	0,1	0,2	0,3	0,3
- Activități profesionale, științifice și tehnice	2,1	1,4	1,4	2,0	1,3	1,1	1,0	1,0
- Activități de servicii administrative și activități de servicii suport	3,4	3,3	1,5	5,2	1,9	2,0	2,3	5,3
- Administrație publică și apărare, asigurări sociale din sistemul public	2,3	2,0	2,4	2,1	2,3	2,1	1,9	1,8
- Învățământ	4,4	4,6	4,0	4,4	4,9	5,5	4,7	4,6
- Sănătate și asistență socială	4,5	4,5	4,0	4,4	3,9	3,9	5,1	5,0
- Activități de spectacole. culturale și recreative	0,9	0,8	0,6	0,8	0,7	0,7	1,0	0,9
- Alte activități de servicii	1,8	1,7	1,7	1,9	1,0	1,1	1,7	2,2
TOTAL	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Sursa: INS Baza de date TEMPO-Online

Comparativ, în cadrul regiunii, se evidențiază județele *Brașov și Sibiu* cu cele mai mari ponderi ale populației ocupate în servicii și în construcții, respectiv cele mai mici în agricultură.

Cele mai mari *disparități* se constată în privința populației ocupate în agricultură. Județele Brașov și Sibiu se detașează net cu o pondere mult mai mică a ocupării în agricultură: 12,2% în Brașov, respectiv 14,6% în Sibiu - față de ponderi apropiate de 30% în celelalte județe (cu un maxim de 31,2% în Harghita).

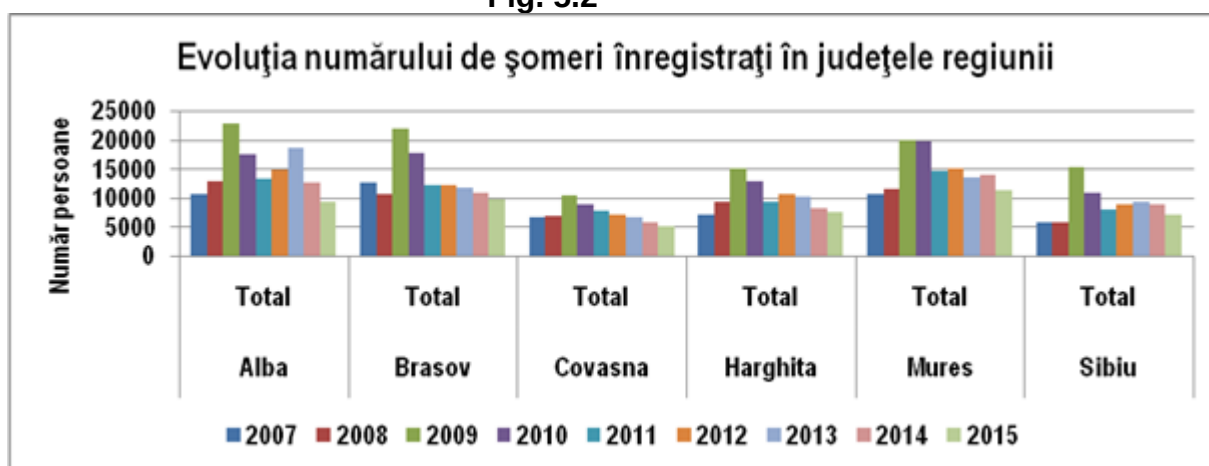
Profilul industrial al regiunii se confirmă prin ponderi *peste media națională în industrie în toate județele regiunii*.

5.3. Evoluții și situația curentă privind șomerii înregistrați⁵⁰

La sfârșitul anului 2015 în evidențele AJOFM erau înregistrați 50,2 mii șomeri, mai puțin cu 48,6% față de anul 2002, și în scădere cu 16,6 % față de anul anterior - v. Anexa 3c.

În perioada analizată (2002-2014), conform BFM, rata șomajului înregistrat cunoaște o evoluție fluctuantă. Ca efect al crizei economice, spre sfârșitul anului 2008 se înregistrează o creștere a șomajului la nivel regional și în toate județele. Până în 2009 rata șomajului înregistrat a fost mai ridicată decât la nivel național în toate județele regiunii cu excepția județelor Mureș și Sibiu. În ultima parte a intervalului se înregistrează o tendință generală descrescătoare în toate județele cu excepția județelor Alba și Mureș.

Fig. 5.2

Sursa: INS, Baza de date TEMPO – online

Structura șomajului înregistrat pe nivele de educație

Regiunea Centru ocupă în 2015, a 3 a poziție la nivel național, după regiunile Sud - Est și Nord – Est în ceea ce privește ponderile șomerilor cu nivel scăzut de educație (primar, gimnazial, profesional) – v. Anexa 3e, care înregistrează o evoluție fluctuantă și sunt mai mari față de ponderea medie națională în perioada 2007-2009 și mai mici în perioada 2010-2015.

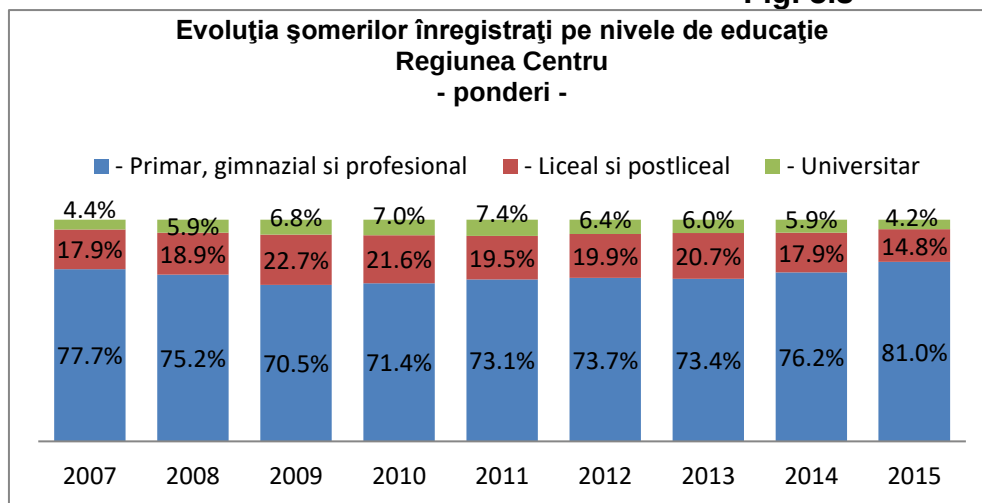
În interiorul regiunii în anul 2015 ponderile șomerilor înregistrați cu nivel scăzut de educație sunt mai mari decât media regională și națională în județele Brașov, Covasna și Mureș.

Evoluții similare înregistrează și ponderile șomerilor cu nivel de educație liceal și postliceal, se evidențiază însă o tendință descrescătoare în ultima perioada a intervalului analizat. În 2015, ponderi mai mari decât media regională și națională pentru șomerii înregistrați cu nivel de educație liceal și postliceal se înregistrează în județele Alba și Harghita.

⁵⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 e PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

În ceea ce privește șomerii înregistrați cu nivel superior de educație, evoluția ponderilor acestora este crescătoare până în 2011 și descrescătoare până în 2015, ponderi mai mici decât media la nivel național cu excepția perioadei 2007-2008. În 2015 ponderi mai mari decât media regională și națională se înregistrează pentru șomerii cu nivel de educație universitar din județele Alba, Brașov și Sibiu.

Fig. 5.3

Sursa: INS, Baza de date TEMPO – online

5.4. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante

5.4.1. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe activități ale economiei naționale⁵¹

Conform datelor INS, Baza de date TEMPO – online, 10,4% din numărul locurilor de muncă vacante pe activități ale economiei naționale CAEN (Rev.2) la nivel național se află în Regiunea Centru (v. Anexa 3f).

În perioada 2008-2015 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante pe activități ale economiei naționale CAEN remarcându-se în ultima parte a intervalului o **tendință crescătoare pentru: Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public, Sănătate și asistență socială, Industria prelucrătoare, Informații și comunicații.**

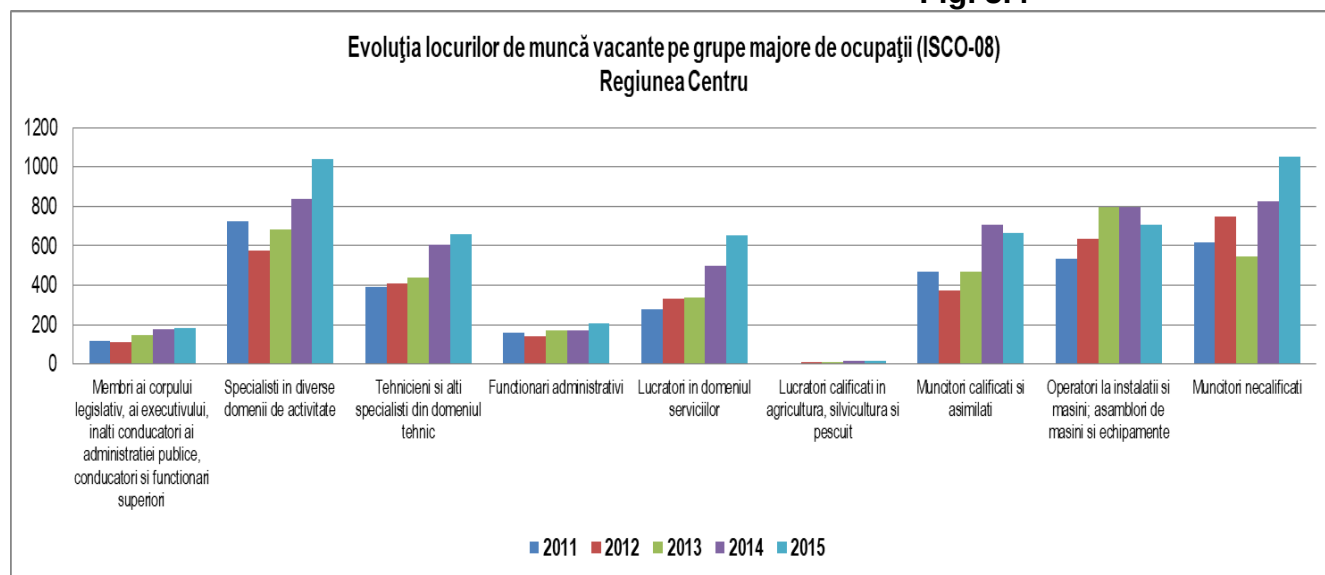
La nivelul regiunii Centru, **ponderi mai mari ale locurilor de muncă vacante în 2015** s-au înregistrat în **Industria prelucrătoare** – ponderea regională (41,5%) situându-se peste cea națională (27,4%), urmat de **Sănătate și asistență socială** – ponderea regională (11,8%) situându-se sub ponderea națională (12,9%), **Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public:** pondere regională (11,4%) sub ponderea la nivel național(16,3%), **Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor:** pondere regională (8,2%) sub ponderea națională (9,3%).

⁵¹Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„3 f PIATA MUNCII” – pentru vizualizare clic aici](#)

5.4.2. Evoluții și situația curentă privind locurile de muncă vacante pe grupe majore de ocupații⁵²

În perioada 2008-2015 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante și pe grupe majore de ocupații, remarcându-se în ultima parte a intervalului o tendință crescătoare pentru: muncitorii necalificați, specialiști în diverse domenii de activitate, lucrători în domeniul serviciilor, tehnicieni și alți specialiști din domeniul tehnic, funcționari administrativi.

Fig. 5.4

Sursa: INS, Baza de date TEMPO - online

În 2015, la nivelul regiunii Centru s-au înregistrat ponderi mai mari ale locurilor de muncă vacante pentru muncitorii necalificați – ponderea regională (20,3%) situându-se peste cea națională (15%), urmați de Specialiști în diverse domenii de activitate – ponderea regională (20%) situându-se sub ponderea națională (29,4%), Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente: pondere regională (13,7%) peste ponderea la nivel național (11,3%), Muncitori calificați și asimilați: pondere regională (12,7%) peste ponderea națională (9,8%), Tehnicieni și alți specialiști din domeniul tehnic: pondere regională (12,7%) peste ponderea la nivel național (9%), Lucrători în domeniul serviciilor: pondere regională (12,6%) sub media națională (14,5%).

5.5. Evoluții și situația curentă - efectivul salariaților la sfârșitul anului, pe activități (secțiuni și diviziuni) ale industriei⁵³

În 2014, salariații din industrie în regiunea Centru reprezentau cca 16% din numărul total al salariaților, dintre care 88,3% în industria prelucrătoare, 5,4% în Distribuția apei, Salubritate, Gestionarea deșeurilor, Activități de decontaminare, iar 2,6% desfășoară

⁵² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 f PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁵³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3 g PIATA MUNCII” – [pentru vizualizare clic aici](#)

activități în Producția și furnizarea energiei electrice și termice, Gaze, Apă caldă și Aer condiționat - **v. Anexa 3g.**

În interiorul regiunii ponderea salariaților din industria prelucrătoare depășește ponderea medie regională în toate județele cu excepția județului Mureș. Cea mai mare pondere a numărului salariaților din industria prelucrătoare se află în județul Covasna (92,3%) iar cea mai mică în județul Mureș (83,3%).

Comparația pe județe a ponderii salariaților din industria prelucrătoare

- **Alba:** prima poziție privind ponderea salariaților din industria alimentară (14,6%), peste media regională (10,6%). Ponderea salariaților ce desfășoară activități de fabricarea a autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor ocupă a 4 a poziție la nivelul regiunii (9,9%) după județele Sibiu, Brașov și Covasna, sub media regională (13,9%). Ocupă a 2 a poziție în ceea ce privește ponderea salariaților care desfășoară activități la Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașament și încălțăminte, prepararea și vopsirea blănurilor (8,1%) peste ponderea medie regională (5,8%).

Ponderea salariaților ce desfășoară activități de Fabricare a articolelor de îmbrăcăminte se situează (10,7%) peste media regională (9,7%) ocupând a 3 a poziție, după județele Covasna și Harghita. Ponderea salariaților din industria construcțiilor metalice și a produselor din metal, exclusiv mașini, utilaje și instalații, se situează pe prima poziție la nivel regional (9%), peste media regională (6,4%).

- **Brașov:** a 2 a poziție după județul Sibiu privind ponderea salariaților ce desfășoară activități de fabricarea a autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor (17,5%), peste ponderea medie regională (13,9%). Ocupă prima poziție în ceea ce privește ponderea salariaților ce desfășoară activități de fabricare mașini, utilaje și echipamente n.c.a. (11,2%) peste media regională (5,1%).

- **Covasna:** prima poziție privind ponderea salariaților ce desfășoară activități de fabricare articole de îmbrăcăminte (24,4%) mult peste media regională (9,7%). Ocupă de asemenea prima poziție în ceea ce privește ponderea salariaților care își desfășoară activitatea în Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și alte materiale vegetale împletite (25%), peste ponderea medie la nivel regional (8,1%). Ocupă penultima poziție în ce privește ponderea salariaților din industria alimentară (9,5%), sub media regională (10,6%).

- **Harghita:** a doua poziție după județul Covasna, privind ponderea salariaților care își desfășoară activitatea în Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și alte materiale vegetale împletite (18,4%), peste ponderea medie la nivel regional (8,1%). Ocupă de asemenea a 2 a poziție în ceea ce privește ponderea salariaților ce desfășoară activități de fabricare articole de îmbrăcăminte (17,7%) mult peste media regională (9,7%). Ocupă prima poziție privind ponderea salariaților ce desfășoară activități la Fabricarea mobilei (12%), peste media regională (4,9%). Ponderea salariaților de lucrează în industria alimentară

se situează peste media regională (11,1%), situându-se pe a doua poziție la nivelul Regiunii Centru, după județul Alba.

- **Mureș:** ocupă a 2 a poziție după județul Harghita, privind ponderea salariaților ce desfășoară activități la Fabricarea mobilei (12%), peste media regională (4,9%). În ceea ce privește ponderea salariaților din industria alimentară, ocupă a 3 a poziție după județele Alba și Harghita (10,6%) și peste media regională (9,7%). Ocupă a 3 a poziție după județele Covasna și Harghita, în ceea ce privește ponderea salariaților care își desfășoară activitatea în Prelucrarea lemnului, fabricarea produselor din lemn și plută, cu excepția mobilei; fabricarea articolelor din paie și alte materiale vegetale împletite (6,6 %), sub ponderea medie la nivel regional (8,1%).

- **Sibiu:** prima poziție la nivelul Regiunii Centru privind ponderea salariaților ce desfășoară activități de fabricarea a autovehiculelor de transport rutier, a remorcilor și semiremorcilor (26,7%) , peste ponderea medie regională (13,9%). Ocupă prima poziție privind ponderea salariaților care desfășoară activități la Tăbăcirea și finisarea pieilor; fabricarea articolelor de voiaj și marochinărie, harnașament și încălțăminte, prepararea și vopsirea blănurilor (9,9%) peste ponderea medie regională (5,8%).

5.6. Proiecția principalilor indicatori ai pieței muncii (Comisia Națională de Prognoză)

5.6.1. Proiecția numărului mediu de salariați⁵⁴

Conform datelor furnizate de Comisia Nationala de Prognoza - Prognoza în profil teritorial – varianta de primavara 2016 , pentru perioada 2014-2019 se prognozează o creștere a numărului mediu de salariați mai mică la nivel regional decât la nivel național(9,4% la nivel regional față de 13,5 la nivel național).

Evoluția asemănătoare se prognozează că se vor înregistra în ceea ce privește numărul mediu de salariați și în interiorul regiunii Centru, creșteri mai mari înregistrându-se în județele Brașov și Sibiu.

Se prognozează că ponderea salariaților din regiunea Centru din totalul salariaților la nivel național va înregistra o creștere de la 12,9% în 2014 la 13,2% în 2019, ocupând a 3 a poziție după regiunea București – Ilfov și Nord – Vest.

5.6.2. Proiecția șomerilor înregistrați, la sfârșitul anului⁵⁵

Se prognozează că în perioada 2014-2019 se va înregistra o evoluție descrescătoare a numărului șomerilor înregistrați la sfârșitul anului, ușor mai ridicată la nivel regional față de nivelul național (de 15,4% la nivel regional față de 15,3 % la nivel național).

Se proiectează că ponderea șomerilor înregistrați din regiunea Centru în 2019 reprezenta 12,6% din totalul la nivel național, situându-se pe a 4 a poziție, după regiunile București – Ilfov, Vest și Nord – Vest.

⁵⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognoza profil teritorial mai 2016” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognoza profil teritorial mai 2016” – [pentru vizualizare clic aici](#)

5.6.3. Proiecția ratei șomajului înregistrat⁵⁶

Se prognozează că rata șomajului înregistrat la sfârșitul anului va înregistra o evoluție descrescătoare atât la nivel regional cât și la nivel național (de la 5,4% în 2014 la 4,3% în 2019 la nivel regional respectiv de la 5,5% în 2014 la 4,4% în 2019 la nivel național).

Se prognozează rate peste ponderea medie regională pentru 2019 în toate județele cu excepția județelor Brașov și Sibiu.

5.7. Prognoze privind cererea și oferta de locuri de muncă

5.7.1. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale la nivel European – CEDEFOP

Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung realizată de CEDEFOP în anul 2016, la nivelul fiecărui stat membru al UE 28 evidențiază o serie de tendințe privind cererea expandată și cererea de înlocuire a forței de muncă la orizontul anului 2025.

În cazul României, valorile pentru cererea de înlocuire la muncitori în agricultură și pescuit, la orizontul 2025, de peste 2 milioane de locuri de muncă, sugerează că studiul pornește de la structura populației ocupate în agricultură în care sunt incluse persoanele cu statut profesional de lucrători pe cont propriu și lucrători familiali neremunerați și introduce ipoteze de lucru care conduc la scăderi modeste ale populației ocupate în agricultură în perspectiva 2025. Mai mult, ultimele date ale INS arată că în 2016 populația ocupată în agricultură a fost de 1728,6 mii persoane, în scădere cu peste 783 de mii față de anul 2012. Aceste date arată că rezultatele studiului CEDEFOP în cazul României trebuie utilizate cu prudență.

Tab. 5.4. Oportunități de locuri de muncă⁵⁷ - valori absolute - perioada 2015-2025 - mii persoane

Grupe de ocupații	Valoare	Ponderi
Total	3928	100.0%
Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori	55	1.4%
Specialiști în diverse domenii de activitate	454	11.6%
Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic	204	5.2%
Funcționari administrativi	122	3.1%
Lucrători în domeniul serviciilor	357	9.1%
Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit	1742	44.3%
Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente	124	3.2%
Muncitori calificați și asimilați	272	6.9%
Muncitori necalificați	601	15.3%

Sursa datelor: CEDEFOP, <http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/job-opportunities>

⁵⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „3i Prognoza profil teritorial mai 2016” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁵⁷ Oportunitățile de locuri de muncă reprezintă suma dintre cererea expandată și cererea de înlocuire

Pe baza previziunilor realizate de CEDEFOP privind oportunitățile de locuri de muncă în perspectiva 2025 se poate estima care sunt cererile de calificări pe nivele de educație și filiere.

În acest scop față de datele din tabelul de mai sus au fost eliminate grupele de ocupații:

- *Muncitori necalificați*, având în vedere că IPT nu se adresează acestei grupe;
- *Lucrători calificați în agricultură, silvicultură și pescuit*, având în vedere gradul mare de distorsionare pe care îl introduce această grupă datorită populației ocupate cu statut profesional lucrători pe cont propriu și lucrători familiari neremunerați care sunt asociate mai curând cu agricultura de subzistență și cu lipsa alternativelor decât cu oportunitățile de locuri de muncă.

Grupelor de ocupații reținute le-au fost asociate nivelul de educație la intrare în piața muncii și traseul de formare profesională conform tabelului de mai jos.

Tab. 5.5. Oportunități de locuri de muncă și criterii asociate pentru IPT

Oportunități de locuri de muncă - CEDEFOP			Criterii asociate	
Grupe de ocupații	Valoare mii pers.	Ponderi	Nivel de educație la intrare în piața muncii	Traseul de formare
Total	1588	100.0%		
Membri ai corpului legislativ, ai executivului, înalți conducători ai administrației publice, conducători și funcționari superiori	55	3.5%	învățământ superior	prin învățământ liceal
Specialiști în diverse domenii de activitate	454	28.6%	învățământ superior	prin învățământ liceal
Tehnicienii și alți specialiști din domeniul tehnic	204	12.8%	IPT	preponderent prin inv. liceal tehnologic
Funcționari administrativi	122	7.7%	preponderent învățământ superior	2/3 prin inv. liceal teoretic și vocațional 1/3 prin învățământ liceal tehnologic
Lucrători în domeniul serviciilor	357	22.5%	IPT	preponderent prin inv. profesional
Operatori la instalații și mașini; asamblori de mașini și echipamente	124	7.8%	IPT	preponderent prin inv. profesional
Muncitori calificați și asimilați	272	17.1%	IPT	preponderent prin inv. profesional

Sursa datelor pentru oportunitățile de locuri de muncă: CEDEFOP,

<http://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/data-visualisations/job-opportunities>

Prin această analiză, în tabelul de mai jos sunt estimate ponderile pentru oportunitățile de locuri de muncă pe niveluri de educație și filiere, la orizontul anului 2025.

Tab. 5.6.

Pondere sugerată liceu filiera teoretică, tehnologică și vocațională	52.6%
Pondere sugerată învățământ profesional	47.4%
Pondere sugerată liceu tehnologic	15,4%
Pondere sugerată IPT	62,8 %

5.7.2. Prognoza cererii și ofertei de locuri de muncă pe termen mediu și lung din Studii previzionale naționale

Studiul previzional privind cererea de formare profesională la orizontul 2013 și în perspectiva 2020. Studiul a fost realizat de către Institutul Național de Cercetare

Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale (INCSMPS) în calitate de partener în cadrul Proiectului strategic cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007 – 2013 „Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii”, proiect al cărui lider de parteneriat a fost Centrul Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic.

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată utilizând o metodologie similară cu cea utilizată de Cambridge Econometrics în modelul de prognoză utilizat de CEDEFOP, dar prezintă unele abordări inovative generate de gradul mult mai mare de detalieri a informațiilor dorite.

În cadrul metodologiei studiului, s-a realizat o proiecție a **cererii potențiale** de forță de muncă, reprezentând volumul de forță de muncă (număr persoane) estimat ca necesar pentru derularea activităților economice, în termeni de populație ocupată. Acest nivel va fi satisfăcut când numărul persoanelor efectiv ocupate este egal cu nivelul estimat ca necesar de populație ocupată; în celelalte cazuri vom avea un deficit sau un excedent fata de necesarul de populație ocupată. Cererea potențială estimează necesarul de populație ocupată, însă evoluția populației efectiv ocupate depinde nu numai de evoluțiile economiei ci și de o multitudine de alți factori (ex. factori demografici, migrație, potrivirea calitativă între cererea și oferta de forță de muncă etc.). În consecință, cererea potențială de forță de muncă nu trebuie confundată cu populația ocupată (deși are valori aparent identice sau apropiate față de aceasta) și nu trebuie considerată ca cerere efectivă în termeni de locuri de muncă vacante. În schimb, previziunile privind cererea potențială oferă repere de analiză pentru evoluția structurii cererii pe sectoare de activitate, ocupații, niveluri de calificare, domenii de pregătire profesională. Pentru estimarea cererii potențiale s-a utilizat o tehnică de modelare econometrică.

A fost estimată și **cererea înlocuită** (definită ca număr de locuri de muncă rezultate din retragerea participanților la activitatea economică ca urmare a pensionărilor și a altor pierderi naturale pentru orizontul de prognoză). Este de menționat că cererea înlocuită este o variabilă intermediară, astfel încât valorile ei nu descriu decât evoluții ale unor structuri economice trecute. Mai mult, lipsa unor informații detaliate cu privire la structura pe vârste a populației ocupate a făcut ca estimarea să fie făcută pe grupe de vârstă și în ipoteze care induc un anumit grad de eroare al estimării. Prin urmare, aceste estimări trebuie privite cu rezerve.

Utilizând cele două variabile (cererea potențială și cererea înlocuită) s-a estimat **cererea agregată** de forță de muncă pentru anul 2013 și s-a extins prognoza pentru orizontul 2020.

Analizând informațiile cu privire la dinamica cererii potențiale (măsura creării sau distrugerii de locuri de muncă în viitor) și a cererii înlocuite s-au estimat **locurile de muncă disponibile**, în ipotezele de calcul al celor două variabile. Acest indicator poate lua valori pozitive dacă există cerere potențială sau dacă aceasta indică distrugere de

locuri de muncă dar nivelul cererii înlocuite este mai mare decât distrugerea de locuri de muncă.

Modelul econometric macroeconomic utilizat pentru estimarea cererii de forță de muncă la nivel național a utilizat serii de date de la Institutul Național de Statistică, pentru perioada 2000-2088 privind:

- populația ocupată în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea investițiilor brute în bunuri corporale în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea adăugată brută în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)
- valoarea costului mediu lunar al salariaților în activități ale economiei naționale (diviziuni CAEN REV1)

Proiecția cererii de forță de muncă și a cererii de formare profesională pe termen mediu și lung a fost realizată în trei tipuri de scenarii:

❖ **Scenariul MODERAT** a fost construit pe baza următoarelor ipoteze:

- evoluția valorii adăugate brute (VAB) conform prognozelor Comisiei Naționale de Prognoză (Prognoza de primăvară 2011) pentru perioada 2011-2013
- pentru perioada 2014 – 2020 s-a presupus următoarea evoluție a **valorii adăugate brute**: un ritm anual de creștere în industrie de 1,0325, un ritm de 1,0305 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1,0165 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2012). S-a considerat că în cadrul fiecărei ramuri, diviziunile componente urmează evoluția ramurii. S-a optat pentru alegerea pentru perioada 2014-2020 a unor ritmuri de creștere a VAB inferioare anului 2013 deoarece s-a dorit luarea în considerare a prezumtivei crize economice pe care specialiștii o previzionează după anul 2013.
- pentru evoluția **Costului forței de muncă** pentru anii 2009 și 2010 s-a ținut cont de valorile reale publicate de Institutul Național de Statistică, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere constant și egal cu 1,015.
- pentru evoluția **Investițiilor brute** s-a pornit de la ritmul de scădere anual pentru 2009 (0.76) pe total industrie calculat din datele de la INS - tempo online. În lipsa altor informații s-a considerat că această scădere a fost înregistrată identic la nivelul fiecărei diviziuni CAEN. Pentru perioada 2010 – 2020 s-a estimat trendul liniar al variabilei pe baza datelor observate pe întreaga perioadă de analiză.

❖ **Scenariul OPTIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,1 față de 2009 în industrie, un ritm de scădere de 0,9 față de 2009 în construcții, în timp ce în servicii se menține constantă pe perioada 2010-2011. Pentru perioada 2012- 2013 se mențin evoluțiile prognozate de Comisia Națională de Prognoză, în timp ce pentru perioada 2014- 2020 s-a considerat un ritm anual de creștere în industrie de 1,036, un ritm de 1,044 în construcții și respectiv un ritm anual de creștere în servicii de 1.032 (valori calculate ca o medie aritmetică a ritmurilor anuale de creștere așteptate pentru perioada 2011 – 2013).
- **Investițiile brute** în 2010 înregistrează un ritm de creștere de 1,15 față de 2009. Pentru perioada 2011- 2020 s-a estimat apoi trendul liniar al variabilei.

❖ **Scenariul PESIMIST** a presupus următoarele variații față de scenariul MODERAT:

- **VAB** în perioada 2014 - 2020 se menține la nivelul prognozat pentru anul 2011. De asemenea, s-a ținut cont și de rezultatele anchetei în firme, conform cărora peste jumătate dintre cei intervievați sunt de părere că România nu își va reveni din criza economică până în anul 2013.

- **Costul forței de muncă** în 2010 își menține ritmul de creștere pe care l-a avut în 2009 comparativ cu 2008, în timp ce pentru anii 2011-2020 s-a considerat un ritm anual de creștere de 1,015 constant. A fost prognozată separat și evoluția celor 18 diviziuni CAEN (Rev.1) ce au fost excluse din modelul econometric din cauza lipsei de date. Pentru acestea s-a emis ipoteza conform căreia evoluția populației ocupate din cadrul lor își menține trendul observabil pentru perioada 2000- 2008. În final, s-a corectat modelul cu eroarea obținută din predicția populației ocupate totale la nivel național pentru anii 2009 și 2010 (engl. *nowcast*) cu valorile reale (erorile au fost de aprox. 1-2%).

Rezultatele proiecțiilor:

Proiecția cererii de forță de muncă la nivel național

Prognoza cererii potențiale și a cererii înlocuite

La nivel național, proiecția **cererii potențiale** de muncă (determinată pe baza modelelor econometrice de tip panel) pentru scenariul moderat și cel optimist tendințele de evoluție pe orizontul de prognoză sunt staționare, astfel că la orizontul anului 2020 cererea potențială se previzionează a fi cu 1% mai mare decât în 2010 în ipoteza scenariului moderat și cu 0,2% în ipoteza scenariului optimist, în timp ce pentru scenariul pesimist cererea potențială se previzionează a fi cu 5% mai mică în 2020 față de 2010.

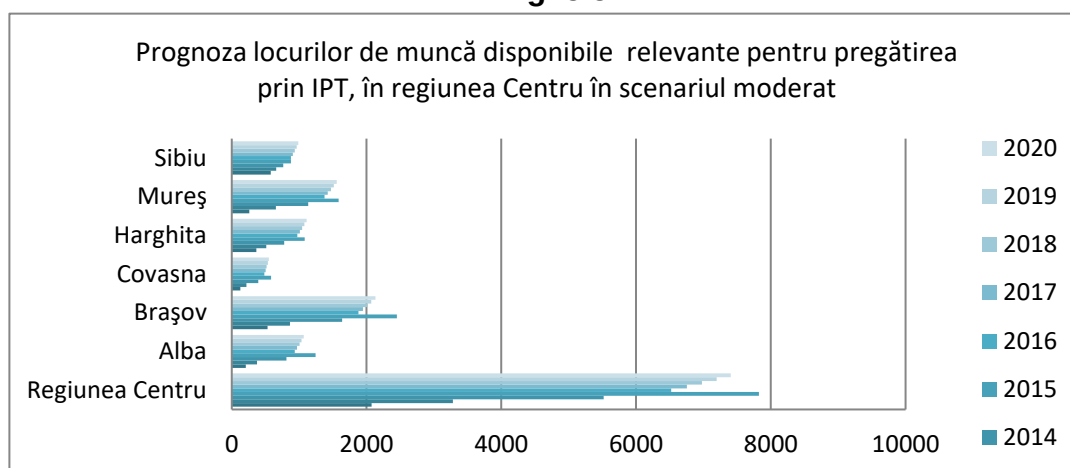
Pentru **cererea înlocuită** de forță de muncă tendințele la nivel național sunt de creștere în ipotezele scenariului optimist și staționare în ipotezele scenariului moderat și ale celui pesimist.

Prognoza locurilor de muncă disponibile

Proiecțiile **locurilor de muncă disponibile** la nivel național (determinate prin însumarea valorilor care reprezintă modificarea cererii potențiale față de anul anterior cu volumul cererii înlocuite) estimează o evoluție staționară pe întreg intervalul de prognoză în scenariul moderat, iar în scenariul pesimist o tendință de scădere până la valori negative semnificând desființare de locuri de muncă. Nici în ipotezele scenariului optimist, la nivel național nu se previzionează locuri de muncă disponibile în creștere decât după anul 2014.

În **scenariul moderat** evoluția locurilor de muncă disponibile în regiunea Centru se încadrează de-a lungul perioadei 2012-2020 pe un trend general ascendent, în toate județele regiunii.

Fig. 5.5

În cazul **scenariul moderat**, studiul previzionează locuri de muncă disponibile în toate sub-grupele ocupaţionale. Cele mai multe locuri de muncă disponibile se profilează pentru *Agricultori şi lucrători calificaţi în agricultură, Meseriaşi si muncitori calificaţi în metalurgie, construcţii metalice şi asimilaţi, Conducători de vehicule şi operatori la instalaţii mobile*. Trebuie menţionat faptul că în ocupaţiile agricole se estimează o realocare structurală între persoane ocupate în agricultura de subzistenţă care vor ieşi din piaţa muncii (fapt ce explică scăderea cererii potenţiale previzionate pentru activitatea agricolă) şi lucrătorii calificaţi din alte grupe de ocupaţii pentru care se previzionează că vor avea locuri de muncă disponibile.

Din analiza structurii pe grupe ocupaţionale relevante pentru ÎPT pe baza datelor furnizate de studiul previzional cu privire la proiecţia locurilor de muncă disponibile la nivelul regiunii Centru în perspectiva anului 2020, în scenariul moderat, rezultă o pondere previzionată de circa două treimi pentru ocupaţiile relevante pentru nivel 2 de calificare oferit prin învăţământul profesional şi o treime pentru cele care pot fi puse în legătură cu nivelul de pregătire liceal tehnologic sau postliceal.

Tab. 5.7. Proгноza cererii de formare profesională

NAȚIONAL	2009	2011	2013	2015	2017	2020
Agricultura, silvicultura si piscicultura	2.596.683	2.456.539	2.296.622	2.156.965	2.104.751	2.056.431
Industria extractiva	106.640	105.596	103.212	111.650	113.248	115.568
Industria prelucratoare	2.033.790	2.066.304	2.055.425	2.176.045	2.215.992	2.274.896
Energie electrica si termica, gaze si apa	170.392	169.055	165.055	175.101	176.689	179.033
Constructii	646.708	629.588	639.096	663.272	676.872	696.756
Comert	1.084.111	1.132.885	1.174.337	1.181.751	1.224.847	1.289.364
Hoteluri si restaurante	140.694	136.915	135.347	144.352	145.428	146.841
Transport, depozitare si comunicatii	511.056	505.038	502.483	525.423	529.654	535.465
Intermedieri financiare	100.425	105.948	110.707	110.817	115.384	122.234
Tranzactii imobiliare, inchirieri si activ. de servicii	205.857	201.690	198.556	212.674	214.494	216.919
Administratie publica si aparare	488.100	484.852	476.943	450.153	442.563	431.177
Invatamant	482.666	482.168	489.018	498.967	505.826	515.443
Sanatate si asistenta sociala	430.980	428.301	433.069	442.795	448.607	456.721
Celelalte activitati ale economiei nationale	245.450	256.185	264.871	271.159	281.573	297.117
Total	9.243.551	9.161.064	9.044.743	9.121.124	9.195.928	9.333.965

Proiecțiile privind cererea potențială de forță de muncă pe activități economice (la nivel de secțiune CAEN Rev1) se referă la cererea relevantă pentru IPT. La nivel național, dintre activitățile economice pentru care se previzionează scăderi semnificative ale cererii potențiale de forță de muncă, în ipotezele scenariului moderat, se evidențiază: *agricultura, silvicultura și piscicultura*, precum și *administrația publică și apărarea, în care se estimează scăderi pe întreg intervalul de prognoză până în 2020*. Creșteri pe tot parcursul intervalului de prognoză se estimează în *comerț*, precum și în *intermedieri financiare*. Scăderi în perioada 2009-2013, urmate de creșteri între 2014 și 2020 se previzionează în sectoarele *industrie extractivă, industrie prelucrătoare, construcții și în transport, depozitare și comunicații*.

Pe **grupe ocupaționale**, cererea potențială prognozată la nivel național, în ipotezele scenariilor moderat și optimist, descrie configurații ocupaționale orientate către *Agricultori și lucrători calificați în agricultură, Meseriași și muncitori calificați în metalurgie, construcții metalice și asimilați, Alte ocupații asimilate tehnicienilor și Operatori la mașini, utilaje și asamblori de mașini, echipamente și alte produse*. În schimb, în ipotezele scenariului pesimist, nu se previzionează locuri de muncă disponibile pentru nicio sub-grupă ocupațională.

Evoluția cererii de formare profesională pe domenii de pregătire ale învățământului profesional și tehnic este estimată prin raportarea la distribuția cererii de forță de muncă într-o structură matriceală, realizată ca intersecție dintre structura pe grupe ocupații și structura pe activități CAEN. Calcularea proiecției cererii potențiale la intersecția COR și CAEN – în lipsa unor date valide cu privire la probabilitatea angajării într-o ocupație după finalizarea studiilor dintr-un anumit domeniu – permite o evaluare prin metode analitice a distribuției pe domenii de pregătire profesională a cererii potențiale de forță de muncă. Studiul menționează că pentru ocupațiile din subgrupa agricultori și lucrători calificați în agricultură, s-a luat în considerare numai populația salariată nu și alte categorii ale populației ocupate în această activitate (ca de exemplu lucrători familiari neremunerați). Prin această corecție s-a dorit să se evite inducerea unor concluzii eronate bazate pe o falsă cerere de înlocuire. Pe de altă parte, nu trebuie neglijat potențialul acestui sector, care reclamă ca o parte din forța de muncă îmbătrânită care se va retrage din agricultura de subzistență să fie înlocuită de tineri fermieri pregătiți pentru o agricultură competitivă. Deoarece datele avute la dispoziție au permis realizarea proiecțiilor doar în intersecția subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN Rev2, pentru a detalia industria prelucrătoare pe diviziuni s-a utilizat structura pe ocupații și activități economice din Recensământul din anul 2002. Presupunând că structura populației ocupate pe diviziuni în cadrul industriei prelucrătoare nu s-a modificat de la data ultimului recensământ, s-a aplicat această structură la rezultatele proiecției cererii de forță de muncă pe subgrupe majore de ocupații și secțiuni CAEN. Autorii studiului subliniază caracterul informativ al estimărilor deoarece acestea s-au bazat pe informații statistice incomplete și pe ipoteza că au avut loc alocări ale forței de muncă (și se va respecta înclinația și în viitor) strict în domeniul de activitate și în ocupația în care se face pregătirea.

Structura cererii potențiale de forță de muncă în ipotezele scenariului moderat, **la nivel național** în funcție de **domeniile de formare** ale IPT este prezentată în tabelul de mai jos, în evoluție prognozată la orizontul anilor 2017-2020. Domeniul *Mecanică* concentrează în jur de un sfert din cererea potențială de forță de muncă, iar importanța acestuia pare să crească la orizontul 2020, la fel ca și domeniile *Comerț* și *Economic* care totalizează peste 25% din cererea potențială relevantă pentru IPT. Și domeniile *Electric*, *Electromecanică* și *Electronică automatizări* cresc ca și pondere în cererea potențială relevantă pentru absolvenții de IPT, însă ponderea lor se situează la nivele relativ reduse. Cererea potențială pentru absolvenții domeniilor *Fabricarea produselor din lemn* și *Industrie alimentară* este în scădere la orizontul 2020, la nivel național.

Tab. 5.8. Prognoza structurii cererii potențiale, în ipotezele scenariului moderat, pe domenii de formare profesională din IPT, la nivel național în perspectiva 2017-2020 (%)

Domenii de formare	%
Agricultură	3,9
Chimie industrială	1,3
Construcții instalații și lucrări publice	8,2
Comerț	12,6
Economic	14,5
Electric	5,3
Electromecanică	3,6
Electronică automatizări	4,2
Fabricarea produselor din lemn	1,4
Industrie alimentară	0,8
Industrie textilă și pielărie	9,0
Materiale de construcții	1,3
Mecanică	24,1
Turism și alimentație	7,8
Resurse naturale și protecția mediului	1,9
Tehnici poligrafice	0,2

Proiecția cererii de forță de muncă la nivel regional

În cadrul regiunii Centru, cererea potențială se încadrează pe o tendință ascendentă de-a lungul perioadei 2011-2020, în toate cele trei scenarii de proiecție, astfel încât la finele perioadei de proiecție cererea potențială se previzionează a fi cu 5% față de valoarea din 2011.

Pe activități economice, în regiunea Centru în ipotezele scenariului moderat, la orizontul anului 2020, se estimează o creștere ușoară a cererii potențiale pentru forță de muncă per ansamblu. Creșteri importante se înregistrează în *industria prelucrătoare*, *comerț*, *transporturi*, *depozitare și comunicații*. La o scară mai mică, o tendință crescătoare pare să se profilează după 2013 în *hoteluri și restaurante*, *precum* și în *sectorul industriei extractive*. Scăderi semnificative se estimează în *agricultură*.

Tab. 5.9. Proiecția cererii potențiale de forță de muncă pentru Regiunea Centru, pe activități economice (nr. persoane):

REGIUNEA CENTRU	2009	2011	2013	2015	2017	2020
Agricultura, silvicultura și piscicultura	140.284	120.266	102.921	89.327	76.760	61.499
Industria extractivă	6.925	7.491	7.910	8.519	8.897	9.480
Industria prelucrătoare	343.986	350.312	348.617	366.635	374.241	385.424
Energie electrică și termică, gaze și apă	21.179	21.018	20.526	21.732	21.937	22.239
Construcții	70.076	66.396	65.547	69.349	69.818	70.421
Comert	139.454	152.155	164.620	172.368	181.166	193.800
Hoteluri și restaurante	18.145	17.905	17.944	19.454	19.910	20.582
Transport, depozitare și comunicații	55.632	55.228	55.322	59.590	61.184	63.813
Intermedieri financiare	11.155	11.479	11.727	11.564	12.080	12.932
Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii	13.608	12.818	12.101	12.935	12.806	12.655
Administrație publică și apărare	54.422	55.801	56.603	55.483	56.414	57.790
Invatamant	62.881	64.338	65.296	67.525	70.283	73.485
Sanătate și asistență socială	48.238	47.320	47.222	47.701	47.722	47.675
Celelalte activități ale economiei naționale	28.038	29.234	30.500	31.605	33.137	35.486
	1.014.024	1.011.763	1.006.857	1.033.785	1.046.355	1.067.281

În **regiunea Centru**, în scenariul moderat, domeniile *Fabricarea produselor din lemn* și *Industria textilă și pielărie* ocupă în cadrul cererii potențiale de forță de muncă poziții mai importante decât la nivel național. După *Mecanică* în care se păstrează o pondere însemnată, domeniile care par să coaguleze din ce în ce mai mult sunt *Economic*, *Comerț* și *Turism și alimentație*, după cum se poate vedea în tabelul de mai jos.

Tab. 5.10. Structura cererii potențiale, pe domenii de formare profesională din IPT, în ipoteza scenariului moderat, în regiunea Centru în perspectiva 2017-2020:

Domenii de formare	%
Agricultură	1,4
Chimie industrială	1,7
Construcții instalații și lucrări publice	8,1
Comerț	12,6
Economic	13,9
Electric	5,0
Electromecanică	3,8
Electronică automatizări	4,6
Fabricarea produselor din lemn	2,6
Industria alimentară	0,9
Industria textilă și pielărie	10,8
Materiale de construcții	0,9
Mecanică	22,9
Turism și alimentație	8,5
Resurse naturale și protecția mediului	1,9
Tehnici poligrafice	0,2
Total	100,0

Ponderea estimată pe baza datelor furnizate de studiul previzional cu privire la proiecția locurilor de muncă disponibile la nivelul regiunii Centru în perspectiva anului 2020 (în scenariul moderat) de circa 2/3 pentru ocupațiile relevante pentru nivel 2 de calificare oferit prin învățământul profesional este confirmată și de rezultatele anchetei în firme care evidențiază că 67,4% din locurile de muncă vacante existe la momentul anchetei la nivel regional, necesită pregătire prin învățământ profesional.

Pe baza acestor informații utilizate ca repere pentru analizele efectuate în CLDPS în contextul specificului economic și de piața muncii ale regiunii, se poate estima o **pondere recomandabilă a IPT din totalul ofertei educaționale de aproximativ 60%. În cadrul ofertei educaționale a IPT aproximativ 40% se recomandă să fie pentru calificări de nivel 3 iar 60% pentru calificări de nivel 2.**

5.7.3. Anchete în firme

Ancheta în firme privind cererea de forță de muncă pe termen scurt reprezintă componenta “Investigații de teren în rândul angajatorilor” a „*Studiului previzional privind cererea de formare profesională la orizontul anului 2013*” realizat de Institutul Național de Cercetare Științifică în domeniul Muncii și Protecției Sociale – partener în cadrul proiectului „*Corelarea ofertei educaționale a învățământului profesional și tehnic cu cerințele pieței muncii*”, pe baza metodologiei aprobate în Grupul Consultativ al proiectului format din reprezentanți ai principalelor ministere, organizații patronale și sindicale reprezentative la nivel național.

Ancheta de teren în rândul angajatorilor s-a realizat prin interviuri „față în față” pe baza unui chestionar aplicat pe un eșantion regional de 484 firme, reprezentativ la nivel regional, în perioada 14 august – 14 septembrie 2011.

Principalele rezultate obținute din prelucrarea informațiilor obținute din ancheta de teren sunt următoarele:

- În anul 2009, toate județele, cu excepția județului Harghita s-au confruntat cu pierderi la nivelul efectivului de salariați, înregistrându-se pe total eșantion regional, o scădere de 5,5%. În anul următor, volumul salariaților s-a stabilizat, evidențiind chiar o creștere mai mult decât modestă de 0,1% la nivel regional. În primele opt luni ale anului 2011, evoluția pozitivă a continuat printr-o creștere semnificativă la nivel regional cu 2,8% față de anul 2010 a personalului din firmele investigate; practic s-au înregistrat creșteri ale numărului de salariați în aproape toate județele regiunii, excepție făcând județul Covasna. La nivel sectorial, firmele din industrie prelucrătoare și construcții au fost cele mai afectate de declinul numărului de salariați în perioada 2009-2011.
- La nivel regional, la momentul anchetei, 1,1% din totalul locurilor de muncă existente în firmele investigate erau vacante, valoarea ratei locurilor de muncă vacante fiind semnificativ sub media națională. Rata locurilor de muncă vacante era semnificativ mai mare decât media regională în județele Covasna și Harghita, precum și în sectoarele economice sănătate și asistență socială, distribuția apei

și salubritate și transport și depozitare. O rată a locurilor de muncă vacante ușor peste media regională s-a înregistrat și în industrie prelucrătoare. Pe de altă parte, producția și furnizarea de energie electrică și termică, tranzacțiile imobiliare, activități profesionale, științifice și tehnice, precum și învățământul au reprezentat zone "închise" pentru angajare, înregistrând rate nule ale locurilor de muncă vacante. Rata locurilor de muncă vacante atinge cele mai înalte nivele pentru grupa ocupațională a muncitorilor necalificați (2,3%), pentru grupa muncitorilor calificați (1,4%) urmate, cu nivele sub media regională de funcționari (1,0%) și operatori pe instalații, mașini, asamblori (0,9%).

- La nivel regional, din punctul de vedere a domeniului de calificare relevant pentru pregătirea prin liceu tehnologic și învățământ profesional, la momentul anchetei, cea mai semnificativă cerere de forță de muncă se adresează domeniilor mecanică (43,1%), industrie textilă și pielărie (29,9%), urmate la distanță de domeniile comerț (8,4%), industrie alimentară (6,4%) și fabricarea produselor din lemn (4,4%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice învățământului postliceal, cele mai multe locuri de muncă vacante se adresează domeniilor mecanică (51,4%), economic (29,4%) și servicii (15,6%). În medie, locurile de muncă vacante la momentul anchetei erau neocupate de cca. 2,41 luni.
- La orizontul următoarelor 6 și 12 luni se estimează o creștere a cererii de forță de muncă. Cu cât dimensiunea firmei scade, cu atât crește probabilitatea ca firma să fie mai încrezătoare în evoluțiile pozitive pe termen scurt. La orizontul următoarelor 12 luni, cu excepția județelor Brașov și Covasna, toate celelalte județe ale regiunii estimează creșteri ale efectivelor de salariați. La același orizont de timp, în profil sectorial remarcăm că cele mai dinamice firme se estimează a fi cele din construcții și comerț. Cele mai pesimiste cu privire la evoluțiile efectivelor de salariați pe termen scurt (12 luni) sunt firmele din Hoteluri și restaurante care estimează scăderi ale efectivelor de personal.
- Comparând structura numărului curent de locuri de muncă, cu cea a locurilor de muncă estimate a exista în firmele investigate peste 12 luni, se constată că întreprinderile din regiunea de dezvoltare Centru anticipează o ușoară creștere a ponderii ocupațiilor din grupa ocupațională (GO) 7 (Muncitori calificați) și GO 5 (Lucrători în servicii).
- Din punctul de vedere al domeniilor de calificare relevante pentru liceul tehnologic și învățământul profesional, la nivel regional, cea mai ridicată cerere de forță de muncă la orizontul următoarelor 12 luni se adresează domeniilor industrie textilă și pielărie (32,6%), comerț (20,5%), urmate de mecanică (13,2%), fabricarea produselor din lemn (12,0%) și construcții, instalații și lucrări publice (11,5%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice învățământului postliceal, cea mai ridicată cerere de forță de muncă se adresează domeniului servicii (93,3%).
- Pe fondul unei perioade în care firmele au manifestat prudență sporită în acțiunile de recrutare și angajare, aproximativ 8,5% dintre firmele investigate în regiunea de dezvoltare Centru au angajat tineri absolvenți ai promoției 2010. Firmele însă au avut tendința de a recruta în mai mare măsură absolvenți de învățământ superior (42,4%) sau absolvenți de învățământ profesional (31,9%).

Peste 90% dintre firmele care au angajat absolvenți ai promoției 2010 s-au declarat a fi mulțumite și foarte mulțumite de nivelul de calificare al absolvenților. Angajatorii se declară foarte mulțumiți de absolvenții de învățământ profesional și postliceal. Gradul cel mai ridicat de nemulțumire caracterizează absolvenții de liceu tehnologic/industrial.

- Din punctul de vedere al domeniului de calificare specific liceului tehnologic, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele au angajat absolvenți ai promoției 2010 necesitau calificări din domeniile comerț (35,9%) și construcții, instalații și lucrări publice (30,5%). În ceea ce privește domeniile de calificare specifice școlilor postliceale, cele mai multe locuri de muncă pentru care firmele au angajat absolvenți ai promoției 2010 necesitau calificări din domeniul *servicii* (83,3%).

5.8. Principalele concluzii din analiza pieței muncii. Implicații pentru ÎPT

Principalele constatări desprinse din informațiile din AMIGO la nivel regional:

■ **Populația activă, populația ocupată:** în ușoară creștere în 2015 față de anul anterior

■ **Rata de activitate și rata de ocupare** a populației în vârstă de muncă (15-64 ani) în creștere în 2015 față de anul anterior. Persistă decalajul pe sexe și medii rezidențiale prin ***rate de activitate și rate de ocupare semnificativ mai reduse pentru populația feminină și din mediul rural.***

- Se desprinde un ***fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură).***
- Decalajul semnificativ al ratei de ocupare față de ținta UE pentru 2020⁶:
 Rata de ocupare în Regiunea Centru în 2015 este cu 6 puncte procentuale peste media națională dar la 18,3 procente distanță față de obiectivul UE pt. 2020. Acest decalaj este și mai accentuat în cazul femeilor și mai ales în mediul rural

În ceea ce privește rata de activitate a tinerilor(15-24 ani), persistă decalajul pe sexe prin ***rate de activitate mai reduse pentru femei și în mediul urban.***

Se menține un decalaj pe sexe și medii rezidențiale prin ***rate de ocupare mai reduse pentru femeile tinere și în mediul urban.***

■ **Șomajul ridicat al tinerilor (15-24 ani)** la nivel regional: **mai mare decât la nivel național** (28,4%, față de 21,7%), **mai ales în mediul rural** (31% la nivel regional , față de 18,5% la nivel național) **și pentru fete**(34,4% la nivel regional față de 24,4% la nivel național).

■ **Rata șomajului peste media la nivel național, șomajul ridicat al șomajului tinerilor și șomajul de lungă durată** - obligă sistemul de ÎPT la:

- anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii

⁶ Țintele propuse de UE pentru 2020 prin Strategia Europa 2020 : rata de ocupare (20-64 ani) minim 75%

- acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a elevilor
- abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți
- implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii.
- parteneriate active cu agenții economici, AJOFM, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului școlar.

■ Ocuparea pe niveluri de educație, sexe și medii rezidențiale la nivel regional

Nivelul general de instruire al populației ocupate din regiune este mai ridicat decât media pe țară (conf. datelor pentru 2015):

- ✚ Regiunea Centru are o pondere ridicată pondere a populației ocupate cu studii de nivel mediu de instruire (cumulând nivelurile liceal/postliceal/profesional).
- ✚ Pondere mică, respectiv a 3 a poziție pe țară după regiunile București-Ilfov și Vest, referitoare la populația cu nivel scăzut de educație (gimnazial/primar sau fără școală absolvită).
- ✚ Locul 2 pe țară (după București-Ilfov) privind ponderea persoanelor ocupate cu studii superioare.

Tendința de creștere a ponderii în ocupare a populației cu *studii superioare și a celor cu nivel de pregătire liceal* și de ***scădere a ponderii*** cu nivel de scăzut de pregătire (cel mult gimnazial).

Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban - obligă la:

- Măsuri sistematice pentru creșterea generală a calității învățământului rural
- Asigurarea accesului egal la educație în condiții de calitate
- Măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către elevii din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social

La nivelul anului 2015, **structura pe sexe a ocupării** indică un **nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor**. Se constată în schimb **o mai bună reprezentare a bărbaților cu nivel de pregătire profesional, comparativ cu femeile**. Această constatare poate semnifica, pe de o parte, faptul că șansele de angajare ale femeilor cresc odată cu creșterea nivelului de pregătire, iar pe de altă parte sugerează nevoia unor măsuri în sprijinul creșterii ocupării femeilor cu pregătire profesională.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2015 indică **disparități majore între rural și urban** atât pentru populația ocupată cu studii superioare cât și pentru populația ocupată cu nivel scăzut de educație

- Șansele de ocupare se reduc cu cât nivelul de educație este mai scăzut. În Regiunea Centru șansele de ocupare sunt mult mai reduse pentru persoanele cu nivel scăzut de pregătire (gimnazial, primar sau fără școală absolvită). Regiunea Centru are cea mai mare pondere a populației ocupate cu mediu de instruire și cu studii de nivel profesional.
- Disparitățile majore între rural și urban, privind nivelul de instruire al populației ocupate. În 2015 la nivel regional doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban), ponderea celor cu nivel mediu de pregătire (liceal/postliceal/profesional sau de ucenici) fiind de 63,2% în

mediul rural (față 61,1 % în urban), în timp ce 27,3% din populația ocupată din mediul rural are un nivel scăzut de educație (gimnazial/primar sau fără școală absolvită) - față de numai 7,3 % în urban.

Concluzii din analiza principalilor indicatori din Balanța Forței de Muncă (BFM):

■ **Rata de ocupare a resurselor de muncă (conf. BFM)** pentru perioada 2002-2015, rezultă evoluții similare cu cele din AMIGO, de scădere, la nivel regional și în toate județele, a ratelor de activitate și de ocupare a resurselor de muncă⁵⁸, cu tendință de creștere la sfârșitul intervalului. Ratele de activitate și de ocupare a populației civile mai ridicate la nivel regional decât cele agregate la nivel național, în toate județele regiunii, cu excepția județelor Brașov și Covasna.

■ **Șomerii înregistrați în evidențele AJOFM:**

- Rata șomajului (șomeri înregistrați) peste media națională în toate județele, cu excepția județelor Brașov și Sibiu
- Tendința generală crescătoare descrescătoare a șomajului din perioada 2002-2008 în toate județele regiunii a fost stopată de criza economică care a debutat spre sfârșitul anului 2008 (creștere semnificativă a numărului de șomeri cu cca 54% la nivel regional în perioada 2008-2009). Finalul crizei economice este marcat de o nouă tendință de reducere a ratei șomajului (în 2015 numărul șomerilor fiind cu 42,9% mai mic decât în 2009).

■ **Locuri de muncă vacante pe activități ale economiei naționale:**

În perioada 2008-2015 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante pe activități ale economiei naționale CAEN remarcându-se în ultima parte a intervalului o **tendință crescătoare pentru: Comerț cu ridicata și cu amănuntul; repararea autovehiculelor și motocicletelor, Administrație publică și apărare; asigurări sociale din sistemul public, Sănătate și asistență socială, Industria prelucrătoare, Informații și comunicații.**

■ **Locuri de muncă pe grupe majore de ocupații (ISCO-08)**

În perioada 2008-2015 se înregistrează o evoluție fluctuantă a numărului locurilor de muncă vacante pe grupe majore de ocupații, remarcându-se în ultima parte a intervalului o **tendință crescătoare pentru: muncitorii necalificați, specialiști în diverse domenii de activitate, lucrători în domeniul serviciilor, tehnicieni și alți specialiști din domeniul tehnic, funcționari administrativi.**

Concluzii din previziunile privind cererea de forță de muncă pe termen mediu (2013-2020):

Studiul previzional realizat de INCSMPS în 2011 a furnizat estimări privind evoluțiile prognozate pentru perioada 2013-2020 pe subgrupe majore de ocupații, activități economice (diviziuni CAEN). Structura cererii potențiale pe domenii de pregătire relevante pentru ÎPT este prezentată în capitolul 4.2.1.

⁵⁸ Calculate ca procent al populației active civile, respectiv al populației ocupate civile din totalul resurselor de muncă. Resursele de muncă includ populația în vârstă de muncă, mai puțin persoanele pensionate anticipat și cele în incapacitate permanentă de muncă, la care se adaugă salariații sub și peste vârsta de muncă și alte persoane sub și peste vârsta de muncă aflate în activitate.

Pe baza informațiilor oferite de studiul previzional și a analizelor efectuate în CLDPS în contextul specificului economic și de piața muncii ale regiunii și județelor, se poate estima un o pondere recomandabilă a IPT din totalul ofertei educaționale de aproximativ 60%, din care, cel puțin jumătate ar trebui să vizeze calificări oferite prin învățământul profesional.

■ **Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă** - trebuie avute în vedere pentru:

- Planificarea strategică pe termen lung a ofertei de calificare, corelată la toate nivelurile decizionale: regional (PRAI), județean (PLAI), unitate școlară (PAS)⁵⁹
- Identificarea și eliminarea unor dezechilibre între planurile de școlarizare și nevoile de calificare
- Planurile de școlarizare trebuie să reflecte ponderea crescută a serviciilor, nevoile în creștere în domeniul tehnic, calificările necesare ramurilor industriale cu potențial competitiv (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală.

⁵⁹ PRAI – Plan regional de acțiune pentru învățământul profesional și tehnic

PLAI – Plan local de acțiune

PAS – Plan de acțiune al școlii (plan de dezvoltare instituțională adaptat pentru ÎPT)

6. Învățământul profesional și tehnic din regiune

6.1. Indicatori de intrare în IPT

6.1.1. Populația școlară pe nivele de educație, sexe, medii de rezidență⁶⁰

La orizontul lui 2060, cele mai severe concluzii rezultate din prognozele INS, sunt în legătură cu declinul demografic general, accentuat pentru populația tânără, cu reduceri semnificative pentru populația de vârstă școlară, în paralel cu îmbătrânirea populației. Cele mai afectate vor fi **efectivele din grupele de vârstă 7-14 ani**: reducere cu 22,5 % până în 2030, respectiv cu 49,4% până în 2060 **și din grupa de vârstă 15 -24 ani**: reducere cu 19,1% până în 2030, respectiv cu 49,4% până în 2060.

Dinamica populației școlare la nivel regional în perioada 2007/2008-2015/2016, indică scăderi de efective în învățământul gimnazial (-10%) și liceal (- 21%). Cele mai importante scăderi de efective se înregistrează în învățământul profesional (- 57%, ca urmare a deciziei din anul 2009 a ministerului educației de alocare a cifrei de școlarizare doar pentru învățământ liceal) dar și pentru cel superior (-42%). În aceeași perioadă efectivele totale de elevi au crescut în învățământul primar (+12,7%) și postliceal (+26%). Se poate aprecia că reducerea severă constatată cu privire la populația școlară din învățământul gimnazial se va repercuta direct în următorii ani prin scăderea intrărilor în ÎPT.

Repartizarea pe sexe și medii de rezidență a populației școlare în anul școlar 2015/2016 indică faptul că în 2015/2016 ponderea fetelor este mai mare în învățământul liceal (51,7%), postliceal (66,7%) și superior (55,2%) și în mediul urban și mult mai mică în învățământul profesional (31,5%).

La orizontul lui 2060, cele mai severe concluzii rezultate din prognozele INS, sunt în legătură cu declinul demografic general, accentuat pentru populația tânără, cu reduceri semnificative pentru populația de vârstă școlară, în paralel cu îmbătrânirea populației. Cele mai afectate vor fi **efectivele din grupele de vârstă 7-14 ani**: reducere cu 22,5 % până în 2030, respectiv cu 49,4% până în 2060 **și din grupa de vârstă 15 -24 ani**: reducere cu 19,1% până în 2030, respectiv cu 49,4% până în 2060.

Dinamica populației școlare la nivel regional în perioada 2007/2008-2015/2016, indică scăderi de efective în învățământul gimnazial (-10%) și liceal (- 21%). Cele mai importante scăderi de efective se înregistrează în învățământul profesional (- 57%, ca urmare a deciziei din anul 2009 a ministerului educației de alocare a cifrei de școlarizare doar pentru învățământ liceal) dar și pentru cel superior (-42%). În aceeași perioadă efectivele totale de elevi au crescut în învățământul primar (+12,7%) și postliceal (+26%). Se poate aprecia că reducerea severă constatată cu privire la populația școlară din învățământul gimnazial se va repercuta direct în următorii ani prin scăderea intrărilor în ÎPT.

⁶⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „01 Populația școlară (INS)” – pentru [vizualizare clic aici](#)

Repartizarea pe sexe și medii de rezidență a populației școlare în anul școlar 2015/2016 indică faptul că în 2015/2016 ponderea fetelor este mai mare în învățământul liceal (51,7%), postliceal (66,7%) și superior (55,2%) și în mediul urban și mult mai mică în învățământul profesional (31,5%).

6.1.2. Grad de cuprindere în învățământ (Rata specifică de cuprindere școlară pe vârste)⁶¹

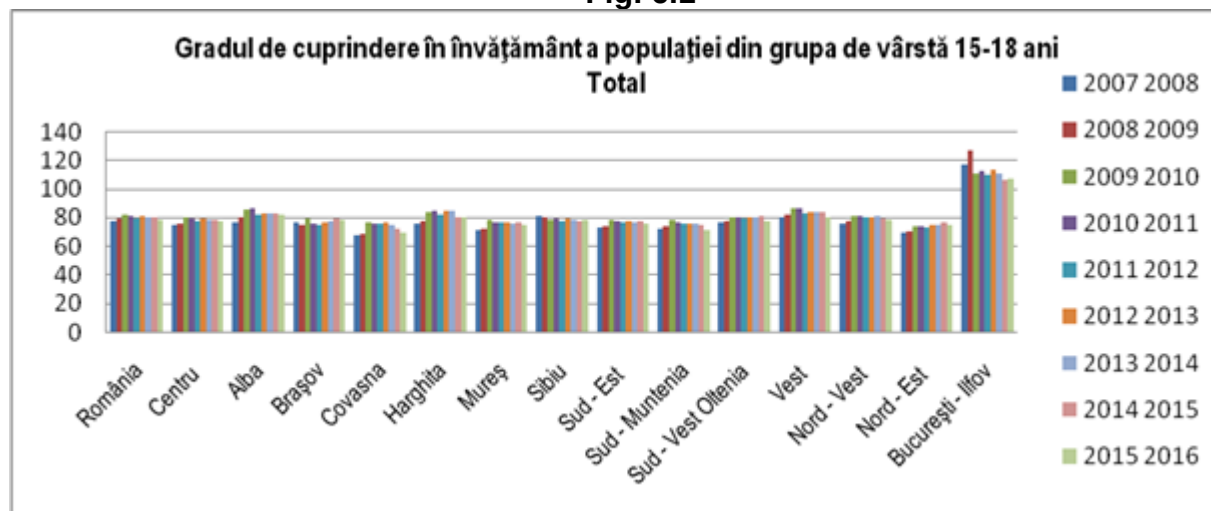
Gradul de cuprindere în învățământ reprezintă procentajul elevilor de o anumită vârstă cuprinși în sistemul de educație, indiferent de nivelul de învățământ, din totalul populației de aceeași vârstă.

Analizând gradul de cuprindere în învățământ în perioada 2007/2008 – 2015/2016 se observă o evoluție fluctuantă a indicatorului pentru totalul grupei de vârstă 3-23 ani la nivel național și regional până în anul școlar 2013-2014, urmată de scădere în ultimii ani analizați. Evoluție similară înregistrează gradul de cuprindere și în interiorul regiunii.

Analizând evoluția indicatorului pe sexe și medii rezidențiale în perioada 2007/2008 – 2015/2016 se constată că gradul de cuprindere în învățământ urmează un trend descrescător, fiind mai mare pentru femei și în mediul urban atât la nivel regional cât și în interiorul regiunii.

Pentru grupa de vârstă 15-18 ani gradul de cuprindere a avut o evoluție fluctuantă la nivel național, regional cât și în toate județele regiunii cu o tendință de scădere în ultima parte a intervalului analizat (2013-2016).

Fig. 6.1

Sursa: INS

Conform datelor statistice (INS), gradul de *cuprindere în educație în Regiunea Centru se situează sub cele calculate la nivel național, pentru majoritatea grupelor de vârstă, cu excepția grupelor de vârstă 3-6 ani și 7-10 ani*. Pentru grupa 15-18 ani, gradul de cuprindere este mai scăzut decât la nivel național pe ansamblul regiunii cu județelelor cu excepția județelor Alba, Brașov și Harghita. În județele Covasna și Mureș (județe cu

⁶¹Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„02 Gradul de cuprindere \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

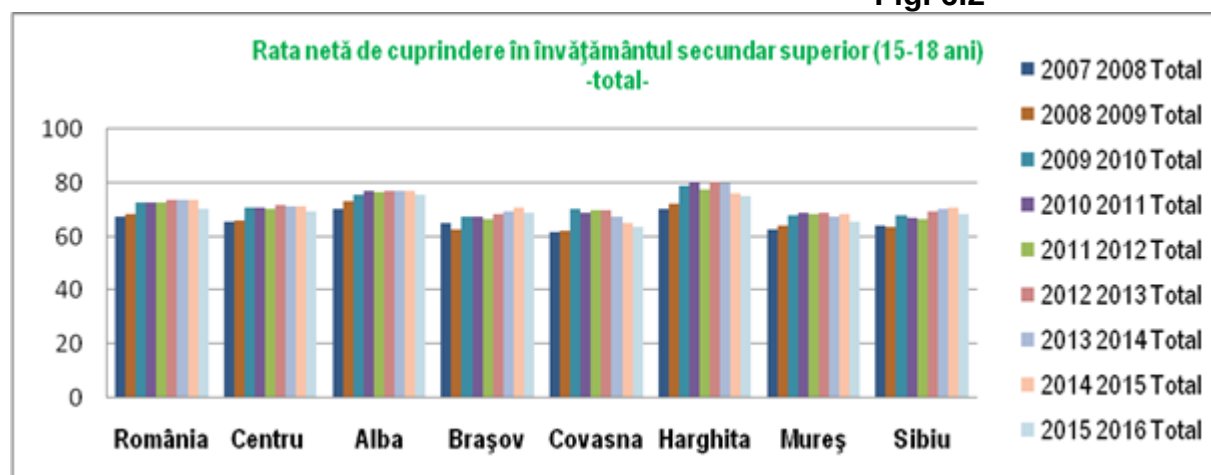
pondere a populației rurale peste media națională), gradul de cuprindere este mai mic decât media regională și sensibil mai mic decât cea națională (N.B. datele statistice disponibile cu privire la gradul de cuprindere pe medii rezidență se bazează pe locația școlii - nu pe mediul de proveniență al elevilor).

6.1.3. Rata netă de cuprindere în sistemul de educație și formare profesională⁶²

Rata netă de cuprindere măsoară gradul de participare la educație a copiilor de vârstă oficială corespunzătoare nivelului respectiv de educație⁶³.

Conform datelor statistice (INS), în anul școlar 2015-2016 *rata netă de cuprindere în educație în Regiunea Centru se situează sub cele calculate ca medie la nivel național, la toate nivelurile de educație cu excepția învățământului.*

Fig. 6.2

Sursa: INS

Rata netă de cuprindere în învățământului obligatoriu în anul școlar 2015-2016 este apropiată de media națională pe ansamblul regiunii Centru (80,5%, față de 80,6%), mai mare în județele Alba (81,3%), Brașov (81,4%) și Harghita (83,6%), dar mai mică decât la nivel național în Covasna (80,3%), Mureș (78,4%) și Sibiu (79,5%). În perioada 2007/2008-2015/2016 rata netă de cuprindere în învățământului obligatoriu la nivel regional a cunoscut o evoluție fluctuantă, cu tendință crescătoare în prima parte a intervalului (de la 82,9% în 2007 – 2008 la 84,1% în 2010-2011) și descrescătoare în ultima parte în ultima parte a perioadei de analiză (de la 82,9% în 2012-2013 la 80,5% în 2015- 2016).

Rata netă de cuprindere în învățământului secundar în anul școlar 2015-2016 este mai mică decât media națională (67,8%) pe ansamblul regiunii Centru (67%) și în județele Brașov (68,9%), Covasna (63,4%), Mureș (65,7%) și Sibiu (68,5%), fiind mai mare decât la nivel național doar în Alba (75,6%) și Harghita (74,9%). Deși se constată o tendință de *creștere a ratei de cuprindere în învățământul secundar superior* în prima parte a intervalului analizat (de la 65,6% în 2007-2008 la 70,9% în 2010-2011) aceasta

⁶²Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „03 Rata neta de cuprindere (INS)” – pentru [vizualizare clic aici](#)

⁶³ Diferențele față de vârsta reglementată de începere a școlii, respectiv de încadrare față de vârstele “standard” din seria curentă influențează valoarea indicatorului

e urmată de o scădere în ultima parte (de la 71,8% în anul școlar 2012-2013 la 69,4% în anul școlar 2015-2016).

Comparând ratele de cuprindere pe niveluri de educație se constată că cele mai mari pierderi se înregistrează în gimnaziu și mai ales după clasa a VIII-a.

Analiza pe sexe la nivel regional evidențiază *rate nete de cuprindere mai mari în cazul fetelor*, comparativ cu băieții, în învățământul secundar superior (15 - 18 ani), aproximativ egale în învățământul obligatoriu și mai mici în învățământul primar (7-10 ani).

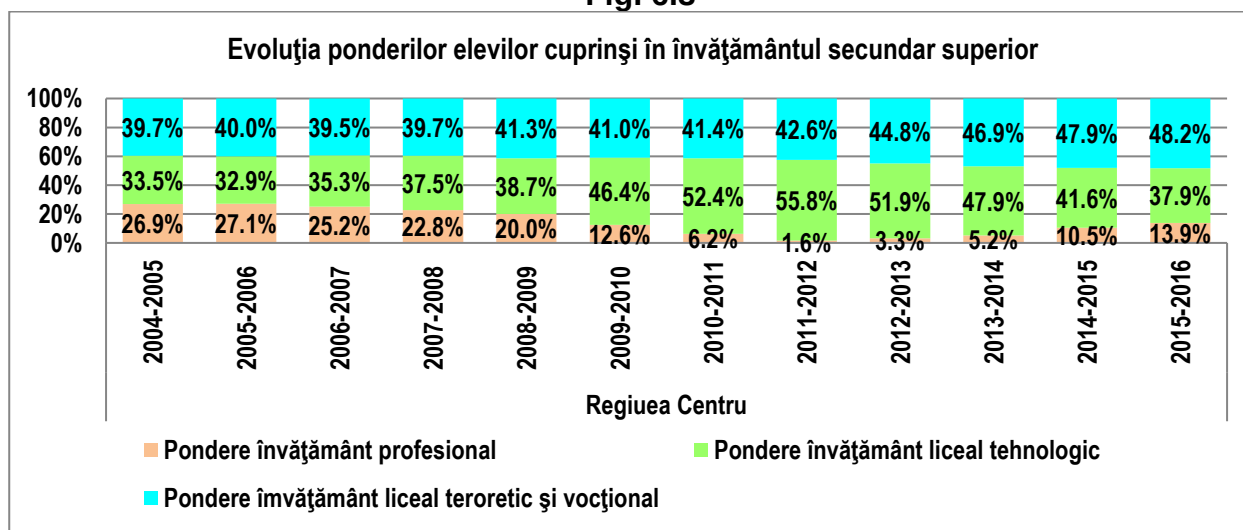
Informațiile statistice disponibile cu privire la rata de cuprindere pe medii rezidență se bazează pe locația școlii (nu pe mediul de proveniență al elevilor). Din acest punct de vedere indicatorul nu este relevant decât cel mult până la clasa a VIII-a. Totuși, decalajele mari cu privire la ratele de cuprindere în învățământul primar și gimnazial din cele două medii de rezidență corelate cu informațiile parțiale din sistem, evidențiază *un grad de cuprindere în educație sensibil mai mic în mediul rural și/sau începerea școlii mai târziu în mediul rural*

6.1.4. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional⁶⁴

Din analiza evoluției ponderii elevilor înscriși la început de an școlar în unitățile de învățământ aflate în proprietate publică din regiunea Centru se constată o reducere a ponderii ÎPT în perioada 2004-2016, de la 60,3% la 51,8% față de 59,9% la 49,8% la nivel național (8,5 puncte procentuale față de 10,1 la nivel național).

Evoluție similară se înregistrează și la nivelul județelor regiunii, cea mai mare reducere a ponderii ÎPT înregistrând județul Brașov, de la 63,3% în 2004-2005 la 48,1% în 2015-2016 (cu 15,2 puncte procentuale) iar cea mai mică scădere o înregistrează județul Mureș, de la 56,5% în 2004-2005 la 51,2% în 2015-2016 (cu 5,3 puncte procentuale).

Fig. 6.3

Ponderea elevilor înscriși în învățământul profesional înregistrează o reducere accentuată atât la nivel național (de la 19,8% în 2008- 2009 la 1,4% în 2011-2012), cât și la nivel regional (de la 20% în 2008 – 2009 la 1,6% în 2011-2012). Acest fapt este

⁶⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „04 Evoluția elevilor IPT(INS)” – pentru vizualizare [clic aici](#) și în anexa „05 Evoluția elevilor IPT liceu , sc prof (INS)” – pentru vizualizare [clic aici](#)

urmarea deciziei ministerului educației din 2009 de alocare a cifrei de școlarizare la clasa a IX a doar la liceu.

În anul școlar 2012-2013 se reintroduce un traseu de pregătire profesională – învățământ profesional de 2 ani, ca parte a liceului tehnologic, pentru elevii care după clasa a IX a de liceu optează pentru o calificare de nivel 3 CNC/EQF, acțiune urmată de o ușoară creștere a ponderii elevilor înscriși în învățământul profesional(până la 5,2% în 2013-2014). În anul școlar 2014-2015 ponderea învățământului profesional crește la nivelul regiunii la 10,5% (față de 6,5% la nivel național), urmare a introducerii învățământului profesional cu durata de 3 ani, după finalizarea clasei a VIII a.

Ponderea elevilor înscriși la liceu filieră tehnologică înregistrează la nivelul regiunii Centru în perioada analizată o evoluție fluctuantă înregistrându-se o creștere de la 33,5% în 2004-2005 la 51,9% în 2012-2013, urmată de o scădere la 37,9% în 2015-2016 urmare a reintroducerii învățământului profesional.

Ponderea elevilor înscriși în învățământul secundar superior la liceul tehnologic și la cel teoretic și vocațional la început de an școlar 2015- 2016 la nivel regional, se situează sub ponderea națională (37,9% la nivel regional față de 40,6% la nivel național pentru liceul tehnologic, respectiv 48,2% la nivel regional față de 50,2% la nivel național pentru liceul teoretic și vocațional).Ponderea elevilor înscriși în învățământul profesional la nivel regional se situează peste ponderea națională (13,9% la nivel regional, față de 9,2% la nivel național).

Regiunea Centru se situează pe primul loc în ceea ce privește ponderea elevilor înscriși în învățământul profesional la începutul anului școlar 2015-2016 .

În anul școlar 2015-2016 ponderea elevilor ÎPT înscriși în sistemul public și privat la nivel regional (51,8%) se situează peste ponderea națională (49,6%).

Ponderea elevilor înscriși în ÎPT public și privat la începutul anului școlar 2015-2016 din mediul rural la nivel regional (7,6%) este sub ponderea medie națională (11,5%). În interiorul regiunii Centru, primul loc în ce privește ponderea a elevilor înscriși în ÎPT din mediul rural la începutul anului școlar 2015-2016 îl ocupă județele Harghita (15,4%) și Brașov (9,2%).

În ceea ce privește ponderea elevilor înscriși în învățământul profesional public și privat din mediul rural la început de an școlar 2015-2016, se constată că la nivel regional aceasta (2,9%) se află sub ponderea națională (15,9%). În interiorul regiunii cea mai mare pondere a elevilor înscriși în învățământul profesional din mediu rural în anul școlar 2015-2016 se înregistrează în județul Harghita (15,2%) , urmat de județul Sibiu (11,4%).

Și în cazul liceului tehnologic din sistemul public și privat , ponderea regională(7,5%) este sub cea națională(10,5%) ,județul regiunii cu cea mai mare pondere fiind Harghita (15,5%).

6.1.5. Oferta unităților școlare din ÎPT - Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal⁶⁵

Numărul total al elevilor înscriși în învățământul postliceal (școala postliceală și școala de maiștri) înregistrează în perioada 2005-2016 la nivelul regiunii Centru o creștere de 24,3%. Evoluție similară se înregistrează și la nivel național numărul total al elevilor înscriși în învățământul postliceal pentru care creșterea este și mai accentuată (cu peste 50%).

În interiorul regiunii se înregistrează evoluții asemănătoare cu nivelul regional, cu excepția județului Harghita unde se înregistrează o scădere a numărului elevilor înscriși în învățământul postliceal (- 24,8%).

64,3% din numărul elevilor din învățământul postliceal în anul 2015-2016 erau înscriși în școli postliceale și de maiștri aparținând sistemului public.

97,5% dintre elevii înscriși în învățământul postliceal în anul școlar 2015-2016 la nivelul regiunii Centru aparțin școlilor postliceale și doar 2,5% școlilor de maiștri.

Numărul elevilor înscriși în școlile postliceale în perioada analizată în regiunea Centru înregistrează o creștere de 26%.

Se constată o reducere a numărului elevilor înscriși în școlile de maiștri la nivel regional în perioada 2005-2016 (-28,8%) comparativ cu nivelul național unde numărul elevilor înscriși în școlile de maiștri înregistrează o accentuată (+57,9%).

6.1.6. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional în anul școlar 2016-2017⁶⁶

Cumulat la nivel regional, planul de școlarizare realizat în 2016-2017 la clasa a IX a liceu tehnologic, înregistrează unele abateri față de țintele stabilite prin PRAI anterior.

Ponderi mai mici decât limitele inferioare planificate s-au înregistrat în domeniile: mecanică, construcții, instalații și lucrări publice, fabricarea produselor din lemn și industrie textilă. O explicație pentru aceste abateri este faptul că fundamentarea planului de școlarizare pentru învățământul profesional are la bază pe lângă recomandările PRAI, PLAI, solicitările operatorilor economici pentru școlarizare în anumite calificări de nivel 3 CNC (nivel 2 cf. HG 866/2008).

S-au înregistrat în schimb depășiri în cazul domeniilor electronică automatizări, electric, economic, turism și alimentație și protecția mediului.

Urmărind evoluția ponderilor domeniilor în cadrul unui ciclu de școlarizare, se constată o tendință de reducere a ponderii pentru domeniile: industrie alimentară, comerț, turism și alimentație, mecanică în paralel cu creșterea ponderilor domeniilor: comerț, economic, electric, electronică automatizări.

⁶⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„06 Evoluția elevilor Înv. postliceal\(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁶⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„07 Oferta IPT Înv. liceal zi 2016-2017” – pentru vizualizare clic aici](#) și în anexa [„08 Oferta IPT Înv. prof 2016-2017” - pentru vizualizare clic aici](#)

Cumulat la nivel regional în cadrul unui ciclu complet de școlarizare ponderile cele mai ridicate în planurile de școlarizare se înregistrează pentru următoarele calificări: tehnician în activități economice (15,82% , cea mai mare pondere înregistrându-se în județul Alba – 22,96%), tehnician în turism (10,73%, cea mai mare pondere înregistrându-se în județul Harghita – 16,91%), tehnician operator tehnică de calcul (6,75%, cea mai mare pondere înregistrându-se în județul Covasna -15,4%).

Tab. 6.1

Domeniu de pregătire conf. HG 866/2008	Plan școlarizare realizat cl. a IX-a 2016-2017		Plan școlarizare realizat cl. a IX-a înv.profesional 2016-2017		Ținta PRAI anterior pt. 2025 (niv.3 și 4)	
	Nr. elevi	%	Nr. elevi	%	Min.-max. (%)	Medie (%)
mecanică	442	7,62	1261	34,7	22-30	26
electromecanică	84	1,45	165	4,5	3,5-5,5	4,5
electronică automatizări	546	9,41	22	0,6	2,5-4,5	3,5
chimie industrială	55	0,95	7	0,2	0-2%	1%
materiale de construcții	28	0,48	16	0,4	0-3	1,5
electric	482	8,31	111	3,1	5-7	6
construcții, instalații și lucrări publice	86	1,48	296	8,2	7-10	8,5
agricultură	317	5,46	209	5,8	5-10	7,5
silvicultură	210	3,62	18	0,5	1-2,5	1,75
economic	1149	19,8	—	—	7-11	9
comerț	486	8,38	274	7,5	5-10	7,5
turism și alimentație	909	15,67	354	9,7	6-14	10
industrie alimentară	189	3,26	199	5,5	3,5-5,5	4,5
fabricarea produselor din lemn	81	1,40	337	9,3	6-12	9
industrie textilă și pielărie	194	3,34	259	7,1	4-8	6
tehnici poligrafice	19	0,33	—	—	0-1	0,5
estetica și igiena corpului omenesc	181	3,12	103	2,8	1-3	2
protecția mediului	270	4,65	—	—	1-2	1,5
producție media	74	1,28	—	—	0-1	0,5
TOTAL	5802	100	3631	100		100

Sursa: ISJ - planurile de școlarizare cumulate la nivel regional

6.1.7. Oferta unităților școlare din ÎPT – Cuprinderea elevilor în învățământul postliceal în anul școlar 2016-2017⁶⁷

La nivelul regiunii Centru, planul de școlarizare realizat în anul școlar 2016-2017 la școala postliceală reprezintă 10% din planul de școlarizare la școala postliceală la nivel național. În interiorul regiunii cea mai mare pondere se înregistrează în județul Mureș (28,6%) iar cea mai mică în județul Sibiu (9,9%).

Cea mai mare pondere se înregistrează pentru anul I de studiu în timp ce pentru anul III se constată o reducere drastică a numărului de elevi. Evoluție asemănătoare se înregistrează și la nivel național.

⁶⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „09 Oferta IPT înv. postliceal 2016-2017” – [pentru vizualizare clic aici](#)

În acord cu nivelul național, cea mai solicitată calificare la nivel regional este cea de *asistent medical generalist*, 30% dintre elevii școlilor postliceale din regiunea Centru studiind în această calificare.

Se constată că doar 4,7% dintre elevii școlilor de maiștri se înregistrează în regiunea Centru, situându-se pe ultimul loc la nivel național, primele locuri fiind ocupate de regiunile Nord-Est și Sud-Vest Oltenia.

În interiorul regiunii cea mai mare pondere a elevilor din școlile de maiștri se înregistrează în județul Mureș (54,2%).

Cele mai atractive domenii de pregătire prin școala de maiștri sunt *textile-pielărie (calificarea maistru confecții îmbrăcăminte-maistru croitor)* și *transporturi* (calificările *maistru electromecanic auto* și *maistru mecanic la exploatarea, întreținerea și repararea utilajelor și echipamentelor de foraj-extracție*) aproape jumătate din planul de școlarizare realizat fiind în cele 2 calificări (23,2% în domeniul textile – pielărie și 22,5% în domeniul transporturi).

6.1.8. Oferta unităților școlare din ÎPT - Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional⁶⁸

La nivelul regiunii Centru gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizare prin învățământul profesional în anul școlar 2016-2017 este de 59%.

Cel mai ridicat grad de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici se înregistrează în județele Brașov (76,2%) și Sibiu (63,9%). Sub ponderea medie regională se situează județul Harghita unde doar 39,8% dintre solicitările operatorilor economici au fost onorate în anul școlar 2016-2017.

Solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizare prin învățământul profesional în anul școlar 2016-2017 au fost onorate integral pentru domeniile chimie industrială și estetica și igiena corpului omenesc, domenii care înregistrează însă la nivel regional un număr foarte redus de solicitări de școlarizare. Și pentru domeniile electromecanic și silvicultură se constată un grad de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici ridicat (80%, respectiv 84,8%).

Grad redus de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici se înregistrează în anul școlar 2016-2017 pentru domeniile: construcții instalații și lucrări publice (36,9%) și fabricarea produselor din lemn (50,5%) iar solicitările pentru domeniile electronică automatizări și tehnici poligrafice nu au fost onorate.

În interiorul regiunii se constată următoarele:

- **Alba:** au fost onorate integral solicitările operatorilor economici pentru domeniile electromecanică și silvicultură, grad ridicat de satisfacere pentru domeniile industrie alimentară (80,8%) și mecanică (80%), și grad redus de satisfacere a solicitărilor pentru domeniile: construcții, instalații și lucrări publice (24,3%) și fabricarea produselor din lemn (34,7%).
- **Brașov:** au fost onorate integral solicitările operatorilor economici de școlarizare în domeniile: agricultură, fabricarea produselor din lemn și chimie industrială; grad ridicat de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru domeniile:

⁶⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „10 Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici” – [pentru vizualizare clic aici](#)

- industrie textilă (94,9%) și comerț (93,3%); grad redus de satisfacere a solicitărilor pentru domeniul electromecanic (57,7%).
- **Covasna:** au fost onorate integral solicitările operatorilor economici pentru școlarizare în domeniile: agricultură și fabricarea produselor din lemn; grad ridicat de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru domeniul electric (82,4%) și grad redus de satisfacere a solicitărilor pentru domeniile: comerț (36,8%) și industrie textilă (42,4%).
- **Harghita:** onorare integrală a solicitărilor pentru școlarizare în domeniul estetica și igiena corpului omenesc și grad redus de satisfacere a solicitărilor pentru domeniile: industrie textilă și pielărie (27,8%), industrie alimentară (29,2%), comerț (33,1%), fabricarea produselor din lemn (36,7%), construcții instalații și lucrări publice (43,5%), mecanică (44,2%), turism și alimentație (44,4%). Nu au fost onorate solicitările operatorilor economici pentru domeniile: electric, electromecanică, materiale de construcții, silvicultură și tehnici poligrafice.
- **Mureș:** onorare integrală a solicitărilor pentru școlarizare pentru domeniile: electromecanică, chimie industrială și materiale de construcții; grad redus de satisfacere a solicitărilor pentru domeniile: construcții, instalații și lucrări publice (15,%), electric (56%), agricultură (56,9%) și fabricarea produselor din lemn (58,2%).
- **Sibiu:** au fost onorate integral solicitările operatorilor economici pentru școlarizare în domeniile: comerț, electric, electromecanică și fabricarea produselor din lemn; ponderi reduse ale gradului de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru domeniile: construcții, instalații și lucrări publice, estetica și igiena corpului omenesc (48,3%) și industrie alimentară (51,9%).

Având în vedere cele constatate se recomandă creșterea gradului de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru învățământul profesional în toate județele regiunii.

6.1.9. Parteneriatul cu operatorii economici⁶⁹

La nivelul regiunii Centru sunt încheiate 968 de contracte încheiate cu operatorii economici pentru formarea profesională prin învățământul profesional (20% din totalul contractelor încheiate la nivel național), situându-se pe a 2 a poziție la nivel național după regiunea Nord – Est (21%).

Domeniile mecanică și turism și alimentație înregistrează cele mai multe contracte încheiate cu operatorii economici din regiunea Centru (41,5% la nivel național și 38,1% la nivel regional – mecanică respectiv 20,5% la nivel național și 17,8% la nivel regional – turism și alimentație).

Ponderi peste ponderea medie națională se înregistrează pentru domeniile: comerț, construcții, instalații și lucrări publice, agricultură, electromecanică, fabricarea produselor din lemn și sub ponderea medie națională pentru domeniile: chimie industrială, electric, estetica și igiena corpului omenesc, industrie alimentară, industrie textilă și pielărie, materiale de construcții, mecanică, turism și alimentație, silvicultură, tehnici poligrafice.

Atât la nivel regional cât și la nivelul județelor, cu excepția județelor Alba și Brașov, cele mai multe contracte sunt încheiate pentru calificarea mecanic auto - 18,9%, județele cu

⁶⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „11 Parteneriatul cu operatorii economici” – [pentru vizualizare clic aici](#)

ponderile cele mai ridicate fiind Mureș (36,7%) și Sibiu (22,3%). Alte calificări cu ponderi ridicate la nivel regional în ceea ce privește contractele încheiate cu operatorii economici sunt: ospătar(chelner) vânzător în unități de alimentație - 10.1% la nivel regional, județele cu cele mai ridicate ponderi fiind Harghita (15,3%) și Brașov (12%) și comerciant – vânzător - 7,3% la nivel regional, județele cu ponderile cele mai ridicate fiind Alba (18%) și Covasna (15,3%).

Pe baza acestor constatări, se recomandă:

- Creșterea participării agenților economici în consiliile de administrație (CA) ale școlilor și acoperirea cel puțin a domeniilor principale de pregătire din oferta fiecărei școli prin agenți economici reprezentați în CA
- Creșterea numărului de contracte încheiate cu operatorii economici
- Creșterea implicării partenerilor sociali în activități de orientare profesională a elevilor
- Dezvoltarea de parteneriate cu agenții economici pentru actualizarea competențelor de specialitate ale profesorilor și maiștrilor instructori din ÎPT
- Dezvoltarea de parteneriate cu agenții economici pentru formarea adulților
- Utilizarea oportunităților de finanțare a stagiilor de practică (POCU)

6.1.10. Rețeaua unităților școlare IPT⁷⁰

În anul școlar 2016-2017, la nivelul regiunii Centru, se înregistrează 159 de unități de învățământ ÎPT, 83% reprezentând unități de învățământ de stat și 17% învățământ particular.

87,4% dintre unitățile de învățământ ÎPT din regiune se află în mediul urban.

Cele mai mari ponderi ale unităților de învățământ ÎPT din mediul rural se înregistrează în județele Harghita (29,6%) și Mureș (13,8%) iar cele mai mici în Covasna (0%) și Sibiu (7,4%).

6.1.11. Ierarhizarea unităților IPT funcție de număr de elevi înscriși în anul școlar 2016-2017 la învățământul liceal tehnologic și învățământul profesional, curs de zi⁷¹

Din analiza anexei 13 Ierarhizarea școli ÎPT, se constată că în anul școlar 2016-2017 la nivelul regiunii Centru, pe primele poziții în ceea ce privește numărul elevilor școlarizați/domeniu se află domeniul mecanică (6937 elevi în 66 de unități de învățământ ÎPT) urmat de domeniul turism și alimentație (5834 elevi în 48 unități ÎPT).

19 unități de învățământ școlarizează elevi în domeniul agricultură. Numărul elevilor școlarizați în unitățile ÎPT variază între 27 și 315, pe primele poziții situându-se Colegiul Agricol „D.P. Barcianu” Sibiu (315 elevi), urmat de Colegiul Agricol „Traian Săvulescu” Tg. Mureș (187 elevi).

⁷⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„12 Unități IPT 2016-2017” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁷¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„13 Ierarhizare școli” – pentru vizualizare clic aici](#)

În domeniul chimie industrială sunt școlarizați între 20 și 107 elevi în 5 unități ÎPT. Pe primele poziții se situează Colegiul Tehnic „Apulum” Alba Iulia (107 elevi) urmat de Liceul Tehnologic „Ion Vlasiu” Tg.Mureș (43 elevi).

În domeniul comerț sunt școlarizați între 9 și 225 elevi, în 35 unități ÎPT. Pe primele poziții se situează Colegiul Național Economic „Andrei Bârseanu” Brașov (225 elevi), urmat de Liceul Tehnologic „Avram Iancu” Tg.Mureș (169 elevi).

În domeniul construcții, instalații și lucrări publice sunt școlarizați între 7 și 272 elevi, în 16 unități ÎPT. Pe primele locuri se situează Liceul Tehnologic „Kós Károly” Miercurea Ciuc (272 elevi) și Liceul Tehnologic „Victor Jinga” Săcele (159 elevi).

În domeniul economic sunt școlarizați între 15 și 428 elevi, în 40 de unități ÎPT. Pe primele poziții se situează Colegiul Economic „George Barițiu” Sibiu (428 elevi) și Colegiul Național Economic „Andrei Bârseanu” Brașov (392 elevi).

În domeniul electric sunt școlarizați între 6 și 205 elevi în 33 unități ÎPT. Primele poziții sunt ocupate de către Colegiul Tehnic Energetic Sibiu (205 elevi) și Liceul Tehnologic „Traian Vuia” Tg.Mureș (147 elevi).

În domeniul electromecanică sunt școlarizați între 14 și 115 elevi în 14 unități ÎPT. Pe primele locuri se situează Școala Profesională Germană „Kronstadt” Brașov (115 elevi) și Școala Profesională Germană Alba Iulia -structură la Colegiul Tehnic „Al.Domșa” (109 elevi).

În domeniul electronică automatizări sunt școlarizați între 6 și 276 elevi în 32 unități ÎPT. Primele poziții sunt ocupate de către Liceul Tehnologic „Electromureș” Tg.Mureș (276 elevi) și Colegiul Tehnic Energetic Sibiu (199 elevi).

În domeniul estetica și igiena corpului omenesc sunt școlarizați între 17 și 211 elevi în 12 unități ÎPT. Pe primele poziții se situează Liceul Tehnologic „Traian Vuia” Tg.Mureș (211 elevi) și Colegiul Tehnic „Apulum” Alba Iulia (145 elevi).

În domeniul fabricarea produselor din lemn sunt școlarizați între 60 și 140 elevi, în 31 unități ÎPT. Primele locuri sunt ocupate de către Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară „Terezianum” Sibiu (383 elevi) urmat de Liceul Tehnologic „Venczel József” Miercurea Ciuc (180 elevi).

În domeniul industrie textilă sunt școlarizați între 11 și 310 elevi în 22 de unități ÎPT. Pe primele poziții se situează Colegiul Tehnic „Cibinum” Sibiu (310 elevi) și Colegiul Tehnic „Maria Baiulescu” Brașov (200 elevi).

În domeniul materiale de construcții sunt școlarizați între 84 și 111 elevi în 2 unități ÎPT, prima poziție fiind ocupată de către Colegiul Tehnic „Apulum” Alba Iulia.

În domeniul mecanică sunt școlarizați între 4 și 464 elevi în 66 unități ÎPT. Pe primele poziții se situează Școala Profesională Germană „Kronstadt” Brașov (464 elevi) și Liceul Tehnologic „Gh. Șincai” Tg.Mureș (393 elevi).

În domeniul producție media sunt școlarizați între 12 și 93 elevi în 4 unități ÎPT. Pe primele poziții se situează Colegiul Tehnic „Batthyany Ignac” Gheorgheni (93 elevi) urmat de Colegiul Tehnic „Mircea Cristea” Brașov (58 elevi).

În domeniul protecția mediului sunt școlarizați între 5 și 125 elevi în 20 unități ÎPT. Pe primele poziții se situează Colegiul de Științe „Grigore Antipa” Brașov (125 elevi) și Liceul Tehnologic „Kós Károly” Miercurea Ciuc (113 elevi).

În domeniul silvicultură sunt școlarizați între 50 și 271 elevi în 7 unități ÎPT. Pe primele poziții se situează Liceul Tehnologic „ Dr. Nicolae Rucăreanu” Brașov (271 elevi) și Colegiul Silvic Gurghiu (204 elevi).

În domeniul tehnici poligrafice doar o unitate de învățământ școlarizează un număr de 19 elevi.(Colegiul Tehnic „ Bányai János" Odorheiu Secuiesc.

În domeniul turism și alimentație sunt școlarizați între 14 și 383 elevi în 48 unități ÎPT. Pe primele locuri se situează Colegiul Național Economic ” Andrei Bârseanu” Brașov (383 elevi) și Colegiul Economic „ Dionisie Pop Marțian” Alba Iulia (349 elevi).

6.1.12. Resursele umane din ÎPT⁷²

Conform datelor INS se constată la nivel național că ponderea personalului didactic calificat din învățământul liceal tehnologic înregistrează în perioada 2011/2012 – 2015/2016 o evoluție descrescătoare. Evoluție asemănătoare se înregistrează și în ceea ce privește ponderea personalului didactic calificat din liceul tehnologic – profil tehnic.

Ponderea personalului didactic calificat din liceul tehnologic – profil resurse naturale și protecția mediului înregistrează o scădere în prima parte a intervalului ajungând la un minim de 13,8% urmată de creștere în ultima parte a intervalului. Pentru profilul servicii ponderea personalului didactic calificat înregistrează în intervalul analizat o evoluție crescătoare.

Ponderea personalului didactic calificat din învățământul profesional înregistrează o evoluție ușor crescătoare în perioada 2011/2012-2015/2016.

În ceea ce privește învățământul postliceal, se constată că ponderea personalului didactic calificat înregistrează în perioada analizată o evoluție fluctuantă, atingând un maxim de 2,1% în anul școlar 2013-2014.

La nivel național în perioada de analiză 2011/2012- 2015/2016 s-a redus ponderea personalului didactic calificat din grupa de vârstă 25-34 ani (cu 9,3 puncte procentuale) și a crescut ponderea personalului didactic calificat din celelalte grupe de vârstă.

În perioada 2011/2012-2015/2016 la nivelul regiunii Centru se înregistrează o evoluție fluctuantă a ponderii personalului didactic calificat în învățământul liceal, cu un maxim la începutul intervalului de analiză (99,35%) și un minim în anul școlar 2013-2014(97,36%).

În anul școlar 2015-2016 în regiunea Centru , **gradul de acoperire cu profesori calificați în învățământul liceal** este de 98,55%, mai mare în mediul urban în toate județele regiunii, cu excepția județelor Brașov și Mureș.

⁷² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „14 Resurse umane” – [pentru vizualizare clic aici](#)

Analiza la zi a gradului de acoperire cu cadre didactice calificate, în raport cu evoluția și nevoile de restructurare a ofertei școlare, revine Planurilor locale de acțiune (PLAI) din fiecare județ.

Schimbările accelerate introduse de reformele din ÎPT, pe de o parte, și cele din mediul economic și social, pe de altă parte, impun un efort susținut de **adaptare din partea profesorilor**. Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze atât *competențele metodice* cât și *actualizarea competențelor de specialitate* cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic.

Pe de altă parte, ponderea importantă a populației ocupate în educație obligă la identificarea și planificarea unor măsuri adecvate de atenuare a impactului reducerilor de activitate datorate reducerii populației școlare și în vederea facilitării restructurării ofertei școlare, cum ar fi:

- facilitarea mobilității în cadrul sistemului (reglementări mai flexibile pentru încadrarea profesorilor (pe domenii/specializări mai largi), sprijin pentru a 2-a specializare prin studii postuniversitare
- programe de formare continuă pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale a profesorilor (în interiorul și în afara sistemului)

Pentru facilitarea adaptărilor la schimbările din sistem se recomandă ca măsură de fond anticiparea evoluției personalului didactic și adoptarea, în cadrul unei strategii pe termen lung, a unor măsuri însoțitoare, ținând cont de efectele combinate ale reducerii populației școlare și restructurării planurilor de școlarizare din ÎPT pentru adaptarea la nevoile de calificare.

6.1.13. Infrastructura unităților școlare din IPT⁷³

Informațiile furnizate de INS – Baza de date TEMPO- Online evidențiază la nivelul regiunii Centru, următoarele aspecte privind infrastructura unităților de învățământ liceal, profesional și postliceal la începutul anului școlar 2015-2016:

- **Laboratoare școlare:** 12,3% din totalul laboratoarelor școlare la nivel național se găsesc în regiunea Centru. Cele mai multe laboratoare se înregistrează în județele Brașov (22,5%) și Mureș (18,5%) iar cele mai puține în județul Covasna (9,32%).
- **Ateliere școlare:** regiunea Centru ocupă a 2 a poziție la nivel național, după regiunea Nord - Est în ceea ce privește numărul atelierelor școlare (16,13%). 20,6% dintre acestea se găsesc în județul Brașov și 19,8% în județul Sibiu.
- **Număr PC-uri:** regiunea Centru, se situează pe a treia poziție în ceea ce privește numărul PC-urilor, după regiunile: Nord – Vest și Nord – Est. Cele mai multe PC-uri aparțin unităților de învățământ din județele Brașov și Mureș.

Informațiile furnizate de INS Statistica educației "ÎNVĂȚĂMÂNTUL LICEAL LA ÎNCEPUTUL ANULUI ȘCOLAR 2015-2016" evidențiază pentru regiunea Centru, următoarele aspecte văzând baza materială din învățământul liceal:

- **Săli de clasă și cabinete școlare:** 12,4% dintre sălile de clasă și cabinetele școlare la nivel național, se regăsesc în unitățile de învățământ liceal din regiunea

⁷³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „15 Baza materială” – [pentru vizualizare clic aici](#)

- Centru; dintre acestea doar 5,8% se află în mediul rural. În județele Brașov și Mureș se înregistrează cele mai multe săli de clasă și cabinete școlare.
- **Săli gimnastică:** 15,5% din sălile de gimnastică se găsesc în regiunea Centru; doar 9,5% dintre acestea se află în unitățile de învățământ din mediul rural. În județele Brașov și Mureș se înregistrează cele mai multe săli de gimnastică.
 - **Laboratoare școlare:** în regiunea Centru se găsesc 12,4% dintre laboratoarele școlare existente la nivel național, dintre acestea doar 6,3% se găsesc în unități de învățământ din mediul rural. Cele mai multe laboratoare școlare se găsesc în județele Brașov și Mureș.
 - **Ateliere școlare:** 16,3% dintre atelierele școlare se găsesc în unități de învățământ liceal din Regiunea Centru; doar 4,5% dintre atelierele școlare se află în mediul rural. Județele cu cele mai multe ateliere școlare sunt Brașov și Sibiu.
 - **Terenuri de sport amenajate:** 12,8% dintre terenurile de sport amenajate se găsesc în unitățile de învățământ liceal din regiunea Centru, dintre acestea 8,3% se află în școli din mediul rural.
 - **Bazine înot:** la nivelul regiunii centru există doar 2 bazine de înot (16,6% din totalul la nivel național), ambele situate în județul Mureș.
 - **PC-uri:** în regiunea centru se găsesc 13,4% dintre PC-urile existente la nivel național în unitățile de învățământ liceal, 89,3 dintre acestea fiind destinate procesului de învățământ. 5,66% dintre PC-urile din regiune se află în unități de învățământ din mediul rural, 5,04% dintre ele fiind destinate procesului de învățământ.
 - **Conectarea la internet:** 13,7% dintre unitățile de învățământ conectate la internet la nivel național se găsesc în regiunea Centru, dintre acestea 11% sunt unități de învățământ liceal din mediul rural. În ceea ce privește numărul de calculatoare conectate la internet în regiunea Centru se află 13,5% din totalul calculatoarelor conectate la internet la nivel național, dintre care 4,7% se află în unități de învățământ liceal din mediul rural.

Cca. 49% din școlile ÎPT au fost cuprinse în programe de investiții din fonduri Phare sau guvernamentale. Cu excepția acestora, în multe cazuri, starea generală a infrastructurii (clădirile pentru spațiile de pregătire teoretică și practică și infrastructura de utilități) necesită intervenții de reabilitare sau modernizări, lipsesc o parte din atelierele, cabinetele și laboratoarele destinate învățământului profesional iar dotarea existentă este învechită (multe din atelierele existente nu au beneficiat de nici o investiție relevantă în echipamente după 1990). *Este nevoie de **continuarea investițiilor pentru modernizarea infrastructurii și pentru asigurarea dotărilor moderne și a echipamentelor necesare unui învățământ eficient, centrat pe elev.***

Deși **dotarea laboratoarelor de informatică** s-a îmbunătățit substanțial în ultimii ani, se simte *nevoia completării cu PC a dotării tuturor laboratoarelor și cabinetelor de specialitate* (pentru dezvoltarea activităților de predare-învățare asistate de calculator).

6.1.14. Cheltuieli publice pentru educație⁷⁴

Din datele Eurostat referitoare la cheltuielile publice totale pentru educație pe niveluri de educație se constată faptul că România se afla în anul 2014 pe ultimul loc dintre țările membre UE, în ceea ce privește procentul din PIB alocat pentru educație (2,75% din PIB față de media europeană 5,05%).

Pe primele poziții se situează Suedia (7,14%) și Finlanda(6,81%).

România înregistrează în perioada 2012-2014 o ușoară creștere a cheltuielilor publice totale din educație(cu 0,11 puncte procentuale din PIB). Cu toate acestea țara noastră se situează în 2014 cu 2,3 puncte procentuale sub media europeană în anul 2014.

⁷⁴ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „ [16 Cheltuieli pentru educație](#)” - [pentru vizualizare clic aici](#)

6.2. Indicatori de proces

6.2.1. Mecanisme decizionale și descentralizarea funcțională în ÎPT

Strategia de descentralizare a învățământului preuniversitar vizează transferul de autoritate, responsabilitate și resurse în privința luării deciziilor și a managementului general și financiar către unitățile de învățământ și comunitatea locală.

Descentralizarea funcțională implică și antrenarea sporită în mecanismele decizionale a partenerilor sociali, pentru a garanta apropierea deciziei de beneficiarii serviciului public de educație.

Cadrul instituțional pentru dezvoltarea parteneriatului social în educație și formare profesională se bazează pe structurile consultative inițiate în sprijinul deciziei la nivel local și regional.

Aceste structuri sunt:

- La nivel regional: **Consortiul Regional TVET** - structură partenerială consultativă în sprijinul Centrului Național de Dezvoltare a Învățământului Profesional și Tehnic și al inspectoratelor școlare județene/al municipiului București
- La nivel local (județean): **Comitetul Local de Dezvoltare a Parteneriatului Social (CLDPS)** - ca organism consultativ al Inspectoratelor școlare județene
- La nivelul școlilor: **Consiliile de administrație/Consiliile școlare**
- La nivel național: **Comitetele sectoriale**.

Principalele atribuții în procesul de planificare în ÎPT ale structurilor menționate sunt următoarele:

- Comitetele sectoriale (la nivel național): validarea Standardelor de Pregătire Profesională.
- Consortiul Regional: identificarea nevoilor de calificare la nivel regional, elaborarea Planurilor Regionale de Acțiune pe termen lung pentru ÎPT (PRAI)
- CLDPS: identificarea nevoilor de calificare la nivel județean și elaborarea Planurilor Locale de Acțiune pe termen lung pentru ÎPT (PLAI); avizarea planurilor anuale de școlarizare
- Consiliile de administrație / Consiliile școlare: sprijinirea elaborării și avizarea Planului de Acțiune a Școlii (PAS)

La nivelul unităților școlare, principalul instrument de planificare strategică pe baza analizei mediului intern (autoevaluare) și extern este concretizat prin **Planurile de acțiune ale școlilor (PAS)**

Având în vedere mecanismele de finanțare în vigoare și autonomia comunității locale, este esențială antrenarea autorităților locale în procesul de planificare strategică pe termen lung în ÎPT.

Principalele probleme identificate în cadrul acestui proces sunt referitoare la:

- slaba legătură și controlul redus între nivelul regional de planificare și nivelul decizional în învățământ (inspectoratele școlare județene și școlile, autoritățile locale)
- finanțarea învățământului preponderent centrată pe activitățile curente / pe termen scurt și foarte puțin pe nevoile și prioritățile pe termen lung

- antrenarea insuficientă a agenților economici în efortul de planificare pe termen lung în ÎPT
- neimplicarea sau implicarea formală a partenerilor din Consiliile de Administrație ale Școlilor în procesul de planificare pe termen lung la nivelul școlii

Un alt domeniu al descentralizării funcționale este **curriculum în dezvoltare locală** (CDL - componentă importantă a planului de învățământ la școala de arte și meserii) care vizează adaptarea conținutului pregătirii la cerințele locale din partea beneficiarilor instruirii (agenți economici, comunitate locală, elevi). Din păcate, în practică se constată de multe ori o **antrenare redusă sau formală din partea școlilor a agenților economici în elaborarea CDL**.

Un alt aspect de importanță strategică și practică pentru validarea rezultatelor procesului de ÎPT este în legătură cu **organizarea și derularea examenelor de absolvire**, care conform metodologiilor în vigoare implică obligatoriu **cooptarea agenților economici** ca membri ai comisiilor de examinare.

6.2.2. Asigurarea calității în ÎPT

Nevoia unor **mecanisme reglementate de asigurare a calității serviciilor de educație și formare profesională** care să garanteze aplicarea riguroasă a standardelor de pregătire și satisfacția beneficiarilor (forța de muncă și angajatorii) a condus la adoptarea Legii nr. 87 din 13 aprilie 2006 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 75/12.07.2005 privind asigurarea calității educației.

La nivel național, activitățile privind asigurarea calității în sistemul național de învățământ sunt coordonate de către cele două agenții nou înființate – ARACIP (pentru învățământul preuniversitar), respectiv ARACIS (pentru învățământul superior).

Mecanismul de asigurare a calității utilizat este construit pe autoevaluarea din partea școlii, confruntată cu evaluarea externă (prin inspecție școlară), ambele fiind structurate pe același set de indicatori (descriptori de performanță). Rezultatele evaluării se regăsesc în planurile de îmbunătățire a calității.

Conducând la **creșterea transparenței față de beneficiari**, mecanismele de asigurare a calității facilitează o mai mare încredere pentru **implicarea partenerilor sociali în planificarea ofertei și a strategiilor de îmbunătățire**.

6.2.3. Situația școlară a elevilor din IPT la sfârșitul anului școlar⁷⁵

La sfârșitul anului școlar 2014-2015 ponderea elevilor din învățământul liceal promovați la nivelul regiunii Centru, se situează peste ponderea medie națională (97,5% față de 96,3% la nivel național). Pentru fete se înregistrează ponderi de promovabilitate mai mari decât pentru băieți.

⁷⁵ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „17 Liceal sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici ; „18 Profesional sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici ; „19 Postliceal sf de an 2014 2015” – pentru vizualizare clic aici

În interiorul regiunii cea mai mare promovabilitate în rândul elevilor de liceu de înregistrează în județele Harghita și Covasna, iar cea mai mică în județul Brașov.

Cele mai ridicate ponderi de promovabilitate se înregistrează la elevii de clasa a XII a (99%), iar cele mai mici la elevii clasei a IX-a (96,4%).

În ceea ce privește ponderea elevilor promovați în învățământul profesional la sfârșitul anului școlar 2014-2015, la nivelul regiunii Centru se constată faptul că se înregistrează o pondere mai mare decât ponderea medie înregistrată la nivel național (91,7% față de 90,2%) și mai mare pentru băieți (spre deosebire de nivelul național unde e mai mare pentru fete.)

În interiorul regiunii se înregistrează o pondere a elevilor promovați în învățământul profesional peste nivelul regional în județele Covasna, Harghita și Mureș. Cea mai mare promovabilitate în învățământul profesional se înregistrează în județele Harghita și Covasna iar cea mai mică în județele Sibiu și Brașov.

Spre deosebire de nivelul național, la nivelul regiunii Centru, ponderi de promovabilitate mai mari se înregistrează în mediul rural, în toate județele cu excepția județului Brașov.

Ponderea elevilor promovați din școlile postliceale la sfârșitul anului școlar 2014-2015 în regiunea Centru este mai mare decât ponderea medie la nivel național (98% față de 97,3%).

Pe sexe atât la nivel național, cât și regional ponderi mai mari de promovare se înregistrează pentru fete (98,9% la nivel regional).

În ceea ce privește elevii școlilor de maiștri ponderea de promovare a acestora la nivel regional este ușor mai ridicată decât media națională (96,6% față de 96,4 la nivel național).

Pe sexe se înregistrează ponderi de promovabilitate mai mari pentru băieți.

6.2.4. Serviciile de orientare și consiliere

Nu există o definiție standard pentru indicatorii privitori la procesul de orientare și consiliere. În practica serviciilor de consiliere din unele țări europene, se raportează în mod obișnuit indicatori cum ar fi numărul de ore de consiliere / elev, numărul de elevi consiliați / consilier, etc.

În lipsa unor indicatori standard și a unui sistem unitare de raportare a rezultatelor din activitatea serviciilor de orientare și consiliere, datele furnizate ca indicatori de către Centrele Județene de Resurse și Asistență Educațională (CJRAE) nu sunt pe deplin comparabile între județele din regiune și sunt dificil de armonizat. Totuși, din analiza informațiilor disponibile, se poate aprecia că, deși ameliorat în ultimii ani, gradul de acoperire a serviciilor de orientare și consiliere este insuficient, în special în mediul rural, datorită unui număr încă insuficient de consilieri în sistem, arondării inegale a numărului de elevi care revin unui consilier, numărului de mic al elevilor testați și consiliați, respectiv al orelor de consiliere/elev pentru orientarea carierei – practic nu se poate vorbi de un mecanism sistematic de orientare și consiliere în sprijinul unei decizii corect informate în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire.

Deosebit de importantă este implicarea partenerilor sociali, în special a operatorilor economici, în acțiunile de orientare și consilieri profesională și în promovarea ofertei ÎPT.

De asemenea, este necesară realizarea monitorizării inserției profesionale a absolvenților prevăzută în Strategia Educației și Formării Profesionale din România, în cadrul direcțiilor de acțiune la obiectivul strategic 1 “Îmbunătățirea relevanței sistemelor de formare profesională pentru piața muncii”.

6.3. Indicatori de ieșire

6.3.1. Absolvenți pe niveluri de educație⁷⁶

În perioada 2010-2014 la nivelul regiunii Centru, se înregistrează o scădere a numărului absolvenților liceului filieră tehnologică mai mare decât la nivel național (21,7% la nivel regional față de 17,8% la nivel național).

Cea mai mare reducere se înregistrează în anul 2013, consecință a reintroducerii învățământului profesional și a opțiunilor absolvenților clasei a VIII a de a urma acest traseu de educație și formare profesională. În perioada analizată, la nivel regional se reduce numărul absolvenților liceelor filieră teoretică la nivel și crește numărul absolvenților liceelor filieră vocațională.

Evoluții asemănătoare se înregistrează și în interiorul regiunii, în toate județele înregistrându-se scăderi ale numărului absolvenților liceelor teoretice și tehnologice în paralel cu creșteri ale numărului absolvenților liceelor vocaționale.

6.3.2. Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED⁷⁷

Rata de absolvire se definește ca fiind procentul absolvenților unui anumit nivel de educație din totalul populației în vârstă teoretică de absolvire specifică nivelului respectiv de educație

Potrivit datelor INS, în anul școlar 2014-2015, comparativ cu nivelul național se înregistrează rate de absolvire mai mari în cazul învățământului profesional, la nivelul regiunii Centru și în toate județele regiunii, cu excepția județului Mureș. Ratele de absolvire sunt mai mici pentru populația feminină comparativ cu cea masculină în cazul învățământului gimnazial, învățământului profesional și postliceal și mai mari la liceu.

Și în cazul acestui indicator, datele INS detaliate pe medii de rezidență par să se bazeze pe locația școlilor (nu pe mediul de proveniență al elevilor). În anul școlar 2014-2015 se înregistrează rate de absolvire mult mai mari în mediul urban decât în rural.

⁷⁶ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„20 Absolvenți IPT” - pentru vizualizare clic aici](#)

⁷⁷ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„21 Rata de absolvire \(INS\)” – pentru vizualizare clic aici](#)

6.3.3. Rata de tranziție la următorul nivel de educație⁷⁸

Conform datelor INS, la nivel regional, **rata de tranziție în învățământul secundar superior (de la învățământul gimnazial la cel liceal și profesional)** în 2015/2016 variază între 85,2% (Covasna) și 98,7 % (Harghita și Sibiu).

În perioada analizată, conform datelor INS se înregistrează o evoluție fluctuantă a indicatorului, de la 98% în 2007/2008 la 99,8% în 2013/2014 (nivel maxim). În ultimii doi ani analizați, indicatorul înregistrează o scădere situându-se sub media națională (97,6% față de 99,6% în 2014/2015, respectiv 96,4 față de 96,7 în 2015/2016). Ratele de tranziție în învățământul liceal și profesional evidențiază un procent de elevi care nu continuă studiile după clasa a VIII-a cuprins între 0,2% (în 2013-2014) și 3,6 % (conf. situației din anul școlar 2015-2016).

Cu excepția anilor 2008/2009 și 2015/2016 ratele de tranziție în învățământul secundar superior sunt mai mari pentru femei și în mediul urban.

Rata de tranziție în învățământul post-secundar non-terțiar/terțiar(de la liceal la postliceal și superior) în 2015-2016 variază între 7% (Covasna) și 109% (Brașov) situându-se sub media națională (55,2% față de 57%).

În perioada 2007/2008-2015/2016 ratele de tranziție în învățământul post-secundar non-terțiar și terțiar înregistrează o evoluție descrescătoare de la 72,3% în 2007-2008 la 55,2% în 2015-2016, fiind mai mari pentru femei și în mediul urban - *vezi anexa – Rata de tranziție(INS)*.

Și în cazul acestui indicator, datele INS pe medii de rezidență par să se bazeze pe locația școlilor.

6.3.4. Rata abandonului școlar, pe niveluri de educație ISCED⁷⁹

Rata abandonului școlar este un indicator important în cadrul politicilor de coeziune economică și socială, în strânsă legătură cu accesul la educație și pentru evaluarea gradului de retenție a tinerilor în educație pe fiecare nivel ISCED.

În perioada 2006/2007 – 2014/2015, la nivel regional se constată o tendință îngrijorătoare de *creștere a abandonului în învățământul primar și gimnazial (mai ales în mediul rural și în cazul băieților)*. Valorile cele mai mari ale abandonului școlar se constată în **învățământul profesional** (20,6% în 2010-2011), în special în mediul rural, urmat de **învățământul postliceal**, ambele în creștere față de anii anteriori.

Ratele de abandon se situează peste media națională, la toate niveluri de educație.

Notă: repartizarea urban/rural raportată de INS are la bază locația școlii (nu mediul de rezidență al elevilor)

⁷⁸ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „22 Rata tranziție (INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#)

⁷⁹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa „23 Rata abandonului (INS)” – [pentru vizualizare clic aici](#)

6.3.6. Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație⁸⁰

Conform definiției Eurostat, indicatorul se referă la tinerii din grupa de vârstă 18-24 de ani care au părăsit sistemul de educație, cu doar învățământul secundar inferior sau mai puțin absolvit (maxim ISCED 2).

Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație la nivel regional în perioada 2000-2015 a avut o *evoluție fluctuantă*, descrescătoare în perioada 2000-2008, urmată de creștere, atingându-se în 2011 un maxim de 21,8% (față de 17,5% la nivel național și 13,4% UE-28). În ultimii ani analizați rata de părăsire timpurie înregistrează o evoluție descrescătoare (până la 17,9% în 2015).

În ciuda ultimelor evoluții și apropierii de media UE-28 (12% în 2015), valoarea indicatorului la nivel regional (17,9% în 2015) în anul 2015 este mai mare decât la nivel național (17,3%) și încă **departe de ținta UE care prevede o rata medie de abandon școlar timpuriu de maxim 10% până în 2020, ținta asumată de către România fiind 11,3%.**

În 2015 rata de părăsire timpurie ale sistemului educațional este mai mare pentru băieți, situându-se peste media națională (19,6% față 18,6% la nivel național).

6.3.7. Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA)⁸¹

Conform datelor PISA 2015, România se situează pe penultima poziție între statele membre UE în ceea ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute de citire (38,7%), mult peste media europeană (21,9%) și sub media europeană în ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf de citire (2% la nivel național față de 7,3% UE 28).

În perioada dintre PISA 2009 și PISA 2015 procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute de citire a scăzut de la 40,4% (PISA 2009) la 38,7% (PISA 2015) iar procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în citire a crescut de la 0,7% (PISA 2009) la 2% (PISA 2015).

În ceea ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute în matematică România se situează pe antepenultima poziție (39,9%) înaintea Bulgariei și Ciprului, mult peste poderea medie la nivelul UE 28 (23,9) și pe penultimul loc în ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în matematică.

În perioada dintre PISA 2006 și PISA 2015 procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe scăzute în matematică a scăzut de la 52,7% (PISA 2006) la 39,9% (PISA 2015) iar procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe de vârf în matematică a crescut de la 1,3% (PISA 2006) la 3,3% (PISA 2015).

În 2016 România se situează pe penultimul loc în ceea ce privește procentul persoanelor de 15 ani cu performanțe științifice scăzute (38,5%), înaintea Ciprului și mult peste ponderea medie europeană (22,5%). Ocupă ultima poziție în ce privește procentul persoanelor de 15 ani celor mai performante în știință, sub ponderea medie european (6,8%).

⁸⁰ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„24 Rata de părăsire timpurie – EUROSTAT” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁸¹ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„25 PISA” – pentru vizualizare clic aici](#)

În perioada dintre PISA 2006 și PISA 2015 se înregistrează o scădere a procentului persoanelor de 15 ani cu performanțe științifice scăzute de la 46,9% (PISA 2006) la 38,5% (PISA 2015) și o creștere a procentului persoanelor de 15 ani celor mai performante în știință de la 0,5% (PISA 2006) la 0,7% (PISA 2015).

Se impun măsuri pentru apropierea de ținta din Cadrul strategic pentru cooperarea europeană în domeniul educației și formării profesionale ET 2020 propusă la nivel european pentru anul 2020 (15%)

6.3.8. Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)⁸²

În anul 2016, în România se înregistrează 23,6% tineri care nu urmează un program de educație și formare profesională și nici nu au un loc de muncă, față de 16,7% cât se înregistrează la nivelul UE (28 state).

Conform datelor EUROSTAT [*edat_ifse_21*], România înregistrează în perioada 2007-2016 o creștere a procentului de tineri între 20-24 ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET), mai accentuată decât la nivelul UE 28 (7,1% România față de 1,5 puncte procentuale UE 28).

Cea mai mare creștere (cu 4,5 puncte procentuale) se înregistrează pentru nivelurile 3 și 4 (învățământ secundar superior și postliceal non-terțiar).

În acest context se impune aplicarea unor programe integrate orientate către tinerii NEETs, prin reintegrarea în sistemul educațional sau prin participarea la cursuri de formare profesională pentru a le oferi acestora competențele solicitate de angajatori.

6.3.9. Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)⁸³

În anul 2016 rata de participare la educație și formare continuă pentru populația adultă la nivelul regiunii Centru se situează ușor sub nivelul național (1,1% față de 1,2% la nivel național) și mult sub nivelul UE 28 state (10,8%).

În perioada 2012-2016 rata de participare la educație și formare continuă înregistrează o evoluție descrescătoare atât nivel regional (de la 1,3% la 1,1%) cât și la nivel național (de la 1,4% la 1,2%) în timp ce la nivelul UE 28 se înregistrează creșterea acesteia (de la 9,2% la 10,8%). Acest lucru este îngrijorător având în vedere că România se situează încă departe de ținta propusă pentru 2020 (12%).

6.4. Indicatori de impact

6.4.1. Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra șomajului

Impactul sistemului de învățământ profesional și tehnic asupra ratei șomajului ar putea fi evaluat prin stabilirea unor corelații în timp între rata de inserție profesională, respectiv rata șomajului absolvenților și rata totală a șomajului. Rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani, și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor (v. cap. 5), sugerează o **problemă serioasă a sistemului de pregătire în raport cu finalitățile obținute în plan ocupațional**. Din acest motiv, se reține ca un

⁸² Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„26 Tineri NEET” – pentru vizualizare clic aici](#)

⁸³ Datele la care se face referire în acest capitol se regăsesc în anexa [„27 Formare continuă” – pentru vizualizare clic aici](#)

prim indicator de impact, care poate fi măsurat pe baza datelor statistice disponibile, **șomajul tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani**, cu rezerva că acesta nu este diferențiat pentru absolvenții ÎPT.

Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă (AJOFM) pot oferi date anuale valoroase despre absolvenții înregistrați în baza de date ca șomeri, dar acestea nu sunt diferențiate în acord cu noua structură pe niveluri de pregătire și finalitățile din ÎPT. Se *recomandă colaborarea între ministere în vederea structurării (unitare la nivel național) a bazei de date a AJOFM pentru evidențierea diferențiată a absolvenților de ÎPT pe calificări și niveluri de calificare, adaptat noilor trasee și finalități ale sistemului de educație și formare profesională.*

6.4.2 Inserția profesională a absolvenților IPT la 6/12 luni de la absolvire, pe niveluri de educație

Pentru monitorizarea inserției socio-profesionale a absolvenților (la 6, 12 și 36 de luni de la absolvire) pe baza metodologiei unitare la nivel național, aprobate prin Ordin al Ministerului Educației, Cercetării și Inovării se recomandă utilizarea oportunităților de finanțare oferite prin POCU în acest scop.

Metodologia de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților învățământului profesional și tehnic a fost aplicată în mai multe județe, în perioada 2010-2013, prin proiecte cofinanțate din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013.

Mecanismul de monitorizare a inserției socio-profesionale a absolvenților, este însă insuficient dezvoltat, deoarece nu sunt cuprinși toți absolvenții de programe de formare și, deasemenea, lipsește componenta de monitorizare pe cale administrativă, aplicată sistematic și cuprinzător la nivel teritorial. Deoarece capacitatea instituțională a instituțiilor cu responsabilități în implementarea metodologiei este limitată, iar costurile sunt foarte ridicate, nu este posibilă încă monitorizarea pe cale administrativă a tuturor absolvenților învățământului profesional și tehnic.

În Strategia Educației și Formării Profesionale din România 2016-2020, este prevăzut ca obiectiv monitorizarea inserției profesionale a absolvenților programelor de formare, cu următoarele acțiuni specifice:

- Crearea unui mecanism național de monitorizare pe cale administrativă a inserției profesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic
- Revizuirea Metodologiei pentru monitorizarea inserției socioprofesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic, preponderent din perspectiva deficitului de competențe
- Realizarea sistematică a monitorizării inserției socioprofesionale a absolvenților de învățământ profesional și tehnic pe cale administrativă și prin anchete la nivel național

6.5. Concluzii din analiza ÎPT

Indicatori de intrare în IPT

Populația școlară:

- Implicații severe ale scăderii demografice, îndeosebi a populației școlare, în paralel cu fenomenul de îmbătrânire demografică, de care trebuie să se țină cont în planificarea ofertei și a resurselor sistemului ÎPT pe termen lung.

Gradul de cuprindere în educație în Regiunea Centru se situează sub cele calculate la nivel național, pentru toate grupele de vârstă, cu excepția grupei de vârstă preșcolară (3-6 ani) și grupei 7-10 ani.. Pentru grupa 15-18 ani, gradul de cuprindere în educație este mai scăzut decât la nivel național în județele cu pondere mare a populației rurale (Mureș, Covasna) și mai ridicat în cele cu grad mai mare de urbanizare.

- Concluziile privind rata netă și gradul de cuprindere în educație conduc la nevoia unor măsuri de creștere a accesului la educație pentru elevii din mediul rural și grupurile dezavantajate.

Rata netă de cuprindere în educație este ceva mai mică în Regiunea Centru decât la nivel național, la toate nivelurile de educație cu excepția învățământului primar. Rata netă de cuprindere în învățământului obligatoriu în anul școlar 2015-2016 este apropiată de media națională pe ansamblul regiunii Centru, dar mai mică decât la nivel național în Covasna, Mureș și Sibiu. Rata netă de cuprindere în învățământului secundar în anul școlar 2015-2016 este mai mică decât media națională pe ansamblul regiunii Centru și majoritatea județelor regiunii, cu excepția județelor Alba și Harghita.

Oferta unităților școlare ÎPT. Evoluția elevilor cuprinși în învățământul liceal tehnologic și profesional

Se constată o reducere a ponderii ÎPT în perioada 2004-2016 mai mică decât la nivel național. Regiunea Centru se situează pe primul loc în ceea ce privește ponderea elevilor înscriși în învățământul profesional la începutul anului școlar 2015-2016 .

În anul școlar 2015-2016 ponderea elevilor ÎPT înscriși în sistemul public și privat la nivel regional se situează peste ponderea națională.

Oferta unităților școlare ÎPT. Evoluția elevilor cuprinși în învățământul postliceal

Numărul elevilor înscriși în școlile postliceale în perioada analizată în regiunea Centru înregistrează o creștere în perioada 2005-2016.

Se constată o reducere a numărului elevilor înscriși în școlile de maiștri la nivel regional în perioada 2005-2016 comparativ cu nivelul național unde numărul elevilor înscriși în școlile de maiștri înregistrează o creștere accentuată .

Oferta unităților școlare din ÎPT – Gradul de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru școlarizarea în învățământul profesional

În anul școlar 2016-2017 solicitările operatorilor economici de școlarizare prin învățământul profesional este de 59% la nivelul regiunii Centru. În consecință, se recomandă creșterea gradului de satisfacere a solicitărilor operatorilor economici pentru a onora integral solicitările acestora.

Parteneriatul cu operatorii economici

20% dintre contractele cu operatorii economici la nivel național se înregistrează în regiunea Centru, în mare parte pentru pregătirea practică din cadrul domeniilor mecanică și turism și alimentație. Se recomandă:

- Creșterea participării agenților economici în consiliile de administrație (CA) ale școlilor și acoperirea cel puțin a domeniilor principale de pregătire din oferta fiecărei școli prin agenți economici reprezentați în CA
- Creșterea numărului de contracte încheiate cu operatorii economici
- Creșterea implicării partenerilor sociali în activități de orientare profesională a elevilor
- Dezvoltarea de parteneriate cu agenții economici pentru actualizarea competențelor de specialitate ale profesorilor și maiștrilor instructori din ÎPT
- Dezvoltarea de parteneriate cu agenții economici pentru formarea adulților

- Utilizarea oportunităților de finanțare a stagiilor de practică (POCU)

Resursele umane din ÎPT

Gradul de acoperire cu profesori calificați este *bun* (peste 98%). Se mai constată unele *dificultăți mai ales în mediul rural în acoperirea cu titular.*

Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic din ÎPT trebuie să vizeze:

- *competențele metodice* (v. noile cerințe și schimbările introduse prin reformele din ÎPT)
- *actualizarea competențelor de specialitate* cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic.

Ponderea importantă a populației ocupate în educație în prezent și impactul reducerilor de activitate pe fondul reducerii populației școlare obligă la identificarea și planificarea unor măsuri adecvate (mobilitate în cadrul sistemului, reconversie profesională, etc.).

Infrastructura unităților școlare din ÎPT

Situația bazei materiale a unităților școlare din ÎPT reprezintă o problemă prioritară, din perspectiva standardelor de pregătire și exigențelor unui învățământ centrat pe elev:

- necesitatea continuării investițiilor pentru reabilitarea și modernizarea infrastructurii (spații de curs, laboratoare, ateliere, infrastructura de utilități) și pentru dotarea cu echipamente de laborator și instruire practică.

Indicatori de proces

Mecanismele decizionale și descentralizarea funcțională în TVET

- Consolidarea structurilor consultative din ÎPT și **creșterea rolului partenerilor sociali** în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale
- Susținerea eforturilor pentru introducerea unui **sistem de asigurare a calității**
- **promovarea rețelelor de colaborare între școli**, inclusiv cu școli din UE, pentru stimularea progresului în raport cu un set comun de indicatori de referință și adoptarea celor mai bune practici (**benchmarking**)
- **dezvoltarea în continuare a mecanismelor de planificare strategică în ÎPT** la toate nivelurile decizionale (PRAI-PLAI-PAS)

Serviciile de orientare și consiliere

- Necesitatea unor măsuri vizând creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere, cu privire la numărul de ore de consiliere/elev, numărul de elevi testați aptitudinal și consiliați pentru o decizie informată în alegerea carierei, respectiv a traseului de pregătire.
- De asemenea se recomandă adoptarea unui sistem unitar de raportare și a unui indicator calitativ de evaluare a activității serviciilor de orientare și consiliere.

Indicatori de ieșire

Rata de părăsire timpurie a sistemului de educație (tinerii din grupa de vârstă 18-24 de ani care au părăsit sistemul de educație, cu cel mult învățământul secundar inferior-maxim ISCED 2 absolvit).

Deși datele la nivel regional indică o scădere în ultimii ani a ratelor de părăsire timpurie a sistemului de educație, cu o valoare în 2015 (17,9%) apropiată de media națională (17,3%), Regiunea Centru se situează încă departe de *ținta pentru 2020 (benchmark)*

care prevede la nivelul UE o rata medie de abandon școlar timpuriu de maxim 10%, ținta asumată de către România fiind 11,3%. Față de aceste constatări, se recomandă:

- implicarea activă a școlilor din ÎPT în **programele de „A doua șansă”** - adresate prioritar grupurilor țintă dezavantajate, pentru ca, pe lângă completarea pregătirii generale, tinerii respectivi să primească și o calificare.
- măsuri pentru atragerea absolvenților de învățământ obligatoriu care întrerup studiile pentru cuprinderea acestora în programe de formare profesională (gratuite pentru cei care intră în astfel de programe până la vârsta de 26 de ani⁸⁴).

Rata de absolvire, pe niveluri de educație ISCED

Comparativ cu situația la nivel național, se înregistrează rate de absolvire mai mari în cazul învățământului profesional, la nivelul regiunii Centru și în toate județele regiunii, cu excepția județului Mureș.

Ratele de absolvire sunt mai mici pentru populația feminină comparativ cu cea masculină în cazul învățământului gimnazial, învățământului profesional și postliceal și mai mari la liceu.

Rata de tranziție la următorul nivel de educație

Pe fondul unei evoluții fluctuante a indicatorului, **rata de tranziție în învățământul secundar superior (de la învățământul gimnazial la cel liceal și profesional)**, în ultimii doi ani analizați, indicatorul înregistrează o scădere situându-se sub media națională (97,6% față de 99,6% în 2014/2015 respectiv 96,4 față de 96,7 în 2015/2016)

Ratele de tranziție în învățământul liceal și profesional evidențiază un procent de elevi care nu continuă studiile după clasa a VIII-a cuprins între 0,2% (în 2013-2014) și 3,6 % (conf. situației din anul școlar 2015-2016), ceea ce continuă să constituie motiv de îngrijorare, față de care, în aria sa de competență, ÎPT poate răspunde prin

- măsuri combinate pentru asigurarea accesului la educație (rural, categorii dezavantajate), serviciile de orientare și consiliere etc.

Abandonul școlar:

Tendință îngrijorătoare de creștere a abandonului în învățământul primar și gimnazial (mai ales în mediul rural și în cazul băieților) și rate mari de abandon școlar în special în învățământul profesional la nivel regional. Abandonul școlar reprezintă motiv de îngrijorare în special în mediul rural și în cazul categoriilor dezavantajate. În consecință, se recomandă:

- monitorizarea atentă a indicatorului (abandon școlar)
- eforturi conjugate pentru prevenirea abandonului în mod deosebit în mediul rural, comunitățile etnice dezavantajate, zonele afectate de migrarea populației etc.

Procentul elevilor cu nivel scăzut al competențelor (PISA) (penultimul loc în UE 28 în 2016, în ceea ce privește competențele scăzute de citire competențe scăzute în știință și antepenultimul loc pentru competențele scăzute în matematică)- necesită din partea școlilor un efort sporit având în vedere:

- învățarea centrată pe elev, urmărirea și încurajarea progresului individual
- programe remediale pentru elevii cu dificultăți de învățare (în special cei din categorii defavorizate)
- facilitarea unor trasee individualizate de formare, etc.

⁸⁴ Conform art. 33 alin. (6) și (7) din Legea educației naționale nr. 1/2011, cu modificările și completările ulterioare

Ponderea populației cu vârste cuprinse între 20-24 de ani care nu urmează un program de educație și formare și nici nu au un loc de muncă (NEET)

În anul 2016, în România se înregistrează 23,6% tineri care nu urmează un program de educație și formare profesională și nici nu au un loc de muncă, față de doar 16,7% la nivelul UE (28 state).

În acest context se impune aplicarea unor programe integrate orientate către tinerii NEETs, prin reintegrarea în sistemul educațional sau prin participarea la cursuri de formare profesională pentru a le oferi acestora competențele solicitate de angajatori.

Rata de participare în formarea continuă a populației adulte (25-64 ani)

România (și implicit regiunea) înregistrează cea mai scăzută rată de participare în formarea continuă a populației adulte (1,2 % ÎN 2015, conf. Eurostat, față de media UE-28 de 10,8)

- Școlile din ÎPT sunt chemate să contribuie activ la ținta 2020 propusă de România care prevede ca în 2020 ținta privind participarea la formarea continuă să fie de cel puțin 12 % din populația adultă (grupa de vârstă 25-64 ani).

*Școlile din ÎPT sunt chemate să se implice activ în **programele de „A doua șansă”** - adresate prioritar grupurilor țintă dezavantajate, pentru ca, pe lângă completarea pregătirii generale, tinerii respectivi să primească și o calificare.*

Indicatori de impact

Din analiza indicatorilor care pot măsura impactul ÎPT în plan ocupațional se constată:

- lipsa unui sistem unitar de monitorizare a inserției profesionale a absolvenților
- rata ridicată a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani (mai mare în 2015 la nivelul Regiunii Centru decât la nivel național cu 6,7 puncte procentuale) și ponderea ridicată a acestora în numărul total al șomerilor (23,8% în 2015)
- nevoia măsurării gradului de utilizare la locul de muncă a competențelor dobândite de absolvenți

Se recomandă:

- Adoptarea de către ÎPT a unei ținte ambițioase de **reducere a șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 de ani - indicator de impact** care poate fi măsurat pe baza datelor statistice disponibile la nivel regional, (cu rezerva că nu este diferențiat pentru tinerii proveniți din ÎPT)
- **Monitorizarea inserției absolvenților** prin utilizarea la nivelul fiecărui județ a oportunităților de finanțare oferite prin POCU în acest scop pe baza metodologiei unitare la nivel național, aprobate prin Ordin al Ministerului Educației, Cercetării și Inovării.
- Implicarea ÎPT în **programe de măsuri active de ocupare**, prioritar în sprijinul tinerilor care după 6 luni de la absolvire nu se integrează pe piața muncii.

Concluzii din analiza ofertei TVET curente

Concluziile formulate din analiza planurilor de școlarizare conduc la nevoia de coordonare pe baza colaborării școlilor în rețea pentru optimizarea ofertei, având în vedere:

- acoperirea rațională a nevoilor de calificare în teritoriu

- eliminarea unor paralelisme nejustificate în scopul lărgirii gamei de calificări pentru care poate opta elevul în zonă
- utilizarea optimă a resurselor materiale și umane cu impact în creșterea eficienței și calității serviciilor
- soluțiile cele mai bune pentru asigurarea accesului la educație și continuării studiilor la nivelul următor de calificare, în condiții de șanse egale (acces, calitate, varietate de opțiuni)
- creșterea ponderii ÎPT, în special a învățământului profesional și măsuri de promovare a învățământului dual (formă de organizare a ÎPT, introdusă începând cu anul școlar 2017-2018).

6.5.1. Ținte pe termen mediu pentru oferta IPT pe niveluri de formare profesională și domenii de pregătire

Tab. 6.2

Domeniu de pregătire conf. HG 866/2008	Plan școlarizare realizat cl. a IX-a 2016-2017		Plan școlarizare realizat cl. a IX-a înv.profesional 2016-2017		Ținta PRAI pt. 2025 (niv.3 și 4)	
	Nr. elevi	%	Nr. elevi	%	Min.-max (%)	Medie (%)
mecanică	442	7,62	1261	34,7	19-23	21
electromecanică	84	1,45	165	4,5	1-3	2
electronică automatizări	546	9,41	22	0,6	4-9	6,5
chimie industrială	55	0,95	7	0,2	1-2	1,5
materiale de construcții	28	0,48	16	0,4	0,5-1,5	1
electric	482	8,31	111	3,1	3-8	5,5
construcții, instalații și lucrări publice	86	1,48	296	8,2	5-10	7,5
agricultură	317	5,46	209	5,8	4-6	5
silvicultură	210	3,62	18	0,5	1-2	1,5
economic	1149	19,8	—	—	8-13	10,5
comerț	486	8,38	274	7,5	6-12	9
turism și alimentație	909	15,67	354	9,7	6-12	9
industrie alimentară	189	3,26	199	5,5	3-5	4
fabricarea produselor .din lemn	81	1,40	337	9,3	4-6	5
industrie textilă și pielărie	194	3,34	259	7,1	3-8	5,5
tehnici poligrafice	19	0,33	—	—	1-2	0,5
estetica și igiena corpului omenesc	181	3,12	103	2,8	1-3	2
protecția mediului	270	4,65	—	—	1,5-3,5	2,5
producție media	74	1,28	—	—	1-2	0,5
TOTAL	5802	100	3631	100		100

6.5.2. Adaptarea ofertei IPT la țintele pe termen mediu (eșalonare anuală)

Țintele mai sus menționate vor fi adaptate specificului fiecărui județ al Regiunii Centru în cadrul PLAI. Eșalonarea anuală a adaptărilor necesare pentru atingerea țintelor la nivelul fiecărui județ, în perspectiva 2025, revine inspectoratelor școlare, cu consultarea CLDPS.

7. Monitorizarea implementării PRAI

7.1. Procesul de monitorizare

Monitorizarea și evaluarea sunt componente cheie ale procesului de planificare strategică, pentru că în timp ce procesul de planificare ajută la identificarea obiectivelor de atins și a activităților de realizat, procesul de monitorizare și evaluare ne ajută în a identifica dacă implementarea este corespunzătoare și rezultatele sunt satisfăcătoare pentru atingerea obiectivelor propuse prin planificare. Din această cauză monitorizarea și evaluarea trebuie să fie procese de măsurare a performanțelor și o sursă importantă de informare pentru procesul de actualizare/revizuire din activitatea de planificare.

Procesul de monitorizare și de raportare contribuie la :

- Identificarea succesului și a problemelor din procesul de implementare
- sprijină procesul de luare a deciziilor informate pentru corecta implementare
- constientizează planul în rândul factorilor interesați și participarea acestora ;
- evaluarea realizărilor planului/programului și auditul activităților și resurselor.

În cadrul unui “ciclu al planificării” se parcurg etapele următoare :

- Stabilirea unor obiective măsurabile clare, inclusiv crearea bazei de informații necesară măsurării progresului în atingerea acestor obiective;
- Monitorizarea periodică a progresului raportat la țintele agreate

În general procesul de monitorizare utilizează o largă varietate de tehnici și metode și se aplică managementului de resurse, de rezultate, a procesului de implementare și a progresului programului de activități respectiv a modului în care acestea sunt realizate .

Tipul informațiilor necesare pentru monitorizarea planului/programului se pot grupa în cinci categorii mai largi:

1. Rezultate (results) ale activităților și a ieșirilor/efectelor procesului (outputs)
2. Intrările (inputs) de resurse în program
3. Progresul planului față de obiective și planurile operaționale
4. Modul în care planul este manageriat și modul de lucru
5. Schimbări în cadrul grupurilor țintă

Monitorizarea se poate realiza la 2 niveluri distincte :

Monitorizarea Procesului - urmărește modul în care sunt utilizate resursele, progresul activităților și modul în care acestea sunt realizate.

Presupune :

- Revizuirea și planificarea implementării în mod permanent
- Evaluarea modului în care sunt realizate activitățile față de planificare
- Identificarea și soluționarea problemelor
- Construcție în zona punctelor tari
- Analiza metodelor utilizate în implementare și dacă acestea sunt cele mai bune alternative în atingerea obiectivelor.

Monitorizare Impact - urmărește progresul realizat în atingerea indicatorilor de performanță și a impactului pe care planul/programul îl are asupra grupurilor țintă.

Presupune :

- Progresul spre atingerea obiectivelor care este măsurat continuu
- Modificarea de activități ca răspuns la schimbările condițiilor de implementare

fără a afecta atingerea obiectivelor inițiale

- Poate identifica nevoia de a schimba unele obiective
- Poate identifica nevoia de continuare a unor cercetări
- Poate verifica anumite presupuneri-supoziții de implementare stabilite inițial.

Componentele esențiale ale unui sistem de monitorizare sunt :

- Selecția indicatorilor pentru fiecare plan/program
- Un mod de colectare a datelor în legătură cu indicatorii
- Analiza datelor
- Prezentarea informațiilor într-un format corespunzător
- Utilizarea informațiilor pentru îmbunătățirea activităților

Monitorizarea urmărește și înregistrează informațiile și asigură controlul de calitate

Astfel monitorizarea implementării PRAI/PLAI este un proces permanent dar frecvența de realizare a rapoartelor de monitorizare este stabilită a fi anual ținând cont de principalul scop al acestora respectiv furnizarea de feedback .

În realizarea raportului de monitorizare sunt implicați membrii desemnați din cadrul CR/CLDPS .

7.2. Evaluarea progresului în implementarea PRAI

Evaluarea progresului se va realiza anual în perioada martie – aprilie, prin monitorizarea acțiunilor și măsurilor din planul de măsuri, concluziile și recomandările fiind utilizate în revizuirea PRAI.

8. Analiza SWOT a corelării ofertei de formare profesională cu cererea

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
♦ Preocupare constantă pentru adaptarea ofertei de pregătire la nevoile pieței muncii; ♦ Relansarea învățământului profesional începând cu anul școlar 2012-2013 ♦ Introducerea învățământului dual începând cu anul școlar 2017-2018; ♦ Pondere peste media națională a IPT, în special a învățământului profesional; ♦ Comparativ cu media națională, rate de absolvire a învățământului profesional, la nivelul regiunii Centru; ♦ Grad ridicat de acoperire cu profesori și maiștri instructori calificați; ♦ Îmbunătățirea condițiilor de învățare în IPT (infrastructură și echipamente) în școlile cuprinse în diferite programe de investiții; ♦ Consolidarea structurilor consultative din IPT; ♦ Creșterea rolului partenerilor sociali în planificarea ofertei și antrenarea sporită a acestora în procesele decizionale;	♦ Atractivitate scăzută a IPT, în special a învățământului profesional ♦ Existența unor paralelisme nejustificate (calificări care se repetă în școli din zone teritorial apropiate); ♦ Rata netă de cuprindere în educație mai mică în Regiunea Centru decât la nivel național, la toate nivelurile de educație cu excepția învățământului primar. ♦ Rata netă de cuprindere în învățământului obligatoriu (2015-2016) apropiată de media națională pe ansamblul regiunii Centru, dar mai mică decât la nivel național în Covasna, Mureș și Sibiu. ♦ Rata netă de cuprindere în învățământului secundar (2015-2016), mai mică decât media națională pe ansamblul regiunii Centru și majoritatea județelor regiunii, cu excepția județelor Alba și Harghita; ♦ Gradul de cuprindere în educație în

◆ Sistem educațional deschis cu mobilitate crescută pe orizontală și pe verticală; ◆ Introducerea creditelor transferabile și a portofoliului personal pentru formarea continuă; ◆ Creșterea numărului de parteneriate încheiate pentru practica elevilor;	Regiunea Centru, sub media națională, pentru toate grupele de vârstă, cu excepția grupei de vârstă preșcolară (3-6 ani) și grupei 7-10 ani; ◆ Gradul de cuprindere în educație pentru grupa 15-18 ani, mai scăzut decât la nivel național în județele cu pondere mare a populației rurale (Mureș, Covasna) ◆ Rata mare a abandonului școlar, în special în învățământul profesional; ◆ Rată de părăsire timpurie a sistemului de educație la nivel regional este departe de ținta pentru 2020 la nivelul UE (10%) și ținta asumată de România de 11,3%. ◆ Implicare slabă a școlilor din ÎPT în formarea adulților; ◆ Implicare insuficientă a școlilor din ÎPT în programe de "șansa a doua"; ◆ Lipsa unui sistem funcțional pentru monitorizarea inserției profesionale a absolvenților; ◆ Informare și consiliere deficitară a alevilor;
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
◆ Oportunitățile de finanțare prin POCU pentru care pot fi utilizate pentru îmbunătățirea mecanismelor de planificare strategică în ÎPT și creșterea gradului de corelare a ofertei cu piața muncii; ◆ Idem pentru monitorizarea inserției absolvenților ◆ Relansarea creșterii economice în ultimii ani; ◆ Ponderea semnificativă serviciilor în economie; ◆ Profilul industrial a regiunii; diversitatea activităților industriale; ◆ Dinamica încurajatoare a investițiilor brute și a investițiilor străine directe, în mod deosebit în industria prelucrătoare; ◆ Rata de ocupare în Regiunea Centru în 2006 este cu 6 puncte procentuale peste media națională dar la 18,3 procente distanță față de obiectivul UE pt. 2020. Acest decalaj este și mai accentuat în cazul femeilor și mai ales în mediul rural. ◆ Rata de ocupare a populației tinere (15-25 ani) în creștere la nivel regional în 2015 față de anul anterior; se menține însă un decalaj pe sexe și medii rezidențiale prin rate de ocupare mai reduse pentru femeile tinere și în mediul urban.	◆ Declin demografic accentuat pentru grupele tinere de vârstă (15-18 ani); ◆ Migrația externă; ◆ Disparități urban/rural în ceea ce privește accesul la educație de calitate, risc de excludere socială a categoriilor dezavantajate ◆ Lipsa motivației profesionale a cadrelor didactice datorită salarizării din sistemul de învățământ; ◆ Rate de activitate și rate de ocupare semnificativ mai reduse pentru populația feminină și din mediul rural - fenomen îngrijorător al subocupării care afectează în mod deosebit populația feminină din rural, combinat cu o calitate redusă a ocupării în mediul rural (în condițiile unei ocupări paupere, de subzistență, în agricultură); ◆ Decalaj pe sexe și medii rezidențiale a ratelor de ocupare, mai reduse pentru femeile tinere și în mediul rural. ◆ Rata șomajului (BIM) în mediul rural, mai ridicată decât în urban (în 2015) ◆ Ponderea șomerilor tineri din totalul șomerilor (BIM) la nivelul regiunii, mai mare decât la nivel național; ◆ Disparități majore între rural și urban în

♦ Nivelul general de instruire al populației ocupate din regiunea Centru este mai ridicat decât media pe țară	structura ocupării pe medii rezidențiale: - doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban); - 27,3% din populația ocupată din mediul rural are un nivel scăzut de educație, față de numai 7,3% în urban
---	---

9. Rezumatul principalelor concluzii și recomandări pentru planul de măsuri

Scopul analizelor detaliate în prezentul document a fost desprinderea unor **concluzii și recomandări - sintetizate la sfârșitul fiecărui capitol de analiză** - în atenția factorilor de răspundere la diferite niveluri de decizie din sistemul de educație și formare profesională și, în final, de a propune un plan de măsuri (structurate în cadrul priorităților, obiectivelor și țințelor din **cap.10**).

Motiv pentru care, prezentul capitol se rezumă la a sintetiza unele dintre implicațiile mai importante rezultate din analiză și de a introduce acțiunile detaliate în capitolul final.

Analiza demografică indică un declin general al populației, în mod deosebit pentru grupele tinere de vârstă. Cel mai însemnat declin se proiectează pentru grupul țință principal (15-18 ani) în care se încadrează elevii de liceu, respectiv învățământul profesional.

De aici, o primă concluzie de interes general pentru orice strategie în domeniul resurselor umane vizează **nevoia unei gestiuni eficiente, previzionale, a dezvoltării resurselor umane, sprijinită de investiții corespunzătoare în capitalul uman**.

Pentru sistemul de educație și formare profesională, previziunile demografice corelate cu concluziile rezultate din analiza indicatorilor pentru educație și din analiza ofertei curente în raport cu tendințele pieței muncii și economiei regionale, conduc la nevoia de planificare a unor măsuri vizând: *ajustarea ofertei în raport cu nevoile de calificare pe termen lung, asigurarea accesului la educație și formare profesională (acces vs. calitatea serviciilor și varietatea opțiunilor), optimizarea resurselor*.

De asemenea - pentru compensarea pierderilor de populație școlară și consolidarea poziției școlilor în cadrul comunității - se desprinde nevoia și oportunitatea unei strategii de *diversificare a grupurilor țință și a ofertei de servicii*: implicarea activă pe piața formării adulților, servicii în folosul comunității, contracte cu întreprinderile și alte organizații pentru studii, cercetări și consultanță, etc.

În sprijinul adaptării permanente a ofertei la comanda socială, se recomandă *crearea și aplicarea sistematică a unor proceduri coerente de investigare a nevoilor de calificare la nivel regional și local, care să furnizeze informațiile necesare - credibile, de calitate, periodic actualizate și accesibile școlilor și beneficiarilor sistemului de educație și formare profesională*.

Este esențială coordonarea în acest scop între instituțiile Consorțiului regional, în vederea planificării și implementării unor proceduri adecvate pentru investigarea pieței muncii.

Corelarea bazelor de date din șomaj cu noile finalități (calificări/niveluri de calificare) obținute prin sistemul de educație și formare profesională și cu prevederile viitorului cadru național al calificărilor ar facilita schimbul de informații utile, de interes reciproc.

De asemenea se recomandă colaborarea între instituțiile din educație și formare profesională, universități și ale organizații specializate pentru aplicarea unor proceduri adecvate de sondare a opiniei absolvenților și angajatorilor - vizând inserția profesională, gradul de utilizare a competențelor și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională

Corelarea concluziilor desprinse din analizele detaliate în capitolele PRAI destinate pieței muncii și economiei regionale, cu constatările din analiza ofertei curente a sistemului TVET, a condus la conturarea unor **recomandări pentru viitoarele planuri de școlarizare din regiune.**

În acest scop, au fost utile unele repere oferite de informațiile statistice oficiale și rezultatele din studiile de piață a muncii, combinate cu informațiile parțiale obținute din diverse surse și, nu în ultimul rând, opiniile formulate cu diverse ocazii în întâlnirile Consorțiului Regional și ale Comitetelor Locale de Dezvoltare a Parteneriatului Social pentru Formarea Profesională, precum și recomandările experților din Asistența Tehnică a Programului Phare TVET.

Se recomandă stabilirea unor ținte, între niște limite minime și maxime, ca ponderi orientative pentru fiecare domeniu de pregătire – pentru *oferirea unor **repere raționale pentru structura planurilor de școlarizare în viitor, dar care să permită adaptarea la specificul local al fiecărui județ, să încurajeze flexibilitatea și diversitatea ofertei, deschiderea spre evoluțiile viitoare și adaptarea la schimbare (inclusiv adaptările ulterioare ale nomenclatoarelor de pregătire).***

În sprijinul *raționalizării rețelei școlare și optimizării resurselor* se recomandă evaluarea poziției în viitor a fiecărei școli din rețeaua școlară actuală – prin aplicarea unui set de criterii și indicatori obiectivi cu referire la: evoluția demografică, condițiile de acces în zonă/zonile apropiate, calitatea serviciilor, relevanța față de nevoile de calificare și opțiunile elevilor

Corelarea ofertei cu nevoile de calificare este abordată ca o primă prioritate în planul de măsuri. Obiectivele, țintele și măsurile asociate priorității 1 privesc *procedurile de investigare a nevoilor de calificare, ajustarea și optimizarea ofertei, creșterea nivelului de calificare, diversificarea serviciilor oferite de școlile din ÎPT* și nu în ultimul rând *asigurarea calității.*

Deosebit de importantă este **îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocupării unui loc de muncă** - vizată prin măsurile asociate priorității 2, urmărind *creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere.*

Măsurile specifice pentru **accesul la educație, creșterea gradului de cuprindere și reducerea abandonului școlar** sunt sintetizate la prioritatea 6 și au în vedere în primul rând:

- elevii din rural și zone mai izolate (cu accent *pe calitatea serviciilor, varietatea opțiunilor accesibile*)
- minorități etnice (*dreptul la diversitate specifică, depășirea barierele sociale, varietatea opțiunilor*)
- elevii cu nevoi speciale (*dificultățile specifice de acces și integrare*)

Condițiile de învățare. Constatările privind situația bazei materiale a unităților școlare din ÎPT - din perspectiva normelor obligatorii de siguranța, igienă și confort ale elevilor, standardelor de pregătire și exigențelor unui învățământ centrat pe elev - conduc la necesitatea continuării *programelor de reabilitare și modernizare a infrastructurii (spații de curs, laboratoare, ateliere, infrastructura de utilități) și de dotare cu echipamente de laborator și instruire practică – v. măsurile asociate priorității 3.*

Resursele umane.

Schimbările din mediul economic impun un efort susținut de adaptare din partea profesorilor. Măsurile privind dezvoltarea profesională a personalului didactic, sintetizate în cadrul priorității 4 vizează atât *competențele metodice* (prin stagii de formare, activități metodice, scheme de mentorat, etc) cât și *actualizarea competențelor de specialitate* ale profesorilor din ÎPT, cu accent pe noile tehnologii și schimbările organizaționale din mediul economic (vizite de documentare / stagii de formare în întreprinderi/ întâlniri tematice cu agenții economici / participare la târguri și expoziții, etc.).

Indicatorul număr de elevi/profesori (norme didactice) preseză în direcția măsurilor de concentrare a resurselor în școli viabile, iar finanțarea per elev invită școlile să colaboreze pentru o utilizare eficientă a resurselor umane.

Legătura sistematică și eficace a școlii cu diversitatea lumii economice și comunitatea locală este o condiție obligatorie pentru sistemul TVET. **Parteneriatul social** (prezență transversală, de altfel, în planul de măsuri), este abordat prin obiective dedicate și măsuri specifice la prioritatea 5 vizând în principal: creșterea reprezentativității partenerilor sociali în mecanismele decizionale; dezvoltarea, diversificarea și eficientizarea relațiilor de parteneriat în cadrul unor rețele funcționale de colaborare instituțională sistematică.

Dintre acțiunile cu impact strategic pentru progresul planului de măsuri se desprind cele care recomandă colaborarea între școli (asociind și rețele de parteneri sociali) care împreună să-și propună:

- investigarea nevoilor de calificare dintr-un sector de activitate sau arie teritorială de interes comun
- coordonare în rețea (sau chiar formarea de consorții de școli) pentru planificarea ofertei pe baza unei strategii comune pe termen lung (segmentarea ofertei prin diferențiere/eliminarea paralelismelor între școli teritorial apropiate, acoperirea rațională a nevoilor de calificare, etc.)

- acțiuni comune de marketing și promovare agresivă pe piața serviciilor educaționale
- formarea adulților, contractarea unor servicii pentru întreprinderi (studii, cercetări, consultanță), etc.
- colaborare pentru calificările care presupun competențe combinate, ex.: tehnice și comerciale/economice, tehnice-artistice-IT (design, grafică, publicitate, pagini web) etc.
- promovarea colaborării interdisciplinare pentru promovarea inovării și formarea competențelor pentru noile tehnologii, calitate, design, marketing, tehnici de vânzare, antreprenariat, educația pentru mediu, etc.
- colaborare pentru asigurarea calității prin **benchmarking** (raportare la un set comun de indicatori de referință); schimb de bune practici în cadrul rețelei și cu școli din UE în special privind implementarea asigurării calității, învățarea centrată pe elev, elevii cu nevoi speciale, elaborarea de materiale de învățare, etc.
- utilizarea optimă (în comun) a unor resurse - materiale (pentru unele aplicații practice și de laborator) și umane (schimb de profesori / utilizarea unor profesori pentru a preda în mai multe școli), schimburi de elevi (pentru anumite teme/module)
- colaborare pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire
- colaborare în teritoriu pentru asistență specializată, consiliere și sprijin în favoarea familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu (din medii sociale sau etnice defavorizate, familii de emigranți, familii monoparentale, etc.).

10. Planul de măsuri

Viziune⁸⁵: << În anul 2025, Regiunea Centru va beneficia de un învățământ profesional și tehnic consolidat, eficient, orientat către piață și adaptat nevoilor în schimbare ale comunității locale și aspirațiilor individuale >>

PRIORITATEA 1 : Corelarea ofertei ÎPT din regiune cu nevoile de calificare
Obiective O1: Identificarea nevoilor de calificare O2: Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare O3: Diversificarea serviciilor oferite prin școlile din ÎPT O4: Creșterea nivelului de calificare și a gradului de adaptare a competențelor formate la nevoile pieței muncii
Indicatori de impact: - Până în 2020, rata șomajului tinerilor din grupa de vârstă 15-24 ani: maxim 12% la nivel regional (față de 28,4 % în 2015, conf. INS, datele din AMIGO) - Până în 2020, ponderea șomerilor din grupa 15-24 ani în numărul total de șomeri înregistrați în evidențele AJOFM: max. 10% la nivel regional (față de 25,8% în 2015)

Obiectivul 1 : Identificarea nevoilor de calificare Indicatori: Cererea pieței muncii pe sectoare economice și calificări relevante identificată				Precondiții și riscuri: Piața muncii regională și județeană nu suportă dezvoltări imprevizibile pe termen scurt
Acțiuni - Activități	Rezultate(inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Precondiții și riscuri
A.1. Realizarea de baze de date cu indicatorii privind demografia, economia, piața muncii din surse statistice naționale și administrative	- Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele demografice, economice, de piața muncii la nivel regional si județean actualizate anual	Anual luna martie	ADR, INS, AJOFM, membrii CR, ISJ	Punerea la dispoziția membrilor CR în timp util, a datelor necesare de către instituțiile care le gestionează (INS) Asumare de sarcini de către membrii CR

⁸⁵ Conform viziunii adoptate de membrii Consorțiului Regional

regionale și județene				
A.2. Actualizarea anuală a bazei de date cu indicatorii privind educația și formarea profesională inițială din surse statistice și administrative județene	-Baze de date cu indicatorii relevanți privind aspectele formării profesionale inițiale la nivel regional și județean actualizate anual	Anual: luna februarie	ISJ	- ISJ pun la dispoziția grupului de lucru al CR datele necesare în timp util
A.3. Realizarea de Studii previzionale și anchete în întreprinderi	-Studii previzionale și anchete în întreprinderi	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	Conform Strategiei Educației și Formării Profesionale din România pentru perioada 2016-2020	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare POCU CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM își asumă rolurile

Obiectivul 2 : Adaptarea ofertei pentru formarea profesională inițială la nevoile de calificare Indicatori: - Ponderea IPT în planurile de școlarizare este de minim 60% din totalul planului de școlarizare - În anul școlar 2019-2020 vor fi aliniate la țintele PRAI și PLAI cel puțin 10 domenii de formare profesională. Abaterile maxime la domeniile aliniate vor fi în anul școlar 2019 – 2020 echivalente cu ponderea unei clase. - Ponderile profilurilor la liceul tehnologic sunt aliniate la țintele PRAI și PLAI în anul școlar 2019-2020. - Distribuția pe calificări a planurilor de școlarizare respectă recomandările PRAI, PLAI și CR, CLDPS - Distribuția teritorială a calificărilor respectă recomandările PRAI și PLAI	Precondiții și riscuri: Piața muncii regională și județeană nu suportă dezvoltări imprevizibile pe termen scurt. ISJ își asumă recomandările PRAI, PLAI și CR și pun în aplicare măsurile necesare adaptării ofertei de școlarizare prin IPT.
---	---

- Ponderea absolvenților înregistrați în șomaj - Insertia profesională a absolvenților IPT				
Acțiuni - Activități	Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Precondiții și riscuri
A.1 Monitorizarea și evaluarea acțiunilor planificate în PLAI anterior	Raport anual de monitorizare a PLAI	Anual luna februarie	- Instituția care asigură președinția CR - Echipele CR pentru monitorizarea și evaluare PLAI	Asumare roluri de către membrii CR, în cadrul echipelor de monitorizare și evaluare a PLAI
A.2 Monitorizarea și Evaluarea acțiunilor planificate în PAS anterior	Raport anual de monitorizare PAS	Anual luna februarie	- ISJ - Echipele CR și CLDPS pentru monitorizarea și evaluare PAS	Asumare roluri de către membrii CLDPS în cadrul echipelor de monitorizare și evaluare PAS
A.3. Actualizarea anuală a PRAI pe baza informațiilor privind nevoile de calificare	PRAI actualizat anual	Anual luna martie	- ISJ - Grupul de lucru al CR pentru actualizarea PRAI	Asumare de sarcini de către instituțiile reprezentate în CR
A.4. Actualizarea anuală a PLAI pe baza informațiilor din PRAI, cu particularizările specifice județului	PLAI actualizat	Anual luna octombrie	- ISJ - Grupul de lucru al CR pentru monitorizarea și evaluare PLAI - Grupul de lucru al CLDPS pentru actualizarea PLAI	Asumare de sarcini de către instituțiile reprezentate în CLDPS
A.5. Actualizarea anuală a PAS de către toate unitățile ÎPT	PAS actualizat	Anual luna noiembrie	- Unități școlare ÎPT - ISJ	Asumare sarcini unități de învățământ în vederea actualizării PAS Asumare sarcini ISJ și CLDPS

				de sprijin unităților de învățământ în vederea actualizării PAS
A.6. Proiectarea anuală a planurilor de școlarizare în concordanță cu recomandările din PRAI și PLAI	Planurile de școlarizare în concordanță cu recomandările PRAI și PLAI, avizate de către CLDPS	Anual luna decembrie	- ISJ - CR, CLDPS	Asumarea de decizii de către ISJ și CLDPS privind adaptarea planurilor de școlarizare în concordanță cu recomandările PRAI, PLAI

Obiectivul 3 : Diversificarea serviciilor oferite prin școlile din ÎPT Indicatori: Toate unitățile școlare IPT au rol funcțional de centre pentru furnizarea de servicii de formare profesională pentru comunitățile locale				Precondiții și riscuri: Concurența altor furnizori de formare profesională
Acțiuni - Activități	Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Precondiții și riscuri
A.1. Derularea procedurilor de acreditare	Dublarea numărului de servicii de formare profesională acreditate	anual	-Unități școlare ÎPT -ISJ -MEN	Asumare de sarcini de către unitățile de învățământ în vederea pregătirii documentației de acreditare Respectarea termenelor privind acțiunile necesare acreditării
A.2.Colaborare cu AJOFM pentru reconversia profesională a șomerilor și alte programe de măsuri active de ocupare, în mod prioritar pentru tinerii care în 6 luni de la absolvire nu se integrează pe piața muncii	Dublarea numărului de programe de reconversie profesională a șomerilor și alte programe de măsuri active în care sunt implicate școlile IPT până în 2020	permanent	ISJ Unitățile școlare IPT	Colaborare unități de învățământ – AJOFM în vederea reconversiei profesionale a șomerilor și pentru alte măsuri active de ocupare
A.3. Relația cu	Minimum 50% dintre unitățile			Unitățile școlare ÎPT dispun de

întreprinderile pentru formarea continuă a salariaților, în vederea adaptării la schimbările tehnologice și organizaționale – proiecte finanțate prin FSE	școlare IPT din regiune sunt implicate în proiecte pentru formarea profesională a angajaților agenților economici până în 2020. (Toate unitățile școlare IPT cuprinse în Proiectele Phare TVET contractează cel puțin un proiect)			resurse financiare în acest scop
A.4. Elaborarea și promovarea unei oferte diversificate de alte servicii educaționale la cerere, pentru diverse categorii de beneficiari, inclusiv în sprijinul educației non-formale și în întâmpinarea unor nevoi diverse (competențe parțiale, IT, diverse hobby-uri, educație pentru tinerele mame sau pentru vârsta a treia, etc.)	Numărul serviciilor educaționale derulate la cerere de unitățile școlare IPT dublate până în 2020	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de servicii educaționale Unitățile școlare IPT dispun de resurselenecesare pentru a răspunde cererii.
A.5. Oferirea de programe de sprijin (facilități) pentru participarea la educație (ex. pentru mamele care participă la cursuri de formare continuă: îngrijirea copiilor în cadrul școlii pe parcursul orelor de curs	Numărul programelor de sprijin pentru participarea la educație	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de programe de sprijin pentru participarea la educație Unitățile școlare IPT dispun de resursele necesare pentru derularea programelor de sprijin
A.6. Identificarea și valorificarea oportunităților de contractare a unor servicii de servicii de consultanță, cercetare, microproducție,	Numărul serviciilor de consultanță, cercetare, microproducție ale unităților de învățământ	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Există cerere locală de servicii de consultanță, cercetare. Există cerere locală pentru realizarea

etc				microproducției de către unitățile școlare IPT Unitățile școlare IPT dispun de resursele necesare pentru derularea servicii de consultanță, cercetare, microproducție, etc.
-----	--	--	--	--

Obiectivul 4 : Creșterea nivelului de calificare și a gradului de adaptare a competențelor formate la nevoile pieței muncii Indicatori: - Minim 50% dintre absolvenții IPT care nu continuă studiile se angajează în cel mult 6 luni de la absolvire, începând cu promoțiile de absolvenți din anul școlar 2019-2020 - Cel puțin 70% dintre angajatorii chestionați se declară mulțumiți de competențele dobândite de absolvenți, începând cu promoțiile de absolvenți din anul școlar 2015-2016				Precondiții și riscuri: Absolvenții învățământului profesional și tehnic doresc să își continue studiile Oferta angajatorilor să fie atractivă pentru absolvenți
Acțiuni - Activități	Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Precondiții și riscuri
A.1. Adaptarea ofertei de școlarizare prin IPT la învățământul seral pentru a oferi șanse de continuare a studiilor absolvenților care optează și pentru angajare.	Planul de școlarizare pentru învățământul seral răspunde nevoilor de formare identificate	Anual, luna decembrie	IȘJ	Absolvenții învățământului profesional optează pentru continuarea studiilor prin învățământul seral
A.2. Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere (vezi acțiunile de la Prioritatea 4)				
A.3. Facilitarea accesului la educație prin IPT pentru grupurile dezavantajate				

(vezi acțiunile de la Prioritatea 5)				
A.4. Identificarea cerințelor specifice din partea angajatorilor(chestionare) și adaptarea curriculumului în dezvoltare locală în parteneriat cu agenții economici	– Toate unitățile școlare IPT realizează investigarea cerințelor specifice din partea angajatorilor privind competențele absolvenților începând cu anul școlar 2017-2018 – Toate unitățile școlare realizează CDL în parteneriat cu agenții economici	Anual, luna septembrie	ISJ Unitățile școlare IPT CR și CLDPS	Operatorii economici să colaboreze la elaborarea chestionarelor și a CDL Asumarea de către IȘJ, CR, CLDPS de roluri de consultanță pentru unitățile școlare și operatorii economici Asumare rol de avizare a CDL de către IȘJ, CR și CLDPS
A.5. Dezvoltarea rețelelor de școli pentru fiecare din domeniile de formare profesională prioritară la nivel județean	Constituirea de rețele de școli pe domenii de formare profesională în care sunt cuprinse toate școlile IPT, începând cu anul școlar 2017-2018. Rolul coordonator al rețelelor revine școlilor cuprinse în Programele Phare TVET	Anual, începând cu luna octombrie	ISJ Unitățile școlare cuprinse în Programele Phare TVET Unitățile școlare IPT	Toate școlile IPT sunt interesate să constituie rețele de școli pe domenii de formare profesională
A.6. Dezvoltarea de programe între școlile din rețelele constituite pentru utilizarea comună a dotărilor	Toate rețelele de școli constituite pe domenii de formare profesională elaborează și aplică programe comune pentru utilizarea de către elevi a dotărilor de care dispun școlile	Anual începând cu luna noiembrie	ISJ Unitățile școlare cuprinse în Programele Phare TVET Unitățile școlare IPT	Unitățile școlare IPT cu dotări în concordanță cu standardele de pregătire profesională, în special școlile din Programele Phare TVET sunt dispuse să pună la dispoziția altor școli dotările existente
A.7.Dotarea cu echipamente de instruire conform standardelor de pregătire practică (vezi prioritatea 2)				
A.8. Evaluarea impactului măsurilor de adaptare a	Studiu la nivel regional și județean pentru absolvenții IPT ,	Anual, luna august	CNDIPT AJOFM	CNDIPT implementează proiect strategic cu finanțare

ofertei pentru formarea profesională inițială și a acțiunilor de creșterea a nivelului de calificare a absolvenților prin studii de urmărire a inserției profesionale a absolvenților IPT: - Studiu la nivelul regional și al fiecărui județ pentru absolvenții IPT, începând cu promoția 2018, la 6 și 12 luni de la absolvire	începând cu promoția 2018 la 6 și la 12 luni de la absolvire		ITM	POCU Asumare roluri CNDIPT, ISJ, AJOFM și ITM
--	---	--	-----	---

PRIORITATEA 2 : Dezvoltarea serviciilor de orientare și consiliere

Obiective

O1: Îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocuparea unui loc de muncă

Indicatori de impact:

Creșterea gradului de acoperire și a calității serviciilor de orientare și consiliere

Obiectivul 1: Îmbunătățirea mecanismelor pentru facilitarea accesului la educație și ocuparea unui loc de muncă

Indicatori:

-Reducerea, până în 2020, la max. 200 a numărului de elevi arondați/consilier

-Realizarea unui număr mediu de minim 2 ore de consiliere specializată / elev, anual începând cu 2015/2016 pentru elevii din clasele terminale (VIII, XI și, XII/XIII ciclul superior al liceului)

- Sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere din regiune, adoptat și implementat la nivel regional până în 2019

-Sistem unitar de investigare a opțiunilor elevilor adoptat și implementat la nivel regional până în 2019

Precondiții și riscuri:

Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare

- Calendar obligatoriu și unitar de activități de informare și consiliere a elevilor adoptat și implementat începând cu 2019 - Calendar activități de orientare și consiliere pentru carieră în parteneriat cu operatorii economici - Materiale de promovare a carierei, oferta și alternativele în cadrul sistemului de ÎPT, pe fiecare domeniu de pregătire, accesibile elevilor începând din 2019				
Acțiuni – Activități	Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Precondiții și riscuri
A.1. Incadrarea unui număr de consilieri CJRAE corespunzător raportului normat de 200 elevi/consilier	Reducerea, până în 2025, la max. 200 a numărului de elevi arondați/consilier	Septembrie 2019	IȘJ CJRAE	Existența resurselor financiare, umane și logistice necesare Asumare decizii de către MEN
A.2. Colaborarea CJRAE din regiune pentru adoptarea unui sistem unitar de raportare și indicatori calitativi de evaluare a activităților și rezultatelor serviciilor de consiliere	2 ore de consiliere specializată/elev pentru elevii claselor terminale	Începând cu luna septembrie 2019	IȘJ CJRAE	Colaborarea CJRAE din regiune Asumarea rolurilor de către IȘJ și CJRAE
A.3. Idem pentru adoptarea unui sistem de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor	Sistem unitar de investigare a opțiunilor elevilor pentru continuarea studiilor	Octombrie 2019	IȘJ CJRAE	Colaborarea CJRAE din regiune Asumarea rolurilor de către IȘJ și CJRAE
A.4. Proiectarea și implementarea unui calendar obligatoriu de activități de informare și consiliere pentru: - clasele a VII-a, VIII-a: calificări - cariera profesională - cl. a VIII-a: oferta de formare la nivel județean/regional	Calendar activități de informare și consiliere	Annual, începând cu luna septembrie 2019	IȘJ CJRAE AJOFM	Colaborarea IȘJ, CJRAE și AJOFM din regiune Asumarea rolurilor de către IȘJ CJRAE și AJOFM

- clase terminale din IPT: alternative de angajare și/sau de continuare a studiilor				
A.5. Implicarea partenerilor sociali în acțiuni de orientare și consiliere pentru carieră	Calendar activități de orientare și consiliere realizate în parteneriat (ziua porților deschise, târgul ofertei educaționale, caravane în școli)	Anual	IȘJ CJRAE Unități școlare ÎPT Operatori economici	Asumare roluri de către IȘJ, CJRAE, operatorii economici și unități de învățământ în cadrul parteneriatului pentru orientarea și consilierea pentru carieră a elevilor
A.6. Colaborarea școlilor în rețea pentru elaborarea de materiale de promovare a carierei pe fiecare domeniu de pregătire	Materiale de promovare/domenii de formare profesională	Anual, începând cu luna ianuarie 2019	ISJ, CJRAE Unitățile școlare IPT cuprinse în rețelele de școli pe domenii Agenții economici parteneri	Existența resurselor financiare Asumarea rolurilor de către ISJ, CJRAE, Unitățile de învățământ, Agenții economici

PRIORITATEA 3 : Reabilitarea și modernizarea infrastructurii și dotării școlilor din ÎPT

Obiective

O1: Îmbunătățirea condițiilor de învățare în ÎPT

Indicatori de impact:

Creșterea ratei de tranziție a absolvenților învățământului gimnazial în IPT

Creșterea ratei de tranziție a absolvenților învățământului profesional

Obiectivul 1 : Îmbunătățirea condițiilor de învățare

Indicatori:

Până în 2022, toate școlile IPT din regiune corespund normelor de siguranță și igienă

Precondiții și riscuri:

Sunt disponibile resursele de finanțare din surse bugetare locale și naționale

Anual sunt cuprinse în programe de reabilitare și dotare 10-20% din unitățile școlare IPT începând cu 2018 Până în 2013, toate școlile IPT din regiune beneficiază cel puțin de dotarea prevăzută în standardele de dotare minimă obligatorie				Sunt disponibile surse de finanțare POR Sunt disponibile surse de finanțare FEDR
Acțiuni - Activități	Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Precondiții și riscuri
A.1. Elaborarea direcțiilor de restructurare a rețelei școlare la nivelul fiecărui județ în funcție de nevoile de calificare identificate și de particularitățile rețelei școlare	Direcțiile de restructurare a rețelei școlare de la nivelul fiecărui județ elaborate	Anual, luna septembrie	CR, CLDPS ISJ	CR și CLDPS decid prin consens direcțiile de restructurare
A.2. Implementarea direcțiilor de acțiune pentru restructurarea rețelei școlare	Direcțiile de restructurare a rețelei școlare de la nivelul fiecărui județ elaborate	Anual, luna septembrie	ISJ	Însușirea de către ISJ și autoritățile locale a recomandărilor CR și CLDPS
A.3. Ierarhizarea unităților școlare IPT în funcție de prioritățile de dezvoltarea acestora ca răspuns la nevoile de calificare identificate	Școlile TVET de la nivelul regiunii sunt ierarhizate funcție de relevanța lor în raport cu nevoile de formare profesională inițială	Revizuire anuală începând cu 2017	CR, CLDPS, CJ, ISJ	CR și CLDPS decid prin consens ierarhia și prioritățile de reabilitare/dezvoltare/dotare a unităților școlare IPT la nivel regional
A.4. Identificarea unităților școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional	Unitățile școlare IPT necesar a fi reabilite cu prioritate sunt identificate la nivel regional	Anual începând cu 2017	CR, CLDPS, CJ, ISJ	CR și CLDPS decid prin consens recomandările pentru ISJ și autoritățile locale privind ierarhizarea și prioritățile de reabilitare a unităților școlare IPT la nivel regional și fac
A.5. Cuprinderea unităților școlare IPT identificate ca prioritare pentru reabilitare în programe de	Unitățile școlare necesar a fi reabilite cu prioritate sunt cuprinse în programe de reabilitare începând cu 2018	Anual începând cu 2018	ISJ, CJ, CL	Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în

reabilitare cu finanțare de la bugetele locale, național și prin FEDR				programe.
A.6. Cuprinderea tuturor unităților școlare IPT care necesită reabilitarea infrastructurii în programe de reabilitare. Anual sunt cuprinse 10-20% din școlile IPT care necesită reabilitare în programe	Anual sunt cuprinse în programe de reabilitare 10-20% din totalul unităților școlare ce necesită reabilitare	Anual	CL, ISJ, Unitățile școlare	Există sursele de finanțare necesare reabilitării școlilor Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe.
A.7. Evaluarea necesarului de dotare cu echipamente de instruire la unitățile școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel național	Liste de echipamente necesare școlilor IPT identificate ca prioritare pentru dezvoltare	Anual, luna septembrie	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	
A.8. Dotarea cu echipamente a unităților școlare IPT identificate ca necesar a fi dezvoltate cu prioritate la nivel regional	Unitățile școlare IPT necesar a fi dezvoltate cu prioritate sunt cuprinse în programe de dotări cu finanțare din fonduri bugetare, Europene sau alte fonduri atrase, până în 2018	2018	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	Există sursele de finanțare necesare Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe
A.9. Dotarea cu echipamente a tuturor unităților școlare IPT. Anual sunt cuprinse 10-20% din școlile IPT în programe de dotare	Toate școlile IPT din regiune sunt cuprinse în programe de dotări cu finanțare din surse bugetare și FEDR pentru asigurarea standardelor de dotare minim obligatorie până în 2020. Anual sunt cuprinse în programe de dotare 10-20% din unitățile școlare IPT	Anual	ISJ, CL, Operatorii economici parteneri Unitățile școlare	Există sursele de finanțare necesare Unitățile școlare și CL decid cuprinderea școlilor în programe

PRIORITATEA 4 : Dezvoltarea resurselor umane din ÎPT

Obiective

O1: Dezvoltarea managementului unităților școlare IPT

O2: Dezvoltarea competențelor metodice și de specialitate ale personalului didactic din ÎPT

Indicatori de impact:

Creșterea capacității de management a unităților școlare

Creșterea competențelor metodice și de specialitate a tuturor cadrelor didactice de specialitate din unitățile școlare IPT

Obiectivul 1 : Indicatori: Toți directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT au competențele necesare exercitării unui management eficient până în 2020. Toate unitățile școlare IPT au echipe de cadre didactice și membrii ai CA cu competențe necesare pentru elaborarea PAS				Precondiții și riscuri: Există resursele financiare umane și logistice necesare
Acțiuni - Activități	Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Precondiții și riscuri
A.1. Stagii de formare a directorilor și directorilor adjuncți ai școlilor IPT în domeniul managementului educațional	Toți directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT au parcurs cel puțin un stagiu de formare până în 2020. Anual sunt cuprinși în programele de formare 10-20% din directorii și directorii adjuncți ai școlilor IPT	Anual	IȘJ, CCD	Asumare roluri de furnizori de formare de către IȘJ și CCD Există sursele financiare și umane necesare
A.2. Stagii de formare pentru membrii echipelor de elaborare a PAS din toate școlile IPT (cadre didactice și membrii ai CA)	Membrii echipelor de elaborare a PAS din toate unitățile școlare IPT au competențele necesare elaborării PAS. Anual sunt organizate stagii pentru toate echipele de	Anual, luna mai	ISJ Unitățile școlare cuprinse în Programele Phare TVET	Asumare roluri de furnizor de formare în cadrul rețelelor de școli constituite, de către unitățile școlare Unitățile școlare cuprinse în Programele Phare

	elaborare PAS în scopul actualizării în raport cu PRAI și PLAI			Există resursele financiare și umane necesare
A.3. Stagii de informare și formare pentru echipe de cadre didactice din toate școlile IPT pentru elaborarea proiectelor cu finanțare din fondurile structurale	Echipe de cadre didactice din școlile IPT informate și formate pentru elaborarea de proiecte cu finanțare din fonduri structurale	Stagii anuale	CCD în colaborare cu OI IȘJ prin POCU	Asumare de roluri de furnizor de formare de către CCD și IȘJ prin OI POCU

Obiectivul 2 : Dezvoltarea competențelor metodice și de specialitate ale resurselor umane din IPT Indicatori: Toate cadrele didactice de specialitate din unitățile școlare IPT au dezvoltat competențele necesare desfășurării unei activități didactice de calitate începând cu anul școlar 2020-2021 Ponderea cadrelor didactice necalificate la disciplinele de specialitate este sub 2 % în 2020 Toți consilierii școlari au dezvoltat competențele de orientare școlară și vocațională a elevilor				Preconțiții și riscuri: Există resursele financiare umane și logistice necesare
Acțiuni - Activități	Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Preconțiții și riscuri
A.1. Stagii de formare pentru cadrele didactice din școlile IPT pentru aplicarea învățării centrate pe elev și asigurarea calității	Toate cadrele didactice din școlile IPT au abilitățile necesare pentru aplicarea învățării centrate pe elev până la sfârșitul anului 2020. Anual sunt cuprinse în programele de formare 15 - 20% din cadrele didactice din școlile IPT Toate cadrele didactice din școlile IPT au abilitățile	Anual	ISJ, CCD Unitățile școlare cuprinse în Programe Phare TVET	Există resursele financiare necesare

	necesare pentru aplicarea sistemului de asigurare a calității până la sfârșitul anului 2020. Anual sunt cuprinse în programele de formare 15 -20% din cadrele didactice din școlile IPT			
A.2. Stagii de documentare a tuturor cadrelor didactice de specialitate din școlile IPT la agenții economici parteneri pentru adaptarea conținuturilor și metodelor de învățământ la cerințele angajatorilor și la noile tehnologii și echipamente(vizite de documentare / stagiide formare în întreprinderi / întâlniri tematice cu agenții economici)	Toate cadrele didactice de specialitate parcurg anual stagiul de documentare la agenții economici parteneri începând cu anul 2018-2019 Toate cadrele didactice de specialitate din școlile TVET integrează în procesul didactic cerințele angajatorilor, tehnologiile și echipamentele din dotarea agenților economici parteneri începând cu anul 2018	Anual	ISJ, Unitățile școlare IPT, Operatorii economici parteneri	Agenții economici acceptă implicarea în organizarea stagiilor de documentare a cadrelor didactice
A.3 Stagii de formare pentru toți consilierii școlari pentru dezvoltarea competențelor de orientare școlară și vocațională	Toți consilierii școlari au dezvoltate competențele de orientare școlară și vocațională a elevilor	Anual	ISJ CCD	Există resursele financiare necesare
A.4. Programe de formare continuă pentru dezvoltarea competențelor metodice și adaptarea la cerințele reformei din ÎPT (stagii de formare prin instituțiile	Toate cadrele didactice de specialitate sunt cuprinse anual în activitățile metodice organizate la nivelul școlii sau al rețelei școlare Cel puțin 20% dintre cadrele	Anual	ISJ CCD, Universități	Există resursele financiare necesare

acreditate, întâlniri metodice, lecții deschise, scheme de mentorat în școli, etc.)	didactice de specialitate participă anual la stagii de formare organizate de instituții abilitate			
A.5. Scheme de mentorat pentru profesorii debutanți	Scheme de mentorat realizate pentru toți profesorii debutanți în toate unitățile școlare IPT	Anual	ISJ, Unitățile școlare IPT	Unitățile de învățământ acceptă implicarea în schemele de mentorat
A.6. Schimburi de experiență cu alte școli în cadrul rețelelor de colaborare, inclusiv cu școli din UE	Cel puțin un schimb de experiență organizat anual în cadrul fiecărei rețele de școli pe domenii de formare profesională prioritară	Anual	ISJ, Unitățile școlare cuprinse în Programe Phare TVET, Unitățile școlare IPT	Resursele financiare necesare sunt disponibile la nivelul unităților școlare IPT
A.7. Anticiparea evoluțiilor personalului didactic de specialitate din unitățile școlare IPT pe termen mediu	Deficitul și excedentul de cadre didactice de specialitate sunt anticipate la orizontul anului 2020	Anual, luna decembrie	ISJ	
A.8. Elaborarea și implementarea măsurilor necesare pentru asigurarea cu personal didactic de specialitate la disciplinele cu deficit de cadre calificate și sprijinirea cadrelor didactice de specialitate pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale la disciplinele cu excedent previzionat de cadre calificate	Setul de măsuri pentru asigurarea cu cadre didactice de specialitate la specializări cu deficit de cadre calificate este elaborat și aplicat începând cu 2018-2019. Ponderea cadrelor didactice necalificate la disciplinele de specialitate este sub 2 % în 2019 Setul de măsuri pentru sprijinirea reconversiei profesionale a cadrelor didactice la specializări cu excedent de cadre didactice calificate este elaborat și aplicat începând cu 2018-2019	Anual	ISJ, Universități	Unii specialiști să opteze pentru cariera didactică în discipline cu deficit de personal

A.9. Stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională pentru tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual	Toți tutorii de la operatorii economici parteneri în învățământul dual parcurg stagii de formare privind elemente de metodică, pedagogie și asigurare a calității în educația și formarea profesională	Anual	ISJ CCD	Există resursele financiare necesare
---	--	-------	------------	--------------------------------------

PRIORITATEA 5 : Dezvoltarea și diversificarea parteneriatului social în ÎPT

Obiective

O1: Dezvoltarea, diversificarea și creșterea eficienței relațiilor de parteneriat, pentru asistarea deciziei și furnizarea unor servicii de calitate prin sistemul de ÎPT

Indicatori de impact:

Structuri partenariale funcționale și eficiente

Obiectivul 1 : Dezvoltarea, diversificarea și creșterea eficienței relațiilor de parteneriat, pentru asistarea deciziei și furnizarea unor servicii de calitate prin sistemul de ÎPT Indicatori: Asistarea deciziei privind IPT se realizează cu eficiență la cele 3 nivele de management participativ: - regional prin Consorțiul regional - local (județean) prin CLDPS - școlii prin CA			Precondiții și riscuri: Asumarea rolurilor pentru dezvoltarea parteneriatului de către instituțiile reprezentate în CLDPS, ISJ, unitățile școlare IPT și operatorii economici	
Acțiuni - Activități	Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Precondiții și riscuri
A.1.Revizuirea componenței Consiliilor de Administrație din sistemul de ÎPT prin	Reprezentarea în Consiliul de administrație al unităților școlare a cel puțin câte 1	Anual, începând cu septembrie	ISJ Unitățile școlare IPT	Agenții economici parteneri acceptă implicarea în CA

cooptarea unor reprezentanți ai agenților economici reprezentativi pentru profilul școlii	partener social începând cu 2018-2019	2018		
A.2. Asigurarea locurilor de practică și condițiilor de pregătire în întreprinderi pentru toți elevii, în conformitate cu Standardele de pregătire profesională și cerințele învățării centrate pe elev	Toți elevii din IPT beneficiază de locurile de practică și condiții de pregătire la operatorii economici parteneri începând cu 2018-2019	Anual, începând cu septembrie 2018	ISJ, CR, CLDPS Unitățile școlare IPT Agenții economici parteneri	Agenții economici parteneri acceptă realizarea practicii elevilor în întreprinderi Asumare roluri de consultanță pentru unitățile școlare IPT și agenții economici parteneri de către: ISJ, CR și CLDPS Asumare roluri de monitorizare a calității formării profesionale prin IPT de către ISJ, CR și CLDPS
A.3. Elaborarea și implementarea proiectelor cu finanțare din FSE pentru desfășurarea practicii elevilor la agenții economici	Implementarea de către unitățile de învățământ, în parteneriat cu agenții economici de proiecte prin POCU, pentru practica elevilor începând cu anul școlar 2018-2019	Funcție de calendarul de lansare a apelurilor la propuneri de proiecte POCU	ISJ Unitățile școlare IPT Agenții economici parteneri	Asumare rol de aplicant pentru proiecte POS DRU de către unitățile școlare IPT

PRIORITATEA 6 : Asigurarea accesului la ÎPT și creșterea gradului de cuprindere în educație

Obiective

O1: Facilitarea accesului la educație prin ÎPT, prevenirea și reducerea abandonului școlar

Indicatori de impact:

Abandon școlar la ÎPT, maxim 2 % până în 2016. Asigurarea ratelor de tranziție menționate la Prioritatea 1, obiectivul 4

Obiectivul 1 : Facilitarea accesului la educație prin ÎPT, prevenirea și reducerea abandonului școlar Indicatori: Abandon școlar la ÎPT, maxim 2 % până în 2016.				Precondiții și riscuri: Existența resurselor financiare
Acțiuni - Activități	Rezultate (inclusiv indicatori privind activitățile)	Termene	Instituții responsabile	Precondiții și riscuri
A.1. Facilitarea mobilității elevilor în teritoriu (transport/internat, burse, etc.)	Elevii din categoriile dezavantajate beneficiază de facilități specifice de acces și de sprijin pentru continuarea studiilor în cadrul ÎPT	Anual	ISJ CJ CL	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
A.2. Infrastructură adaptată pentru accesul elevilor cu deficiențe/nevoi speciale (rampe de acces, grupuri sanitare adaptate, etc.)	Toate unitățile școlare au infrastructura adaptată pentru accesul elevilor cu deficiențe până în 2020	Anual	ISJ CJ CL	Existența resurselor financiare Unitățile școlare și CL își asumă rolul de promotori de proiecte pentru reabilitarea infrastructurii și dotarea școlilor.
A.3. Adoptarea unui program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale (CES) în fiecare școală din ÎPT	Program de măsuri pentru identificarea și integrarea elevilor cu cerințe educaționale speciale adoptat și implementat începând cu anul școlar 2019-2020 în toate unitățile școlare IPT	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU
A.4. Colaborare cu autoritățile, instituții specializate și ONG pentru oferirea de asistență specializată, consiliere și	Elevii cu risc de abandon timpuriu identificați și sprijiniți prin asistență specializată și consiliere	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare Unitățile școlare realizează proiecte cu finanțare POCU

sprijin familiilor/elevilor cu risc de abandon timpuriu (din medii sociale sau etnice defavorizate, familii de emigranți, familii monoparentale, etc.)				
A.5.Programe de șansa a doua pentru tinerii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare	Programe pentru a doua șansă oferite pentru toți elevii care au abandonat învățământul obligatoriu și nu au nici o calificare	Anual	ISJ Unitățile școlare IPT	Existența resurselor financiare

11. Contribuția învățământului superior la dezvoltarea regională

1. Context

Concentrarea eforturilor pentru ca România să se alăture, până în anul 2030, statelor din Europa cu economii avansate, reprezintă obiectivul principal al viziunii pentru dezvoltarea învățământului terțiar din România. Potrivit acestei viziuni, în anul 2020, învățământul terțiar foarte performant va constitui motorul creșterii economice, va contribui la creșterea productivității și va promova coeziunea socială, punând astfel fundamentele unei economii bazate pe cunoaștere. Învățământul superior va pregăti specialiști care pot să dezvolte o societate competitivă într-o economie globală. Instituțiile de învățământ superior vor putea să catalizeze creativitatea și inovarea în întreaga societate din România și, în special, să susțină economia în dezvoltarea de produse și servicii.

Implementarea **Strategiei naționale pentru învățământ terțiar 2015 – 2020** va fi realizată prin asigurarea unei finanțări adecvate, bazată pe o legislație relevantă, în colaborare cu întreaga comunitate a părților interesate din învățământul terțiar, incluzând instituții de învățământ superior, instituții de învățământ terțiar non-universitar, mediul economic, guvernul și partenerii internaționali.

MECS a avut în vedere compatibilizarea periodică a conținuturilor programelor de studii cu competențele cerute pe piața muncii (au fost evaluate sau reevaluate de către ARACIS 95% dintre programe). În consecință, au intrat în lichidare începând cu anul universitar 2012 – 2013, 468 programe de studii universitare de licență, reprezentând 17% din numărul total de 2718 programe de studii din anul universitar 2014 – 2015. De asemenea, ca urmare a evaluărilor instituționale, un număr de 10 instituții de învățământ superior particular au toate programele de studii intrate în lichidare.

O astfel de strategie de finanțare este una de „stimulare și competiție”. Rezultatele specifice pot fi finanțate suplimentar, oferind instituțiilor de învățământ superior posibilitatea specializării în anumite domenii de nișă.

Promovarea guvernantei eficiente

MECS atestă legalitatea și analizează tezele tuturor doctoranzilor, pentru a face o propunere cu privire la acordarea titlului de doctor. Similar, dreptul de a acorda diplome de doctor este administrat de minister și nu de comunitatea academică sau o instituție de învățământ superior. Spre exemplu, din anul academic 2009-2010, 58 de instituții au primit dreptul de a dezvolta programe de studii doctorale. Pentru a obține acreditarea, universitățile publice și private au trimis solicitări către CNATDCU cu privire la avizarea din punct de vedere al resursei umane și au fost supuse unei evaluări realizate de ARACIS privind capacitatea instituțională a acestora de a oferi diplomele. Rezoluția din noiembrie 2007 a Consiliului UE privind competitivitatea, reafirmă faptul că modernizarea învățământului superior și a cercetării este imperativă pentru creșterea competitivității Europei. Rezoluția încurajează Statele Membre să ia măsurile necesare pentru modernizarea instituțiilor de învățământ superior prin acordarea unei mai mari autonomii acestora și creșterea responsabilității publice, ceea ce le permite:

- să-și consolideze capacitatea de modernizare a curriculei pentru a răspunde mai eficient nevoilor pieței muncii și ale studenților;
- să-și îmbunătățească practicile de management;
- să-și dezvolte capacitatea de inovare.

Agenda UE din 2011 pentru modernizarea Europei s-a axat pe problema autonomiei și a importanței guvernantei și sistemelor de finanțare flexibile, care echilibrează autonomia crescută a instituțiilor de învățământ cu asumarea responsabilității publice față de toate părțile interesate. Autonomia ajută la creșterea diversificării în interiorul unei instituții de învățământ superior. CE promovează, de asemenea, autonomia ca

cerință fundamentală pentru inovare. Echilibrarea autonomiei și a asumării responsabilității publice a ÎS din România este o mare provocare. Aceasta, ca și alte provocări, ar putea constitui teme ale unui program de formare a conducătorilor actuali și viitori ai instituțiilor de învățământ superior.

Creșterea eficienței sistemului de învățământ superior din România este corelată cu deținerea unui set de date complet și complex. În acest context, pot fi luate decizii fundamentate la nivel de sistem și pot fi responsabilizate instituțiile. Fără date legate de rezultate, instituțiile de învățământ superior nu vor putea să – și evidențieze progresul și nici MECS nu va putea să evidențieze evoluțiile la nivel de sistem. În plus, datele deținute în prezent de MECS și de Institutul Național de Statistică diferă. Fără compatibilizarea bazelor de date și a procedurilor de raportare, MECS și instituțiile aflate în subordonarea și coordonarea sa, nu vor avea sisteme de măsurare relevante, altele decât măsurările bazate pe intrări, folosite în prezent.

De asemenea, trebuie acordată o atenție deosebită condițiilor de învățare ale studenților prin asigurarea unui nivel adecvat de calitate, menite să îmbunătățească accesul și participarea persoanelor dezavantajate la sistemul de învățământ superior și rezultatele acestora la acest nivel de învățământ, îndeosebi ale studenților netradiționali, ale celor care provin din mediul rural, dar și ale persoanelor de etnie romă și ale altor grupuri dezavantajate, precum și a măsurilor de aliniere a învățământului superior la nevoile pieței muncii.

Vizând în prezent aproape exclusiv cursuri tradiționale cu o durată mare necesară pentru obținerea unei diplome, destinate tinerilor, instituțiile de învățământ superior au un potențial considerabil de a deveni participanți importanți în sistemul de ÎPT. După o expansiune foarte rapidă în ultimii ani, universitățile românești se confruntă în prezent cu scăderea drastică a numărului de înmatriculări, date fiind importante schimbări demografice. Intrarea pe piața ÎPT va ajuta la găsirea unei noi utilizări pentru capacitatea universitară. Universitățile românești ar putea oferi servicii, ar putea contribui la actualizarea profesională și sprijini inovația în furnizarea de formare profesională la locul de muncă, de exemplu pentru managerii de companii, cadrele medicale, practicieni din domeniul juridic și alți profesioniști, și ar putea să joace un rol în educația civică, făcând disponibilă experiența lor unui public mai larg, incluzând comunitățile locale.

Instituțiile de învățământ superior și unitățile de învățământ profesional și tehnic pot juca un rol important în organizarea de programe de formare centrate pe cursant, flexibile din punct de vedere al programului, conținutului și creditelor. De exemplu, un sistem de credite ar putea permite adulților accesul la oportunitățile de învățare fără cerințe prealabile și să le ofere posibilitatea de a acumula de-a lungul timpului credite cu ajutorul cărora să poată obține calificări.

2. Profilul demografic al regiunii Centru din perspectiva învățământului superior

Evoluțiile și prognozele demografice sunt prezentate detaliat în Capitoul 3

Învățământul superior din regiunea Centru acordă o atenție deosebită și urmărește cu interes datele demografice publicate de INS, documentele programatice ale Regiunii Centru precum și anuarele statistice. Evoluția demografică a populației influențează direct cifrele de școlarizare, respectiv planurile strategice și operaționale ale universităților și instituțiilor de învățământ superior din regiunea Centru. Având în

vedere că bazinul de recrutare a studenților se limitează în mare parte la absolvenții de liceu din județele respectivelor universități, există posibilitatea previzionării cu o marjă satisfăcătoare a candidaților admiși în primul an de facultate. În toate județele din regiunea Centru există cel puțin o instituție de învățământ superior care atrage cu precădere absolvenții de liceu din respectivul județ. Datorită condițiilor economice dificile, majoritatea absolvenților de liceu aleg instituția de învățământ superior din imediata proximitate a domiciliului. Există și excepții, în cazul elevilor care aleg domenii de studiu precum medicina, studii militare, arta teatrală. Aceste domenii de studii există doar în orașele Tg. Mureș, respective Sibiu și Brașov.

Pentru ÎS grupa de populație care prezintă interes în vederea realizării planurilor de școlarizare este populația adultă cuprinsă între 15-65 ani. Populația adultă (15-64 ani) reprezintă 68, 22 % din totalul populației regiunii Centru. Populația aparținând grupelor de vârstă 15-19 ani și 20-24 ani înregistrează o reducere semnificativă de 20,4%, respectiv 28,2% în 2015 față de anul 2008. Cea mai însemnată scădere se înregistrează în județul Brașov (cu aprox. 30% pentru grupa de vârstă 15-19 ani și cu 38,5% pentru grupa de vârstă 20-24 ani).

Conform surselor INS, Baza de date TEMPO în perioada 2007-2014 *ratele deprivării materiale severe*⁸⁶ sunt mai mici la nivel regional decât la nivel național. Analizând evoluția ratei deprivării la nivelul regiunii Centru se constată o scădere a acesteia în perioada 2007-2011 urmată de o creștere în ultima perioadă a intervalului analizat. Rata riscului de sărăcie sau excluziune socială (AROE⁸⁷) este mai mică la nivel regional decât la nivel național și are o evoluție asemănătoare ratei deprivării materiale severe.

Implicațiile evoluțiilor demografice pentru învățământul superior

Ponderea persoanelor ocupate din Regiunea Centru care au absolvit o instituție de învățământ superior a fost de 17,4%, valoare apropiată de cea înregistrată la nivel național (17,6%). Aceste date sunt în concordanță cu cifrele Eurostat referitoare la populația din grupa de vârstă 15-64 ani absolventă a nivelului terțiar de învățământ care indică pentru anul 2012 o pondere de 14% a persoanelor cu diplome universitare din totalul populației de 25-64 ani a Regiunii Centru. Numărul persoanelor cu studii superioare a crescut semnificativ în ultimii ani, această tendință fiind de dorit să continue în perioada următoare.

⁸⁶Rata deprivării materiale severe reprezintă ponderea în total populație a persoanelor în stare de deprivare materială severă, adică a persoanelor în vârstă de 18 ani și peste care, datorită lipsei resurselor financiare, nu își pot permite cel puțin patru dintre următoarele *situații*:

- achitarea la timp, fără restanțe, a unor utilități și a altor obligații curente;
- plata unei vacanțe de o săptămână pe an, departe de casă;
- consumul de carne, pui, peste (sau alt echivalent de proteină) cel puțin o dată la două zile;
- posibilitatea de a face față, cu resursele proprii, unor cheltuieli neprevăzute (echivalente cu 1/12 din valoarea pragului național de sărăcie);
- deținerea unui telefon fix sau mobil;
- deținerea unui televizor color;
- deținerea unei mașini de spălat;
- deținerea unui autoturism personal;
- asigurarea plății unei încălziri adecvate a locuinței.

⁸⁷AROE este un indicator compozit adoptat la nivelul Uniunii Europene în cadrul Programului Europa 2020, de promovare a incluziunii sociale și reducere a sărăciei, reprezentând ponderea în total populație a persoanelor aflate în risc de sărăcie sau excluziune socială. Persoanele care fac obiectul indicatorului AROE sunt cele aflate în cel puțin una din următoarele situații:

- au venituri disponibile inferioare pragului de sărăcie;
- sunt în stare de deprivare materială severă;

Declinul demografic general va continua, în mod accentuat pentru populația tânără. ÎS va trebui să adopte strategii de gestionare eficientă a ofertei educaționale precum și a dezvoltării resurselor umane, sprijinită de investiții corespunzătoare în capitalul uman, în vederea creșterii gradului de competitivitate și a ratei de succes a absolvenților.

Reducerea naturală prognozată a populației tinere va fi agravată de **migrația externă**. Apare pericolul unui deficit de forță de muncă tânără înalt calificată (IT, științe și tehnologie, medicină, etc.) precum și de tineri lucrători cu diverse calificări căutate pe piața europeană a muncii (construcții, asistență socială și medicală, etc.).

Se desprinde nevoia de:

- **Creștere a nivelului de calificare** și a motivării forței de muncă tinere de a participa la forța de muncă regională.
- **Racordare realistă la piața europeană a muncii** a activităților de informare, orientare și consiliere

Reducerea prognozată ale populației tinere din grupa **15 -24 ani** trebuie avute în vedere prin:

- **Implicarea activă a ÎS ca furnizori de programe de formare pentru adulți**

Fenomenul de **îmbătrânire demografică** (creșterea populației în vârstă de peste 65 de ani față de 2011 cu 13,1 % până în 2020 și cu 6,5% până în 2060) conduce la:

- Nevoi sporite de personal calificat - asistență socială și medicală
- Nevoi educaționale specifice (educație non-formală)

Populația rurală. Deși gradul de urbanizare al regiunii este mai ridicat decât media națională, ponderea populației rurale este semnificativă în Harghita, Covasna, Mureș. Structura pe grupe de vârstă indică tendința tinerilor de a părăsi ruralul. Față de aceste constatări, ÎS este chemat să contribuie prin măsuri specifice vizând:

- Asigurarea accesului la educație în condiții de calitate și varietate de opțiuni;
- Ofertă de pregătire adecvată, în sprijinul diversificării și creșterii competitivității economiei rurale;
- Educație în sprijinul conservării și valorizării patrimoniului cultural specific și resurselor naturale din mediul rural;
- Îmbunătățirea condițiilor de studiu în mediul rural;

Diversitatea etnică caracteristică regiunii, implică:

- Educație multiculturală;
- Programe de sprijin pentru grupurile etnice dezavantajate (conform recensământului din 2011, 17, 9 % din populația romă a țării se înregistrează în regiunea Centru).

3. Profilul economic al regiunii Centru din perspectiva învățământului superior

Evoluția principalii indicatori care caracterizează economia regiunii sunt prezentați în Capitolul 4.

Aspecte specific și implicațiile evoluțiilor economice pentru învățământul superior

Cercetarea autohtonă joacă încă un rol redus în dezvoltarea economică, transferul rezultatelor și aplicarea lor în economie făcându-se încet și cu dificultate.

Restabilirea unei legături puternice între cercetare și economie și creșterea inovării reprezintă un mijloc ce asigură o dezvoltare durabilă a economiei Regiunii Centru, câteva inițiative recente arătând că, se dorește promovarea unui astfel de model de dezvoltare (Institutul de Cercetare Dezvoltare Inovare din cadrul Universității Transilvania din Brașov PRO-DD ș.a.

Creșterea inteligentă cu accent deosebit pe educație și dezvoltarea și valorificarea domeniului cercetării - dezvoltării - inovării reprezintă un vector de convergență în creșterea competitivității și a calității vieții la nivelul regiunilor din Uniunea Europeană. În acest sens, cea mai mare contribuție o au resursele umane din acest domeniu, sprijinirea îmbunătățirii, diversificării și valorificării competențelor acestora fiind o prioritate la nivel european. Programul Uniunii Europene de finanțare a cercetării pentru următoarea perioadă de programare (2014-2020), pune accent pe transformarea rezultatelor cercetării (în special descoperirile științifice) în produse și servicii, una din prioritățile cheie ale programului fiind atingerea excelenței științifice. Astfel, la nivel european se va acorda o atenție deosebită stimulării persoanelor cu înaltă pregătire științifică (în special al cercetătorilor) de a contribui la progresul științei și creșterii competitivității economice.

Se va sprijini dezvoltarea și valorificarea expertizei și competențelor cercetătorilor în proiecte de cercetare care acoperă domenii de actualitate sau viitoare, principalele provocări fiind cele legate de: **tehnologii viitoare și emergente, în special tehnologii industriale (biotehnologii, nanotehnologii, materiale avansate, TIC, etc.), medicină și sănătate, schimbări demografice, securitate alimentară, eficiență energetică, transport inteligent, verde și integrat, eficiență în gestionarea și valorificarea resurselor (în special cele regenerabile), securitate socială, inclusivă și inovatoare, etc.**

Astfel, pentru următoarea perioadă de programare 2014-2020 sunt necesare formularea unor programe și proiecte care vizează regândirea practicii de specialitate din cadrul universităților.

Atât la nivelul Regiunii Centru cât și la cel național este nevoie de sprijinirea și finanțarea educației persoanelor care activează în domeniul ÎS și al cercetării, aceasta fiind și un factor determinant în dezvoltarea inovativă a societății. Alături de educație, o prioritate o va constitui formarea forței de muncă de înaltă calificare pentru a înregistra progrese în domeniul cercetării și al dezvoltării, punându-se accent pe dezvoltarea competențelor și calificărilor necesare într-o economie bazată pe cunoaștere. Pentru următoarea perioadă de programare, la nivelul Regiunii Centru este nevoie să se sprijine și încurajeze: crearea sau dezvoltarea de nuclee de competență științifică și/sau tehnologică de înalt nivel și la standarde europene; sprijinirea celor mai talentați și creativi cercetători (în special în rândul tinerilor); sprijinirea proiectelor de cercetare care deschide domenii noi și promițătoare de cercetare și inovare prin dezvoltarea tehnologiilor viitoare și emergente; mobilitatea teritorială a persoanelor cu înaltă pregătire științifică (în special al cercetătorilor) prin asigurarea unui networking și acces pe scară largă la infrastructura de cercetare la nivelul Uniunii Europene în vederea transferului de

cunoștințe.

4. Profilul de piața muncii al regiunii Centru din perspectiva învățământului superior

Principalii indicatori care caracterizează specificul și evoluția pieții muncii la nivel regional sunt prezentați și analizați în capitolul 5.

Structura populației ocupate pe nivelul de instruire universitar, sexe și medii de proveniență

În perioada 2008 - 2015 se observă în structura ocupării o creștere a ponderii celor cu studii superioare. Ponderea în structura ocupării a celor cu studii superioare (13,9%) este apropiată de media națională (13,8%) - locul 2 pe țară, după București-Ilfov.

Conform datelor pentru 2015 (*INS, Anuarul statistic 2016*), **nivelul general de instruire al populației ocupate din regiunea Centru este mai ridicat decât media pe țară.**

La nivelul anului 2015, **structura pe sexe a ocupării** indică un **nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor**. Femeile cu studii superioare sunt într-o evoluție crescândă din 2008 atingând cote aproape duble în 2015 (28,7%).

Bărbații cu nivel de pregătire universitar reprezintă 20,2 % într-o evoluție mai puțin crescută față de 2007 (13,3 %). Această constatare poate semnifica, pe de o parte, faptul că șansele de angajare ale femeilor cresc odată cu creșterea nivelului de pregătire, iar pe de altă parte sugerează aplicarea unor măsuri în sprijinul creșterii ocupării femeilor cu pregătire universitară.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2015 indică **disparități majore între rural și urban** pentru populația ocupată cu studii superioare:

- doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban)

Structura pe grupe de vârstă a ocupării în 2015 indică la nivelul regiunii Centru, pentru grupele de vârstă 25-34 ani și 35-44 ani cele mai mari ponderi ale persoanelor ocupate cu studii superioare.

Structura populației cu studii universitare la nivelul regiunii Centru a evoluat de la 147.000 persoane în 2008 la 214.000 persoane în 2015.

Pentru grupa de vârstă 15-64 ani, nu se înregistrează schimbări majore între 2007-2015, media anuală fiind de 99.600 persoane. Pentru grupa de vârstă 15-24 ani se observă o scădere drastică în 2015 față de 2008 ,cu 1700 mii persoane ocupate având studii superioare. În anul 2015 pentru grupa de vârstă 24-34 ani persoanele ocupate cu studii superioare sunt în regres față de 2008 (35.400 persoane față de 41.200 persoane în 2008). Pentru grupa de vârstă 35-44 de ani, persoanele ocupate cu studii superioare sunt în creștere față de 2008 (35.100 persoane față de 22.400 persoane în 2008). Pentru grupa de vârstă 45-54 ani evoluția este constantă cu o medie de 17.000 de persoane. La categoria 55-64 ani se înregistrează regres față de 2008 (11.200 persoane față de 9.300 persoane în 2008).

Implicațiile evoluțiilor pieței muncii pentru învățământul superior

O situație problematică în ceea ce privește **învățământul universitar** este lipsa unor evaluări de tip calitativ care să evidențieze relevanța competențelor dobândite ale studenților în raport cu cerințele reale pe piața muncii și cu exigențele dezvoltării durabile. În ultimii ani, extensia cantitativă, creșterea mare a numărului de studenți, a însemnat o descreștere a calității, atât datorită lipsei personalului didactic specializat, a infrastructurii adecvate, cât și datorită scăderii ștachetei de exigență. În momentul de față universitățile se concentrează pe programe de licență, masterat și doctorat și mai puțin pe oferte educaționale punctuale de perfecționare rapidă, potrivit nevoilor angajatorilor.

În următoarea perioadă de programare **este necesară** sprijinirea și dezvoltarea de proiecte și politici la nivel local și regional care ar putea contribui la **o mai bună corelare a competențelor teoretice și practice ale absolvenților de învățământ superior cu cerințele pe piața muncii**. De pildă, este necesară inițierea, sprijinirea, dezvoltarea și încurajarea de parteneriate dintre mediul academic și mediul de afaceri, din cel puțin două considerente:

- cadrele didactice să poată adapta mai bine și mai util curriculum și programele educaționale pentru diverse domenii de studiu, având în vedere că anumite tehnologii, servicii și activități profesionale cunosc un accentuat și dinamic proces de schimbare și dezvoltare impus de adaptarea la cerințelor societății
- prin acces la o gamă diversificată de stagii de practică, studenții, masteranzii, doctoranzii sau postdoctoranzii ar avea posibilitatea unei mai bune și oportune valorificări a cunoștințele teoretice dobândite, precum și o formare și o dezvoltare a calității competențelor practice necesare în foarte multe calificări pentru care există o cerere la nivel regional.

■ Rata șomajului peste media la nivel național, șomajul ridicat al șomajului tinerilor și șomajul de lungă durată - obligă sistemul de IS la:

- anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii;
- acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a studenților;
- abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți;
- implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea universității.

■ Ocuparea pe niveluri de educație, sexe și medii rezidențiale la nivel regional **Nivelul general de instruire al populației ocupate din regiune este mai ridicat decât media pe țară** (conform datelor pentru 2015):

- 📍 Locul 2 pe țară (după București-Ilfov) privind ponderea persoanelor ocupate cu studii superioare.

Tendința de creștere a ponderii în ocupare a populației cu *studii superioare și a celor cu nivel de pregătire liceal* și de **scădere a ponderii** cu nivel de scăzut de pregătire (cel mult gimnazial).

Decalajele privind nivelul de educație în mediul rural față de urban - obligă la:

- Asigurarea accesului la educație și măsuri de sprijin pentru continuarea studiilor de către studenții din mediul rural și din categorii defavorizate economic și social

La nivelul anului 2015, **structura pe sexe a ocupării cu studii superioare** indică un **nivel general de pregătire mai ridicat în cazul femeilor**. Șansele de angajare ale femeilor cresc odată cu creșterea nivelului de pregătire, iar pe de altă parte sugerează nevoia unor măsuri în sprijinul creșterii ocupării femeilor cu pregătire profesională.

Structura pe medii rezidențiale a ocupării în 2015 indică **disparități majore între rural și urban** atât pentru populația ocupată cu studii superioare cât și pentru populația ocupată cu nivel scăzut de educație. În 2015 la nivel regional doar 9,5% din populația ocupată din mediul rural are studii superioare (față de 31,7% în urban).

Pentru învățământul superior, dintre grupele de ocupații cu număr semnificativ de locuri de muncă vacante la nivel regional, se desprind cu tendință de creștere a locurilor de muncă în paralel cu o evoluție în scădere sau fluctuantă a numărului de șomeri, dar cu balanță favorabilă locuri de muncă-șomeri: specialiști în informatică, ingineri constructori, specialiști în sistemul financiar, specialiști în administrația publică.

La aceștia se adaugă inginerii mecanici cu tendință de creștere a locurilor de muncă (cel mai mare număr de locuri de muncă vacante la nivel regional) în paralel cu scăderea numărului de șomeri, dar cu balanță deficitară locuri de muncă-șomeri (cu tendință de ameliorare).

Concluzii din previziunile privind cererea de forță de muncă pe termen mediu (2013-2020):

■ **Evoluțiile sectoriale în plan ocupațional, analizele și prognozele privind evoluția cererii și ofertei de forță de muncă** trebuie avute în vedere pentru:

- Elaborarea planurilor de școlarizare astfel încât să reflecte ponderea crescută a serviciilor, nevoile în creștere în domeniul tehnic, specializările inteligente, calificările necesare ramurilor industriale cu potențial competitiv (cu accent pe creșterea nivelului de calificare și noile tehnologii), prioritățile strategice sectoriale pentru agricultură și dezvoltarea rurală;
- Ameliorarea scăderii ratei de ocupare, rata șomajului peste media la nivel național, șomajul ridicat al șomajului tinerilor și șomajul de lungă durată: prin anticiparea nevoilor de calificare și adaptarea ofertei la nevoile pieței muncii;
- Acțiuni sistematice de informare, orientare și consiliere a studenților (prin Centrele de Informare Consiliere și Orientare în Carieră- CICO);
- Abordarea integrată a formării profesionale inițiale și continue, din perspectiva învățării pe parcursul întregii vieți;
- Implicarea în programele de măsuri active pentru ocuparea forței de muncă, în special în cele privind oferirea unei noi calificări tinerilor care nu și-au găsit un loc de muncă după absolvirea școlii;
- Parteneriate active cu agenții economici, Agențiile de Ocupare a Forței de Muncă, autorități și alte organizații care pot contribui la integrarea socio-profesională a absolvenților – prioritate permanentă a managementului universitar;

5. Învățământul superior din regiunea Centru

5.1. Evoluția ofertei învățământului superior din regiune

(distribuția pe universități, domenii de licență, mediul de rezidență al studenților, sexe)

Instituțiile de învățământ superior de stat civile

1. UNIVERSITATEA "1 DECEMBRIE 1918" DIN ALBA IULIA- www.uab.ro
2. UNIVERSITATEA "TRANSILVANIA" DIN BRAȘOV-www.unitbv.ro
3. UNIVERSITATEA "LUCIAN BLAGA" DIN SIBIU-www.ulbsibiu.ro
4. UNIVERSITATEA "PETRU MAIOR" DIN TÂRGU MUREȘ-www.upm.ro
5. UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE DIN TÂRGU MUREȘ-www.umftgm.ro
6. UNIVERSITATEA DE ARTE DIN TÂRGU MUREȘ-www.uat.ro
7. UNIVERSITATEA BABES-BOLYAI DIN CLUJ-NAPOCA - extensii în 6 orașe (Tg. Secuiesc, Odorheiu Secuiesc, Miercurea Ciuc, Sf. Gheorghe, Sibiu, Tg. Mureș) - www.ubb.ro

Instituții de învățământ superior de stat militare

1. ACADEMIA FORȚELOR AERIE "HENRI COANDĂ" DIN BRAȘOV-www.afahc.ro
2. ACADEMIA FORȚELOR TERESTRE "NICOLAE BĂLCESCU" DIN SIBIU-www.actrus.ro

Instituții de învățământ superior particulare acreditate

1. UNIVERSITATEA "GEORGE BARIȚIU" DIN BRAȘOV
2. UNIVERSITATEA "ROMÂNNO-GERMANĂ" DIN SIBIU-www.roger-univ.ro
3. UNIVERSITATEA "DIMITRIE CANTEMIR" DIN TÂRGU MUREȘ-www.cantemir.ro

Instituții de învățământ superior particulare autorizate să funcționeze provizoriu

1. FUNDAȚIA UNIVERSITARĂ "ALMA MATER" - UNIVERSITATEA "ALMA MATER" DIN SIBIU-www.uamsibiu.ro

În regiunea Centru funcționează în prezent 13 instituții de învățământ superior, în fiecare județ al regiunii existând cel puțin o instituție de învățământ superior. Bazinul de recrutare se situează în general în arealul fiecărui județ.

În urma analizei parțiale asupra relațiilor existente între oferta educațională a universităților, situația demografică, situația economică și piața muncii, precum și cu învățământul profesional și tehnic în baza datelor disponibile la Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia (analize similare urmând a fi extinse și asupra altor universități în funcție de datele disponibile) au rezultat următoarele concluzii:

■ În anul academic 2015-2016, la UAB au fost înscriși un total de 4.074 studenți la prima facultate, din care la cursuri de licență 3.122 studenți și cursuri de masterat 842 studenți. Din totalul studenților cei care au provenit din mediu urban au fost 2.960 (74,6%), iar cei din mediul rural 1.006 (25,36%). La cursuri de licență, din totalul studenților 1790 au fost femei (57,33%), iar 1.332 (42,64%) bărbați. La cursurile de masterat din totalul de 842 studenți, 65,08% au fost femei, și 34,92% au fost bărbați. Un număr de 130 de studenți au fost de altă cetățenie decât română, iar un număr de 1394

au fost studenți maturi (neconvenționali) (34,21%). Un număr de 12 studenți au fost de etnie romă și 38 studenți de altă etnie. 1216 studenți au provenit din mediu socio - economice dezavantajat (29,85%) a fost un singur student cu dizabilitate declarată.

■ Din totalul studenților de la UAB, 3.325 au fost înmatriculați la buget (81,62%), iar 749 studenți (19,38%) la taxă.

■ În anul academic 2016-2017 situația se prezintă astfel: au fost înmatriculați 4.288 de studenți, din care studenți provenind din mediul urban 3597 (83,89%) și 691 studenți din mediul rural (16,11%). 2.411 au fost femei (57,62%), iar 1817 au fost bărbați (42,38%). Numărul studenților maturi la nivel de licență a fost de 794 studenți (18,51%), la ciclul de master, 357 studenți (8,3%). Un număr de 1152 de studenți provin din medii dezavantajate la nivel de licență, iar un număr de 343 studenți la nivel de master. 34,86 % dintre studenți provin din medii dezavantajate.

5.2. Cercetare-dezvoltare și inovație

Un domeniu care poate da un impuls semnificativ dezvoltării Regiunii Centru și care necesită acordarea unei mari atenții în ceea ce privește învățământul profesional și tehnic este cercetarea și inovarea. Dezvoltarea sectorului cercetare - dezvoltare - inovare este unul dintre factorii care pot potența relansarea ÎPT a nivelul Regiunii Centru. Necesitatea întăririi legăturii dintre mediul economic și cel de afaceri atrage în viitor dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere, a clusterelor industriale și a celor bazate pe cercetare, accelerând procesul de transfer tehnologic. *Dezvoltarea sectorului cercetare - dezvoltare - inovare* (CDI) este unul dintre factorii care pot potența competitivitatea la nivelul Regiunii Centru. La nivel regional se simte necesitatea întăririi legăturii dintre mediul de cercetare și cel de afaceri în perspectiva dezvoltării economiei bazate pe cunoaștere.

La nivel regional există un număr mare de centre și institute de cercetare care acoperă aproape toate domeniile de cercetare, principalele fiind: științe economice, inginerie și tehnologii avansate, energii regenerabile și biotehnologii, electrotehnică, mecanică, farmacie, medicină, dezvoltare teritorială, dezvoltare durabilă, topografie și geodezie, sociologie, științe exacte (matematică, fizică, chimie, etc.), tehnologia informației și comunicațiilor, ingineria mediului, etc. În tabelul de mai jos sunt enumerate toate domeniile de cercetare la nivel de universitate din Regiunea Centru:

Domeniile de cercetare din cadrul universităților din Regiunea Centru

Universitatea Transilvania din Brașov	Energii regenerabile, produse high-tech pentru autovehicule, management durabil al resurselor forestiere și cinegetice, sisteme mecatronice avansate, tehnologii și sisteme avansate de fabricație, ecobiotehnologii și echipamente în agricultură și alimentație, sisteme electrice avansate, tehnologii și materiale avansate, tehnologii inovative și produse avansate în IL, modelare matematică și produse software, economie, management și marketing, medicină
--	---

	inovativă fundamentală și aplicativă, inovare culturală, comunicare și dezvoltare socială, calitatea vieții și performanța umană.
Universitatea Lucian Blaga din Sibiu	Inginerie, economie, informatică, știința comunicării și tehnologiainformației, producție textilă, agricultură, industrie alimentară, protecția mediului, tehnologii neconvenționale și electrotehnologii, tehnologii integrate, ingineria materialelor, sănătate publică, medicină, microchirurgie, științe socio-umaniste, arhitecturi avansate de procesare a informației, drept public și privat, biotehnologii, ecologie, științe politice, litere, teologie, relații internaționale și studii europene.
Universitatea de Medicină și Farmacie dinTârgu Mureș	Științe Morfologice (anatomie, embriologie, biochimie, medicină, legală,genetică radiologie și imagistică medicală, anatomie patologică, biologie celulară și moleculară, biofizică, biotehnică și fizică medicală, histologie), Științe Funcționale și Complementare (fiziologie, fiziopatologie, farmacologie, virusologie, epidemiologie și medicină preventivă, nutriție și medicina muncii, sănătate publică și managementul sanitar, informatică medicală și biostatistică, științele motricității), Medicină Internă, Medicină Clinică (reumatologie, medicină fizică și recuperare, neurologie, psihiatrie, boli infecțioase, dermatologie, pediatrie, endocrinologie, oncologie generală, medicina muncii, pneumologie, fiziologie), Chirurgie (chirurgie generală, chirurgie și ortopedie pediatrică, urologie, Anestezie Terapie Intensivă, ortopedie, obstetrică - ginecologie, oftalmologie, ORL)
Universitatea 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia	Informatică, Electronică aplicată, Ingineria Mediului, Economie, Topografie și cadastru, Geologie, Istorie, Arheologie, Sociologie, Dezvoltare teritorială și urbană, Terapie Ocupațională, Educație Fizică, Matematică, Teologie ortodoxă, Filologie, Științe juridice, Politologie, Științele educației, Marketing, Finanțe, Contabilitate, Informatică de Gestiune, Turism.
Universitatea Petru Maior din Tg. Mureș	Tehnologii avansate de proiectare și fabricație asistată, managementul energiei, electrotehnologii, istorie, lingvistică aplicată și studii culturale, informatică, economie, optimizarea performanțelor organizațiilor, științe socio-umane, urbanism și politici publice, arta teatrală.
Universitatea de Arte din Tg. Mureș	Scenografie, arta actorului, coregrafie, teatrologie, teatru de animație, pedagogie muzicală, scriere dramatică, etc. Pe lângă aceste domenii de cercetare există în cadrul universității Centrul de Studii șiCreații Teatrale, cercetările și activitățile științifice fiind orientate spre două direcții: creația artistică (interpretarea de roluri, regizarea unor spectacole, realizarea

	scenografiei, traducerea și adaptarea de texte pentru spectacole teatrale, etc.) și cercetarea fenomenului teatral prin studii de istoria, teoria, estetica și pedagogia teatrului
Universitatea „Babeș-Bolyai” Extensiunea Universitară Sfântu Gheorghe	Administrarea afacerilor, economie, comerț, turism și servicii, ingineria mediului, ingineria sistemelor biotehnice și ecologice, științe administrative, administrație publică

La nivelul Regiunii Centru numărul salariaților din activitatea de cercetare-dezvoltare a crescut continuu din 2005 până în 2009, de la 2.419 la 3.732 de salariați. În anul 2011 față de 2005, ponderea salariaților din activitatea de cercetare a crescut aproape cu 45,8%, la nivel de județ cele mai mari creșteri fiind în județele Harghita (de peste 5 ori), Alba (de cca. 2 ori) și Brașov (de cca.1,5 ori). Scăderi ale ponderii salariaților din activitatea de cercetare s-au înregistrat în județele Mureș și Covasna.

Cel mai mare număr de salariați din activitatea de cercetare - dezvoltare sunt în centrele din județul Brașov.

În perioada 2005-2011, la nivelul Regiunii Centru, numărul cercetătorilor a crescut continuu, cu peste 1.000 de cercetători în perioada 2005 - 2010, iar în 2011 a scăzut față de anul anterior cu 815 cercetători. În interiorul regiunii în 2011 față de anul anterior se înregistrează scăderi ale numărului de cercetători în județele Brașov (-551 cercetători) și Sibiu (-208 cercetători) și ușoare creșteri în județele Alba (15 cercetători) și Covasna (5 cercetători).

La nivelul Regiunii Centru în 2011 față de 2005 ponderea cercetătorilor a crescut cu 12,2%, în interiorul regiunii existând disparități destul de accentuate: în județul Alba ponderea cercetătorilor a crescut de 3,7 ori, în județul Harghita s-a dublat, în județul Brașov a crescut cu 55,7%, în Mureș a scăzut cu 41,2%, iar în Sibiu a scăzut cu 36,1%.

La nivelul Regiunii Centru s-au înregistrat în perioada 2005-2011 peste 500 de cereri de brevete de invenție depuse de solicitanți români (535), cele mai multe cereri fiind în județul Brașov (234), urmat de Mureș (104), Sibiu (92) și Alba (77), la polul opus fiind județul Covasna (9).

În perioada 2007-2011 în județul Brașov s-a înregistrat cel mai mare număr de cereri de brevet de invenție depuse de solicitanți români (65 cereri în 2011, 49 cereri în 2008 și 36 cereri în 2010).

Potrivit datelor statistice din anul 2011, cheltuielile totale din activitatea de cercetare-dezvoltare au fost de 123.901 mii lei prețuri curente la nivelul Regiunii Centru, dintre care peste jumătate (58,1%) în județul Brașov urmat la mare distanță de județele Sibiu (16,6%) și Mureș (11,3%), la polul opus fiind județele Harghita (0,3%) și Covasna (3,0%).

Față de anul 2005, în 2011, la nivelul Regiunii Centru cheltuielile totale din activitatea de cercetare-dezvoltare au crescut de 1,3 ori, cele mai mari creșteri fiind în județele Alba (de cca 6 ori) și Brașov (de aproape 2 ori) la polul opus situându-se județele Covasna și Harghita.

Cheltuielile foarte mici din activitatea de cercetare - dezvoltare din județele Covasna și Harghita sunt determinate de faptul că în aceste județe nu există nicio universitate, cu excepția unor filiale ale unor facultăți din diferite centre universitare (ex. Cluj Napoca).

Din total cheltuielilor din activitatea de cercetare - dezvoltare din România în anul 2011, regiunea Centru ocupă penultimul loc în cele 8 regiuni de dezvoltare.

În Regiunea Centru activitatea de cercetare dezvoltare a fost finanțată în 2010 în proporție de 40,6 % din fonduri publice, 45,5 % de întreprinderi, 12,9% din fonduri străine și 1% din alte surse.

Una din prioritățile Uniunii Europene pentru următoarea perioadă de programare este creșterea competitivității economice prin susținerea sectorului cercetării - dezvoltării - inovării (CDI). Sistemul de CDI va reprezenta motorul dezvoltării societății cunoașterii la nivel național, fiind capabil să susțină performanța prin inovare în toate domeniile ce contribuie la asigurarea bunăstării cetățenilor și totodată să atingă excelența științifică recunoscută pe plan internațional. Prin Strategia Națională de Cercetare - Dezvoltare - Inovare se dorește construirea unei societăți bazate pe cunoaștere, focalizată pe rezolvarea problemelor ridicate de satisfacerea nevoii de inovare exprimată de economie și societate. Pentru a răspunde acestei provocări, sistemul CDI va trebui să fie deschis către firmele românești, către mediul științific internațional, nevoile societății și sistemul educațional. Pentru perioada 2014-2020 Comisia Europeană va aloca prin programul ORIZONT 2020 un buget 80.000.000.000 euro.

În prezent, în domeniul CDI ***România se confruntă cu o serie de probleme care au o influență negativă directă sau indirectă asupra resursei umane din domeniul cercetării.*** În primul rând, sprijinul public pentru cercetare și dezvoltare este extrem de scăzut în raport cu obiectivele pentru 2020, situându-se în medie între 0,3-0,5% din PIB. În al doilea rând, sprijinul pentru cercetare și dezvoltare este în mare măsură ineficient, cu un sistem de cercetare și inovare fragmentat, conexiuni internaționale slabe, resurse publice limitate transpuse în cercetare cu performanțe inegale, absența unei mase critice în ceea ce privește calitatea rezultatelor cercetării, care nu se transformă în cercetare aplicată și în aplicații inovatoare. În plus, acest sector este neatractiv pentru tinerii cercetători, iar România suferă de un mare "exod de creiere" în rândul cercetătorilor calificați și cu expertiză. Într-o mare măsură, aceste probleme la nivel național se regăsesc și la nivelul Regiunii Centru.

În Regiunea Centru numărul salariaților din activitatea de cercetare a crescut cu aproape 50% în 2011 față de 2005 (cu peste 1.100 de salariați în 2011 față de 2005).

5.3. Exemple de bună practică

5.3.1 Colaborarea cu învățământul profesional și tehnic.

Departamentele pentru Pregătirea Personalului Didactic (DPPD) din cadrul universităților de stat din Regiunea Centru oferă cursuri de pregătire pentru acordarea examenului de definitivat, gradului didactic II, gradului didactic I. Acestea sunt programe acreditate de CNFP.

Conform Ordinului Ministrului Educației și Cercetării Nr. 46611/2005, pentru programele de formare continuă, Comisia Specializată de Acreditare (CSA) alocă credite profesionale transferabile, în funcție de categoria, tipul și durata acestora.

Cadrele didactice din învățământul preuniversitar trebuie să acumuleze la intervale de 5 ani minimum 90 de credite transferabile. Acestea se obțin după cum urmează:

- 45 de credite profesionale transferabile din programe de perfecționare „o dată la 5 ani” și din programe datorate reformei conf. art. 33, alin.(1) și (2) din Legea nr. 128/1997 cu modificările și completările ulterioare;
- 45 de credite din celelalte categorii de programe de formare continuă prevăzute la art. 11, Anexa la O.M.Ed.C. nr. 4611/2005.

Scopul programelor este dezvoltarea la cadrele didactice din învățământul preuniversitar a unui set de competențe ce garantează eficiența profesională. Programele care vizează o pregătire coerentă și unitară a cadrelor didactice se înscriu, pe de o parte, în prelungirea formării inițiale și secondează, pe de altă parte, celelalte componente ale formării continue (gradele didactice – II, I și cel de excelență). Ele răspund nevoilor de formare continuă la nivel național și local și constituie o ofertă generoasă concretizată în serii complete de cursuri de perfecționare.

Obiectivele programelor de formare, ca traiectorii ale procesului de formare către finalitățile (competențele de format la cursanți) ce direcționează întreg programul de formare, urmează direcțiile acestor finalități și se detaliază pe aceeași structură. Formatorii vor urmări dezvoltarea celor **șase categorii de competențe**, prin abordarea unor conținuturi diversificate, cu o metodologie de predare-învățare-evaluare specifică formării adulților:

- competențe metodologice (detaliat pe cunoștințe, capacități și abilități, trăsături de personalitate);
- competențe de comunicare și relaționare;
- competențe de evaluare a elevilor;
- competențe psiho – sociale;
- competențe tehnice și tehnologice;
- competențe de management al carierei.

Activitățile propuse cursanților urmăresc:

- să ofere informații noi și substanțiale din domeniul psihologiei, pedagogiei, didacticii și specialității, managementului educațional;

- cadre metodologice coerente, bazate pe principiile învățării active și interactive;
- strategii, tehnici și instrumente operaționale de învățare și evaluare.

Grup țintă:

- profesori din învățământul gimnazial și liceal
- personal de conducere, îndrumare și control.

1. Relația **Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia** cu unitățile de învățământ profesional și tehnic se înscrie în cadrul general al relațiilor Universității cu unitățile de învățământ preuniversitar. Domeniul principal al acestor relații îl constituie **organizarea practicii pedagogice a studenților care se pregătesc pentru profesiunea didactică în specializările tehnice**. Relațiile sunt reglementate printr-o *convenție* încheiată cu Inspectoratul Școlar al Județului Alba, care se reactualizează anual.

Cu privire la **cursurile organizate de Universitate pentru pregătirea personalului didactic din învățământul profesional și tehnic**, precizăm că UAB organizează **programul de formare continuă a personalului didactic din învățământul preuniversitar cu titlul „EDUCAȚIE ȘI SCHIMBARE”**. Programul cuprinde două module, fiecare cotate cu 30 de credite, respectiv: *Modulul I – Proiectarea, organizarea și evaluarea activităților didactice* și *Modulul II – Management și comunicare*. Programul este acreditat de Consiliul Național pentru Formarea Profesorilor din Învățământul Preuniversitar. De program beneficiază toate categoriile de profesori, inclusiv profesorii din unitățile de învățământ profesional și tehnic.

2. Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu a încheiat parteneriate cu unități de învățământ profesional și tehnic după cum urmează:

1. Parteneriat Realmeca (Franta)-Compa-ULBS Centrul de training in prelucrari CNC;
2. Parteneriate cu licee;
3. Contracte de parteneriat cu colegii, licee și grupuri școlare din învățământul preuniversitar (Colegiul Național „G. Lazăr” Sibiu, Colegiul Agricol „D. Barcianu” Sibiu, Colegiul Tehnic „Independența” Sibiu, Liceul Tehnologic „A. Iancu”, Colegiul Național „Mircea cel Bătrân” Rm Vâlcea, Liceul Tehnologic Forestier - Curtea de Argeș etc;
4. Întâlniri periodice cu reprezentanții instituțiilor de învățământ profesional și tehnic;
5. Întâlniri periodice cu elevii instituțiilor de învățământ profesional și tehnic, prezentarea ofertei educaționale, organizarea zilei „Porților deschise”;
6. Parteneriat cu Colegiul Tehnic de Industrie Alimentară Terezianum Sibiu
7. Parteneriat cu Colegiul Agricol “Daniil Popovici Barcianul” Sibiu

3. În cadrul Universității Transilvania din Brașov o direcție de acțiune prioritară este facilitarea adaptărilor și schimbărilor din sistem prin măsuri de sprijin pentru atenuarea impactului restrângerilor de activitate asupra profesorilor din ÎPT.

Măsura propusă este legată de înființarea programelor de formare continuă pentru reconversia profesională și creșterea mobilității ocupaționale a profesorilor (în interiorul și în afara sistemului).

Ca obiectiv specific, Centrul de Formare Continua organizeaza **programe postuniversitare de formare si dezvoltare profesionala continua** rezultante ale ofertei Universitatii Transilvania din Brasov sau ca raspuns la cererea unor solicitanti. La programele postuniversitare de formare si dezvoltare profesionala continua pot participa absolvenții care au cel puțin studii universitare cu diplomă de licență sau echivalentă. Programele se finalizeaza cu un examen de certificare a competentelor profesionale asimilate de cursanti pe parcursul programului (Legea Nr. 1/2011, art. 173, alin. 3), iar absolventilor li se elibereaza certificat de atestare a competentelor profesionale specifice programului (Legea Nr. 1/2011, art. 173, alin. 6).

5.3.2. Parteneriate ale universităților cu mediul economic

Universitățile din Regiunea Centru au stabilit mai multe direcții de acțiune pentru o mai bună integrare în comunitate și pentru o mai bună utilizare a competențelor cadrelor didactice și a studenților în sfera socială, economică și culturală. Aceste direcții sunt prezentate în cadrul Planurilor Operaționale anuale și Planurilor Strategice de Dezvoltare. Iată câteva direcții de acțiune:

1. Promovarea de parteneriate cu autoritățile locale și regionale;
2. Realizarea / dezvoltarea unui cadru funcțional de transfer tehnologic universitate - mediu economic;
3. Dezvoltarea de centre de analiză, consultanță, evaluare și audit care să ofere servicii mediului economic și social la nivel regional și național;
4. Dezvoltarea de colaborări cu agenții și autoritățile locale și regionale (Agenția de Dezvoltare Regională 7 Centru, Consiliul Județean, Consiliul Local, etc.), încheierea unor parteneriate și convenții de colaborare;
5. Atragerea comunității locale / regionale în manifestări de popularizare a activităților universității („ziua porților deschise”);
7. Popularizarea rezultatelor de excelență și a personalităților din universitate prin Mass - media și prin evenimente publice;
8. Intensificarea activității Departamentului de legătură cu mediul economic și socio - cultural, aflat sub coordonarea Senatului Universitar;
9. Atragerea companiilor și firmelor în dezvoltarea studiilor de masterat și formare continuă prin promovarea de activități comune (aplicații, practică, dezvoltare de laboratoare, teme de disertație etc.);
10. Promovarea proiectelor de cercetare-dezvoltare în colaborare cu companii și firme și implementarea rezultatelor în mediul economic
11. Adaptarea studiilor doctorale la teme concrete, contractate cu mediul economic și social;
12. Formarea și dezvoltarea Incubatoarelor tehnologice și de afaceri;

13. Lărgirea ofertei educaționale sub forma învățământului la distanță, prin studii de licență și masterat pentru grupuri largi de beneficiari, la nivel local, regional și național.

1. Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia a încheiat parteneriate cu mediul economic (Bosch Rexroth Blaj, Siemens Sibiu, STC Cugir, Continental Sibiu, IPEC Alba Iulia) în vederea asigurării stagiilor de practică a studenților. Un număr important de studenți efectuează stagii de practică de specialitate în firme economice și comerciale, în bănci, în instituții și organisme ale administrației publice. Stagiile de practică se desfășoară pe bază de *convenții de practică* încheiate cu unitățile respective.

2. Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu a organizat diferite stagii de pregătire practică a studenților după cum urmează:

1. Experimentarea sistemului de practică de un semestru la companii din zonă ;
2. Practică tehnologică de tip *internship* cu orar flexibil prin convenții bilaterale cu companiile; Stagiul de practică pentru realizarea proiectului de diploma (Dacia, Bilstein, Compa, Continental SA)
3. Practică în străinătate prin convenții cu companii din străinătate (Germania, Franța);
4. Stagii de pregătire la: Consiliul Județean, Primăria Sibiu, Prefectura Sibiu, Atlassib, Sobis Sibiu;
5. Practică pedagogică în școli;
6. Practică productivă (pe calculator) în firme și la Departamentul de Matematică;
7. Stagii de practică a studenților de la specializările Asistență Socială și Sociologie: Inspectoratul Județean de Poliție Sibiu, Inspectoratul Școlar Județean Sibiu, Direcția Generală de Asistență Socială Sibiu, Direcția de Muncă, Solidaritate și Protecție Socială Sibiu, Serviciul Public de Asistență Socială Sibiu, Fundația UCOS, Fundația ARAPAMESU, Fundația Sfântul Nicolae, Fundația de Ajutor Familiar ProVita, Căminul - Spital Dr. Carl Wolf, Școala Specială de Surzi Sibiu, Spitalul de Psihiatrie prin Serviciul de Asistență Socială;
9. Fiecare program de studiu are prevăzut în planul de învățământ stagiul de practică:
 - încheierea de contracte / protocoale de practică cu instituții publice și entități economice din teritoriu, în funcție de domeniul de licență;
 - existența îndrumătorilor de practică: un cadru didactic și un reprezentant al angajatorului;
 - existența programei analitice pentru desfășurarea stagiului de practică, actualizată în funcție de cerințele academice și particularitățile mediului de afaceri;
 - coordonarea pentru desfășurarea în bune condiții a stagiului de practică;
 - evaluarea obiectivă a studenților la sfârșitul stagiului de practică, în baza unor criterii bine definite.
10. Practică tehnologică de specialitate prin convenții bilaterale cu unități economice (BOROMIR, EXTRASIB, PANALIM). Stagii de practică în vederea definitivării

proiectelor de diplomă și dizertație (BOROMIR, URSUS, BERGENBEER, JIDVEI S.A, ESAROM, SCANDIA)

11. Practică tehnologică de specialitate prin convenții bilaterale cu ferme din județul Sibiu, cu Direcția pentru Agricultură și Dezvoltare Rurală, Oficiul Județean de Consultanță Agricolă, Agenția de Protecția Mediului.

În ceea ce privește formarea profesională a salariaților au fost desfășurate următoarele programe:

1. Pregătirea secretarelor pentru folosirea calculatorului în munca de birotică;
2. Training în folosirea calculatorului în managementul proiectelor;
3. Pregătirea profesională a salariaților se face în cadrul Departamentului de Matematică;
4. Oferta educațională a Facultății de Științe Economice cuprinde studii de masterat și studii doctorale, pe următoarele domenii: Domeniul Administrarea afacerilor: Administrarea afacerilor internaționale; Administrarea afacerilor în turism și servicii; Strategii și politici de management și marketing ale firmei; Comunicare în afaceri și relații publice ale firmei; Economia și gestiunea companiilor multinaționale; Strategii și politici economice europene; Integrarea internațională a turismului și serviciilor; Domeniul Finanțe: Finanțe, Bănci; Burse și asigurări. Strategii și politici financiar - bancare în UE, Managementul financiar al organizației; Studii doctorale, Domeniu Economic: Management, Finanțe.

3. În anul universitar 2015-2016 au fost încheiate numeroase *Convenții de Practică* între **Universitatea Transilvania din Brașov** și companii din mediul economic: SCHAEFFLER Romania SRL; Grupul de Firme Draxlmaier; Stabilus Romania; SC DAVICANI SRL Brașov; SC KLIMAVENT SRL; ROMRADIATOARE SA; ; ICCO INSTAL ROMÂNIA; SC Sorin Mihai SRL; SC RCS-RDS; SC GMG INSTAL SRL Brașov; SC LORANDRA SRL Brașov; SHORTCUT COMPUTER Brașov; SC DOMELIN SRL Brașov; SC CONDMAG SA, Brașov; SC COPYTECHSERV SRL, București; SC ELMAS SRL, Brașov; SC INNOMARKETING SRL Brașov; SC 2 NET COMPUTER SRL, Brașov; CUADRIPOLE SA, Brașov; BENCHMARK ELECTRONICS, Brașov; SC SISTEM SRL, Brașov; SC IPPSOS INTERACTIVE SERVICES SRL, Brașov; Siemens Program and System Engineering SRL, Brașov; SC Filiala de Distribuție a Energiei Electrice "Electrica Distribuție Transilvania Sud" SA; CET Brașov; TLN -Computer, Brașov; SC AEROSTAR SA Bacău; SC BIROTIC SRL, Brașov; AIR WIZARD SRL, București; SC ROZINI SRL, Brașov; SC INTA G SRL, Brașov; SC DAM ING SRL, Pătărlagele, Buzău; SC TAMIV SA Brașov; SC SINOPTIX SRL, BRASOV; TERMOCONFORT SRL, Brașov; SC CARPATCEMENT HOLDING - SUCURSALA FIENI; SC GELTOM SRL BUCOV, Prahova; SC SECRET SERVICES SRL, Focșani; SC MULTI-SOFT SRL, Bacău; SC TIAB SA-SUCURSALA Ploiești ; SC METAN GRUP SRL, Brașov; SC FITCO SRL, Brașov; SC PLEIADA GRUP SRL, Brașov; SC GABUR MOB SRL, Piatra Neamț.

În anul universitar 2015-2016 s-au încheiat 36 *Acorduri de parteneriat* între **Universitatea Transilvania din Brașov** și companii din mediul economic:

AUTOLIV România ; AUTOMOBILE DACIA Pitești; CONTINENTAL Automotive Systems Sibiu; DRÄXLMAIER GROUP; S.C. ROLEM S.R.L.; INA SCHAEFFLER Brașov; LMS

Romania; ORACLE România; SIEMENS PSE Braşov; STABILUS România; VIESSMANN România S.A.; ELECTROPRECIZIA S.A.; Metrom S.A., Braşov; Roman S.A., Braşov; Regia Naţională a Pădurilor –ROMSILVA; Centrul de Tehnologii, Inventica si Business SA Brasov; CANAM STEEL ROMANIA S.A. Braşov; ELEAGNUS SRL Braşov; ICCO Braşov; Institutul de Autovehicule Rutiere; INTERCOMPUTER SRL Brasov; MAGIC ENGINEERING SRL, Braşov; NR TECH SRL, Braşov; PROCONSTRUCT S.R.L., Braşov; PRINFO. S.R.L., Braşov; RECON S.A, Braşov; TUNELE S.A, Braşov; VECTRA SERVICE, Braşov; FESTO SRL Bucureşti; Asociaţia Consult Şcolari Satu-Mare; Cambric Consulting SRL; PsiControl Mechatronics, Râşnov, Braşov; PENTALOG INET, Braşov; SC Carfil Industrial Parc SA, Brasov; SC AMC SRL, Haghigh, Covasna; SC Graells & Llonch Administrare Parc Industrial S.A.

5.3.3. Oferta IS din regiune pentru formarea adulţilor

Necesitatea formării continue a adulţilor este evidenţiată şi de statisticile UE care arată că în Europa un procent de 6% din populaţia activă este angrenată în procesul formării continue, comparativ cu România unde procentul este sub 2% (1,6%).

În intervalul de analiză 2015-2025 se observă o consolidare relativă a vârstei de mijloc (35-55 ani) active pe piaţa muncii ceea ce în mod logic conduce la o **nevoie crescândă de formare continuă pentru adulţi**.

Universităţile din regiunea Centru şi-au adaptat strategia şi oferta educaţională în acest sens. Învăţământul pentru formare continuă este caracterizat prin programe de pregătire ale căror componente dominante sunt: obiective centrate pe completarea profilului de competenţe sau reconversie profesională, perioade compacte de instruire, utilizarea unor resurse specifice unui învăţământ informatizat, instruire combinată cu autoinstruire, grup ţintă dominant este cel al persoanelor adulte, angajate sau care caută un loc de muncă.

Exigenţele învăţământului românesc actual impun configurarea unui nou model al profesiei, formulat în termenii trecerii „de la meserie la profesie”. Pe acest model se bazează concepţia programelor pentru formarea continuă a adulţilor şi se regăseşte în nevoile grupului ţintă, persoane adulte cu studii superioare, şi anume: conturarea unor principii care să întemeieze schimbarea de mentalitate în privinţa nevoii de formare continuă, participare directă, constructivă la propria formare, corelarea noilor informaţii cu cele deja existente, structurarea strategiilor de formare în funcţie de psihopedagogia adulţilor, interesul pentru valorificarea, în procesul de învăţare, a oportunităţilor oferite de calculator, asimilarea unor modele de structurare a conţinuturilor, de dirijare a activităţilor şi de evaluare.

Exemple de programe de formare continuă pentru adulţi organizate de universităţile din regiunea Centru:

- Programe postuniversitare de conversie profesională
- Studii postuniversitare de specializare

- Cursuri postuniversitare de perfecționare
- Școli de vară
- Programe acreditate de CNFP
- Programe acreditate de CNFPA
- Cursuri și testări în cadrul Academiei CISCO.

1. Oferta Universității 1 Decembrie 1918 din Alba Iulia pentru formarea adulților (alta decât cea cuprinsă în programele de licență, masterat și doctorat), concretizată prin programe și proiecte, cuprinde:

- programul de master în Management educațional;
- programul de master în Psihopedagogia educației timpurii și a școlarității mici;
- gradele didactice din învățământul preuniversitar;
- programele de formare continuă a personalului didactic din învățământul preuniversitar sau din învățământul superior.

Curs de **specializare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba engleză**

Autorizație seria AB nr. 000783 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba

Curs de **perfecționare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba engleză**

Autorizație seria AB nr. 000782 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba

Curs de **perfecționare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba germană**

Autorizație seria AB nr. 000784 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba

Curs de **specializare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba germană**

Autorizație seria AB nr. 000785 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba

Curs de **perfecționare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba franceză**

Autorizație seria AB nr. 000786 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba

Curs de **specializare** pentru gruparea de competențe **Comunicare în limba franceză**

Autorizație seria AB nr. 000787 emisă la 31.01.2014 de către CNFPA comisia de autorizare din județul Alba

- Curs specializare manager în activitatea de turism
- Curs de calificare agent de turism

2. Oferta Universității „Lucian Blaga” din Sibiu pentru formarea adulților concretizată prin programe și proiecte enumerate în funcție de sursa de finanțare:

1. Cursuri CAD / CAM pentru ingineri disponibilizați (Prin fonduri de reconversie profesională) – Pro Engineer, Catia v5;
2. Formarea adulților prin cursuri de pregătire profesională organizate în parteneriat cu CCIA și Oficiul Județean de consultanță Agricolă.

Cursuri / activități realizate de universitate pentru pregătirea personalului didactic din ÎPT

1. Cursuri de Educație tehnologică pentru profesorii de gimnaziu;
2. Pregătirea și acordarea examenelor de grad și definitivat;
3. Cursuri în cadrul unui contract CNCSIS pentru educația continuă (Utilizare PC);
4. Activități de perfecționare: definitivat, gradul II și gradul I în domeniul matematic.
5. Organizarea de concursuri interjudețene pentru elevi (Sibiu, Bistrița-Năsăud, Rm. Vâlcea etc.), organizarea de sesiuni de comunicări științifice și metodice, organizarea masteratului de Didactica matematicii sau Matematică didactică.
6. Pregătirea și acordarea examenelor de grad I și II și definitivat.
7. Cursuri postuniversitare pentru specialiști în domeniul agricol și alimentar.

Programe de studiu din oferta "Lucian Blaga" din Sibiu prin care se pregătesc specialiști în domeniul dezvoltării regionale, cu menționarea nivelului de educație

Masterat în domeniul Managementului proiectelor europene;

Psihosociologia și asistența socială a familiei

Dezvoltare umană în societatea informatizată

Analiză și diagnoză socială

Diagnoză și intervenție organizațională

Managementul ospitalității. Etno-identitate și turism ecologic. Societatea europeană postmodernă.

Ingineria Produselor Alimentare

Controlul și Expertiza Produselor Alimentare

Biotehnologii pentru Industria Alimentară

Inginerie și Management în Alimentație Publică și Agroturism

Programe de master:

Asigurarea Calității și Siguranța Alimentelor

Managementul Procesării Moderne a Alimentelor

Programe de studii doctorale pe domeniul: Inginerie Industrială

Programe de licență în:

Montanologie

Inginerie și Protecția Mediului

Programe de masterat:

Managementul Dezvoltării Rurale

Managementul Protecției Mediului Agricol.

3. Universitatea Transilvania din Brașov a coordonat de-a lungul timpului numeroase proiecte de educație, ale căror rezultate au inclus și cursuri de formare profesională pentru adulți.

5.3.4. Colaborări ale universităților pentru sprijinirea dezvoltării regionale

Universitățile din regiunea Centru și-au exprimat în mod expres sprijinul în dezvoltarea regională, implicarea acestora fiind esențială cel puțin în următoarele două direcții de dezvoltare:

- activități de cercetare - dezvoltare - inovare: dezvoltarea de teme de licență, disertații de masterat, teze de doctorat cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio-cultural; identificarea căilor de cooperare în vederea dezvoltării cercetării științifice și transferului tehnologic;
- activități de instruire în sistemele alternative de formare continuă, învățământ la distanță, frecvență redusă: cursuri de specializare, asistență tehnică, consultanță științifică, etc. prin lansarea ofertei universității în mediul economic și socio-cultural, pe de o parte și identificarea nevoilor / așteptărilor specifice mediului economic și socio - cultural și corelarea lor cu oferta universității, pe de altă parte.

Un exemplu în acest sens este semnarea Pactului Teritorial Centru de Ocupare și Incluziune Socială între 74 de instituții publice și private din Regiunea Centru printre care: Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia, Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Universitatea „Petru Maior” din Târgu Mureș, Universitatea Română – Germană din Sibiu, Școala Română de Afaceri din Alba.

1. Contribuția Universității „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia la dezvoltarea regională

Participarea în clustere

2. Contribuția ULBS la dezvoltarea regională

- Formarea de operatori și ingineri specialiști pe piața muncii;
- Organizarea de activități științifice metodice și culturale împreună. Perfecționarea cadrelor didactice.
- Adaptarea ofertei educaționale la cerințele absolvenților din unitățile de învățământ profesional și tehnic;
- Orientarea în carieră pentru absolvenții instituțiilor de învățământ profesional și tehnic;
- Formarea de operatori și ingineri specialiști pe piața muncii în domeniul procesării în agricultură, industrie alimentară, alimentației și agro-turismului.

- Îmbunătățirea predării disciplinelor tehnice ;
- Pregătirea profesorilor pentru utilizarea calculatorului în predare;
- Perfecționarea cadrelor didactice din ÎPT;
- Reconversia forței de muncă ;
- Îmbunătățirea pregătirii cadrelor didactice. Creșterea calității procesului instructiv – educativ în învățământ preuniversitar.
- Dezvoltarea aptitudinilor de lucru în echipe și acomodarea timpurie cu mediul industrial real;
- Transfer de cunoștințe: îmbunătățirea nivelului de cunoaștere în vederea elaborării unor instrumente de evaluare a factorilor de risc școlar și proiectarea unor metode de intervenție validate prin cercetare care să fie încorporate în politicile educaționale la nivel național;
- Pregătirea teoretică și pragmatică a salariaților din teritoriu, pentru domeniul economic, implicarea salariaților în proiecte și programe de cercetare, identificarea soluțiilor pentru perfecționarea și dezvoltarea regională.
- Formarea de cadre cu pregătire în domeniul agricol, agricol și zootehnic.
- Transfer de experiență în conceperea și implementarea de proiecte europene;
- Transfer de cunoștințe; proiecte de dezvoltare derulate în parteneriat;
- Transfer de experiență în conceperea și implementarea de proiecte europene;
- Relansarea activității de cercetare științifică în domeniul economic și integrare în comunitatea social - economică regională, națională și internațională.
- Programarea cercetării în cadrul național, european și global de referință, pentru participarea la programele de cercetare științifică naționale și internaționale.
- Stimularea potențialului și capacității colectivelor de cercetare prin racordarea acestora la programe prioritare de cercetare pe plan național și internațional.
- Realizarea cercetării din fonduri proprii, din granturi câștigate prin competiție națională și internațională și din alte surse de finanțare, urmându-se îndeplinirea unor standarde de calitate sau excelență în cercetarea științifică.

3. Contribuția Universității Transilvanis Brașov la dezvoltarea regională

Programele, acreditate de Centrul Național de Formare a Personalului din Învățământul Preuniversitar (CNFP) au dezvoltat la cele peste 700 de cadre didactice din învățământul preuniversitar profesional și tehnic un set de competențe ce garantează eficiența profesională.

Programele, structurate modular (MI - Proiectarea, organizarea și evaluarea activităților didactice; MII - Management și comunicare; MIII - Tehnici informaționale computerizate) vizează o pregătire coerentă și unitară a cadrelor didactice și se înscriu, pe de o parte, în prelungirea formării inițiale și secondează, pe de altă parte, celelalte componente ale formării continue (gradele didactice – II, I și cel de excelență).

Ele răspund nevoilor de formare continuă constante la nivel național și local și constituie o ofertă generoasă concretizată în serii complete de cursuri de perfecționare.

- Training;
- Activități de cercetare, dezvoltare, inovare

- Amenajare și dotare laboratoare
- Cursuri masterale
- Stagii de practică pentru studenți
- Burse proiecte de diplomă
- Activități de formare continuă
- Organizare concursuri pentru studenți
- Sponsorizare evenimente științifice
- Organizare de conferințe pe teme de interes pentru studenți

Universitatea Transilvania din Brașov este un actor activ în dezvoltarea Regiunii Centru. Pe lângă o bună colaborare cu autoritățile locale, alături de care, se întocmesc planurile de dezvoltare locală, universitatea are strânse legături și cu Agenția de Dezvoltare Regională Centru.

Programele de studiu au urmărit dezvoltarea unui set de competențe ce garantează eficiența profesională la specialiștii și persoanele cu funcții de conducere, de îndrumare și control din domeniul securității și sănătății în muncă și respectiv, protecția și poluarea mediului înconjurător.

Studiile postuniversitare de specializare în “Logistică industrială” au vizat formarea de specialiști cu înaltă calificare, capabili să îndeplinească sarcini legate de gestiunea fluxurilor, cu viziune globală asupra întregului lanț logistic caracteristic unei întreprinderi industriale.

În vederea unei cât mai bune colaborări cu mediul economic a fost înființat Departamentul de Legătură cu Mediul Economic și Socio - Cultural (DESC) care asigură interfața dintre Universitatea Transilvania din Brașov și mediul extra - academic, prin crearea unui cadru corespunzător dezvoltării colaborării dintre cele două componente cu precădere pe trei direcții:

- **activități didactice și de formare profesională a studenților:** practică, proiecte de diplomă/disertație cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio - cultural;
- **activități de cercetare - dezvoltare - inovare:** dezvoltarea de teze de doctorat cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio - cultural; identificarea căilor de cooperare în vederea dezvoltării cercetării științifice și transferului tehnologic;
- **activități de instruire în sistemele alternative** de formare continuă, învățământ la distanță, frecvență redusă: cursuri de specializare, asistență tehnică, consultanță științifică, etc. prin lansarea ofertei universității în mediul economic și socio - cultural, pe de o parte și identificarea nevoilor / așteptărilor specifice mediului economic și socio - cultural și corelarea lor cu oferta universității, pe de altă parte.

În Universitatea Transilvania din Brașov prin Centrul pentru Formare Continuă se derulează programe de studiu (studii postuniversitare de specializare și cursuri postuniversitare de perfecționare) cu următoarele specializări:

1. Auditul și evaluarea nivelului de securitate / Risc al sistemelor de muncă;

2. Auditul în securitatea muncii;
3. Evaluare nivel risc;
4. Poluarea, protecția și managementul mediului;
5. Logistică industrială;
6. Proiectarea 2D/3D utilizând AutoCAD;
7. Proiectarea 3D utilizând SolidWorks.

Programele de studiu au urmărit dezvoltarea unui set de competențe ce garantează eficiența profesională la specialiștii și persoanele cu funcții de conducere, de îndrumare și control din domeniul securității și sănătății în muncă și respectiv, protecția și poluarea mediului înconjurător.

Studiile postuniversitare de specializare în “Logistică industrială” au vizat formarea de specialiști cu înaltă calificare, capabili să îndeplinească sarcini legate de gestiunea fluxurilor, cu viziune globală asupra întregului lanț logistic caracteristic unei întreprinderi industriale.

Cursurile postuniversitare de perfecționare de proiectare 2D și 3D în AutoCAD și SolidWorks au creat cursanților abilitățile necesare în proiectarea cu ajutorul calculatorului utilizând programele de proiectare mai sus menționate. La finalizarea perioadei de pregătire, cursanții sunt capabili să traseze fără ajutor desene de complexitate medie, respectiv avansată.

5.3.5. Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a IS din regiune cu nevoile de dezvoltare socio-economică

Există o necesitate crescândă de colaborare între instituțiile din educație și formare profesională, universități și ale organizații specializate pentru proiectarea și aplicarea unor proceduri adecvate de sondare a opiniei absolvenților și angajatorilor - vizând inserția profesională, gradul de utilizare a competențelor și alte informații utile privind finalitățile sistemului de educație și formare profesională. O problemă care trebuie să fie soluționată cu prioritate este posibilitatea obținerii de informații credibile, de calitate, periodic actualizate și accesibile privind nevoile de calificare. Pentru rezolvarea acestei probleme s-a propus următoarea direcție de acțiune:

Sondaje periodice în rândul absolvenților și angajatorilor prin:

- *proiectarea de instrumente și metode de investigare adecvate, în sprijinul unei proceduri unitare de monitorizare*
- *sondaje reprezentative la nivel local / regional prin intermediul unor organizații / instituții specializate .*

1.. Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a Universității ”1 Decembrie 1918” din Alba Iulia cu nevoile de dezvoltare socio - economică, cu menționarea metodologiei

Parteneriatul Universității cu mediul economic și social este coordonat și monitorizat prin **Senatul Mare al Universității**. Acesta cuprinde personalități

prestigioase ale vieții economice și sociale la nivel local, zonal și regional, manageri de firme, bănci și instituții publice sau private, conducători din sfera administrației publice. Senatul Mare se întrunește de două ori pe an. Între întruniri, activitatea este condusă de *Consiliul Senatului Mare*. Misiunea principală a acestor foruri constă în elaborarea și punerea în practică a strategiei de integrare activă a Universității în comunitatea locală, zonală și regională, precum și a strategiei de universitate antreprenorială.

2. Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a Universității "Lucian Blaga" din Sibiu cu nevoile de dezvoltare socio - economică, cu menționarea metodologiei

1. Crearea unui Consiliu Consultativ din reprezentanți ai companiilor, învățământului preuniversitar și ai Administrației locale;
2. Colaborări și parteneriate cu firme din Sibiu (SC Continental, SC Siemens, Compa IT etc.);
3. Pe linia învățământului preuniversitar prin colaborarea cu inspectoratele școlare din județul Sibiu și județele limitrofe;
4. Analiza cererii de experți;
5. Comisie de Calitate a procesului de învățământ în activitate.

Direcții de acțiune:

- Crearea unei Comisii Consultative la nivelul facultății formată din reprezentanți ai companiilor industriale de profil, învățământ preuniversitar și administrație locală;
- Îmbunătățirea curriculei, planificarea pe termen mediu și lung a învățământului în conformitate cu cererile pieței;
- Sondaje și focus grupuri locale și regionale;
- Cererile de specialiști din domeniul matematică - informatică de către firme este mai mare decât numărul de absolvenți anual;
- Absolvenții care optează pentru o carieră didactică este mic deoarece salarizarea este insuficientă la debutanți. Totuși absolvenții de Matematică - Informatică se găsesc în multe din școlile județului Sibiu, județele limitrofe și chiar din țară;
- Îmbunătățirea planurilor de învățământ pentru a veni în întâmpinarea nevoilor concrete de pe piața muncii.

3. Mecanisme și instrumente de corelare a ofertei educaționale a Universității Transilvania din Brașov cu nevoile de dezvoltare socio - economică, cu menționarea metodologiei

Universitatea Transilvania din Brașov acordă o importanță deosebită parteneriatului cu mediul economic și cerințelor reprezentanților acestora în ceea ce privește nevoile de absolvenți pregătiți într-un anumit domeniu și cele de educație pentru formarea continuă a angajaților proprij.

În vederea unei cât mai bune colaborări cu mediul economic a fost înființat Departamentul de Legătură cu Mediul Economic și Socio - Cultural (DESC) care asigură interfața dintre Universitatea Transilvania din Brașov și mediul extra - academic, prin crearea unui cadru corespunzător dezvoltării colaborării dintre cele două componente cu precădere pe trei direcții:

- **activități didactice și de formare profesională a studenților:** practică, proiecte de diplomă / disertație cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio - cultural;

- **activități de cercetare - dezvoltare - inovare:** dezvoltarea de teze de doctorat cu teme propuse din și în colaborare cu mediul economic și socio - cultural; identificarea căilor de cooperare în vederea dezvoltării cercetării științifice și transferului tehnologic;

- **activități de instruire în sistemele alternative** de formare continuă, învățământ la distanță, frecvență redusă: cursuri de specializare, asistență tehnică, consultanță științifică, etc. prin lansarea ofertei universității în mediul economic și socio - cultural, pe de o parte și identificarea nevoilor / așteptărilor specifice mediului economic și socio-cultural și corelarea lor cu oferta universității, pe de altă parte.